

Espoon arvokkaat luontokohteet 2012

Esa Lammi
Pekka Routasuo

Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja
2/2013

ESPOON ARVOKKAAT LUONTOKOhteet 2012

KUVAILEHTI

Julkaisija	Espoon ympäristölautakunta		Julkaisun päivämäärä 16.5.2013
Tekijät	Esa Lammi, Pekka Routasuo		
Julkaisun nimi	Espoon arvokkaat luontokohteet 2012		
Tiivistelmä	Espoon luontokohteista julkaistiin vuonna 1987 laaja yhteenvetoraportti, jossa esiteltiin 137 luonnonoloiltaan arvokasta kohdetta. Yhteenvetoraportissa esiteltujen kohteiden luonnontila ja rajaukset tarkistettiin vuonna 2012. Kohdeluetteloa täydennettiin vuoden 1987 jälkeen tehtyjen luontoselvitysten tiedoilla sekä Espoon virtavesistä, perinneympäristöistä, lähteistä ja uhanalaisista lajeista koottujen yhteenvetojen tiedoilla. Vuoden 2012 lopussa Espoosta oli tiedossa kaikkiaan 303 suojeluarvoiltaan merkittävää luontokohdetta. Julkaisussa esitellään Espoon kaupungin alueelta tiedossa olevat arvokkaat luontokohteet. Jokaisesta kohteesta on kartta ja tiivis kuvaus alueen luonnonoloista ja erityisarvoista. Mukana ovat Natura 2000 -alueet (6 kpl), luonnonsuojelualueet (81 kpl), erityisesti suojeltujen lajien rajauspää tökset (6 kpl), luonnonsuojelulain mukaisina luontotyyppienä suojellut kohteet (32 kpl) sekä muut arvokkaat luontokohteet (178 kpl). Viime mainittuihin kuuluu muun muassa perinneympäristöjä, virtavesiä sekä muita eläimistön ja kasvillisuuden suojelun kannalta tärkeitä kohteita. Suurin osa arvokkaista luontokohteista sijaitsee saaristossa tai Espoon keski- ja pohjoisosassa. Vuonna 1987 suojelualueiden ulkopuolella sijainneista arvokkaista luontokohteista 50 (42 %) on sittemmin perustettu luonnonsuojelualueiksi tai ne sijaitsevat Natura 2000 -alueilla. Vain yksi silloisista kohteista on hävinnyt rakentamisen vuoksi, ja kolmen muun kohteen pinta-ala on pienentynyt rakentamisen seurauksena. Kohteiden luonnontila on useimmiten heikentynyt metsätalouden vuoksi.		
Avainsanat	Luonnonsuojelualueet, luontokohteet, luontotyypit, monimuotoisuus, kaupunkiympäristö		
Sarja	Espoon ympäristölautakunnan julkaisuja	ISBN 978-951-857-651-1	ISSN 1456-2316
Sivuja	226		
Painopaikka	Espoon kaupunki		

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Esbo miljönämnd		Utgivningsdatum 16.5.2013
Författare	Esa Lammi, Pekka Routasuo		
Publikationens namn	Värdefulla naturobjekt i Esbo		
Sammandrag	År 1987 publicerades en omfattande sammanfattningsrapport om Esbos naturobjekt, där 137 värdefulla objekt presenterades. Naturtillståndet och gränserna för objekten som presenterades i rapporten granskades år 2012. Förteckningen kompletterades utifrån naturutredningar som gjorts efter 1987 och med sammanfattande uppgifter om Esbos vattendrag, vårdbiotoper, källor och rödlistade arter. I slutet av 2012 kände man till 303 värdefulla naturskyddsobjekt i Esbo. I publikationen presenteras de värdefulla naturobjekt som man känner till i Esbo. Varje objekt introduceras med en karta och en kort beskrivning om områdets naturförhållanden och särskilda värden. Objekten består av Natura 2000-områden (6 st.), naturskyddsområden (81 st.), avgränsade områden för arter som kräver särskilt skydd (6 st.), skyddade naturtyper enligt naturskyddslagen (32 st.) samt andra värdefulla naturobjekt (178 st.). Till de sistnämnda hör bland annat kulturmiljöer, vattendrag och andra för floran och faunan viktiga objekt. Största delen av de värdefulla naturobjekten finns i skärgården eller i mellersta och norra Esbo. Av de naturobjekt som 1987 låg utanför naturskyddsområden har 50 (42 procent) sedermera fått status som naturskyddsområden eller Natura 2000-områden. Endast ett av de dåvarande objekten har försvunnit helt och tre andra har minskat till ytan som en följd av byggande. Objektens naturtillstånd har oftast försämrats på grund av skogsbruk.		
Ämnesord	Naturskyddsområden, naturobjekt, naturtyper, mångfald, stadsmiljö		
Publikationsserie	Esbo miljonämndens publikation	ISBN 978-951-857-651-1	ISSN 1456-2316
Antalet sidor	226		
Tryckningsort	Esbo stad		

ESIPUHE

Espoossa on suureksi kaupungiksi yhä huomattavan monipuolinen luonto ja paljon erilaisia arvokkaita luontokohteita aina pohjoisen järviylängöltä etelän saaristoon. Espoon arvokkaat luontokohteet kartoitettiin ensimmäisen kerran vuonna 1987. Tämän jälkeen on tapahtunut paljon. Kaupunki on kasvanut ja rakentunut 25 vuodessa lisää ja muutokset niin luonnossa kuin luonnonsuojelussakin ovat olleet mittavia. Myös uutta tietoa on tullut runsaasti mm. eri yhteyksissä tehtyjen lukuisten pienialaisempien luontokartoitusten myötä. Tämä selvitys on siten enemmän kuin paikallaan Espoon arvokkaiden luontokohteiden nykytilanteen päivittämiseksi.

Monet arvokkaista luontokohteista Espoossa ovat väistämättä menettäneet suojelumerkitystään. Hakkuut, rakentaminen sekä ruoppaukset ja ojitukset ovat olleet keskeisimpiä luontokohteita muuttavia tekijöitä. Myös arvoalueiden reunamilla tapahtuvat muutokset, asutuksen leviäminen ja lisääntyvä kulutus ovat vaikuttaneet luontoarvoja heikentävästi. Joissain tapauksissa luonnontilaansa menettänytkin kohde on saattanut palautua ja saada arvojaan takaisin.

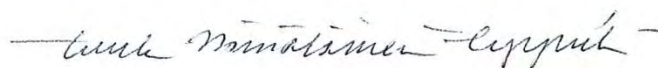
Espoon arvokkailla luontokohteilla on tapahtunut myös huomattavaa myönteistä kehitystä. Kaikkein arvokkaimmat kohteet on pääosin turvattu suojelupäätöksillä. Virallisin päätöksiin suojeltujen kohteiden pinta-ala on noussut vuoden 1987 runsaasta 630 hehtaarista nykyiseen miltei 3200 hehtaariin. Merkittävimpiä luontoarvoja turvaavia tekijöitä ovat olleet Nuuksion kansallispuiston perustaminen, EU-säädösten mukanaan tuomat Natura-alueet sekä Espoon oma ahkera luonnonsuojelualueiden perustaminen. Uudet lainsäädännön velvoitteet luontoarvojen selvittämisestä kaavoituksen yhteydessä ja metsänhoidon uudistuvat käytännöt ovat myös vaikuttaneet arvokkaiden luontokohteiden tunnistamiseen ja säilymiseen.

Selvityksen uusimpia luonnon arvokohteita ovat ekologiset yhteydet, joiden merkitys luonnon monimuotoisuudelle korostuu erityisesti rakentamisen pirstomassa ympäristössä ja ilmasto-olosuhteiden muuttuessa. Myös pienvesien tuntemus ja arvostus on kasvanut, ja virtavesille ja lähteille onkin julkaisussa oma osionsa.

Ympäristölautakunta kiittää ansiokkaasta ja laajasta työstä selvityksen tekijöitä. Lautakunta toivoo, että Espoon arvokkaiden luontokohteiden päivitys 2012 lisää espoolaisen luonnon tuntemusta ja arvostusta, ja että se otetaan mahdollisimman laajasti käyttöön vahvana luontotiedon yleispankkina kaikessa kaupungin suunnittelussa, päätöksenteossa ja Espoon upean luonnon suojelussa.

Henna Partanen
Ympäristölautakunnan puheenjohtaja

Tuula Hämäläinen-Tyynilä
Ympäristönsuojelupäällikkö

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	7
2. RAPORTIN SISÄLTÖ JA LÄHDEAINEISTOT	8
3. ESPOON LUONTOKOhteET	10
3.1. Nuuksion kansallispuisto	10
3.2. Natura 2000 -alueet	10
3.3. Luonnonsuojelualueet	10
3.4. Luonnonsuojelulain mukaiset luontotypit	12
3.5. Erityisesti suojeltavien lajien ja liito-oravan rajuuspäätökset	13
3.6. Luonnonmuistomerkit	13
3.7. Muut suojelun arvoiset luontokohteet	14
3.8. Muutokset arvokkailla luontokohteilla	16
4. SAARISTO	19
4.1. Espoonlahti–Pentala	19
4.2. Suinonsalmi–Suvisaaristo	27
4.3. Suvisaariston eteläpuoli	33
4.4. Espoon itäinen saaristo	45
5. ETELÄ-ESPOO	54
5.1. Kivenlahti–Westend	54
5.2. Espoonlahti–Saunalahti	57
5.3. Nöykkiö–Olari	62
5.4. Keskuspuisto	63
5.5. Suurpelto–Laajalahti	69
5.6. Kauklahti–Mankki	74
5.7. Gumböle–Perinki–Kulmakorpi	83
5.8. Espoon keskus	89
5.9. Järvenperä–Laaksolahti–Jupperi	93
5.10. Perkkää–Lintuvaara	103
6. POHJOIS-ESPOO	107
6.1. Nuuksion kansallispuisto ja Natura 2000 -alueet	107
6.2. Etelä-Nuukio	111
6.3. Karhusuo–Nupuri	121
6.4. Oittaa	126
6.5. Kunnarla–Kalmari	131
6.6. Bodom–Matalajärvi	141
6.7. Röylä–Snettans	151
6.8. Gobbäck–Niipperi	155
6.9. Kalajärvi–Korpilampi	160
6.10. Velskola	168
6.11. Luukki–Lakisto	173

7. VIRTAVEDET JA LÄHTEET	182
7.1. Mankinjoen vesistö.....	182
7.2. Espoonjoen vesistö.....	193
7.3. Finnobäckenin (Finnoonojan) vesistö.....	202
7.4. Monikonpuron vesistö.....	203
7.5. Vantaanjoen vesistö	204
7.6. Lähteet.....	206
8. ESPOON EKOLOGINEN VERKOSTO.....	208
8.1. Menetelmät.....	208
8.2. Etelä-Espoo.....	209
8.3. Pohjois-Espoo.....	212
9. LUONNONMUISTOMERKIT.....	214
10. LÄHDEVIITTEET	216
11. HAKEMISTO.....	222

1. JOHDANTO

Espoon arvokkaista luontokohteista julkaistiin vuonna 1987 laaja raportti, johon on koottu perustiedot kaikista kaupungin alueelta tunnetuista arvokkaista luontokohteista (Espoon ympäristön-suojelulautakunta 1987). Kohteiden kuvaukset perustuivat vuosina 1984–1986 tehtyihin maasto-inventointeihin. Kohteet luokiteltiin luonnonsuojelullisen arvon mukaan valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaihin tai muuten säilyttämisen arvoisiin kohteisiin. Työn keskeisenä tavoitteena oli kohteiden rajaaminen kartalle ja kohteiden suojeluarvon turvaaminen. Raportti on vuosien myötä osoittautunut käyttökelpoiseksi työkaluksi sekä suojelutyössä että maankäytön suunnittelussa. Raportissa esiteltyjen alueiden luonnontila on tarkistettu uudelleen vuosina 1991, 1997 ja 2003 (Hirvonen 2003), mutta päivitettyä versiota raportista ei ole tehty.

Espoon kaupunki on kasvanut huomattavasti 1980-luvun jälkeen. Arvokkaita luontokohteita on väistämättä hävinnyt, mutta myös luontokohteiden tuntemus ja suojelu on edennyt pitkin harppauksin. Laajat alueet Nuuksiosta on sisällytetty vuonna 1994 perustettuun kansallispuistoon ja uusia luonnonsuojelualueita on perustettu useita kymmeniä. Kaupungin alueella on tehty kattavat perinnemaisema- ja pienvesiselvitykset ja maankäytön suunnittelun tarpeisiin on tehty useita kymmeniä luontoselvityksiä. Selvityksissä on ilmennyt aiemmin vähälle huomiolle jääneitä säilyttämisen arvoisia luontokohteita. Myös luonnonsuojelulainsäädännön muuttuminen on tuonut esille uusia luontokohteita ja suojelutarpeita – kukapa olisi vielä neljännesvuosisata sitten kuullut meriuposkuoriaisesta tai turvetorvijäkälästä, joilla molemmilla on Espoossa nykyisin ”omat” suojelualueensa. Tarve Espoon arvokkaiden luontokohteiden raportin päivittämiselle on ilmeinen.

Tähän raporttiin on koottu nykyiseen tietämykseen perustuvat tiiviit kuvaukset Espoon säilyttämisen arvoisista luontokohteista. Raportin runkona on vuoden 1987 luontokohderaportti, jonka tietoja on tarkistettu ja täydennetty tuoreemmilla aineistoilla. Raportissa tarkastellaan myös monien eläinlajien säilymiselle tärkeitä ekologisia yhteyksiä ja niiden sijaintia. Raportin ovat Espoon kaupungin ympäristökeskuksen toimeksiannosta koonneet Esa Lammi ja Pekka Routasuo Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:stä. Suurin osa käytetystä lähtöaineistosta on saatu Espoon ympäristökeskuksesta, jossa aineiston toimittamisesta ovat vastanneet Kalevi Hiironniemi ja Tia Lähteenmäki.

2. RAPORTIN SISÄLTÖ JA LÄHDEAINEISTOT

Selvityksen lähtöaineistona on ollut Espoon ympäristökeskuksen luontotietojärjestelmä, johon on koottu perustiedot ja numeeriset karttarajaukset kaikista Espoon merkittävistä luontokohteista. Luontotietojärjestelmän pohjana on ollut vuoden 1987 inventointiraportti, jonka kohdeluetteloa on täydennetty myöhempien selvitysten ja viranomaispäätösten perusteella. Luontotietojärjestelmässä ovat mukana:

- Natura 2000 -alueet
- luonnonsuojelualueet ja muut suojellut alueet
- muut valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat luontokohteet
- arvokkaat perinneympäristöt
- arvokkaat purot ja ojat
- arvokkaat geologiset kohteet
- liito-oravan havaintopaikat
- muut säilyttämisen arvoiset luontokohteet.

Luontokohdeyhteenvetoa tehtäessä tarkistettiin jokaisen luontotietojärjestelmän kohteen raja- ja mahdolliset luonnontilan muutokset. Kohdeluetteloa täydennettiin lisäksi uusilla alueilla. Kohteiden luonnontilan tarkistamisessa ja kohdeluettelon täydentämisessä käytettiin apuna Espoossa tehtyjä luontoselvityksiä. Keskeisiä lähteitä olivat ympäristökeskuksen teettämät yhteenvedot mm. perinneympäristöistä, pienvesistä ja uhanalaisista lajeista sekä kaupunkisuunnittelukeskuksen teettämät kaava-alueiden luontoselvitykset, joita vuoden 2012 lopussa oli lähes 80. Lisäksi tarkistettiin muut julkaisut ja viranomaisten käytössä olevat sähköiset tietokannat, joissa on tietoja Espoon arvokkaista luontokohteista. Saariston lintukohteilta oli käytettävissä Matti Luostarisen pitkäaikaiset pesimälinnuston laskentatiedot. Käytetyt lähdeaineistot on lueteltu raportin lopussa. Ne luonnonsuojelualueiden ulkopuolella sijaitsevat kohteet, joilta ei ollut tietoja 2000-luvun puolelta tarkistettiin maastossa heinä–elokuussa 2012. Kohteita oli kaikkiaan 44. Kohteista arvioitiin luonnontilan muutokset sekä se, millä kriteereillä kohde on sijoitettavissa säilyttämisen arvoisten luontokohteiden joukkoon.

Tähän raporttiin on koottu tiivis kuvaus ja karttarajaus kaikista vähintään paikallisesti arvokkaista luontokohteista, jotka sijaitsevat kokonaan tai osittain Espoon kaupungin alueella. Mukaan kelpuutetuilla kohteilla on merkittäviä luonnonsuojelullisia arvoja. Niissä on hyvin säilyneitä, tavanomaisesta luonnosta poikkeavia luontotyyppisiä ja monesti myös uhanalaisten tai muiden huomionarvoisten eliölajien elinympäristöjä. Kohteet muodostavat edustavan näytteen kaupungistumista edeltäneestä Espoon luonnosta. Kohteiden säilyttäminen on perusteltua luonnon monimuotoisuuden ja alkuperäisen luonnon vaalimiseksi.

Espoo on jaettu raportissa maankäytön ja luonnonolojen perusteella kolmeen suuralueeseen, jotka ovat saaristo, Etelä-Espoo ja Pohjois-Espoo. Saaristo muodostuu Länsiväylän eteläpuolelle jäävästä merialueesta, ja siinä on mukana myös Suvisaaristo. Etelä-Espoo ulottuu merenrannalta Turunväylälle ja Kehä III:lle. Etelä-Espoo kattaa koko kaupunkimaisesti rakennetun alueen ja sen sisään jäävän Keskuspuiston metsäalueen. Pohjois-Espoo ulottuu Turunväylältä ja Kehä III:lta Vihdin, Nurmijärven ja Vantaan rajalle. Pohjois-Espooseen kuuluu Nuuksion järviylänkö ja suurin osa maaseutumaisesta, haja-asutusalueena säilyneestä Espoosta.

Jokainen kolmesta suuralueesta on jaettu pienempiin osa-alueisiin. Kunkin osa-alueen luontokohteista on kuvaus, jossa kerrotaan alueen luonne ja sen erityispiirteet. Kuvauksen pääpaino on suojelunarvoisissa luontotyypeissä ja huomionarvoisissa lajeissa. Kohteen nimen jälkeen kerrotaan

alueen suojelustatus tai muu suojeluarvo sekä pinta-ala. Virtavesistä mainitaan rajauksen mukainen uoman pituus metreinä. Suojeluarvon luokka (valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti arvokas) on sama kuin aiemmassa luontokohdeyhteenvedossa, ellei sitä ole ollut alueen luonnonolojen muututtua tarpeen muuttua. Myöhemmin mukaan otetuissa luontokohteissa käytetään lähdejulkaisun mukaista arvoluokittelua. Arvoluokituksen perusteet ovat seuraavat:

- Valtakunnallisesti arvokas: Monipuolinen, melko laaja ja luonnontilaltaan hyvin säilynyt alue, jossa esiintyy uhanalaisia luontotyyppisiä tai lajeja.
- Maakunnallisesti arvokas: Seudullisesti edustava, melko luonnontilainen ja eliölajistoltaan rikas alue. Alueella on Uudellamaalla harvinaisia luontotyyppisiä ja lajeja tai eliölajien ääri-esiintymiä.
- Paikallisesti arvokas: Pienialainen kohde, jolla on säilynyt melko luonnontilaisia, ympäristöstä poikkeavia luontotyyppisiä tai harvinaisten lajien elinympäristöjä.

Luonnonsuojelulain perusteella suojeltuja kohteita ei ole luokiteltu edellä mainituin perustein. Luonnonsuojelualueista mainitaan rauhoitus päätöksen ajankohta ja suojelualueen valtakunnallinen tunnus.

Perinneympäristökohteet on luokiteltu erittäin merkittäviin ja merkittäviin. Luokituksessa on otettu huomioon kohteen kasvillisuus, kasvilajisto, maisematekijät, hoito ja historia. Erittäin merkittäväksi kohde on arvioitu, kun kasvilajisto on monipuolinen, lajilukumäärä suuri ja mukana on useita huomionarvoisia niittylajeja. Merkittäväksi arvioitujen kohteiden kasvilajisto on monipuolinen ja mukana on huomionarvoisia niittykasveja.

Osa-alueilla on myös muita säilyttämisen arvoisia luontokohteita, joista useimmat ovat melko luonnontilaisia, mutta pieniä ja lajistoltaan tavanomaisia. Joidenkin kohteiden tila on heikentynyt, mutta osa luontoarvoista on jäljellä. Kohteita ei voi pitää erityisen arvokkaina koko Espoon mitakaavassa, mutta niiden huomioon ottaminen esimerkiksi maankäytön suunnittelussa tai metsien käsittelyssä on silti suotavaa. Näistä kohteista ei ole erillistä kuvausta, vaan ne esitellään luettelomaisessa muodossa osa-aluekuvausten johdannossa. Tällaisia ”muuta suojelunarvoisia luontokohteita” on huomattavasti enemmän kuin yhteenvedossa on esitetty; tietoja niistä karttuu sitä mukaan kun kaupungin alueella tehdään uusia luontoselvityksiä.

Raportin yhteenvedokarttoihin on rajattu luonnonsuojelulain nojalla rauhoitetut alueet punaisella ja muut arvokkaat luontokohteet vihreällä. Rauhoittamattomien kohteiden kaavamerkintä mainitaan voimassaolevan yleiskaavan tai osayleiskaavan mukaisesti.

3. ESPOON LUONTOKOhteet

Raportissa on mukana kaikkiaan 303 säilyttämisen arvoista luontokohdetta ja 50 luonnonmuistomerkkinä rauhoitettu pientä luontokohdetta. Luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja kohteita on kaikkiaan 125 ja muita luontokohteita 178. Näistä kaksi on arvioitu valtakunnallisesti, 11 maakunnallisesti ja 89 paikallisesti arvokkaiksi kohteiksi. Raportissa ovat lisäksi mukana arvokkaat perinneympäristöt (22 kohdetta), virtavedet (39 virtavesijaksoa) ja luonnontilaiset tai melko luonnontilaiset lähteet (15 kohdetta).

3.1. Nuuksion kansallispuisto

Kansallispuisto on valtion omistama alue, jonka asema kansallispuistona on säädetty lailla. Vaatimuksena on alueen merkitys yleisenä luonnonnähtävyytenä tai luonnontuntemuksen lisäämisen tai yleisen luonnonharrastuksen kannalta. Luontoa muuttava toiminta on kiellettyä kansallispuistoissa. Tämä ei kuitenkaan koske sellaista rakentamista, joka on tarpeellista edistämään alueen hoitoa, valvontaa, tutkimusta, yleisön opastamista ja alueeseen tutustumista. Kansallispuistossa liikkumista säädellään puiston järjestyssäännöillä. Järjestyssäännöissä voidaan kieltää tai rajoittaa liikkumista, leiriytymistä, maihinnousua sekä veneen tai muun kulkuneuvon pitämistä. Marjojen ja hyötysienien poimiminen, onkiminen sekä pilkkiminen on sallittu siellä missä järjestyssäännöt eivät rajoita liikkumista.

Nuuksion kansallispuisto on perustettu 1.3.1994. Puiston pinta-ala on 45 km², josta 18 km² sijaitsee Espoon puolella ja loput Vihdin ja Kirkkonummen puolella. Aluetta hoitaa Metsähallitus.

3.2. Natura 2000 -alueet

Natura 2000 -verkosto on Euroopan unionin lainsäädäntöön perustuva suojelualueverkosto, jonka tarkoituksena on suojella luonnon monimuotoisuutta. Natura 2000 perustuu luonto- ja lintudirektiivin säännöksiin, jotka tulivat voimaan Suomen liittyessä Euroopan unioniin vuoden 1995 alussa. Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden suojelukeinot saattavat vaihdella suurempien alueiden sisällä. Suojelun toteutustapa perustuu suojeltavan kohteen luontoarvoihin. Alueen käytön ja suojelun on tapahduttava niin, että luontoarvot eivät merkittävästi heikkene.

Valtioneuvosto teki 20.8.1998 päätöksen Suomen Natura 2000 -verkoston kohteista. Verkostoon on sittemmin lisätty joitakin täydennyskohteita. Espoossa on kuusi Natura 2000 -verkostoon kuuluvaa aluetta, joista vesialueita ovat Matalajärvi, Espoonlahti–Saunalahti sekä Laajalahden lintuvesi ja metsäalueita Nuuksio, Bånbergetin aarnialue ja Vestran suot, lehdot ja vanhat metsät. Nuuksion Natura-alue on pääosin kansallispuistoa. Matalajärvi on Natura-verkoston täydennyskohde, joka liitettiin Natura 2000 -verkostoon muita kohteita myöhemmin (valtioneuvoston päätös 8.5.2002). Nuuksion Natura 2000 -alue jatkuu Vihdin puolelle ja Vestran soiden, lehtojen ja vanhojen metsien alue Vantaan puolelle.

3.3. Luonnonsuojelualueet

Luonnonsuojelualue on luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu alue, jonka käyttöä on rajoitettu luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Luonnonsuojelulain käyttöä ohjataan rauhoitusmääräyksin, joiden sisältö voi vaihdella alueen suojelutavoitteiden mukaan. Osa luonnonsuojelualueista on valtion omistuksessa, osa yksityisomistuksessa.

Taulukko 1. Espoon luonnonsuojelualueet.

Luonnonsuojelualueen nimi	Perustamisvuosi	Luonnonsuojelualueen nimi	Perustamisvuosi
Bakugrund	2001	Långgrundetin luonnonsuojelualue	2001
Björkön luonnonsuojelualue	1980	Långängenin ls.alue (määräaikainen)	2006
Bullan-saaren luonnonsuojelualue	1992	Majanmaa	2012
Erä-Mattilan luonnonsuojelualue	1999	Majkärrin luonnonsuojelualue	1992
Espoonlahden luonnonsuojelualue (valtio)	1995	Marianne	2009
Espoonlahden luonnonsuojelualue (yksit.)	2006	Mariliinan luonnonsuojelualue	2008
Friisinkallion luonnonsuojelualue	2010	Merikodon luonnonsuojelualue	1999
Getholmin luonnonsuojelualue	1980	Merikorven luonnonsuojelualue	1999
Gillermossenin luonnonsuojelualue	2009	Metarklippanin luonnonsuojelualue	2001
Gröna Bladetin luonnonsuojelualue	2005	Metsä-Mattilan luonnonsuojelualue	1999
Hakjärven luonnonsuojelualue	2008	Myllyjärvi–Hepolammen ls.alue	2009
Hamnarnin luonnonsuojelualue	2003	Myllypuron lehtokorpilaakson ls.alue	2009
Hankalahden luonnonsuojelualue	2000	Mynttiläkosken jokilaakso	2012
Haukkalammen–Romvuoren ls.alue	1992	Mäkelän luonnonsuojelualue	2009
Hynkänlammen luonnonsuojelualue	1995	Mäntyrinne	2010
Hällkärr	2005	Oittaaan luonnonsuojelualue	1990
Häränsilmän luonnonsuojelualue	2006	Pentalan metsäalue	2010
Ingaksenmetsä	2010	Pirttimäen luonnonsuojelualue	2008
Jahtimäen lehtopurolaakso	2012	Pääskysvuori	1982
Janssoninnotko	2010	Pääskysvuori 2	1988
Jänisniemi–Björnträskin ls.alue	2008	Ramsösundin maaduntalahtikorpi	1982
Kaitalammen aarnialueen ls.alue	2002	Rinnekodin luonnonsuojelualue	2012
Kakarlamminsuon luonnonsuojelualue	1988	Ruuhijärven Isosaaren ls.alue	1980
Kalajärven kallioiden luonnonsuojelualue	2009	Ryssänkallio–Isosuon ls.alue	2009
Karhusuon metsä	2010	Saukonnoron purolaakson ls.alue	1993
Kauklahden kallionalusketo	2006	Sorvalampi–Häkläjärven metsäalue	2010
Keskuspuiston metsäalueen ls.alue	2009	Stenskärin luonnonsuojelualue	2001
Kilpilampi–Lippukallion luonnonsuojelualue	1980	Stora Herrön metsäalue	2010
Koivulan lehtopurolaakso	1991	Susien luonnonsuojelualue	2005
Kunnarlan Myllyjärven luonnonsuojelualue	1982	Suvisaariston Bergö–Ramsön metsäalue	2009
Kurkijärven metsä	2010	Tobakspungenin luonnonsuojelualue	1999
Kurkijärven luonnonsuojelualue	1995	Tremanskärin luonnonsuojelualue	1986
Kvarnbyån lehtopurolaakso	2010	Tremanskärin luonnonsuojelualue 1	1995
Kvarnträskin rannan luonnonsuojelualueet	1988	Tremanskärin luonnonsuojelualue 2	1995
Laajalahden luonnonsuojelualue	1989	Träskändan kartanon puistoalue	1961
Lakeasuon metsä	2010	Valklammen luonnonsuojelualue	1993
Lehtokurpan lehmusrinne	1999	Vargen-saaren luonnonsuojelualue	1992
Lillträskbergetin luonnonsuojelualue	2005	Vattukobben-Vettakobben	1953
Lippajärven luonnonsuojelualue	1933, 1999	Västra Alskärin luonnonsuojelualue	2005
Liselott (määräaikainen)	2011	Väärän luonnonsuojelualue	2005
Luukin luonnonsuojelualue	2008	Ådholms Långgrund -saaren ls.alue	1997
Luukinjärven rantametsän ls.alue	2009		

Espoossa on yhteensä 81 luonnonsuojelualuetta (taulukko 1), joiden yhteispinta-ala on runsaat 3 200 ha. Suojelualueista suurin on Nuuksion kansallispuisto, joka jatkuu Vihdin ja Kirkkonummen puolelle ja on kokonaan valtion omistama. Muista luonnonsuojelualueista suurimpia ovat laajahkot Espoonlahden ja Laajalahden luonnonsuojelualueet, jotka koostuvat lähinnä vesialueesta. Muita laajoja suojelualueita ovat Luukin, Ryssänkallio–Isosuon, Hakjärven ja Kaitalammen aarnialueen luonnonsuojelualueet Pohjois-Espoossa. Muut suojelualueet ovat pienempiä ja ne ovat joko Espoon tai Helsingin kaupungin tai yksityisten maanomistajien omistuksessa. Luon-

nonsuojelualueita on eri puolilla kaupunkia. Eniten niitä on saaristossa sekä Espoon länsi- ja pohjoisosissa.

Useimmilla Espoon luonnonsuojelualueilla on sallittu normaali jokamiehenoikeuksien mukainen liikkuminen ja virkistäytyminen, kuten retkeily, marjastus ja sienestys sekä suunnistus massatapah-tumia lukuun ottamatta. Espoon luonnonsuojelualueista kaksi on määräaikaista. Niiden suojelu on voimassa rauhoitusmääräyksessä mainittuun ajankohtaan asti. Luonnonsuojelualueiden yleisiä rauhoitusmääräyksiä ei esitetä tämä yhteenvedon kohdekuvauksissa. Mahdolliset liikkumista ra-jottavat poikkeukset (esimerkiksi lintuluotojen maihinnousukiello) tuodaan kuitenkin esille.

550-suojelualueet

Espoon kaupunginvaltuusto päätti vuonna 2008 suojella Espoon 550-juhlavuoden kunniaksi 550 metsähehtaaria, jotka ovat luontoarvoiltaan merkittäviä ja täyttävät luonnonsuojelualueen perus-tamisedellytykset. Vuosina 2009 ja 2010 perustettiin eri puolille Espoota kaikkiaan 17 uutta suoje-luallueta. Suojeltu 550 hehtaaria on noin kolme prosenttia Espoon 17 000 hehtaarin metsäalasta. Suojellut alueet sijaitsevat pääosin yleiskaavojen mukaisilla suojelu- ja virkistysalueilla sekä pieneltä osin maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla.

3.4. Luonnonsuojelulain mukaiset luontotyytit

Luonnonsuojelulaissa määritellään suojeltaviksi yhdeksän arvokasta luontotyyppiä, joihin kuuluvat pähkinäpensaslehdot, tervaleppäkorvet, hiekkarannat, merenrantaniityt, hiekkadyynit, katajakedot, lehdesniityt ja yksittäiset suuret maisemapuut. Suojeltavat luontotyytit ovat harvinaisia ja yleensä pinta-alaltaan pieniä, mutta silti arvokkaita luonnon monimuotoisuudelle ja maisemansuojelulle. Suojeltavien luontotyyppikohteiden tulee olla luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia. Suojelun tavoitteena on säilyttää luontotyyppien ominaispiirteet. Tavoitteena ei aina ole alueen täydellinen koskemattomuus, sillä joidenkin luontotyyppien säilyminen jopa edellyttää jatkuvaa hoitoa ja käyttöä. Suojelun vaikutus alueen käyttöön arvioidaan tapauskohtaisesti. Suojelu tulee voimaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen rajauspäätöksellä.

Taulukko 2. Luonnonsuojelulain mukaan rajatut luontotyyppikohteet Espoossa.

Luonnontyyppikohteen nimi	Rajausvuosi	Luonnontyyppikohteen nimi	Rajausvuosi
Bakhägnanin pähkinäpensaslehto	2003	Kytön merenrantaniitty	2006
Bodomin jalopuumetsä	2001	Kytön kaakkoinen merenrantaniitty	2006
Bodomin tammimetsä	2002	Lajalammen puron pähkinäpensaslehto	2000
Bodomin tervaleppäkorpi	1999	Lukukallion pähkinäpensaslehto	2003
Bodominjärven tammilehto	2004	Matalajärven jalopuumetsä	2005
Brobackaan pähkinäpensaslehto	2008	Meerlammen lehmusmetsä	2003
Brännbergenin lehmuslehto	2002	Mustakallion lehmusmetsä	2003
Brännbergenin pähkinäpensaslehto	2002	Mylly-Majalammen etelärannan lehmuslehto	2003
Diksandin hiekkaranta	2002	Punametsän lehmusmetsikkö	2003
Gumbölenjoen vaahterametsikkö	2002	Pyykorven lehmusmetsä	2003
Gåsgrundin merenrantaniitty	2002	Ryssängsbäckenin pähkinäpensaslehto	2005
Haapaniemen pähkinäpensaslehto	2003	Skurunäsin jalopuumetsikkö	2005
Jänisniemen lehmusmetsä	2002	Tammimäen jalopuumetsä	2003
Karakallion lehtokorven pähkinäpensaslehto	2003	Teirinsuon tervaleppäkorpi	2002
Kettuniemen lehmusmetsä	2002	Tillinmäen jalopuumetsikkö	2006
Koivulan lehmuslehto	2003	Träskändan jalopuumetsikkö	2003

Espoossa on rajattu Uudenmaan ELY-keskuksen päätöksellä 32 luontotyyppikohdetta, joista suurin osa on Espoon keskiosassa sijaitsevia jalopuumetsiköitä ja pähkinäpensaslehtoja (taulukko 2). Huomattavin keskittymä on Bodominjärven ympäristössä. Suojelluissa luontotyypeissä on mukana myös kaksi tervaleppäkorpea, hiekkaranta ja merenrantaniittyjä. Suojelluissa luontotyyppikohteissa jokamiehenoikeuksien mukainen liikkuminen, marjastus ja sienestys on sallittua.

3.5. Erityisesti suojeltavien lajien ja liito-oravan rajauspäätökset

Erityisesti suojeltava laji on uhanalainen laji, joka on luonnonsuojeluasetuksessa säädetty erityisesti suojeltavaksi, koska sen häviämishuhto on ilmeinen. Tällaisia lajeja on 608. Erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 47 §:n nojalla. Kielto tulee voimaan, kun Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on rajuksien esiintymispaikan ja tiedottanut siitä maanomistajalle. Espoossa on tehty kuusi erityisesti suojeltavan lajin rajauspäätöstä (taulukko 3). Päätökset koskevat lajeja, joiden ainoa tunnettu tai yksi harvoista tunnetuista esiintymispaikoista Suomessa on Espoossa.

Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö antoivat vuonna 2004 ohjeet, jotka koskevat uhanalaisen liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen turvaamista metsienkäsitteilyssä. Saatuaan liito-oravan elinalueen koskevan metsänkäyttöilmoituksen, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee tarvittaessa liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan säilyttävän rajauspäätöksen. Rajauspäätöksiä on tehty Espoossa kaikkiaan 20 (taulukko 3). Useimmat hakkuiden ulkopuolelle rajatut alueet ovat pieniä, alle hehtaarin kokoisia, ja ne käsittävät liito-oravan pesäpuut ja niiden lähiympäristön.

Taulukko 3. Erityisesti suojeltavien lajien rajauspäätökset ja liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen rajauspäätökset Espoossa.

Erityisesti suojeltavien lajien rajauspäätökset	Vuosi	Liito-oravan rajauspäätökset	Vuosi
Keski-Espoon purohyrrä	2004	Takkula, Långängen	2006
Marin sataman meriuposkuoriainen	2005	Koskenmäki, Forsbacka	2006
Mankkaan turvetorvijäkälä	2006	Koskenmäki, Juntmosan I, II	2007
Saunalahden meriuposkuoriainen	2006	Vanhakartano, Liselott	2007
Kallvikin meriuposkuoriainen	2008	Nuoksio, Hista I (2 päätöstä)	2009
Soukanlahden meriuposkuoriainen	2012	Niemelä, Westergård	2010
		Järvikylä, Urberga	2010
Liito-oravan rajauspäätökset	Vuosi	Perinki, Järnvägsområde	2010
Luukki, Majametsä	2004	Lahnus, Langis	2010
Lahnus, Norrhuggen	2004	Luukki, Majametsä (2 päätöstä)	2011
Nuoksio, Keisarinmäki, Niemelä	2005	Vuorela, Urberga	2011
Bodom, Tufkulla I, II, V	2006	Luukki, Majametsä V	2012
Luukki, Majametsä II	2006	Velskola, Järvnäs	2012

3.6. Luonnonmuistomerkit

Luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettuja luonnonmuistomerkkejä on Espoossa 53 kpl. Muistomerkit ovat enimmäkseen vanhoja puita, puuryhmiä ja kookkaita siirtolohkareita. Luonnonmuis-

tomerkkejä on rauhoitettu eniten 1980-luvulla. Luonnonmuistomerkit on merkitty maastoon rauhoituskilvin. Luettelo ja kartta luonnonmuistomerkeistä on julkaisun luvussa 9.

3.7. Muut suojelunarvoiset luontokohteet

Perinneympäristöt

Espoon perinneympäristöt on kartoitettu vuonna 2003. Perinneympäristöt ovat perinteisen karjalouden kautta syntyneitä alueita, kuten niittyjä, ketoja ja hakamaita. Merkittäviä tai huomionarvoisia perinneympäristökohteita löytyi kaupungin alueelta 47. Useimmat niistä ovat pieniä, alle hehtaarin laajuisia. Maatalouden tehostuttua ja karjanpidon vähettyä monet perinneympäristöistä ovat häviämässä ja niille tunnusomainen lajisto on käynyt uhanalaiseksi. Espoon ympäristökeskus hoitaa vuosittain noin 13:a kaupungin maalla sijaitsevaa arvokasta perinnemaisemakohtetta. Hoitotoimet ovat niittämistä, puiden taimien ja vesojen raivaamista ja vierasperäisten kasvilajien kitkemistä. Lisäksi Metsähallitus ylläpitää Laajalahden ja Espoonlahden perukan perinnemaisema-alueita laiduntamalla niitä.

Perinneympäristöselvityksessä kohteet luokiteltiin kasvillisuuden, kasvilajiston, maisematekijöiden, hoidon ja historian mukaan neljään arvoluokkaan. Espoon mittakaavassa erittäin merkittäviä tai merkittäviä perinneympäristökohteita on 22 (taulukko 4):

Taulukko 4. Espoon merkittävimmät perinneympäristökohteet.

Perinneympäristön nimi	Pinta-ala ha	Perinneympäristön nimi	Pinta-ala ha
Bembölen kahvituvan niitty	0,4	Lankelan niitty	0,5
Bisan kallio	0,5	Maarinpuron niitty	n. 5
Bodom Smedsin haka	0,4	Matalajärven niitty	n. 3
Eriksbergin laitumet	n. 4	Maulan laidun	n. 1
Frisansin kartanonmäki	n. 3	Meerlammen niitty	0,2
Hankalahdentien laidun	n. 4	Rosbackan niitty	0,5
Heinästien keto	0,7	Sahajärven niitty	0,6
Kauklahden kallionalusketo	0,1	Snettansin vanha laidun	3,6
Kunnarlan keto	0,5	Svartbäckträsketin niitty	< 4
Käkiniitty	n. 2	Svinön niitty ja lammashaka	2,8
Lakiston entiset laitumet	n. 3	Vanttilan niitty	2,2

Pienvedet

Espoo on jyrkkäpiirteisten pinnanmuotojensa ansiosta runsasjärvinen. Varsinkin kaupungin pohjois- ja länsiosissa on paljon pikkujärviä. Järvien välillä on tiheä virtavesien verkosto, jonka purot ja joet virtaavat vaihtelevan metsä- ja suoluonnon, avomaan luontotyyppien, viljelymaiden ja asutuksen lomassa. Lyhyissäkin puroissa ja joissa on myös poikkeuksellisen runsaasti koskia. Espoossa tavataankin Etelä-Suomen jokiluonto monipuolisimmillaan järviylängön karuista kirkkaista puroista aina Itämeren sisälahtien reheviin sameavetisiin jokisuistoihin. Espoon virtavesistä ja muista pienvesistä on tehty kaksi koko kaupungin kattavaa selvitystä. Vuonna 1991 julkaistussa selvityksessä (Kiirikki 1991) käsiteltiin yhteensä 60 puron ja lähteen luonnontilaa. Tuoreemmassa, vuonna 2008 valmistuneessa virtavesiselvityksessä (Janatuinen 2008a ja b) kartoitettiin suojelualueiden ulkopuolella sijaitsevat virtavedet. Lähteiden luonnontila on tarkistettu kesällä 2012 (Kleemola 2012).

Pienvesiselvityksissä on ilmennyt 15 huomionarvoista lähdettä ja 38 suojelualueiden ulkopuolista virtavesikohdetta, jotka omaavat erityisiä luontoarvoja (taulukko 5). Pienvesikohteista kolme on arvioitu valtakunnallisesti, kahdeksan maakunnallisesti ja 42 paikallisesti arvokkaiksi. Arvokkaista virtavesikohteista sijaitsee Mankinjoen vesistössä 18, Espoonjoen vesistössä 15, Vantaanjoen vesistössä kolme sekä Finnåbäckenin (Finnoonojan) ja Monikonpuron vesistöissä molemmissa yksi. Arvokohteet muodostavat kaksi selkeää keskittymää. Toinen niistä sijoittuu Vihdin rajalta Nuuksionpäästä Espoonlahden pohjukkaan laskevalle Mankinjoen–Gumbölenjoen–Nuuksion Myllypuron jokireitille ja sen sivupuroihin. Toinen keskittymä muodostuu Espoonjoen latvavesistä Glimsinjoesta sekä Glomsinjoesta ja niihin laskevista puroista.

Taulukko 5. Espoon arvokkaat virtavedet ja lähteet.

Uomanosuuden nimi	Vesistö	Uomanosuuden nimi	Vesistö
Isosuonpuro	Glomsinjoki	Mynttilänkosken jokilaakso	Gumbölenjoki
Pikku-Ryssänoja	Glomsinjoki	Mynttilänjoen jokilaakso	Gumbölenjoki
Mustalammen laskupuron laakso	Glomsinjoki	Urbergan purolaakso	Mankinjoki
Pirttimäen purolaakso	Glomsinjoki	Espoonkartanon koskialue	Mankinjoki
Aurinkoniityn purolaakso	Glomsinjoki	Mankinjokilaakso	Mankinjoki
Kaskisbackin purolaakso	Glomsinjoki	Myllyjärven laskupuron alajuoksu	Lepsämänojoki
Häkianpuron latvat	Glomsinjoki	Velskolankoski	Lakistonjoki
Glomsinjoen meanderilaakso	Glomsinjoki	Lakistonkoski	Lakistonjoki
Lommilan Myllykoski	Glomsinjoki	Malminmäen purolaakso	Finnåbäcken
Glomsinjoen alajuoksu	Glomsinjoki	Monikon purolaakso	Monikonpuro
Buusin purolaakso	Glimsinjoki		
Kalajärven purolaakso	Glimsinjoki	Lähteet	Sijainti
Grännäsin purolaakso	Glimsinjoki	Anfallintien lähteet	Viiskorpi
Glimsinjoki	Glimsinjoki	Arkiniityn purolaakson lähde	Nupuri
Pappilanmäen purokäytävä	Espoonjoki	Grännäsin purolaakson lähde	Viherlaakso
Isosuon luhtapurolaakso	Gumbölenjoki	Isosuon lähde	Kunnarla
Karhuonpuron yläjuoksu	Gumbölenjoki	Kalajärven lähde	Kalajärvi
Karhuonpuron lehtopurolaakso	Gumbölenjoki	Källkärrin lähde	Henttaa
Kolmperän purolaakso	Gumbölenjoki	Margretebergin lähde	Högnäs
Solvikin koskialue	Gumbölenjoki	Mullkärretin lähde	Kunnarla
Sågforseenin purolaakso	Gumbölenjoki	Mustapuron lähde	Kolmperä
Kattilanoja	Gumbölenjoki	Mössenkärrin lähde	Kuurinniitty
Heikkilän purolaakso	Gumbölenjoki	Pyykorven lähde	Lahnus
Koivulanoja	Gumbölenjoki	Pyykorven lähteikkö	Lakisto
Arkiniityn purolaakso	Gumbölenjoki	Ruuhijärven lähde	Velskola
Koskenmäenpuron alajuoksu	Gumbölenjoki	Storkärretin lähde	Kunnarla
Mustapuron jokilaakso	Gumbölenjoki	Träskändanpuiston lähde	Järvenperä
Stampforseenin koskialue	Gumbölenjoki	Vahtersuon lähde	Lahnus
Gumbölen Myllykoski	Gumbölenjoki		

Kallioalueet

Entisen Uudenmaan läänin kallioalueet inventoitiin ensimmäisen kerran vuosina 1989–1990, jolloin aloitettiin valtakunnallinen, luonnonoloiltaan ja maisemaltaan arvokkaita kallioalueita kartoittanut hanke. Työn tarkoituksena oli kehittää kallioalueiden inventointimenetelmää ja arvoluokitusta. Vuonna 2001 Uudellamaalla tehtiin luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaiden kallioalueiden täydennysinventointi, jolloin myös Espoon suojelunarvoisista kallioalueista saatiin kattava kuva (Husa & Teeriaho 2004). Maakunnasta inventoidut kallioalueet arvotettiin seitsemään arvoluokkaan. Arvoluokkien 1–4 kohteilla on maa-aineslain 7 §:n tarkoit-

tamaa valta-kunnallista tai muutoin huomattavaa luonnonsuojelullista merkitystä. Luokkien 5–7 kohteet ovat paikallisesti arvokkaita.

Espoossa todettiin yhteensä 14 arvoluokkien 3 ja 4 kalliokohdetta (taulukko 6). Arvoluokkien 1 ja 2 kohteita ei ole, sillä kaupungin alueella ei ole kalkkivaikutteisia kallioalueita, joiden arvoa kohotaisi mm. kalkkikallioille ominainen kasvillisuus. Laajimmat kalliokokonaisuudet sijaitsevat Nuuksion järviylängöllä. Arvokkaimmista kalliokohteista kaikkiaan seitsemän on kokonaan tai osittain Nuuksion Natura-alueella ja yksi Vestran soiden Natura-alueella (Herukkapuro). Suojelualueiden ulkopuolisista kohteista neljä sijaitsee Etelä- ja Keski-Espoossa ja kaksi Pohjois-Espoossa. Osa kalliokohteista jatkuu naapurikuntien puolelle. Goddarsbölebergen on miltei kokonaan Kirkkonummen puolella.

Taulukko 6. Espoon arvokkaimmat kallioalueet.

Suojelualueiden ulkopuolella	Kokonaan tai osin Natura-alueella
Soukan Kasavuori	Romuvuori–Rajakallio
Lintuvaara–Monikko	Lippukallio
Brännbergbacken	Mustakallio–Sudenrotko
Goddarsbölebergen	Bredmalmen–Hakjärvi
Jäniskallio	Korpinkallio–Myllypuro
Hyppykallio–Hynkeberget	Kaitalammen kalliot
	Käärilammen kalliot
	Herukkapuro

Espoossa on runsaasti myös pieniä geologisesti mielenkiintoisia kohteita, kuten kookkaita siirtolohkareita, muinaisrantavikioita ja hiidenkirnuja (Petrell 2006). Niitä ei tässä yhteenvedossa tarkastella, ellei kohdetta ole suojeltu tai ellei se ole osa laajempaa, säilyttämisen arvoista luontokohdetta. Geologisesti merkittävät pienkohteet on esitelty melko kattavasti Espoon teknisen keskuksen ja ympäristökeskuksen julkaisemassa Kotinurkilta kalloille -kirjassa (Helimäki 2009), jossa on kuvaukset monista muistakin kaupungin luontokohteista.

3.8. Muutokset arvokkailla luontokohteilla

Vuonna 1987 julkaistussa ensimmäisessä Espoon luontokohteiden yhteenvedoraportissa esiteltiin 137 luonnonoiloiltaan arvokasta aluetta. Raportissa olivat mukana luonnonsuojelualueet, muilla tavoin suojellut alueet sekä rauhoittamattomat kohteet, jotka luokiteltiin valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaksi sekä muihin säilyttämisen arvoisiin luontokohteisiin. Silloisista luonnonsuojelualueista kaksi on nykyisin Natura 2000 -alueella. Muilla tavoin suojelluista kohteista neljä on Natura-alueella, kaksi on perustettu luonnonsuojelualueiksi ja kolme on vailla rauhoitusta (taulukko 7). Vuonna 1987 rauhoittamattomina olleista kohteista (yhteensä 117 kohdetta) 18 sijaitsee nykyisin Natura-alueella (pääosa Nuuksiossa) ja 32 on ainakin osittain rauhoitettu luonnonsuojelualueiksi. Kaikkiaan 42 % suojelua vailla olleista luontokohteista on rauhoitettu vuoden 1987 jälkeen. Vain yksi kohteista on hävinnyt kokonaan (Kehä II:n alle jäänyt Lindonkyänin purolehto).

Parhaiten on edistytty metsien suojelussa ja soiden suojelussa. Kosteikkojen ja muiden vesistöjen suojelu on edennyt heikommin. Vuonna 1987 valtakunnallisesti arvokkaiksi luokitelluista kohteista Finnoonlahti, Kaitalahti ja Pitkäjärven eteläpää ovat edelleen vailla lain suojaa. Kaitalahden ja Pitkäjärven linnustonsuojelullinen arvo on lisäksi heikentynyt muun muassa rannanläheisten alueiden rakentamisen vuoksi. Neljäs valtakunnallisesti arvokas kohde, jota ei ole suojeltu, on Nuuk-

siossa sijaitseva Meerlammen–Mustakallion kalliolehtomaasto. Alueen luonnontila on heikentynyt huomattavasti hakkuiden vuoksi ja sitä voidaan nykyisin pitää enää paikallisesti merkittävänä kohteena.

Maakunnallisesti arvokkaista kohteista 15 sijaitsee Natura-alueilla tai on ainakin osittain rauhoitettu luonnonsuojelualueiksi vuoden 1987 jälkeen (taulukko 7). Rauhoittamattomista kohteista kolmen luonnontila on säilynyt hyvänä, mutta kolmen muun suojeluarvo on heikentynyt hakkuiden vuoksi.

Taulukko 7. Vuonna 1987 arvokkaiksi luokiteltujen luontokohteiden tilanne vuoden 2012 lopussa. Luonnonsuojelualueet-sarakkeessa ovat mukana varsinaisten luonnonsuojelualueiden lisäksi luontotyyppienä suojellut kohteet. Vuonna 1987 muilla keinoin suojeltuja alueita olivat metsästyslain nojalla suojellut saaret, Helsingin kaupungin päätöksellä aarnialueina säilytetyt alueet sekä Suomenlinnan linnoituspiiriin päätöksellä suojellut saaret.

Kohteet vuoden 1987 yhteenvedossa		Samat kohteet vuonna 2012						
		Natura-alueella	Luonnonsuojelu-alueella	Rauhoittamattomat kohteet ja niiden luokitus				
				Valtak.	Maak.	Paikall.	Muut	Hävinneet
Luonnonsuojelu-alueet	11	2	9	-	-	-	-	-
Muilla keinoin suojellut alueet	9	4	2	-	-	1	2	-
Kansainvälisesti arvokkaat	1	1	-	-	-	-	-	-
Valtakunnallisesti arvokkaat	14	4	6	1	1	1	1	-
Maakunnallisesti arvokkaat	21	4	11	-	3	1	2	-
Paikallisesti arvokkaat	48	5	12	-	-	25	6	-
Muut säilyttämisen arvoiset kohteet	33	4	3	-	-	-	25	1

Paikallisesti arvokkaista kohteista viisi sijaitsee Natura-alueella ja 12 luonnonsuojelualueella. Suurin osa paikallisesti arvokkaista kohteista on säilyttänyt suojeluarvonsa. Neljän kohteen tila on selvästi heikentynyt hakkuiden ja ojitusten vuoksi ja yhden kohteen tila ranta-alueella tehtyjen ruoppausten takia. Yksi kohteista on jäänyt teollisuus- ja varastohallien saartamaksi ja lisäksi kärsinyt hakkuista.

Muihin säilyttämisen arvoisiin kohteisiin sisältyy muun muassa useita pähkinäpensaslehtoja ja jalopuulehtoja, joiden luonnontila on heikentynyt hakkuiden vuoksi. Asenteiden muuttumista kuvaa se, että kahden pähkinälehdon luonnontila on kärsinyt suuresti 1990-luvulla tehdyistä hoitotoimista, joilla pyrittiin kunnostamaan lehtoa poistamalla ylispuustoa. Tällaisia metsätalouselähtöisiä hoitotoimia – joilla alueen luonnontila heikennettiin vuosikymmeniksi – ei enää 2000-luvun puolella ole pidetty suotavina. Hakkuut ovat kuitenkin edelleen Espoon metsäluonnon suuri uhka: kesän 2012 tarkistuksissa paljastui useita pähkinälehtoja ja metsälehmuskasvustoja, jotka on viime vuosina tarvelty hakkuilla.

Uusien asuinalueiden ja maanteiden rakentaminen on vaikuttanut suoraan yllättävän harvaan 1980-luvulla rajattuun luontokohteeseen: yksi kohteista on hävinnyt ja kolmesta muusta osa on

jäänyt uudisrakentamisen alle. Tilanne johtuu osin siitä, että luontokohteita on otettu huomioon maankäytön suunnittelussa ja osin siitä, että suurin osa arvokkaista kohteista sijaitsee muualla kuin tiheään asutussa Espoon eteläosassa. Tulevalle maankäytön suunnittelulle asettaa vaativia haasteita se, että suojeltujenkin luontokohteiden suojeluarvo voi heikentyä vähitellen esimerkiksi lisääntyvän virkistyskäytön ja kasvillisuuden tallaantumisen vuoksi tai sen takia, että kohteet muuttuvat entistä eristyneemmiksi ympäröivän asutuksen tiivistyessä.

4. SAARISTO

Espoon saaristossa on 17 luonnonsuojelualuetta, neljä luontotyyppipäätöksellä suojeltua aluetta, kaksi erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikkaa sekä 19 muuta arvokasta luontokohteita, joista kuusi on rauhoittamattomia lintujen pesimäsaaria ja -luotoja. Näiden lisäksi saaristossa on useita muita säilyttämisen arvoisia kohteita, kuten perinneympäristöjä, rantaniittyjä ja kosteita, tervaleppävaltaisia lehtoja.

4.1. Espoonlahti–Pentala

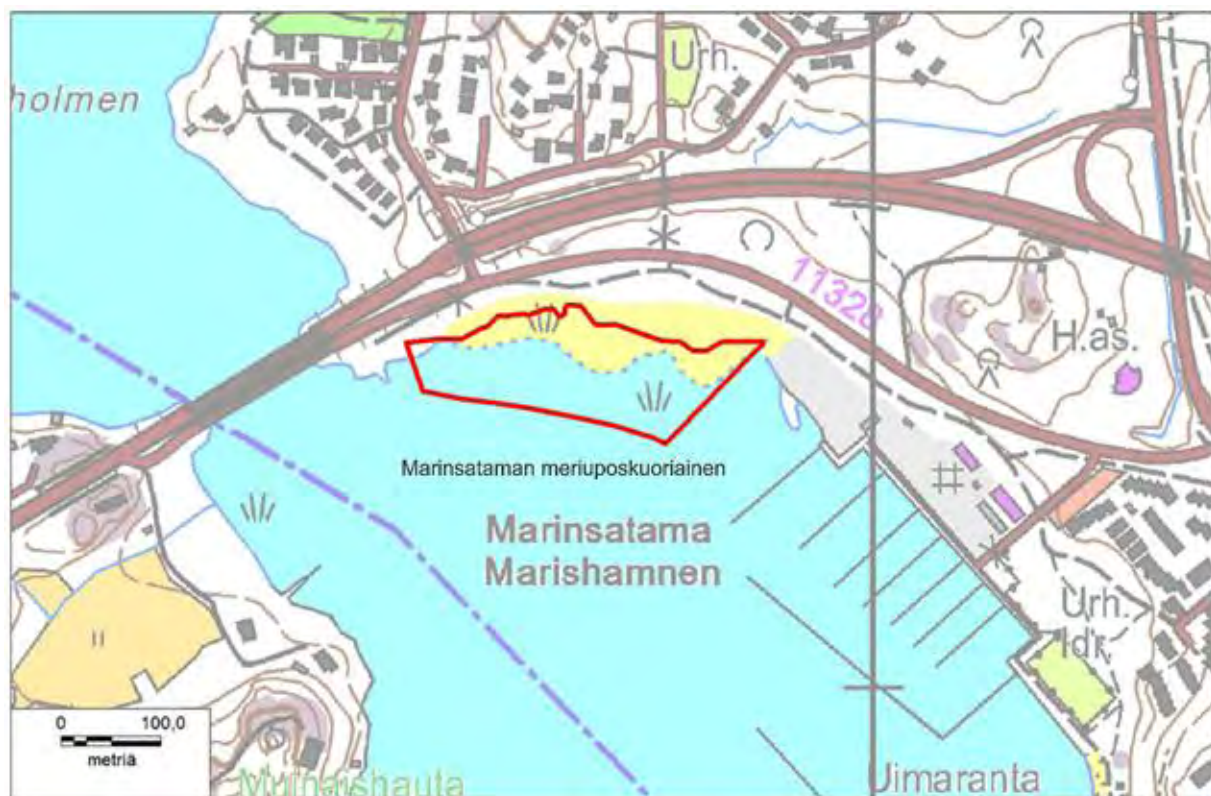
Länsiväylältä Stora Herrön saareen ulottuvalla alueella on kaksi Espoon kaupungin perustamaa luonnonsuojelualuetta, joilla suojellaan saariston vanhimpia metsäkohteita. Alueella on lisäksi kaksi erityisesti suojellun meriuposkuoriaisen elinaluetta ja suojeltuja rantaluontokohteita. Pentalan saaristomuseon piha-alue ja niitty muodostavat arvokkaan perinneympäristön (*Pentalan entiset pellot*, rajaus s. 19). Soukansalmen länsirannalla sijaitseva *Sököörarna* on ollut aiemmin metsästyslailla suojeltu linnustonsuojelualue. Saaret lähivesineen on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavaan luonnonsuojelualueeksi (SL; rajaus s. 22).

Osa-alueen pohjoisosan luontokohteet.

Osa-alueen eteläosan luontokohteet.

Marinsataman meriuposkuoriainen

Erityisesti suojellun lajin elinympäristö
Rajauspäättös 17.12.2003, aluetunnus LUO939
Pinta-ala 2,6 ha

Luonnonsuojelulain 47 §:n tarkoittama erityisesti suojeltavan, uhanalaisen meriuposkuoriaisen esiintymispaikka, joka sijaitsee Marin sataman ja Länsiväylän välisellä vesialueella. Meriuposkuoriainen on tavattu Euroopassa vain Suomesta. Lajista on tehty havaintoja pitkin rannikkoa, mutta tuoreita havaintoja on vain muutamalta paikalta. Runsaimmat esiintymät ovat Espoonlahdella. Meriuposkuoriainen suosii matalia, avonaisia vesialueita, joilla on runsaasti uposkasvillisuutta, etenkin hapsivittaa ja ärviöitä. Lajin uhkana ovat vesialueiden rehevöityminen, matalien vesien umpeenkasvu sekä ruoppaukset ja muu rantarakentaminen. Meriuposkuoriainen on luokiteltu Suomessa vaarantuneeksi (VU) lajiksi ja se kuuluu myös Euroopan yhteisön tärkeinä pitämiin luontodirektiivin liitteen II lajeihin, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita. Lajin säilymisessä on Suomella merkittävä kansainvälinen vastuu, sillä laji on Suomen lisäksi löydetty vain Kiinasta.

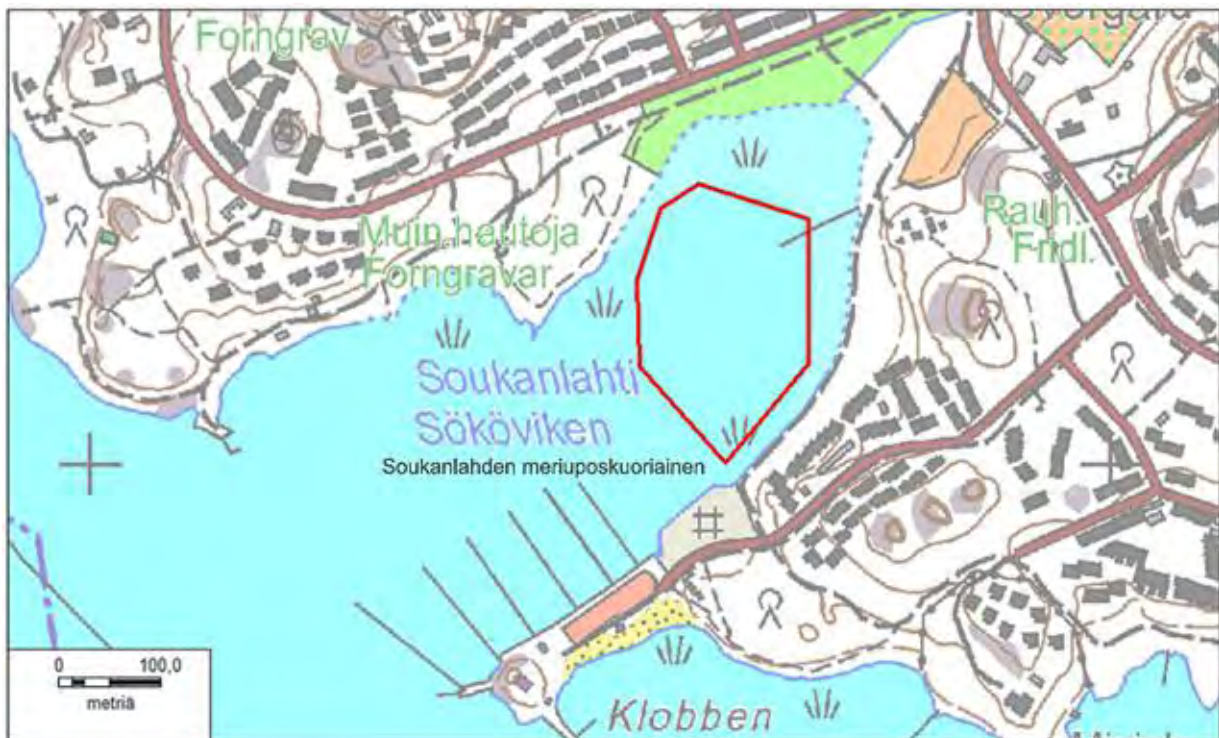
Marin meriuposkuoriaisesiintymä on löydetty vuonna 2003. Alue on rajattu havaittujen yksilöiden ja niille sopivan pinnanalaisen kasvillisuuden perusteella. Rajauspäättökseen merkityn esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulain mukaan kielletty. Määräykset kieltävät mm. ruoppaukset, laitureiden tai muiden rakenteiden perustamisen, kasvillisuuden poiston sekä moottoriveneiden käytön rajatulla alueella.

Soukanlahden meriuposkuoriainen

Erityisesti suojellun lajin elinympäristö
Rajauspäättös 5.12.2012, aluetunnus ERA207273
Pinta-ala 3,5 ha

Soukanlahdelta löydettiin kesällä 2010 uhanalaisen, erityisesti suojeltavan meriuposkuoriaisen elinalue, joka kattaa lähes koko lahdenperukan avovesialueen. Alueelta löydettiin kymmenestä eri paikasta yhteensä 82 meriuposkuoriaista. Soukanlahden esiintymä voidaan yksilömäärien perusteella arvioida keskeiseksi meriuposkuoriaisen elinalueeksi. Soukanlahdelta meriuposkuoriaisesiintymästä on tehty vuonna 2012 erityisesti suojellun lajin rajauspäättös. Alue on rajattu löydettyjen yksilöiden perusteella niin, että kaikki löytöpaikat sijoittuvat rajatulle alueelle.

Meriuposkuoriaisen biologiaa tarkastellaan lyhyesti Marin esiintymän kuvauksessa (ks. edellinen kohde). Soukanlahti on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa satama-alueeksi (LS).

Björkön luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäättös 2.12.1980, aluetunnus YSA012006

Pinta-ala 1,0 ha, Espoon puolella 0,6 ha

Björkön saaren itäosassa sijaitseva alue, joka sijoittuu osittain Kirkkonummen puolelle. Suojelu-

tumia. Paikoin myös lahoppua on runsaasti ja kosteimmilla suolaikuilla kasvaa muun muassa vehkaa ja raatetta.

Pentalan erikoisuutena on Espoon eteläisin järvi pienine saarineen. Järven lounaisrannassa on kasvistoltaan merkittävä neva. Monimuotoisuutta lisäävät merenrantavyöhykkeet, Ängesvikenin fladaa reunustava tervaleppäkorpi ja saaren kaakkoisosan maisemallisesti komea kalliomäki.

Alueelta löytyy metsien monimuotoisuuden kannalta merkittäviä elinympäristöjä, kuten runssalahoppuustoista kangasmetsää, metsäisiä kallioita, puustoisia soita ja metsäluhtaa sekä erityisiä rakennepiirteitä, kuten erirakenteista metsää, keloja, korpisuutta, latvusaukkoja ja palon jälkiä. Alueella esiintyvää arvokasta lajistoa edustavat muun muassa suovalkku, lettorahkasammal, hohkasammal ja aapasirppisammal. Linnustoon kuuluvat muun muassa lintudirektiivin liitteen I lajit pyy ja harmaapäätikka.

Diksandin hiekkaranta

Suojeltu luontotyyppi

Rajauspäättös 23.4.2002, aluetunnus LTA010350

Pinta-ala 0,14 ha

Pentalan saaren etelärannalla sijaitseva luonnontilainen hiekkaranta, joka on osa Pentalan metsäalueen luonnonsuojelualue (punainen rajausta kartassa). Loivasti nouseva kallion ja polun välisessä poukamassa sijaitseva ranta on hienojakoista hiekkaa. Vesiranta on paljasta hiekkaa, ylempänä rannalla on melko selvät kasvillisuusvyöhykkeet. Levävalleilla valtalajeja ovat merimalta, isomaltta ja ukontatar, joiden joukossa kasvaa merisinappia. Seuraavassa vyöhykkeessä kasvaa isoja tuppaita rantavehnää ja suola-arho muodostaa melko suuria kasvustoja. Muita lajeja ovat muun muassa poimuhierakka, juolavehnä, ruokohelpi, mesiangervo, rantatädyke ja pietaryrtti. Kasvillisuus on melko luonnontilaista.

Diksandin merentantahietikko

Maakunnallisesti arvokas, osin päällekkäinen suojellun hiekkarannan kanssa

Pinta-ala 1,6 ha

Diksandin merentantahietikkoon kuuluu luontotyyppinä suojeltu hiekkaranta sekä sen itäpuolinen ranta-alue runsaan 200 metrin matkalta. Diksandin pohjoisrannalle laskee Pentalajärvestä alkava puro. Puron suulle on muodostunut kasvilajistoltaan arvokas ruoho- ja heinäkorpi. Ylempänä puronvarressa on toinen korpialue. Puronsuon korvessa kasvaa pääkaupunkiseudulla harvinaista keltasaraa sekä keltaängelmää ja ruohokanukkaa. Valtalajeina ovat mesiangervo, rantakukka ja ranta-alpi. Saaristossa harvinaista rantaminttua kasvaa puron varressa.

Ylempänä puronvarressa sijaitsevalta korpialueelta on tavattu harajuurta ja korpiorvokkia. Muita luonnontilaisen korven lajeja ovat saaristossa melko harvinaisena kasvavat lajit rentukka, rantaminttu, kurjenjalka ja korpi-imarre. Diksandin edustalta vedestä 2–5 metrin syvyydestä on tavattu harvinaista meriajokasta, jonka kasvupaikkoja on pääkaupunkiseudulla niukasti. Esiintymän nykytilaa ei tunneta. 1900-luvun alkupuolella Diksandin rantahietikoilla on kasvanut myös otakilokkia ja meritatarta, mutta esiintymät ovat sittemmin hävinneet.

Hiekkarannan itäpuolelta rajaukseen on otettu mukaan kapea rantakaistale, jossa on muutama metrin levyinen puuton, poronjäkäliä ja sianpuolukkaa kasvava nummi. Kauempana rannasta on männikköä, jonka aluskasvillisuudessa vallitsevat poronjäkälet ja sianpuolukka.

Diksandin hiekkaranta, Pentälajärven puronvarsikorpi ja sianpuolukkaa ja poronjäkäliä kasvava ranta-alue muodostavat yhdessä monipuolisen, mutta kulutusta huonosti kestävä luontokokonaisuuden. Alueella on myös huomattava maisemallinen arvo. Kohde rajautuu mantereeseen puolelta lähes koko matkaltaan Pentälän metsäalueen luonnonsuojelualueeseen. Pentälajärven puronvarsikorpi ja Diksandin hiekkaranta on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa luonnonsuojelualueeksi (SL) ja muu alue virkistysalueeksi (V).

Ängesvikenin flada

Paikallisesti arvokas luontokohde

Pinta-ala 2 ha

Pentälän itärannalla sijaitseva usean suotyyppin muodostama, pitkälle umpeenkasvanut kosteikko, jossa korkeaa ruovikkoa kasvava rantaniitty vaiheutuu komeaksi tervaleppäkorveksi sekä saniais-
korveksi. Rantaniityllä kasvaa sekä makean että murtoveden kasvillisuutta. Lajistoon kuuluu tyy-
pillisiä merenrantakasveja, kuten meriratamoa ja rantakukkaa sekä järvienkin rannoilla yleistä
luhtarölliä. Niityltä on tavattu myös pääkaupunkiseudulla harvinaista merisaraa. Syvemmällä lah-
den perukassa on pieninä laikkuina avoimempaa niittyä, jonka lajistoon kuuluvat mm. meriluikka,
siniheinä ja ruohokanukka.

Tervaleppäkorven kenttäkerroksen valtalajeja ovat hiirenporras, mesiangervo sekä viitaor-
vokki (suo- ja korpiorvokin risteymä). Tervaleppäkorpi ei pienen pinta-alansa vuoksi täytä luon-
nonsuojelulain mukaan suojeltavan luontotyyppin vaatimuksia. Länsipään saniais-
korvessa kasvaa samantyyppistä kenttäkerroksen lajistoa kuin tervaleppäkorvessa. Paikalla on myös vaateliaampia
lehtokasveja, kuten mustakonnanmarjaa, mustaherukkaa ja rantayrttiä.

Ängesviken on aiemmin ollut flada, mutta se on luontaisen umpeenkasvun seurauksena
muuttunut maaduntalahdeksi. Lahden luonnontila on kärsinyt etelärannalla tehdyistä ruoppauk-
sista ja niittykasvillisuus on muuttunut aiempaa yksipuolisemmaksi järviruo'on leviämisen vuoksi.

Rajatun alueen länsipuolella on metsittynyttä peltoa ja pohjois- ja eteläpuolella kangasmetsää. Alue rajautuu pohjoisreunastaan Pentalan metsäalueen luonnonsuojelualueeseen.

Ängesvikenin flada on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa luonnonsuojelualueeksi (SL).

Stora Herrön metsäalue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 23.2.2010, aluetunnus YSA205509

Pinta-ala 8,2 ha

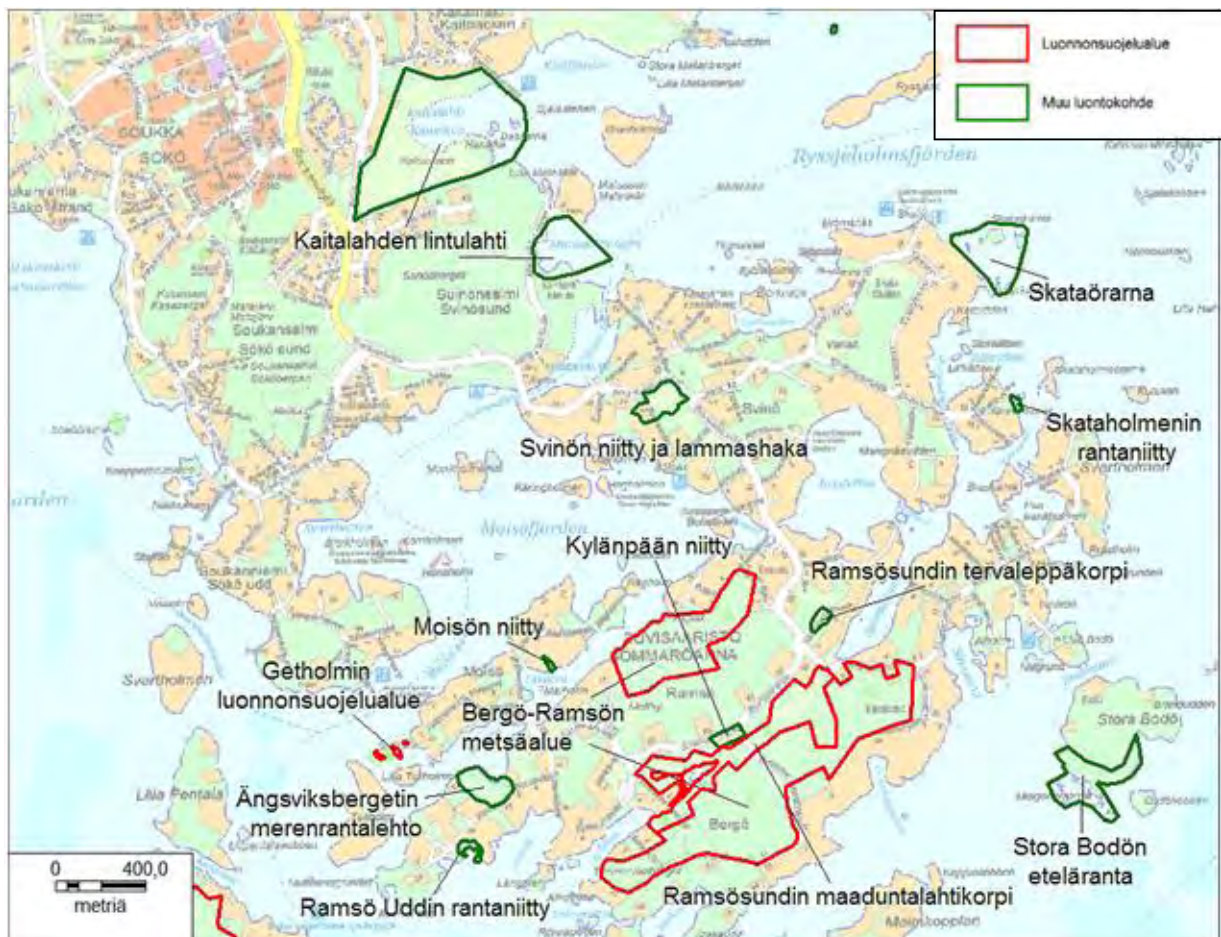
Espoon kaupungin 550-vuotisjuhlavuoden metsänsuojelutavoitteiden mukaan rauhoitettu metsäalue sijaitsee Stora Herrön saaren lounaisosassa Herrövikenin ja Södervikenin lahtien välissä. Suojelualue on pitkään koskemattomana säilynyttä, harvinaisen luonnontilaista vanhaa metsää järeine puineen sekä kauniine ja kulumattomine kallioineen. Alueen keskiosissa on maisemallisesti edustavaa, kulumatonta ja vaihtelevaa kalliomaastoa saaristolle tyypillisine käkkyrämäntyineen. Ranta-alueilla metsät ovat kuusivaltaisia, osin mustikkatyyppin kankaita, osin lehtomaisempia.

Metsät ovat luonnonmukaisesti kehittyneitä. Alueella on metsien monimuotoisuuden kannalta merkittäviä elinympäristöjä, kuten runsaslahopuustoisia kangasmetsiä, metsäisiä kallioita sekä erityisiä rakennepiirteitä, kuten suuria maapuita, tuulenkaatoja ja lahoja pystypuita sekä erirakenteista metsää. Metsäalue rajautuu lännessä Kirkkonummen rajaan ja idässä loma-asutukseen käytettyyn alueeseen.

4.2. Suinonsalmi–Suvisaaristo

Suvisaaristo muodostuu useasta saaresta, joiden väliin jää sokkeloisia vesialueita. Suvisaariston luonto on monipuolista. Alueella on useita arvokkaita luontokohteita, joista laajimpia ovat Bergön ja Ramsön metsäalueet sekä Suvisaariston pohjoispuolella sijaitseva Kaitalahden lintuvesialue. Suvisaaristossa on myös useita arvokkaita perinneympäristöjä, rantaniittyjä ja lehtoja. Muita merkittäviä, säilyttämisen arvoisia kohteita, joita tässä yhteenvedossa ei tarkemmin kuvata, on useita:

- **Skataörarna.** Kaksi lintujen pesimäluotoa ja monipuolista saariston kasvilajistoa. Alue on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa suojelualueeksi (S).
- **Skataholmenin rantaniitty.** Osittain ruovikoitunut pieni rantaniitty, jonka kasvilajisto on melko edustavaa.
- **Ramsösundin tervaleppäkorpi.** Pieni mutta edustava tervaleppäkorpi, jossa on myös märkiä, luhtakasvillisuuden valtaamia aloja. Puusto on järeää tervaleppää.
- **Kylänpään niitty.** Kohtalaisen merkittäväksi arvioitu perinneympäristö Suvisaarentien vieressä. Niitty on Espoon kaupungin ympäristökeskuksen hoitokohde.
- **Moisön niitty.** Talon pihassa oleva kohtalaisen merkittäväksi arvioitu perinneympäristö. Asukkaat ovat ylläpitäneet aluetta säännöllisin niitoin.
- **Ramsö Uddin rantaniitty.** Hoidettu, matalakasvuinen merenrantaniitty, jonka kasvillisuus on monipuolista.
- **Ängsviksbergetin merenrantalehto.** Pieni mutta monipuolinen metsäkohde, johon kuuluu vanhaa kalliomännikköä, vanhaa kuusimetsää ja kosteaa tervaleppälehtoa.
- **Stora Bodön eteläranta.** Monipuolinen kohde, johon kuuluu lintujen pesimäluotoja (eteläosien yleiskaavassa luonnonsuojelualue (SL)), rantaniittyä ja vanhaa rantametsää.

Ramsösundin maaduntalahtikorpi

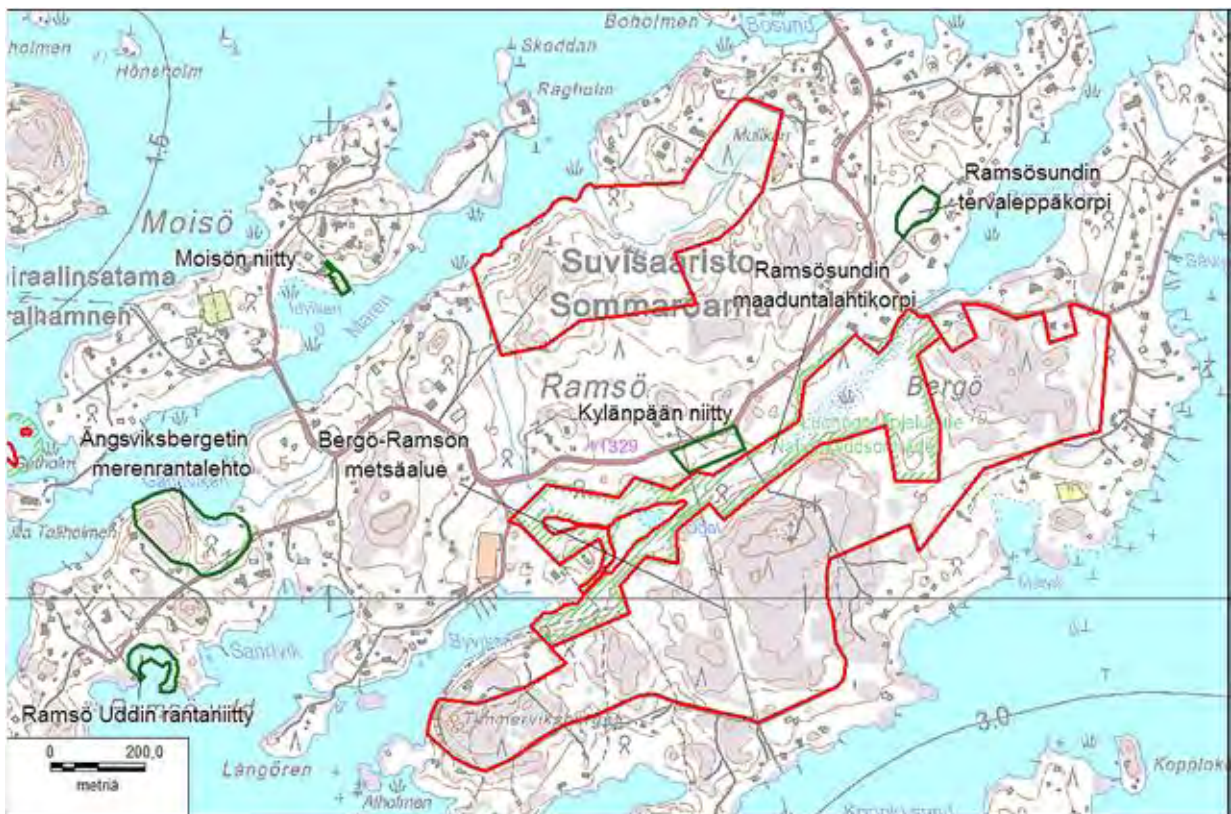
Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 12.3.1982, aluetunnus YSA012162

Pinta-ala 13,8 ha

Suojelualue käsittää Suvisaariston Bergön ja Ramsön välisen alueen, joka sijaitsee kallioiden reunustamassa murtumalaaksossa. Alue on rauhoitettu maisemaltaan ja luonnoltaan edustavana sisäsaaristokohteena. Paikalla on aikoinaan ollut Bergön ja Ramsön välinen kapea salmi. Lähes koko vesialue on sittemmin kasvanut umpeen maankohoamisen seurauksena. Alueella näkyy nykyisin hienosti kasvillisuuden vyöhykkeisyys mereltä maalle: kasvillisuus muuttuu järviruovikosta maaduntanevaan ja siitä tervaleppälehdoksi ja lehtokorveksi. Kuivimmissa reunoissa on myös rehevää kangasmaan kuusikkoa. Kasvilajistoon kuuluu suolaisen ja makean veden lajeja ja toisaalta ranta- ja maakasveja. Suojelualueella on kivennäismaan seassa runsaasti merkeä eli simpukoiden ja kotiloiden kuorien jäännösten sekaista kalkkipitoista, sinertävää soraa. Alueen linnusto on monipuolinen. Pesimälinnustoon kuuluu yli 30 lintulajia, muun muassa lehtopöllö.

Luonnonsuojelualueen pohjoispuolella maantien varressa on Kylänpään niitty -nimellä tunnettu perinnemaisemakohde, jota Espoon ympäristökeskus on viime vuosina hoitanut. Muualla suojelualue rajoittuu hyvin säilyneisiin kangasmetsiin. Eteläpuoleinen metsäalue kuuluu vuonna 2009 rauhoitettuun Bergö–Ramsön metsäalueeseen. Bergöhön johtava tie kulkee suojelualueen läpi salmen kuivimman maastokohdan paikkeilla.

Suvisaariston Bergö–Ramsön metsäalueen luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 31.7.2009, aluetunnus YSA204980

Pinta-ala 54 ha

Kahdesta erillisestä osa-alueesta koostuva metsiensuojelualue, jota luonnehtivat vanhat monimuotoiset kuusivaltaiset kangasmetsät ja maisemallisesti avarat kalliomänniköt. Luontotyypit vaihtelevat Bergön karuista, jäkäläisistä kalliomännikoistä alavampien alueiden vanhoihin kuusivaltaisiin kangasmetsiin. Monimuotoisuutta lisäävät pienet rämevaltaiset kalliosuot ja karut korpisoistumat sekä Ramsön metsäalueen puolella tervaleppäluhta, puronvarren saniaiskorpi ja rämelaikku.

Alueella on metsien monimuotoisuuden kannalta merkittäviä elinympäristöjä, kuten runsaslahopuustoista kangasmetsää, puustoisia soita ja pienvesien lähimetsiä sekä erityisiä rakennepiirteitä, kuten maapuita ja lahoja pystypuita, kookkaita vanhoja lehtipuita, korpisuutta sekä erirakenteista metsää. Alueella on myös vanhoja, kilpikaarnaisia mäntyjä. Alueen vaateliainta kääpälajistoa edustavat vaarantuneeksi luokiteltu välkkyludekääpä, silmälläpidettävät lajit kaarnakääpä ja pohjanrypykkä sekä alueellisesti uhanalaiseksi luokiteltu aihkirypykkä. Havaintoja on myös äärimmäisen uhanalaisesta lahojaviosammalesta. Alueen edustavaan linnustoon kuuluvat muun muassa lehtopöllö, varpushaukka, sirittäjä ja idänuunilintu.

Bergön–Ramsön metsäalue on rauhoitettu Espoon kaupungin 550-vuotisjuhlavuoden metsänsuojelutavoitteiden mukaan.

Getholmin luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 11.12.1980, aluetunnus YSA012010

Pinta-ala 1,9 ha

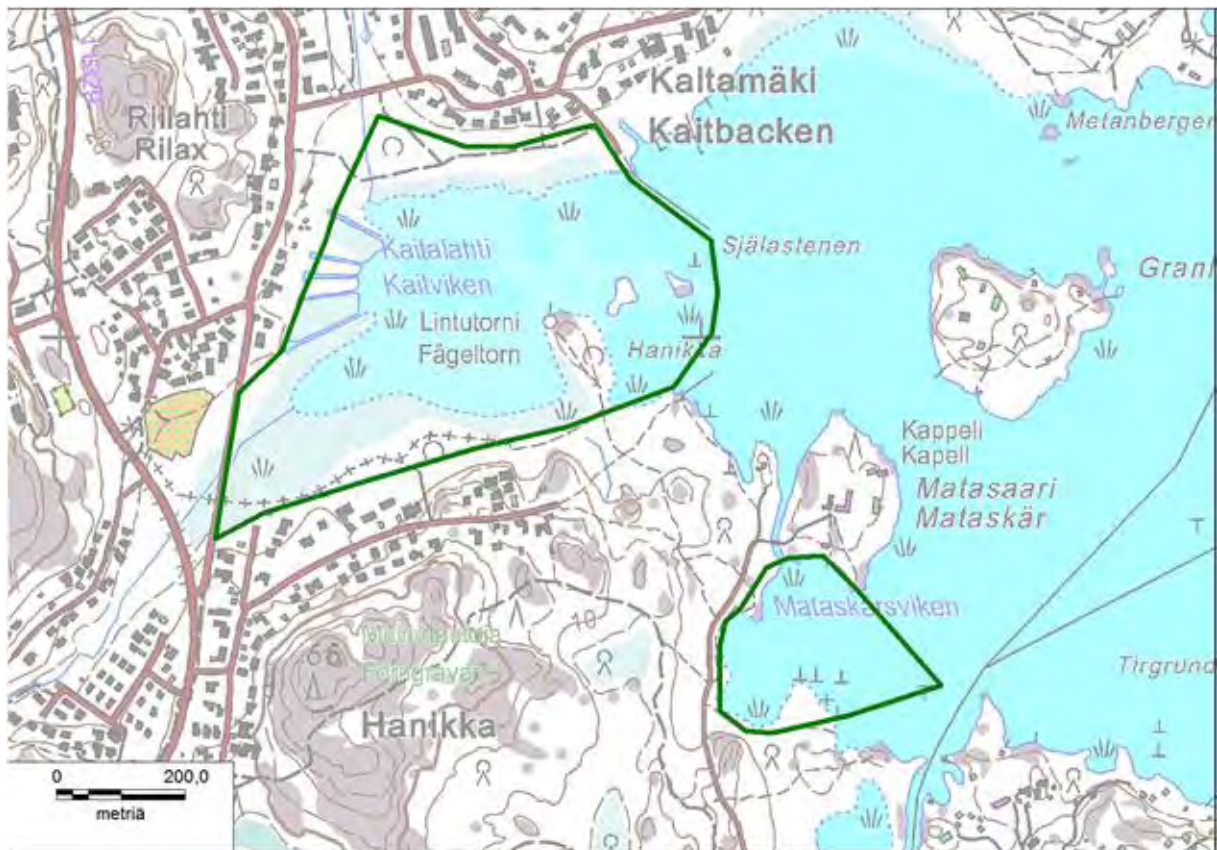

Getholm on Suvisaariston Möisön ja Tallholmin saarien välissä sijaitseva luotoryhmä, joka on rauhoitettu lintujen pesimäalueeksi. Suojelualue koostuu kolmesta puuttomasta luodosta, joita reunustaa tiheä järviruokokasvusto. Läntisimmällä luodolla on iso hiidenkirnu. Pesimälinnustoon kuuluvat muun muassa kyhmyjoutsen ja kalalokki.

Kaitalahden lintulahti

Maakunnallisesti arvokas lintuvesi

Pinta-ala 36,5 ha

Kaksiosainen lintuvesialue, johon kuuluvat Kaitalahti ja Suinonsalmen itärannalla sijaitseva Mataskärsviken. Kaitalahti on pitkälle umpeenkasvanut, ruovikkoinen lahti, jonka etelärannalla on komea tervaleppäluhta ja pohjoisrannalla matalakasvuista merenrantaniittyä. Kaitalahden ympäristö on pientaloaluetta, mutta asutus ulottuu rantaan asti vain muutamassa kohdassa. Kaitalahti on Espoon arvokkaimpia lintuvesiä. Alueella pesii monipuolinen vesi- ja ruovikkolinnusto. Runsaimpia vesilintuja ovat silkkiuikku, sinisorsa, telkkä ja nokikana. Myös eteläisiin uustulokkaisiin kuuluva harmaasorsa on kotiutunut Kaitalahdelle. Muita vaatelaita lintuvesilajeja ovat lapasorsa ja luhtakana. Ruovikkolinnuista ruokokerttunen, rytikerttunen ja pajusirkku pesivät runsaina Kaitalahden perukassa. Etelärannan lehdon pesimälinnustoon kuuluvat mm. pikkutikka ja kultarinta. Lahden läntisimmässä perukassa on viitasammakon kutupaikka. Vuonna 2006 lahden suualueelta löytyi erityisesti suojeltaviin lajeihin kuuluvia meriuposkuoriaisia. Kaitalahden merkitys vesilintujen pesimäpaikkana on vähentynyt viime vuosikymmeninä. Lahden hidas, luontainen umpeenkasvu on vähentänyt vesilinnuille kelvollista alaa. Myös lähialueella lisääntynyt veneily häiritsee vesilinnustoa.

Mataskärsviken on ruovikkoinen poukama, jonka rannoilla on sekä kalliota, rantaniittyä että näyttävää tervaleppälehtoa. Alueen vesilinnusto on monipuolinen. Lahdella on pesinyt mm. vaarantuneisiin lajeihin lukeutuva tukkasotka. Kaitalahden–Mataskärsvikenin–Svinön salmen muodostama luontoalue on Espoon eteläosien lepakkoselvityksen mukaan Suvisaariston merkittävien lepakoiden esiintymisalue.

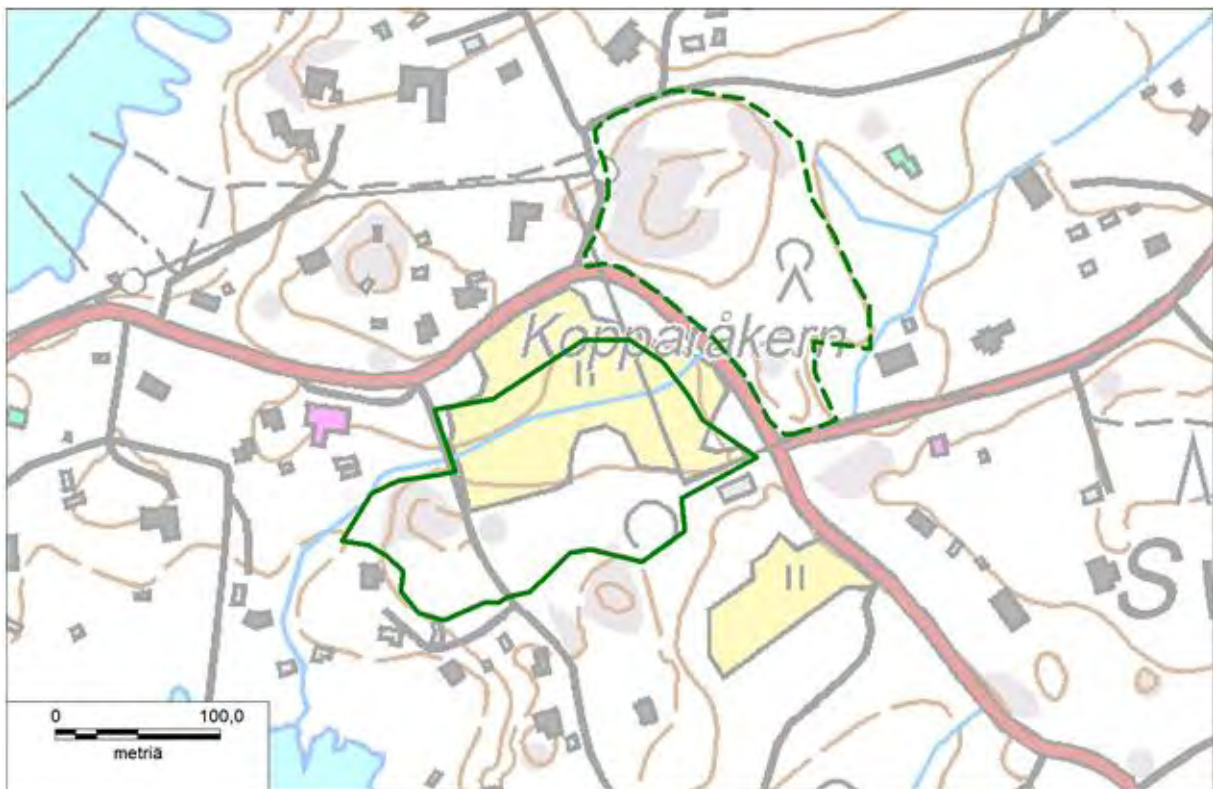
Kaitalahden tienoo on suosittua ulkoilualetta. Lahden pohjoisrannalla on muutama vuosi sitten rakennettu ulkoilutie. Hanikan luontopolku kulkee Kaitalahden etelärannan lehdon läpi lahden suulla sijaitsevaan Hanikan niemeen ja sieltä rantoja pitkin etelään. Hanikan niemessä on lintutorni, josta voi tarkkailla perukan lintuja. Myös Mataskärsvikenin rannalla on pitkospuureitti.

Kaitalahti ja Mataskärsviken on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa luonnonsuojelualueeksi (SL).

Svinön niitty ja lammashaka

Merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala 2,8 ha

Laaja perinneympäristöalue Suvisaaristontien varressa Suinonmäen keskiaikaisen kylämäen alueella. Kohteeseen kuuluu kallioita, kallioketoa, entistä peltoa ja niittyä sekä vanhaa lammashakaa ja metsälaidunta. Edustavin kasvillisuus on kalliolla ja niiden välittömässä läheisyydessä, jossa kasvavat mm. mäkikattara, mäkikaura, ruoholaukka ja keto-orvokki. Tien varren pienessä haasta on löydetty mm. kartioakankaalia ja valkolehdokkia.

Alueella oli 1970-luvulle saakka suuri talo talousrakennuksineen, joista on jäljellä rakennusten perustuksia. Vadelma on levittäytynyt tehokkaasti vanhoille rakennusten paikoille. Alueen länsiosa on ollut talon puutarhana, jossa on säilynyt monia koristekasveja. Suurin osa alueesta on heinittynyttä entistä peltoa, joka on paikoin kosteaa. Runsaita kasveja ovat nurmipuntarpää, koiranputki,

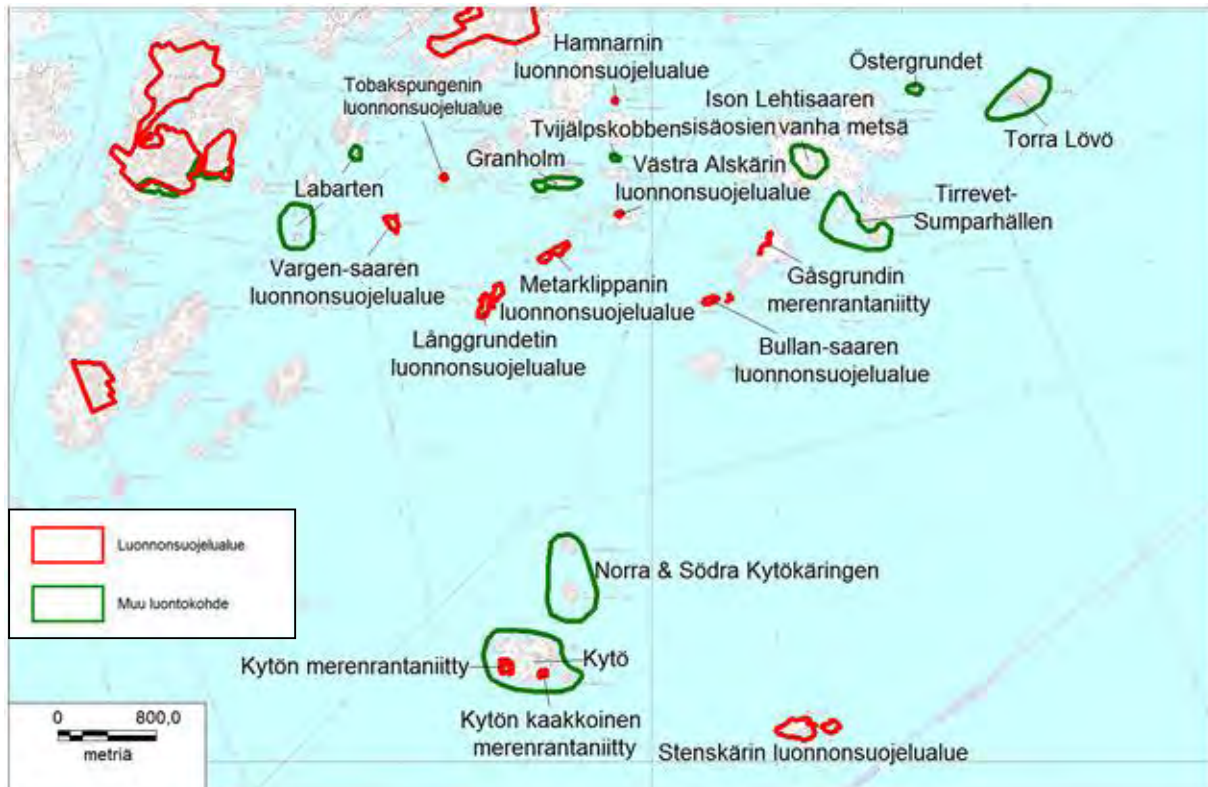
nurmilauha, röyhyvihvilä ja valkoapila. Runsaslukuisia perhoslajeja kohteella olivat kesällä 2003 tehdyssä inventoinnissa lauhahiipijä, tesmaperhonen ja mäkikenttämittari.

Suvisaaristontien varteen tehty kevyen liikenteen väylä on kaventanut perinneympäristöaluetta, joka on ulottunut tiehen asti. Tien itäpuolinen metsäalue (rajattu karttaan katkoviivalla) on ollut hakamaana ja metsälaitumena. Kahden hehtaarin laajuinen metsäalue on arvioitu paikallisesti arvokkaaksi perinneympäristöksi.

Suurin osa alueesta on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa julkisten palvelujen ja hallinnon alueeksi (PY). Läntisin on varattu asuinrakentamiseen (A).

4.3. Suvisaariston eteläpuoli

Suvisaariston eteläpuolisella saaristoalueella on toistakymmentä linnuston pesimäalueeksi ja muunkin meriluonnon suojelualueeksi rauhoitettua luotoa ja saarta. Suurin osa kaupungin vanhimmista luonnonsuojelualueista on saaristossa. Saaristossa on useita muitakin linnustolle tärkeitä kohteita sekä arvokkaita merenrantaniittyjä. Merkittävimmät metsäkohteet ovat Isossa Lehtisaarella, Granholmissa ja Torra Lövössä. Myös Ison Lehtisaaren ja Pienen Lehtisaaren välinen salmi (*Ison Lehtisaaren flada*) on säilyttämisen arvoinen luontokohde, joka edustaa tyypillistä maatuvaan merenlahtea ruovikkoineen ja rannan tervaleppävyöhykkeineen (rajaus s. 39).

Vargen-saaren luonnonsuojelualue

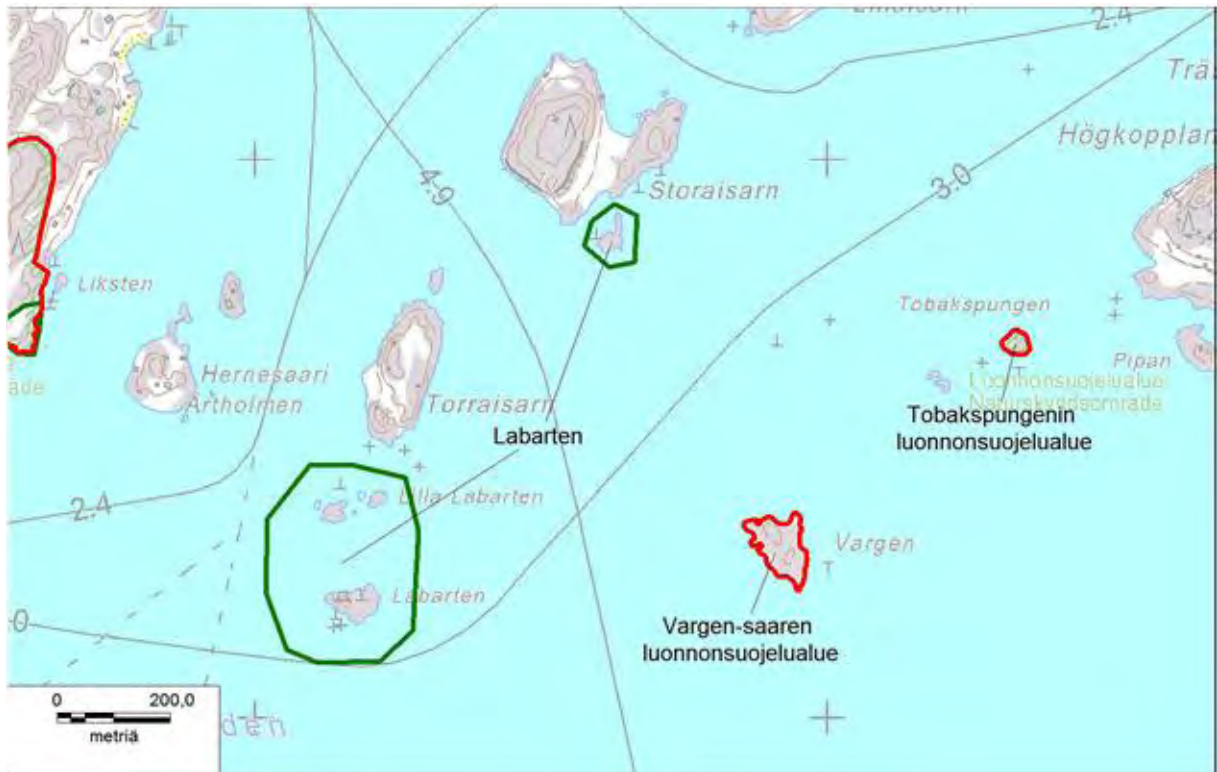
Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 4.2.1992, aluetunnus YSA013097

Pinta-ala 0,8 ha

Suvisaariston lounaispuolella sijaitseva kallioluoto, jonka keskellä on somerikkoja. Kalliot lukuisine koloineen ja lampareineen ovat hyvin epätasaisia ja saari on maisemaltaan omaperäinen. Kasvillisuus on keskittynyt kalliojuotteihin ja luodon itäpuolella olevalle kivikkoiselle niitylle. Kasvillisuus on monilajista luodon kokoon nähden; saarelta on löydetty muun muassa Uudenmaan saaristossa harvinaista merisaraa. Lajistoon kuuluu myös merimaltsa, tannervihvilä ja morsinko.

Vargen on osa linnustollisesti tärkeää Metarklippanin–Långgrundetin saariryhmää. Vargen runsaimmat pesimälinnut ovat haahka ja harmaalokki. Rauhoituksella on turvattu luodon säilyminen merkittävänä lintujen pesimäpaikkana ja muutonaikaisena levähdysalueena.

Tobakspungenin luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 24.9.1999, aluetunnus YSA014128

Pinta-ala 0,17 ha

Tobakspungen on pieni, puuton silokallioluoto Kopplornan saariryhmän lounaispuolella. Sen rannat ovat kallioisia ja kivikkoisia. Luoto on rauhoitettu lintujen pesimäpaikaksi. Pesimälinnustoon kuuluu kalatiirayhdyskunta. Muita rauhoituspäätöksessä mainittuja pesimälajeja ovat punajalkaviklo, karikukko, kalalokki ja uhanalainen tukkasotka.

Labarten

Tärkeä lintualue

Pinta-ala 8,8 ha

Stora Labarten, Lilla Labarten (2 luotoa) ja Stora Isagrund ovat välisaariston puuttomia kallioluotoja, jotka ovat merkittäviä linnuston pesimis- ja levähdyspaikkoja. Labartenit on kolmen pienen luodon rykelmä, joka sijaitsee veneväylän vieressä Pentalan saaren itäpuolella. Suurin luodoista on korkea ja kallioinen, pienemmät ovat silokalliota ja niukkakasvista somerikkoja. Stora Isagrund on lähes kasviton kallioluoto, joka sijaitsee noin puolen kilometrin päässä Labartenin koillispuolella.

Luodot ovat lajirikkaimmat kaikista Espoon rauhoittamattomista lintuluodoista. Ne ovat tärkeitä mm. tiiroille (enimmillään yli sata paria) ja kalalokille (enimmillään yli 50 paria). Luodoilla on pesinyt myös naurulokkiyhdyskunta. Pesimälajistoon kuuluvat lisäksi mm. uhanalainen tukkasotka ja silmälläpidettävä haahka. Stora Labartenilla kasvaa melko harvinaista merimaltsaa. Labartenin luodot ja Stora Isagrund on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa suojelualueeksi (S).

Hamnarnin luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 21.11.2003, aluetunnus YSA200021

Pinta-ala 0,1 ha

Malmkoplanin saaren kaakkoispuolisessa lahdekkeessa sijaitseva pieni, puuton kallioluoto, joka muodostuu melko korkeasta kalliosta ja lintujen lannoittamista ruohujuoteista. Itäranta on syvä, suojaisempi länsiranta kivikkoinen ja matalampi. Luoto on mm. haahkan (enimmillään 45 paria) ja tiirojen (enimmillään 60 paria) tärkeä pesimäpaikka. Runsaaseen ja monipuoliseen linnustoon ovat kuuluneen lisäksi kalalokki, selkälokki (uhanalainen laji), naurulokki, harmaasorsa, tukkasotka (uhanalainen laji), karikukko, punajalkaviklo, meriharakka ja isokoskelo. Joinakin vuosina ilmeisesti minkit ovat aiheuttaneet linnuille pahoja pesätappioita.

Granholm

Maakunnallisesti arvokas saari

Pinta-ala 2,6 ha

Kopplornan saariryhmään kuuluva Granholm on männikköinen kalliosaari, jonka länsipäässä on lähes puuton silokallioniemi. Kallio on yhteydessä saaren itäosaan kapealla, osittain somerikkoisella kannaksella. Saaren pohjoisrannalla on loma-asunto, mutta muu saari on luonnontilainen. Maakunnallisesti arvokkaan luontokohteen rajaukseen kuuluu rakentamaton ja melko vanhaa metsää kasvava saaren eteläosa ja siitä länteen työntyvä kallioinen niemi. Metsäalue on varttunutta mäntykangasta, jonka kasvillisuus on lähes luonnontilaista. Kenttäkerroksessa kasvaa muun muassa mustikkaa, vanamoja, variksenmarjaa ja metsälauhaa. Vanhoissa männyissä on männynkäppää.

Länsiosan pikkupoukamaa ja kannaksen rantoja reunustaa matalakasvuinen rantaniitty (kuva

raportin kannessa), jonka kasvillisuus on edustavaa. Lajistoon kuuluvat tavallisten merenrantakasvien lisäksi muun muassa suolasänkiö, isorantasappi, särmäputki, meriasteri ja merimaltsa. Länsipään kallioniemellä on pieni laikku kalliomännikköä, jossa kasvaa lisäksi pihlajia ja pensaista katajia. Kenttäkerroksenlajistoon kuuluvat mm. variksenmarja ja ahomansikka.

Granholm on myös arvokas lintusaari. Pesimälinnustoon kuuluu mm. uhanalaiset lajit tukkasotka ja selkälökki. Granholmista on tavattu myös nuolihaukkapoikue. Alue on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa luonnonsuojelualueeksi (SL).

Tvijälpskobben

Tärkeä lintualue

Pinta-ala 0,2 ha

Tvijälpin saaren pohjoispuolella sijaitseva heinikkoinen kallioluoto, joka on tärkeä lintujen pesimäpaikka. Luodolla on aiemmin pesinyt Espoon saariston toiseksi suurin naurulokkiyhdyshäntä, mutta viime vuosina naurulokit eivät ole asuttaneet luotoa. Pesimälinnusto on muutoinkin vähentynyt mahdollisesti pienpetojen aiheuttamien pesätappioiden vuoksi. Muita luodon pesimälintuja ovat olleet kalalokki, kyhmyjoutsen ja uhanalainen tukkasotka.

Luodon kasvillisuus keskittyy kivisiin juotteihin. Kasvillisuus on melko runsasta. Lajistoon kuuluu Uudellamaalla verraten harvinainen merimaltsa.

Alue on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa suojelualueeksi (S).

Västra Alskärin luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoitus päätös 12.9.2005, aluetunnus YSA201747

Pinta-ala 0,13 ha

Kopplornan saariryhmän eteläpuolella sijaitseva Alskär on asuttu metsäsaari, jonka pohjoisrannalla sijaitseva puuton niemi on tärkeä lintujen pesimäpaikka. Niemi koostuu laajahkosta niitystä sekä matalista, kivikkoisista ja hiekkaisista rannoista. Pohjoispäässä on silokallio. Västra Alskär on tärkeä muun muassa tiiroille, kalalokille sekä uhanalaiselle selkälökille. Runsaaseen ja monipuoliseen pesimälajistoon kuuluvat lisäksi kyhmyjoutsen, kanadanhanhi, haahka, lapasorsa, meriharakka sekä uhanalainen kivitasku. Linnusto on säilynyt hyvin, vaikka lähimmät asumukset sijaitsevat vain muutaman kymmenen metrin päässä suojelualueesta.

Långgrundetin luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoitus päätös 1.10.2001, aluetunnus YSA014167

Pinta-ala 1,6 ha

Kytönselän pohjoisreunalla sijaitseva kahden kallioluodon ryhmä, joka on uhanalaisen selkälökin tärkeä pesimäpaikka. Pesimälinnustoon kuuluvat lisäksi muun muassa kyhmyjoutsen, valkoposkihanhi, haahka, tukka- ja isokoskelo sekä merilokki ja harmaalokki.

Metarklippanin luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 1.10.2001, aluetunnus YSA014168

Pinta-ala 1,1 ha

Metarklippan on Kytönselän pohjoisreunassa sijaitseva puuton kallioluoto, joka on rauhoitettu lintujen pesimäpaikaksi. Linnusto on monipuolinen ja siihen kuuluvat muun muassa kyhmyjoutsen, kanadanhanhi, iso- ja tukkakoskelo, haahka, meriharakka sekä kala-, harmaa- ja merilokki.

Metarklippan sekä sen lounaispuolinen, rauhoittamaton luotoryhmä (Långgrundsklacken) on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa luonnonsuojelualueeksi (SL).

Bullan-saaren luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 4.2.1992, aluetunnus YSA013098

Pinta-ala 0,4 ha

Kohteeseen kuuluu ulkoilualueena käytetyn Gåsgrundin saaren lounaispuolella sijaitseva Bullan-niminen (myös Bullen) pikkusaari ja sen kolme lähiluotoa. Bullan on pieni, puuton ulkosaariston luoto, jonka keskellä on hieman niittykasvillisuutta. Kasvilajistossa on sekä merenrannoille tyypillisiä että myös harvinaisempia putkilokasveja, kuten meriasteria, merimaltsaa ja suolasänkiötä. Saarelta on löytynyt myös harvinaista tanskankuirimoa. Pesimälinnusto on monipuolinen. Lajis-

toon kuuluu muun muassa uhanalainen selkälokki, meriharakka sekä kalalokki- ja tiirayhdyskunta. Bullan on myös merkittävä lintujen muutonaikainen levähdyspaikka.

Gåsgrundin merenrantaniitty

Suojeltu luontotyyppi

Rajauspääätös 22.4.2002, aluetunnus LTA010353

Pinta-ala 0,21 ha

Gåsgrundin saaren luoteisrannalla sijaitseva 200 metrin pituinen rantaniitty, joka on säilynyt varsin luonnontilaisena. Loivasti nouseva niitty on pääosin avointa ja matalakasvuista. Niityn kasvillisuus on rannansuuntaisesti vyöhykkeistä, ja matala- ja korkeakasvuiset niittyvyöhykkeet erottuvat selvästi. Niityn kasvillisuus on monipuolista ja kulumatonta ja kasvilajisto ulkosaariston merenrantaniityille tyypillistä. Matalakasvuisen vyöhykkeen valtalajeja ovat rönsyrölli, suolavihvilä ja meriluikka. Muita vyöhykkeen yleisiä lajeja ovat muun muassa merisuolake, merirannikki, ketohanhikki, suolasänkiö, isorantasappi, keltamaite, isolaukku ja hiirenvirna. Kauempana rannasta sijaitsevassa korkeakasvuisessa vyöhykkeessä kasvavat runsaimpina mesiangervo, rantatädyke, meriputki, ranta-alpi, rohtovirmajuuri, ruokohelpi ja merivalvatti. Matala- ja korkeakasvuisen vyöhykkeen välissä kasvaa luhtakastikkaa.

Alue on rajattu luontotyyppin esiintymisen mukaisesti. Gåsgrundia käytetään ulkoilualueena. Saari on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa virkistysalueeksi (V). Suojeltu luontotyyppi on osoitettu kaavassa tähdellä.

Tirrevet–Sumparhällen

Paikallisesti arvokas luontokokonaisuus
Pinta-ala 13,3 ha

Ison Lehtisaaren eteläpuolella sijaitseva luoto- ja saariryhmä ympäröivine matalikkoineen. Alue on maisemallisesti arvokas kokonaisuus, jossa on monipuolinen linnusto ja merenrantakasvillisuus. Tirrevetin isompi saari on eteläosastaan kalliainen ja siellä on yksi kesähuvila. Saaren pohjoispää on somerikkoista rantaniittyä, jonka kasvillisuus on moni-ilmeinen ja vyöhykkeinen. Alueen kaakkoisosassa sijaitseva Sumparhällen on pieni saari, jonka kapean ja maatuvaan lahti erottaa Sumparen saaresta. Sumparenin ja Sumparhällenin välinen laguuni on ruopattu ja saarten maayhteys katkaistu. Massoja on läjitetty Sumparhällenin rantaan, jossa massat ovat alkaneet kasvittaa mm. koivun taimilla ja leskenlehdellä. Sumparhällenillä on kauniita pienialaisia variksenmarjamäntymetsiköitä ja edustavaa rantaniittykasvillisuutta. Saaressa kasvaa useita melko harvinaisia kasvilajeja, joihin kuuluvat särmäputki, harmaakynsimö, isorantasappi, morsinko, merimaltsa ja mäkikaura.

Alueen linnusto on runsas ja monipuolinen. Pesivät linnut ovat keskittyneet Tirrevetin saaren pohjoiseen pistävään niemeen, joka on kivikkoinen ja heinikkoinen. Paikalla pesii useita kymmeniä pareja kalalokkeja sekä kala- ja lapintiiroja. Niiden seurassa pesii myös uhanalaisia tukkasotkia. Lajistoon kuuluvat lisäksi haahka, sinisorsa, punajalkaviklo, merilokki, kivitasku (uhanalainen laji) ja västäräkki.

Tirrevetin–Sumparhällenin alue on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa suojelualueeksi (S).

Ison Lehtisaaren sisäosien vanha metsä

Paikallisesti arvokas metsäalue

Pinta-ala 5,2 ha

Tiheästi mökitetyn Ison Lehtisaaren lounaisosassa on luonnontilaista, vanhaa metsää, jota Espoon saaristossa on jäljellä vähän. Paikoin vallitsee jopa erämainen tunnelma. Maapuita on runsaasti ja siellä täällä on käärmemäisesti kasvavia koivuja. Metsä on enimmäkseen rehevää käenkaali-mustikkatyypin metsää, jossa tapaa vanhojen metsien kasvilajistoa, kuten yövilkkää, paksusammalisten kuusikoiden kämmeekkää. Metsäalueen keskiosassa on karumpaa kanervatyypin kalliometsää ja paikoin variksenmarja-puolukkatyypin kangasta. Kalliometsäalueen kasvillisuus on vain vähän kulunutta, ja siellä kasvaa suuria petäjiä ja matalia saaristokuusia. Kallioalueella on myös muinaisrantakivikkoa eli pirunpeltoa. Kalliomännikön juurella on suuria siirtolohkareita. Metsäalue rajoittuu rantarakennuksille johtaviin teihin.

Ison Lehtisaaren vanhan metsän alue on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa loma-asuntoalueeksi (RA).

Östergrundet

Tärkeä lintualue

Pinta-ala 0,7 ha

Östergrundet (Östra Klippan) on suojattomalla paikalla Pienen Lehtisaaren itäpuolella sijaitseva pikkusaari, jolla on muutama rakennus ja joitakin puita. Saaren itäpuoli on kalliota ja länsipuoli somerikkoa. Kasvillisuus vaihtelee rantaniityistä kalliojuottien mataliin kasviyhdyskuntiin. Saarella kasvaa myös omistajien istuttamia koristekasveja.

Östergrundet on erinomainen lintusaari, jonka linnusto on monipuolinen ja hyvin runsas. Saari on tärkeä kalalokille, tiiroille ja haahkalle. Vuonna 2008 saarella pesi noin 55 kalalokkiparia, 50 paria tiiroja ja 110 paria haahkoja. Muita pesimälintuja olivat muun muassa valkoposkihanhi, kyhmyjoutsen, meriharakka, punajalkaviklo sekä uhanalaiset lajit selkälökki ja kivitasku. Saarella on pesinyt myös haapana, tukkasotka (uhanalainen laji) ja ulkosaariston vähälukuinen asukki kari-kukko.

Östergrundet on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa loma-asuntoalueeksi (RA).

Torra Lövä

Paikallisesti arvokas saari
Pinta-ala 11,7 ha

Ulkosaariston pieni puustoinen saari, joka on ulkoilukäytössä. Saarella on useita rakennuksia ja polkuja. Saaren kasvillisuus on paikoin kulunutta, mutta monipuolinen niittykasvillisuus, luonnon-tilainen muinaisranta kivikko ja hyvin säilyneet ranta-alueet tekevät siitä paikallisesti arvokkaan luontokohteen. Uhanalaisia lajeja Torra Lövässä ovat keltamatar ja kivitasku.

Pohjoisrannan hiekkaiset rantaniityt ovat edustavia, vaikkakin kurturuus on vallannut osan niitystä. Eteläisten silokallioiden uurreissa on useita kalliolammikoita, joihin pääsee aika ajoin merivettä ja pieneliöitä. Saaren keskiosassa on matalakasvuisia puustoa ja karua kalliokasvillisuutta. Puustossa on lähes yksinomaan mäntyä ja muutamia koivuja, pienessä kosteassa painanteessa myös nuoria haapoja ja pajuja. Keskellä saarta on näyttävä pirunpelto. Saaren länsipuolella on kivinen matalikko, joka soveltuu vesilintupoikueiden ruokailuun.

Pohjoisilla rantaniityiltä kasvaa maksaruohoja, ahomansikkaa, rantatädykettä, meriputkea, suomenlahdenkohokkia, pukinjuurta, tannervihvilää, meriluikkaa, merivirmajuurta ja suola-arhoa. Saaren koillisosassa on korkeakasvuisempi rantaniitty, jossa on järviruokoa, mesiangervoa, vadelmaa, ohdakkeita mutta myös ahomansikkaa ja keto-orvokkia. Etelärannan silokalliot ovat rantakukan, ruoholaukan ja keltamaksaruohon kaunistamia. Keltamataria kasvaa metsäisellä niityllä rakennusten lähellä.

Torra Lövä länsipuolisilla pikkuluodoilla pesii lapintirayhdyskunta, joka on toisinaan kärsinyt vedenpinnan nousun aiheuttamista pesätappioista. Muita pesimälintuja ovat kyhmyjoutsen, merilokki ja kalalokki.

Torra Lövä lähiluotoineen on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavaan virkistysalueeksi (V).

Kytö, Kytön merenrantaniitty, Kytön kaakkoinen merenrantaniitty

Maakunnallisesti arvokas saari, suojeltuja luontotyyppejä

Rajauspäätökset 20.12.2006, aluetunnukset LTA206870, LTA206870

Pinta-ala 16 ha, luontotyyppirajaukset 0,28 ja 0,56 ha

Kytö on Espoon saariston uloin metsäpeitteinen saari. Kytö oli puolustusvoimien hallinnassa 2000-luvun alkuvuosiin asti, mutta se on sittemmin palautunut yksityisomistukseen. Saarella on tutka-asema ja useita muita rakennuksia. Kytön luonto on säilynyt hyvin, sillä alue on ollut veneilijöiltä suljettu. Saaren luonto on monipuolista. Rantaniityt, suojaisat lahdenpoukamat ja tyrskykal-liot vuorottelevat mäntyvaltaisen metsän ja avokallioiden sekä harjumaisten hiekkarannan kanssa. Saaren kaksi laajinta rantaniittyä ovat luonnonsuojelulain mukaan suojeltuja luontotyyppejä.

Kytön metsät ovat pääosin vanhaa, kuivahkon kankaan männikköä. Keloutuvia puita on melko paljon. Saarelta tavatuista kasvilajeista keltamatara on uhanalainen. Muista saaren kasveista morsinkoa ja suola-arhoa on tavattu vain sieltä täältä Espoon saaristosta. Linnusto on monipuolinen ja arvokas. Kytö on tärkeä haahkan pesimäpaikka (kymmeniä pareja) ja Stensjärin ohella Espoon ainoa pilkkasiiven pesimäpaikka (4 paria kesällä 2011). Pesivään vesilinnustoon kuuluu useita muitakin lajeja, kuten kanadanhanhi, valkoposkihanhi, lapasorsa, harmaasorsa ja uhanalainen tukkasotka. Uhanalainen selkälökki ja Uudenmaalla vähentyneet kahlaajat tylli ja punajalka-viklo pesivät saaren avoimilla ranta-alueilla. Ulkosaariston varpuslinnuista luotokirvinen ja uhanalainen kivitasku kuuluvat myös saaren linnustoon.

Suojelluista rantaniityistä laajempi (Kytön merenrantaniitty) sijaitsee saaren lounaisosassa matalan laguunimaisen lahden rannalla. Puuton ja pensaaton niitty on loivasti nouseva ja kalliolaikkujen kirjoma. Länsirannan niitty on somerikkoista. Merenrantaniityn lajirikas kasvillisuus on rannan suuntaisesti vyöhykkeistä. Suurin osa niitystä on vuonna 2006 tehdyn rajauspäätöksen mukaan matalakasvuista, rönsyröllin, suolavihvilän ja meriluikan luonnehtimaa yhdyskuntaa. Joukossa kasvaa lisäksi muun muassa isorantasappia, keltamaitetta, suolasänkiötä, merirannikkia ja ruoholaukkaa. Korkeakasvuisemman vyöhykkeen kasvillisuus on hyvin vaihtelevaa. Yleisiä lajeja ovat

mesiangervo, rantatädyke, rantakukka, pietaryrtti, rohtovirmajuuri, isolaukku ja ruokohelpi. Lahden perukassa kasvaa jonkin verran myös merikaislaa ja sinikaislaa. Kesällä 2011 niityn todettiin kasvaneen lähes umpeen ilmeisesti meren tuoman ravinnekuormituksen myötä. Mesiangervo ja muut suurikokoiset kasvit olivat vallanneet lähes koko niityn – matalasta ja monipuolisesta kasvilisuudesta oli jäljellä vain rippeet. Laguunimaiseen lahteen oli kasvanut tiheä ruovikkovyö.

Saaren kaakkoisrannalla sijaitseva toinen luontotyyppikuvio (Kytön kaakkoinen merenrantaniitty) on säilynyt paremmin. Niitty on somerikkoisella rannalla. Kallioiden reunustama, loivasti nouseva niitty on alaosastaan kivikkoinen ja kokonaan puuton ja pensaaton. Kasvillisuus on rannansuuntaisesti vyöhykkeistä, ja matalat ja korkeakasvuiset vyöhykkeet erottuvat selvästi. Suurin osa niistä on rönsyröllin, suolavihvilän ja meriluikan luonnehtimaan matalakasvuista yhdyskuntaa. Joukossa kasvaa myös muun muassa keltamaitetta, merisuolaketta, pikku- ja isorantasappea sekä suolasänkiötä. Korkeakasvuisen vyöhykkeen yleisiä lajeja ovat mesiangervo, rohtovirmajuuri, ranta-alpi, meriputki, rantatädyke ja ruokohelpi. Niityn takaosassa kasvaa runsaasti ruohokanukkaa.

Kytön suojellut niittyalueet ovat kulumattomia ja maisemallisesti hienoja. Alueet on rajattu luontotyyppin esiintymän mukaisesti.

Kytö on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa pääosin virkistysalueeksi (V). Suojellut luontotyytit on osoitettu kaavassa tähdillä.

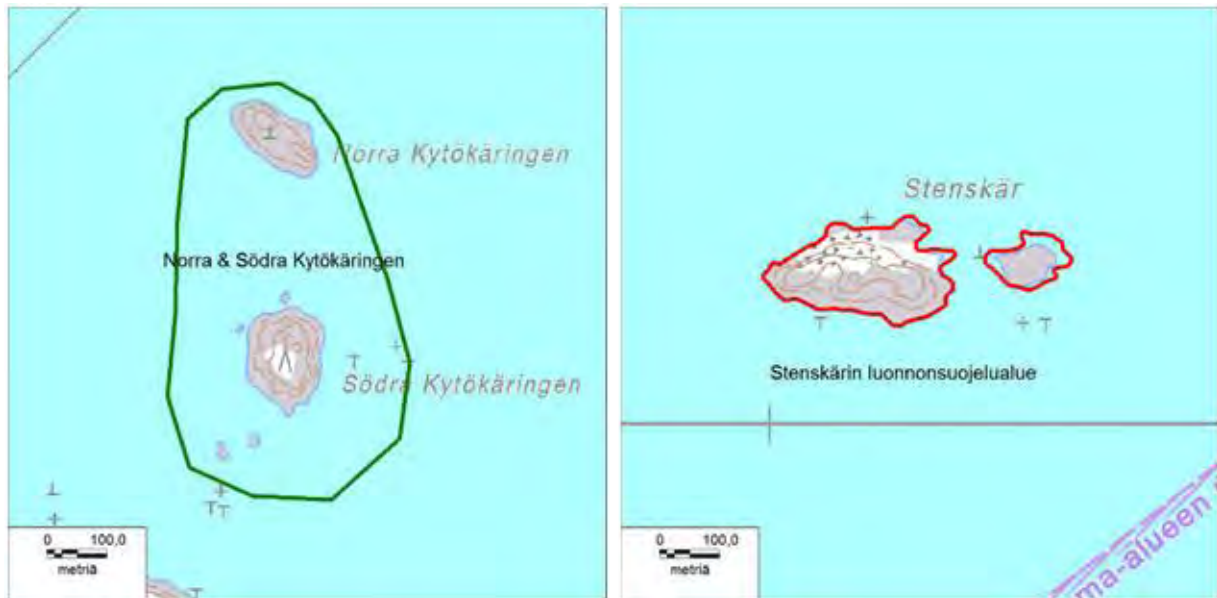
Norra ja Södra Kytökäringen

Tärkeä lintualue
Pinta-ala 21,7 ha

Tärkeään lintualueeseen kuuluvat Kytön pohjoispuolella sijaitsevat korkeat kallioluodot lähivesineen. Eteläisemmällä luodolla on pieni metsikkökin, jossa kasvaa matalaa mäntyä, kuusta, koivua ja pihlajia. Pohjoisempi luoto on paljaampi, mutta sielläkin kasvaa katajikkoo ja matalia kuusia. Luotojen länsirannalla on myös somerikkoaa.

Luodoilla pesii suuri harmaalokkiyhdyskunta (kesällä 2009 yhteensä 210 paria) ja muita isokokoisia lintuja, jotka eivät harmaalokkeja kavahta. Harmaalokin jälkeen runsain laji on haahka, jonka pesimäkanta on Espoon suurimpia (130 paria v. 2009). Luodot ovat eräs harvoista riskilän pesimäpaikoista Espoossa (5 paria v. 2009). Linnustoon kuuluvat lisäksi kyhmyjoutsen, valkoposkianhi, kanadanhanhi, sinisorsa, telkkä, tukkasotka (uhanalainen laji), isokoskelo, merilokki, kala-lokki, varis, kivitasku (uhanalainen laji), västäräkki ja luotokirvinen. Luotojen rannat ja lähiympäristö ovat haahkapoikueiden tärkeitä ruokailualueita.

Norra ja Södra Kytökäringen on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa virkistysalueeksi (V).

Stenskärin luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 1.10.2001, aluetunnus YSA014166

Pinta-ala 3,9 ha

Avomerren partaalla sijaitseva Stenskärin luonnonsuojelualue käsittää kaksi puutonta saarta, jotka ovat suurimmaksi osaksi kasvitonta kalliota, kivikkoa ja niukkakasvista somerikkkoa. Stenskär on tärkeä lintujen pesimäpaikka, jossa pesii muun muassa Espoon suurin riskiläyhdydkunta (v. 2009 noin 70 paria). Muita huomionarvoisia pesimälintuja ovat haahka (viime vuosina noin 80 paria) ja Espoon saaristossa vain muutamassa paikassa pesivä pilkkasiipi sekä luotokirvinen. Saarien kasvilaisuus on ulkosaaristolle tyypillisiä. Espoossa harvinaisia kasvilajeja ovat merikaali, merisinappi ja morsinko.

4.4. Espoon itäinen saaristo

Suvisaariston itäpuolisella saaristoalueella on kolme linnustonsuojelualueeksi rauhoitettua luonnonsuojelualuetta. Lisäksi siellä on useita muita tärkeitä lintujen pesimäpaikkoja. Parhaiten säilyneet metsäalueet ovat Korkeasaarella ja Pyöräsaarella. Vasikkasaaren lounaispuolella sijaitseva Kalvholmsklackarna-niminen luotoryhmä on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa luonnonsuojelualueeksi. Kalvholmsklackarna ei enää viime vuosina ole ollut parhaimpien kohteiden veroinen lintujen pesimäpaikka. Miessaaren lounaispuolella sijaitseva Trattenin–Långholmenin–Julholmsklackarnan alue on paikallisesti tärkeä kohde, jolla on kasvistollista suojeluarvoa. Alueella on muun muassa merenrantaniittyjä.

Vattukobben–Vettakobben

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 13.1.1953, aluetunnus YSA010142

Pinta-ala 1,63 ha

Kahden lähekkäisen silokallioluodon muodostama suojelualue, joka on uhanalaisen selkälokin pesimäpaikka. Luodoilla on myös pieni kalalokki- ja tiirayhdyskunta. Pesimälinnustoon kuuluvat myös kyhmyjoutsen, valkuposkihanhi, haahka, tukka- ja isokoskelo sekä meri- ja harmaalokki. Luodoilla on kalliokasvillisuutta, kivisiä niittyjä ja kalliolätäköiden kasvillisuutta sekä muutama matala mänty ja pihlaja. Kasvilajisto on ulkosaariston luodoille tyypillistä. Lajistossa on lisäksi joitakin lintujen mukana kulkeutuneita kasveja, kuten pihakrassia ja kylänurmikkaa.

Ådholms Långgrund -saaren luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 13.10.1997, aluetunnus YSA013674

Pinta-ala 3,06 ha

Pitkänomainen, maisemaltaan kaunis kaksiosainen saari, joka on pääosin silokalliota. Kallioiden välissä on runsaskasvisia juotteja, pieniä niittyjä ja kivikkoisia rantaniittyjä. Eteläosassa on myös pieni tervalepikko. Saarten pesimälinnusto on arvokas. Kahlajista saarella pesivät karikukko, merirahakka, tylli ja punajalkaviklo. Kalalokkien pesimäpaikkana (noin sata paria) alue on Espoon merkittävimpiä. Pesimälajistoon kuuluvat myös uhanalaiset lajit selkälokki ja tukkasotka. Kasvistoltaan arvokkaita ovat saaren matalakasvuiset niityt, joilla kasvaa useita harvinaisia ulkosaariston kasveja, kuten tahma-ailakkia, suola-arhoa, morsinkoa, merimaltsaa ja merisinappia. Keskiosan harjanteella kasvaa myös kuivien niittyjen lajeja.

Bakugrund

Luonnonsuojelualue

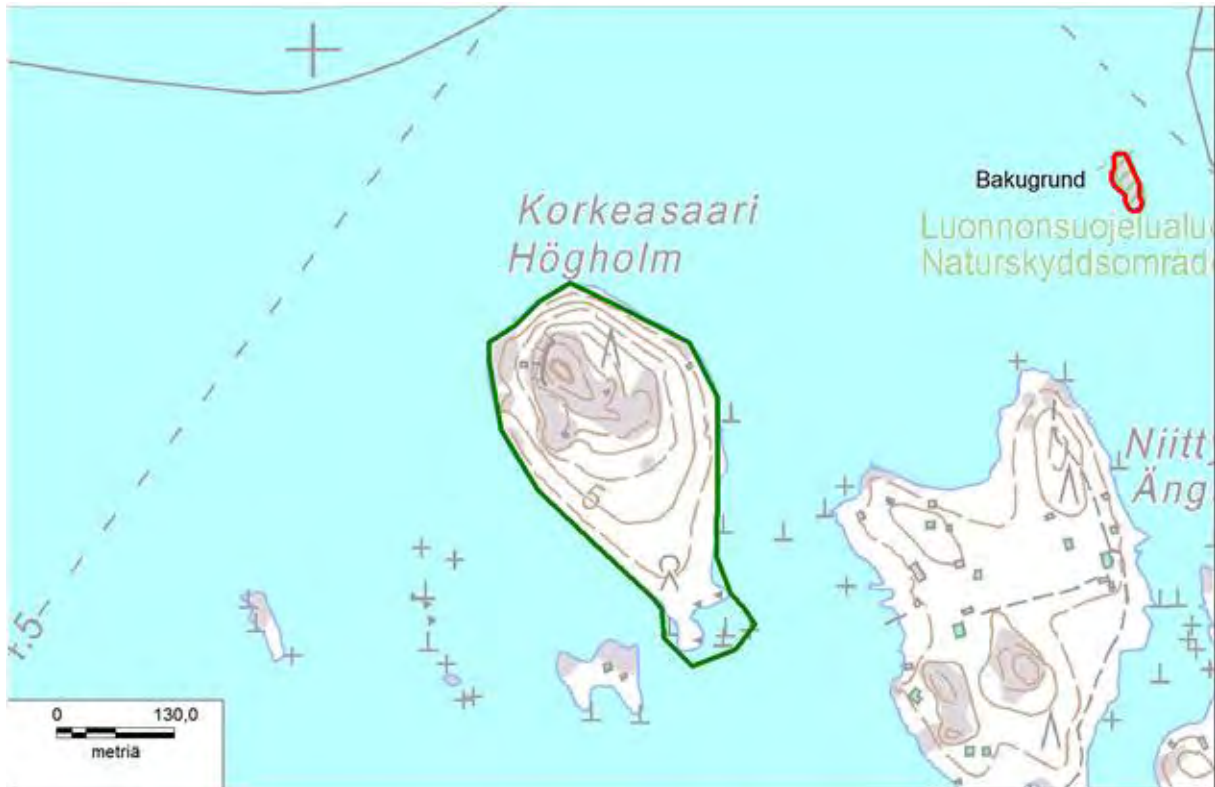
Rauhoituspäätös 10.12.2001, aluetunnus YSA014171

Pinta-ala 0,13 ha

Pieni, puuton heinikkoluoto, joka sijaitsee Niittysaarten pohjoispuolella lähellä Helsingin rajaa. Luodon pohjoispäässä on kallio ja pieni kivikkoalue. Luoto on paikallisesti merkittävä linnustonsuojelukohde. Vuonna 2009 saarella pesi noin 40 parin kala- ja lapintiirayhdyskunta ja samansuuruinen naurulokkiyhdyskunta. Muita saarella pesineitä lintuja ovat muun muassa lapasorsa,

tukkasotka (uhanalainen laji), tukkakoskelo, haahka, punajalkaviklo, karikukko ja kalalokki. Bakgrund on kasvistoltaan vaatimaton, sillä lajistoon kuuluu vain luotojen tyypillisimpiä kasveja.

Myös Niittysaaren salmen etelärannalla sijaitsevat kaksi pikkuluotoa ovat tärkeitä merilintujen pesimäpaikkoja. Luodoilla on luonnontilaisia, joskin pieniä merenrantaniittyjä.

Korkeasaari

Paikallisesti arvokas saari

Pinta-ala 6,7 ha

Korkeasaari sijaitsee Westendin edustalla Niittysaaren länsipuolella. Nimensä mukaisesti korkea kallio kurottaa saaren pohjoisosassa muiden saarten yläpuolelle. Saaren länsikalliolla on vanha merivartijan mökki, muutoin saari on asumaton. Saarella on monia elinympäristöjä: kalliomännikköä, tuoretta kangasmetsää, lehtomaisuutta, edustavaa rantaniittyä eteläkärjessä ja länsirannalla, korkeita rantatörmii pohjoisessa. Puusto on melkein tasaikäistä ja saanut kasvaa lähestulkoon hoitamatta pientä reunahakkuuta lukuun ottamatta. Saaren keskiosassa on lisäksi pieni, runsaskeleinen kalliomännikkö. Eteläosassa on paljon lahoppuuta, keskemällä on runsaasti pystyyn kasvunutta havupuuta ja itärannalla on jonkin verran järeitä kuusimaapuita.

Korkeasaaren metsä on mustikkatyyppin kangasta, mutta eteläosassa on myös lehtolaikkuja, joita ilmentävät käenkaali, metsäalvejuuri, ahomansikka, sudenmarja, lillukka ja peltopähkämö ja nuokkuhelnikkä sekä metsäliekosammal. Eteläkärjen rantaniityllä kasvaa suuruohonniittyä, muutamia tervaleppiä ja rannassa matalampaa kasvillisuutta. Lajistossa on siniheinää, rohtovirmajuurta, nurmikhokkia, suolasänkiötä, merirannikkia, pölkkyyruhoa, ohdakkeita ja keltamaitetta.

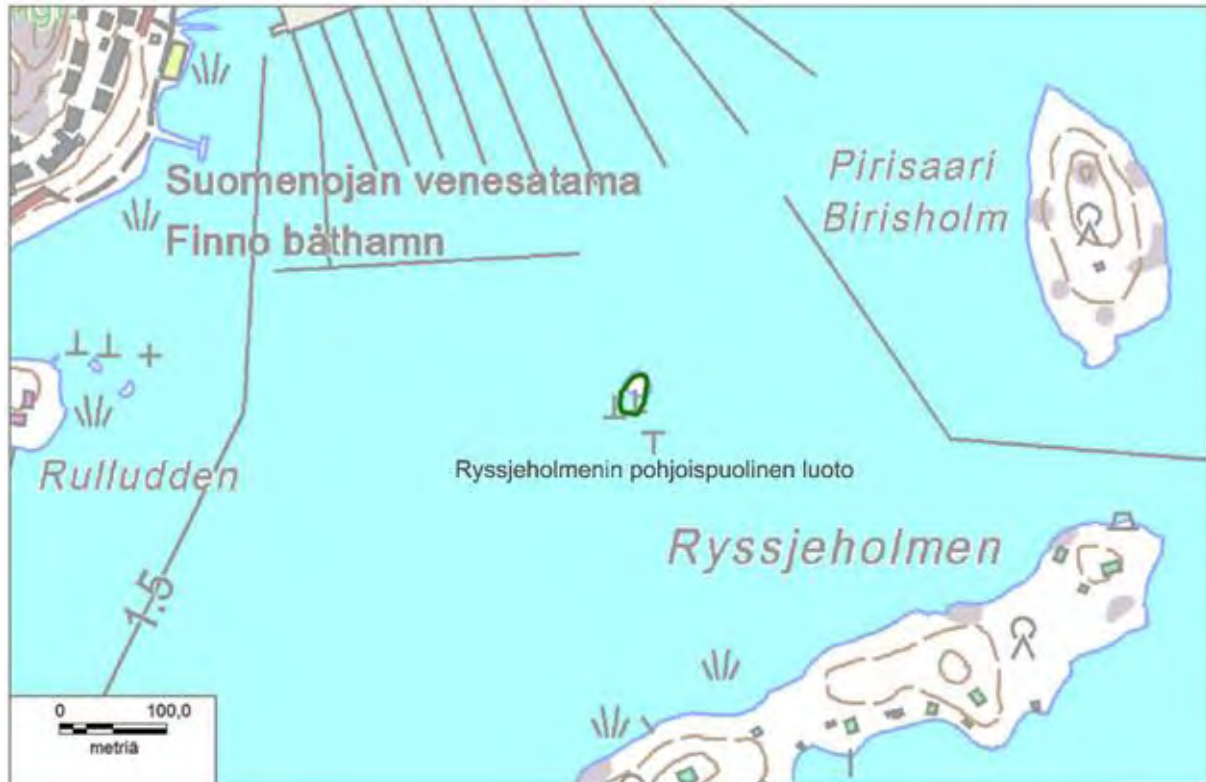
Kesällä 2011 tehdyssä inventoinnissa Korkeasaaresta tavattiin lepakko, joka oli seurannassa käytetyn detektorin tallentamien äänipulssien mukaan todennäköisesti joko isolepakko tai kimolepakko, jotka ovat maassamme harvinaisia.

Korkeasaari on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa virkistysalueeksi (V).

Ryssjeholmenin pohjoispuolinen luoto

Tärkeä lintualue

Pinta-ala 0,06 ha

Suomenojan sataman edustalla sijaitseva pieni ja matala, kivikoinen heinikkoluoto, jonka rannat ovat ruovikkoiset. Lintulajisto ja parimäärät ovat luodon kokoon nähden huomattavia. Luoto on tärkeä naurulokkien pesimäpaikka. Viime vuosina pesivien naurulokkien määrä on ollut noin 150 paria. Luodoilla on pesinyt lisäksi ainakin kalalokki, kyhmyjoutsen, haahka, tukkasotka (uhanalainen laji), sinisorsa ja joinakin vuosina myös pieni tiirayhdyskunta.

Ryssjeholmen on Espoon eteläosien yleiskaavassa osa Finnoon selvitysaluetta (SE).

Sankgrundet

Tärkeä lintualue
Pinta-ala 0,36 ha

Ison Lehtisaaren koillispuolella sijaitseva pikkuluoto, jonka pesimälinnusto on hyvin runsas ja monipuolinen luodon kokoon nähden. Luoto on heinikkoinen ja sen länsipuolella on ruovikko-
vyö. Luoto on tärkeä erityisesti naurulokille, joita on enimmillään pesinyt noin 200 paria. Viime vuosina naurulokkien määrä on ollut sadan parin tietämissä. Tiiraja on pesinyt enimmillään noin 50 paria. Haahkoja on pesinyt tiirajien ja naurulokkien seurassa viime vuosina 5–10 paria ja uhanalaisia tukkasotkia muutama pari. Muita luodolla pesineitä lajeja ovat kyhmyjoutsen, haapana, sinisorsa, kalalokki, meriharakka, punajalkaviklo ja rantasiipi.

Sankgrundet on Espoon eteläosien yleiskaavan vesialueella (W).

Flakaholmin niemi ja lähiluodot

Paikallisesti arvokas luontokokonaisuus
Pinta-ala 15,9 ha

Flakaholm on pieni, loma-asutuskäytössä oleva saari Miessaaren pohjoispuolella. Saaren pohjoiskärjessä on rehevää ketokasvillisuutta. Niemi on varsin luonnontilainen ja lintujen suosima. Niemestä on löydetty myös melko harvinaista merimaltsaa. 1950-luvulla Flakaholmissa on kasvanut lisäksi morsinkoa ja rantaukonnaurista, joita ei sittemmin ole tavattu.

Flakaholmin pohjoispuolella on neljä heinikkoista silokallioluotoa. Pohjoisimmalla luodolla on pieni variksenmarjatyypin mäntymetsä, muut luodot ovat puuttomia. Luodot ovat saaren suojaamia ja niiden linnusto on monipuolinen. Alue on tärkeä haahkalle (21 paria v. 2008) ja tiiroille (n. 20 paria kala- ja lapintiioja). Joinakin vuosina myös naurulokki on pesinyt paikalla (enimmillään yli 200 paria). Muista lintulajeista mainittakoon haapana, lapasorsa, tukkasotka (uhanalainen laji), kalalokki ja kivitasku (uhanalainen laji).

Alue on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa suojelukohteeksi (S).

Pyöräsaari

Paikallisesti arvokas saari

Pinta-ala 5,4 ha

Pyöräsaari on osittain loma-asuntokäytössä oleva kalloinen metsäsaari, jossa on jäljellä luonnontilainen metsää ja lahoppuustoa. Saarella on myös ketoja ja edustavaa rantaniittyä. Linnusto on monipuolinen. Pyöräsaari sijaitsee Miessaaren lounaispuolella.

Saaren länsiranta ja pieni osa etelärannasta ovat rakentamattomia. Luoteispäässä on kaksi linnostuslaitetta ja niiden alapuolella kaivamisesta peräisin olevaa kivimurskaa. Lahoppuuta on saaren rakentamattomassa metsässä poikkeuksellisen runsaasti, yli 10 m³ hehtaarilla. Metsä on tuoretta ja kuivahkoa kangasmetsää ja kalliomännikköä. Luoteisrannan kalliolla on ketolaikkuja ja etelärannalla matalakasvuista rantaniittyä. Ketojen runsaimpia kasveja ovat ruoholaukka, ahomansikka ja keto-orvokki. Ketojen lähellä kasvaa saareen ihmisten mukana kulkeutuneita kurttureusuja ja punalehtireusuja. Etelärannan kivikkoisella rantaniityllä kasvaa runsaasti keltamaitetta (myös harvinaista punakukkaista muotoa), rantavehnää, ketohanhikkia ja ranta-alpia.

Kesällä 2011 tehdyssä inventoinnissa Pyöräsaaresta tavattiin 44 pesimälintulajia, joka on huomattavan suuri määrä saaren pinta-alaan nähden. Vesilinnuista havaittiin muun muassa uhanalainen tukkasotka, haahka ja uustulokkaisiin kuuluvat lajit harmaasorsa ja valkoposkihanhi. Saarella pesivät lisäksi nuolihaukka ja länsiosan metsäalueella vanhoja metsiä suosivista linnuista pikkusieppo, puukiipijä ja töyhtötiainen.

Pyöräsaari on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa loma-asuntoalueeksi (RA).

Pikku Miessaari

Paikallisesti arvokas saari

Pinta-ala 2,5 ha

Puolustusvoimien hallussa oleva pieni metsäsaari, joka on säilynyt maihinnousukieltokyltien ja Miessaaren linnoituspiirin läheisyyden vuoksi varsin luonnontilaisena. Saari on pääosin variksenmarjatyypin männikköä. Puusto on vanhaa ja kirveenkoskematonta. Saaren itäranta on somerikkoja, etelärannalla on niittyä. Länsi- ja pohjoisranta ovat karua kalliota, jossa kasvillisuutta on vain juotteina kallionraoissa. Niitty laikkujen kasvillisuus on suojattomille ulkosaarille tyypillistä. Huomionarvoisista lajeista niityillä kasvaa pelkästään väli- ja ulkosaaristosta tavattavaa suolasänkiötä.

Pikku Miessaari on myös hyvä lintujen pesimäpaikka. Pesimälajistoon kuuluvat muun muassa haahka, kyhmyjoutsen, nuolihaukka, kalalokki, meriharakka, korppi ja uhanalainen kivitasku. Myös uhanalainen tukkasotka on pesinyt saarella.

Pikku Miessaari on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa puolustusvoimien alueeksi (EP).

Linholminluodot

Tärkeä lintualue

Pinta-ala 0,8 ha

Westendin edustalla Linholmin pohjois- ja itäpuolella sijaitsevilla heinikkoisilla luodoilla ovat pesineet muun muassa kyhmyjoutsen, haapana, sinisorsa, tukkasotka (uhanalainen laji), haahka, kalalokki, harmaalokki, kalatiira, lapintiira ja punajalkaviklo. Aiemmin luodoilla pesi myös naurulokkeja (enimmillään yli 100 paria). Luodoilla olisi tilaa nykyistä runsaammallekin linnustolle. Pesinnät ovat ajoittain kärsineet vainosta, sillä naurulokin munia on hävitetty. Samalla on häiritty muidenkin lintujen pesimärauhaa. Myös luontojen mataluus on häirinnyt lintuja, sillä nousuvesi on toisinaan tuhonnut munapesiä.

Linholminluodot on Espoon eteläosien yleiskaavan vesialueella (W).

5. ETELÄ-ESPOO

5.1. Kivenlahti–Westend

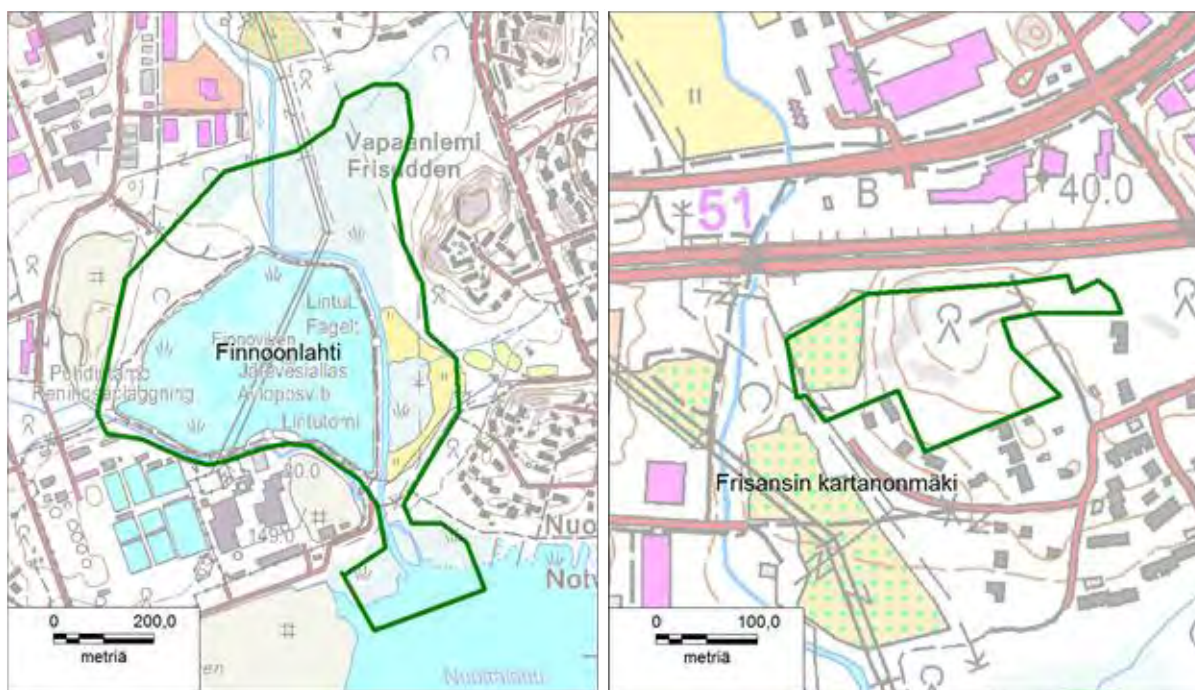
Länsiväylän eteläpuolisen alueen luontokohteet keskittyvät saaristoon ja merenrannalle. Ainoat Espoon mittakaavassa merkittävät ”sisämaan” luontokohteet ovat Finnoonlahti (joka sekin on entinen merenlahti) sekä vanha asuinpaikka, Frisansin kartanonmäki. Paikallisesti merkittäviä perinneympäristöjä on kaksi:

- **Bondaksen niitty.** Pieni, kallioinen niittyalue Hannuksentien varressa. Kohtalaisen merkittäväksi arvioitu perinneympäristö, jonka kasvilajistoon kuuluu muun muassa uhanalainen keltamatar.
- **Suomenojan niitty.** Kosteaa, hevoslaidumena käytettävä rantaniitty Finnoonlahden itärannalla. Kohtalaisen merkittävä perinneympäristö.

Soukan Kasavuori on merenrannalla sijaitseva, hieman yli 40 metriä korkea kallioalue, jolla on Uudenmaan kallioselvityksen mukaan huomattavia geologisia arvoja. Kasavuorella kasvaa myös joitakin huomionarvoisia kasveja, joista haurasloikko ja tummaraunioinen elävät kalliojyrkänten raoissa.

Alueelle laskee kaksi rannikon lähellä jokimaiseksi levenevää puroa, joilla on merkitystä muun muassa eläinten kulkureitteinä. Suomenojan läpi virtaavan Finnåbäckenin eläimistöön kuuluu taimen. Haukilahden ja Matinkylän välissä virtaavan Gräsanojan sualueella on viitasammakon kutupaikka.

Finnoonlahti

Valtakunnallisesti arvokas lintualue

Pinta-ala 40,5 ha

Finnoonlahti on pitkälle umpeenkasvanut merenlahti, josta osa on pengerretty jätevesien saostusaltaaksi vuonna 1963. Myöhemmin altaan lounaispuolelle rakennettiin jätevedenpuhdistamo ja osa saostusaltaasta täytettiin maa-aineksella. Alkuperäisestä lahdesta on jäljellä altaan koillis- ja itäpuolinen luhta- ja niittyalue, jonka eteläosa on ratsutallin hevoslaitumena.

Suurin osa Finnoonlahden linnuista pesii altaalla, jota käytetään nykyisin enää puhdistamon ylivuotoaltaana. Noin 15 hehtaarin laajuinen allas on erittäin runsasravinteinen ja sen kasvillisuus on järeää ruovikkoa ja osmankäämikköä. Altaalla on myös laajahkoja avovesialueita. Altaalla pesii poikkeuksellisen monipuolinen ja runsas vesilinnusto ja Etelä-Suomen suurin naurulokkiyhdyshauta, joka käsitti vuonna 2008 noin 3700 paria. Finnoonlahden pesimälinnuista heinätavi, punasotka, tukkasotka, mustakurkku-uikku, liejukana ja rastaskerttunen ovat uhanalaisia lajeja. Liejukanoja pesii Finnoonlahden altaalla enemmän kuin missään muualla Suomessa (vuosittain n. 25 paria). Allas on myös mustakurkku-uikun (n. 15 paria) ja punasotkan (n. 10 paria) tärkein pesimäpaikka Uudellamaalla. Finnoonlahti houkuttelee kesäisin suuren määrän vesilintupoikueita, muun muassa harvinaisia harmaasorsia, joita saapuu paikalle myös lähiseudun merialueelta. Finnoonlahden altaalla ei veneillä eikä metsästetä, joten vesilintuparvet viihtyvät paikalla jäidentuloon asti. Altaan avovesialueet ovat loppukesällä lähes kokonaan harvinaisen uposkasvin, hentokarvalehden täyttämiä. Hentokarvalehteä on tavattu Suomesta vain muutamasta paikasta ja ensimmäisenä juuri Finnoonlahdelta.

Finnoonlahden lintualueeseen on rajattu mukaan altaan lisäksi sen luoteispuolella sijaitseva täyttömaakenttä, altaan koillispuolinen ruovikkoalue, itäpuolinen rantaniitty sekä altaan vieritse virtaavan Finnobäckenin jokisuu. Rajaus on tehty uhanalaisten ja muiden huomionarvoisten lintujen pesimäpaikkojen perusteella. Lahden itärannalla sijaitsevan hevostallin laidunniitty on arvioitu paikallisesti melko tärkeäksi perinneympäristöksi (Suomenojan niitty). Niityllä on myös edustavaa merenrantaniittyjen kasvilajistoa.

Finnoonlahden allas ja eteläpuolinen voimalaitoksen ja jätevedenpuhdistamon alue on merkitty Etelä-Espoon yleiskaavassa selvitysalueeksi (kaavamerkintä SE). Altaan itäpuolinen kosteikkoalue on varattu virkistysalueeksi (V). Finnoonlahti ei ole mukana valtakunnallisessa lintuvesiensuojeluohjelmassa, sillä ohjelmaan ei kelpuutettu ihmisen voimakkaasti muovaamia ympäristöjä. Linnustonsuojelujärjestö BirdLife International nimesi Finnoonlahden vuonna 2000 kansainvälisesti tärkeäksi lintualueeksi (IBA).

Frisansin kartanonmäki

Merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala 3,05 ha

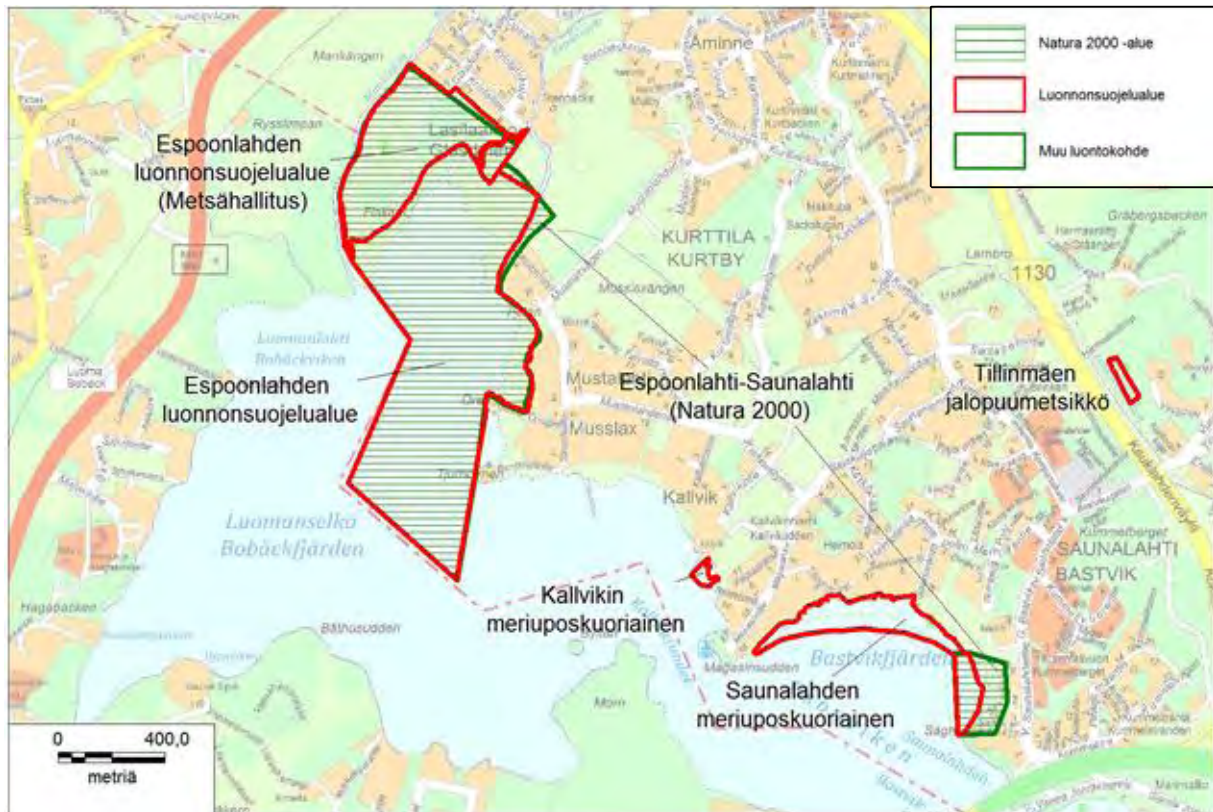
Laaja kallioinen mäki entisen Frisansin kartanon alueella Länsiväylän vieressä. Kartanosta on jäljellä 1970-luvulla purettujen rakennusten perustuksia, ja myös kasvilajisto kertoo vanhasta asutuksesta. Kalliokedolla kasvaa erityisen runsaana ruoholaukkaa (myös melko harvinaista valkokukkaista muotoa). Runsaita ovat lisäksi isomaksaruoho, keltamaksaruoho sekä pelto-orvokki. Muinaistulokkaisiin lukeutuvaa mäkikattaraa kasvaa muutamassa paikassa. Vanhoja koristekasveja on runsaasti. Kallioalueen niittymäiset kohdat ovat heinittyneitä, nurmipuntarpäävaltaisia. Kallion itäpuolisella niityllä kasvavat runsaina mm. keltamatarat (uhanalainen laji), päivänkakkara, siankärsämä, ojakärsämä, nurmipuntarpää, koiranheinä ja nurmirölli.

Frisansin kartanonmäki on maisemallisesti hieno alue, joka on myös kulttuurihistoriallisesti arvokas. Vanhoja rakennusten paikkoja ja entistä pihatietä reunustavat vanhat syreenipensaat. Pihatien molemmin puolin kasvaa myös kaksi suurta lehmusta. Alueen länsipuolella on vanha palstaviljelyalue. Eteläpuolella on pientalosutusta.

Frisansin kartanonmäkeä on hoidettu niittämällä ja poistamalla pensaita. Alue on varattu Espoon eteläosien yleiskaavassa asuinrakentamiseen (A).

5.2. Espoonlahti–Saunalahti

Huomattava osa Länsiväylän pohjoispuolisesta Espoonlahden perukasta on Natura 2000 -aluetta, joka jatkuu Kirkkonummen puolelle. Lähes koko Natura-alue on myös luonnonsuojelualuetta. Saunalahden ja Kallvikin rannoilla on erityisesti suojeltaviin lajeihin kuuluvan meriuposkuoriaisen elinalueita, jotka on rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla. Myös Saunalahden pohjoispuolella Tillinmäessä sijaitseva jalopuumetsikkö on rauhoitettu. Espoonlahden perukkaan laskeva Mankinjoki on maakunnallisesti arvokas virtavesi (ks. s. 183). Mankinjoki ja niin ikään Espoonlahden perukkaan päätyvä Espoonjoki ovat kaksi Suomen noin 12 joesta, joihin meritaimenen luonnontähti nousee kutemaan.

Espoonlahti–Saunalahti

Natura 2000 -alue, kaksi luonnonsuojelualuetta
Aluetunnus FI0100027, aluetyppi SCI
Pinta-ala 223 ha (Espoon puolella 87 ha)

Espoonlahti–Saunalahti on kaksiosainen Natura-alue Espoon ja Kirkkonummen rajalla. Alue on suojeltu luontodirektiivin perusteella (aluetyppi SCI). Natura-alue muodostuu Espoonlahden osa-alueesta (220 ha) ja Saunalahden osa-alueesta (3 ha). Natura-alue koostuu ruovikkoisesta merenlahdesta sekä Mankinjoen ja Espoonjoen välissä olevasta jalopuulehdon, niittyjen ja hakamaan muodostamasta maa-alueesta (Fiskarsinmäki). Fiskarsinmäen alue on ollut laidunkäytössä 1970-luvun loppuun saakka. Metsähallitus alkoi laiduntaa aluetta uudelleen 2000-luvun alkuvuosina.

Saunalahden osa-aluetta ei ole rauhoitettu luonnonsuojelualueeksi, mutta sen vesialue on rajattu meriuposkuoriaisen elinympäristöksi. Rantaniityltä tavattujen harvinaisten kovakuoriaisten nykyesiintymiä ei ole selvitetty.

Saunalahden meriuposkuoriainen

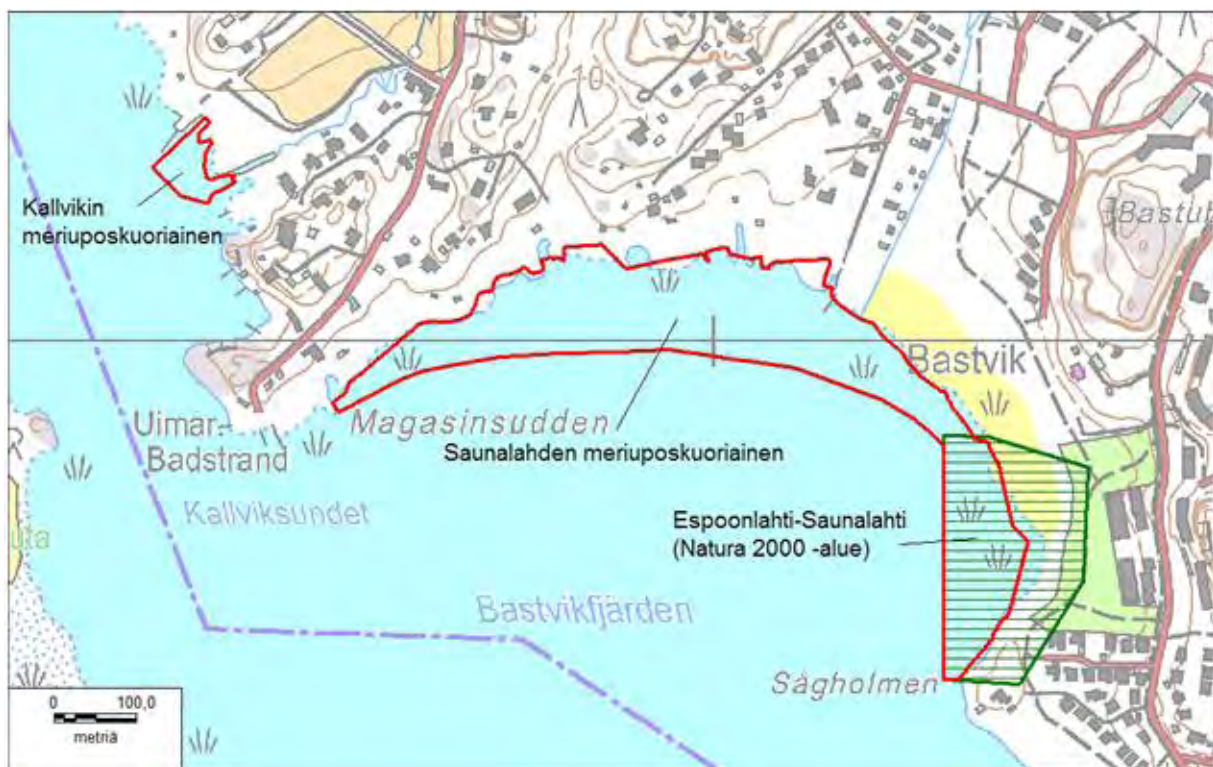
Erityisesti suojellun lajin elinympäristö

Rajauspäättös 24.11.2009, aluetunnus ERA202715

Pinta-ala 8,9 ha

Saunalahdelta löydettiin 1960-luvulla erityisesti suojeltaviin lajeihin kuuluvan meriuposkuoriaisen esiintymä. Kesällä 1995 kartoitus osoitti kannan olevan edelleen elinvoimainen. Tiedossa oleva esiintymisalue rajattiin mukaan Espoonlahden–Saunalahden Natura 2000 -alueeseen. Vuonna 2001 tehdyssä kartoituksessa esiintymä osoittautui aiemmin tunnettua laajemmaksi: meriuposkuoriaisen elinalue kattoi koko Saunalahden matalan vesialueen. Meriuposkuoriainen kuuluu Euroopan yhteisön tärkeinä pitämiin lajeihin (luontodirektiivin liitteen II lajeihin), joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita. Saunalahden esiintymisalue rajattiin vuonna 2009 meriuposkuoriaisen elinympäristöksi. Rajauspäätökseen merkityn esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulain mukaan kielletty. Määräykset kieltävät mm. ruoppaukset, laitureiden tai muiden rakenteiden perustamisen, kasvillisuuden poiston sekä luvattoman moottoriveneiden käytön rajatulla alueella.

Meriuposkuoriaisen biologiaa tarkastellaan lyhyesti Marin esiintymän kuvauksessa (ks. s. 21). Saunalahden vesialue on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa luonnonsuojelualueeksi (SL).

Kallvikin meriuposkuoriainen

Erityisesti suojellun lajin elinympäristö
Rajauspäättös 24.4.2008, aluetunnus ERA204017
Pinta-ala 0,42 ha

Erityisesti suojeltaviin lajeihin kuuluvia meriuposkuoriaisia löydettiin Kallvikin vesialueelta vuonna 2001. Esiintymispaikka tarkistettiin uudelleen vuonna 2003 ja rajattiin erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikaksi vuonna 2008. Rajatussa alueessa on mukana ruovikkoinen ranta ja siihen rajoittuva vesialue, jossa on runsaasti uposkasvillisuutta. Rajauspäätökseen merkityn esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulain mukaan kielletty.

Meriuposkuoriaisen biologiaa tarkastellaan lyhyesti Marin esiintymän kuvauksessa (ks. s. 21). Kallvikin vesialue on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa vesialueeksi (W).

Tillinmäen jalopuumetsikkö

Suojeltu luontotyyppi
Rauhoituspäättös 16.2.2006, aluetunnus LTA202355
Pinta-ala 0,64 ha

Luontotyyppinä suojeltu Tillinmäen jalopuumetsikkö sijaitsee Tillinmäen ja Saunalahden välissä Kauklahdenväylän itäpuolella lounaaseen viettävän jyrkanteen alapuolisessa rinnelehdossa. Yleisimmät puulajit ovat kuusi, haapa ja rauduskoivu, kaakkoisosassa haapa on valtapuuna. Jyrkanteen alla kasvaa 45 runkomaista lehmusta, pensaskerroksessa taikinamarja ja vadelma ovat yleisiä, lisäksi on lehtokuusamaa ja koiranheittä.

Kenttäkerroksen kasvillisuus on pääosin tuoretta lehtoa, jonka valtalajina on kielo. Muita luonnehtijalajeja ovat valkovuokko, lillukka, oravanmarja ja käenkaali. Jalopuumetsikkö rajautuu lännessä metsittyvään peltoon ja idässä kallioalueeseen.

5.3. Nöykkiö–Olari

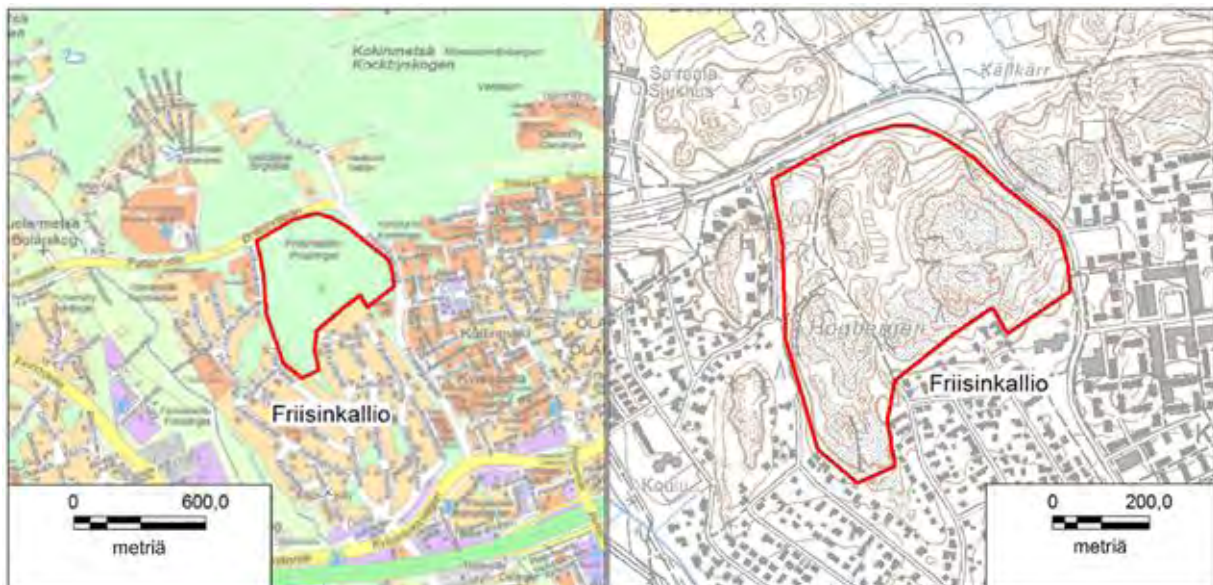
Tillinmäestä Nöykkiöön ja Olariin ulottuva alue melko tiheään rakennettua pientaloaluetta, jossa alkuperäistä luonnonympäristöä on jäljellä vain vähän. Laajimpia metsäalueita ovat Sammalvuori, Eestinkallio ja Friisinkallio. Näistä luonnonoloiltaan arvokkain on Olarin länsipuolella sijaitseva Friisinkallio, joka on rauhoitettu luonnonsuojelualueeksi.

Friisinkallion luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 15.12.2010, aluetunnus YSA205931

Pinta-ala 0,64 ha

Friisinkallion metsäaluetta luonnehtivat maisemallisesti komeat, jäätiköiden silottamat kalliot jyrkänteineen ja notkelmineen. Alueella on myös 2000–6000 vuotta sitten vallinneen Litorinamerivaiheen aikainen muinaisranta. Metsät vaihtelevat kuivista kalliomänniköistä rinteiden kangasmetsiin, lehtomaisiin kankaisiin ja rehevämpiin lehtolaikkuihin. Alueen pohjoisosassa on pieni tervaleppäkorpi ja saniaislehto kotkansiipikasvustoineen. Monimuotoisuutta lisäävät mm. pienet purot ja norot, kalliolähde sekä kallioiden keskellä sijaitseva avosuo korpirämereunuksineen.

Arvokkaista metsäympäristöistä eli METSO-elinympäristöistä alueella on lehtoa, runsaslahopuustoista kangasmetsää, metsäisiä kallioita, puustoista suota ja pienvesien lähimetsää. Metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä rakennepiirteitä alueella ovat lahot maapuut ja pystypuut, puuston erirakenteisuus, korpisuus, lähteisyys ja lehtoisuus.

Alueen pesimälinnustoon kuuluvat mm. pyy, harmaapäätikka sekä uhanalainen pikkutikka. Alueen itäosassa on liito-oravan reviiri. Lehtokasveista alueella kasvavat muun muassa kevätlinnunherne ja lehtopalsami. Suolammassa on aiemmin kasvanut pikku- eli suomenlumme.

Friisinkallio on monimuotoinen ja edustava luontokohde, jolla on myös geologisia arvoja. Friisinkallio sisältyy Espoon juhluvuoden 550-suojelukohteisiin.

5.4. Keskuspuisto

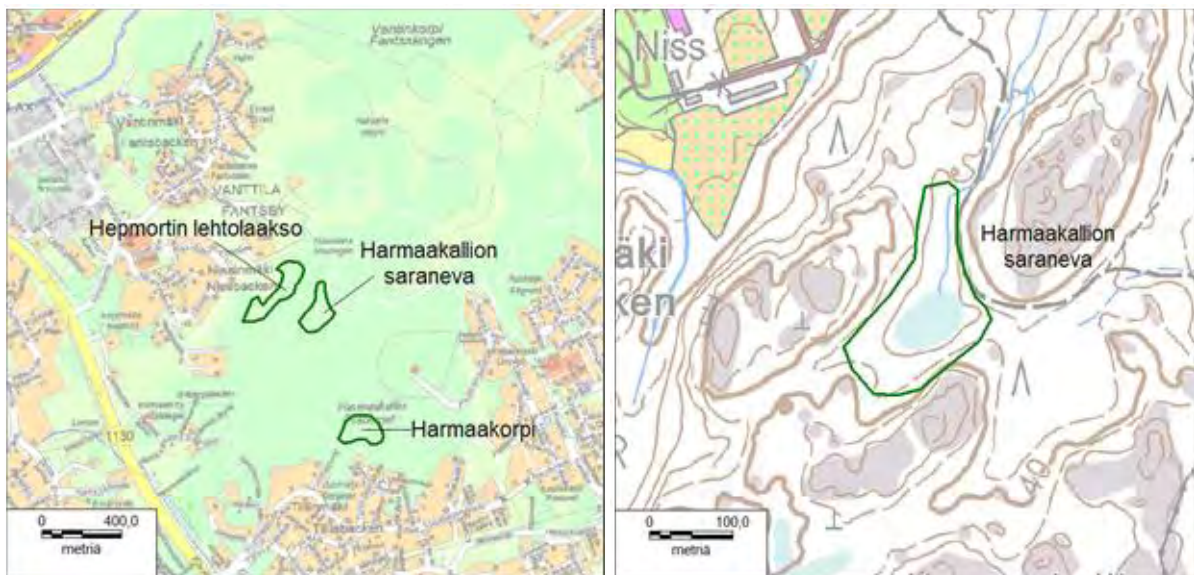
Espoon keskuspuisto on kaupungin keskellä sijaitseva metsäalue, jossa on jäljellä myös entisiä ja nykyisinkin viljelykäytössä olevia peltoa. Keskuspuiston pinta-ala on 880 hehtaaria ja se on tärkeä ulkoilu- ja virkistyspaikka. Keskuspuisto on Espoon toiseksi suurin yhtenäinen luontoalue Nuuk-sion kansallispuiston jälkeen. Pohjoisessa Keskuspuistoa rajaavat Suvelan ja Tuomarilan asuinalueet, idässä ja koillisessa Kuurinniitty, Henttaa ja Suurpelto. Etelässä Keskuspuisto rajoittuu Olariin ja Latokaskeen ja lännessä Vanttilaan.

Keskuspuiston halkaisee kahtia Finnoontie. Keskuspuistossa on kolme luonnonsuojelualuetta ja useita muita luontokohteita. Arvokkaimmat luontoalueet keskittyvät Finnoontien itäpuolelle.

Finnoontien länsipuoli

Finnoontien länsipuolella on yksi paikallisesti arvokas luontokohde (Harmaakallion saraneva) ja kaksi muuta säilyttämisen arvoista kohdetta:

- **Hepmorton lehtolaakso.** Pähkinäpensaita ja metsälehmäksi kasvava rinnelehto, joka on kärsinyt 1990-luvulla tehdystä hakkuusta.
- **Harmaakorpi.** Pieni, luonnontilainen, tiheän puuston reunustama suo, joka on paikoin avoin ja ruohoinen.

Harmaakallion saraneva

Paikallisesti arvokas suo

Pinta-ala 1,9 ha

Harmaakallion saraneva on pieni, kallioiden välisessä notkelmassa sijaitseva suo, joka on syntynyt, kun paikalla sijainnut lampi on kasvanut umpeen. Suon keskiosa on avointa suursaranevaa, jonka kasvillisuudessa vallitsevat pullosara, järvikorte ja kurjenjalka. Suon pohjoispäästä alkavan puron suulla on jäljellä vielä pieni avovesiallikko, jossa kasvaa muun muassa uistinvitaa. Puro kulkee pohjoisosassa sijaitsevan korven läpi. Korven keskiosa on rehevää ruoho- ja heinäkorpea ja reunaosat metsäkorpea.

Suolla kasvaa huomionarvoista rahkasammallajistoa, muun muassa pääkaupunkiseudulla hyvin harvinaista keräpäärahkasammalta sekä hieman yleisempää vaalearahkasammalta ja okarahkasammalta.

Suo on säilynyt varsin luonnontilaisena. Suon itäpuolen kallioisella männikköalueella on ulkoilureitti. Länsi- ja eteläpuolella on harvennettua kalliometsää. Harmaakallion saraneva ympäristöineen on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa virkistysalueeksi (V).

Finnoontien itäpuoli

Finnoontien itäpuolella Kuurinniityn ja Henttaanmetsän välissä on eräs Etelä-Espoon merkittävimmistä arvokkaiden luontokohteiden keskittymistä. Melko pienellä alueella on kolme luonnonsuojelualuetta, arvokas perinneympäristö (Mössenskär), perintömetsänä säilytetty alue (Ritvan metsä) ja neljä muuta säilyttämisen arvoista luontokohdetta, jotka ovat:

- **Långsnotträsket.** Pajukkoinen, tulviva luhta-alue Tuomarilan lähellä. Alue on ilmeisesti syntynyt, kun paikalla sijainnut kosteikko on yritetty kuivata.
- **Malminmäen purolaakso.** Söderskogin peltoaukean ja Malminmäen pientaloalueen välinen noin 400 metrin mittainen purojakso on Finnåbäckenin puron parhaiten säilyneitä osuuksia. Purojakso on paikallisesti arvokas virtavesikohde (ks. s. 202).
- **Vassholmsbergetin pähkinälehtorinne.** Kallionalusrinne, jossa kasvaa tiheänä pensikkona useita kymmeniä kookkaita pähkinäpensaita.
- **Källkärrin lähde.** Niityllä suuren virpapajun alla sijaitseva melko luonnontilainen allikkolähde.

Keskuspuiston metsäalueen luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

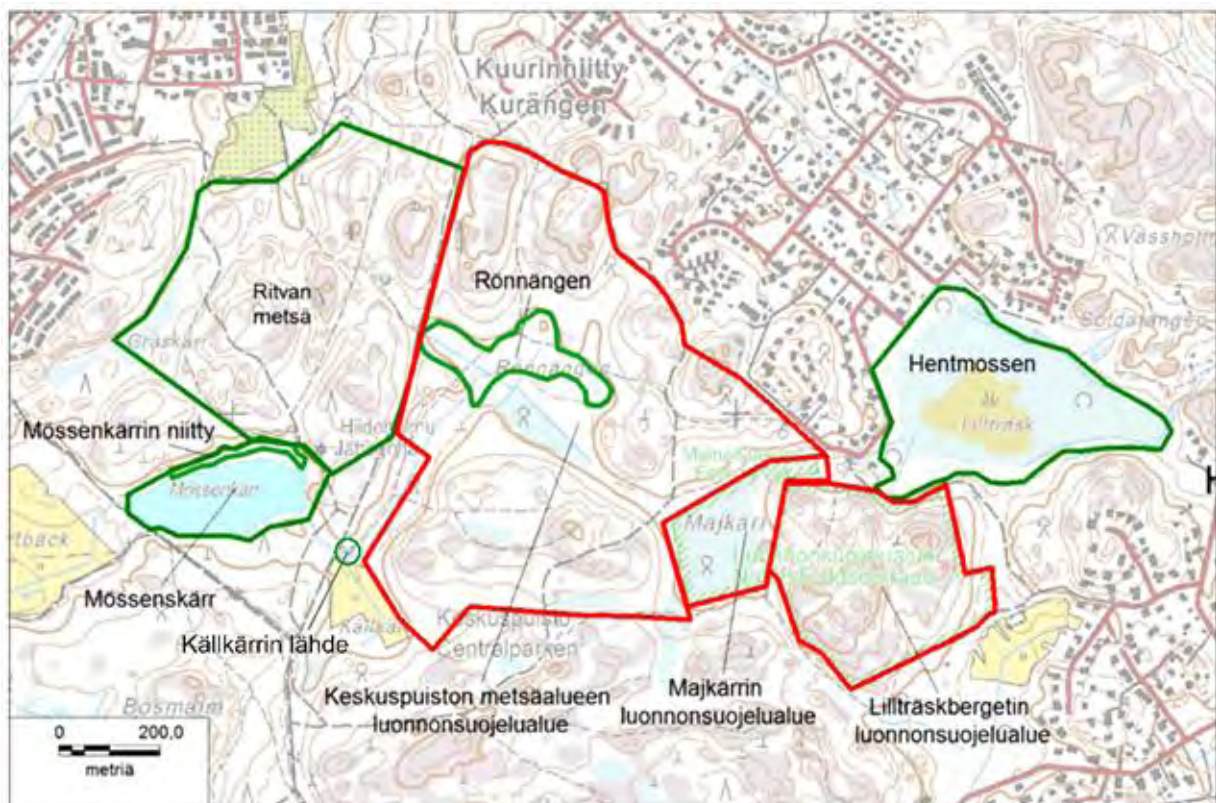
Rauhoituspäätös 31.7.2009, aluetunnus YSA204910

Pinta-ala 48,41 ha

Keskuspuiston metsäalueen luonnonsuojelualue on yksi Espoon juhluvuoden 550-suojelualueista, ja se on Keskuspuiston kolmesta luonnonsuojelualueesta suurin. Alueen luontotyytit vaihtelevat vanhoista kalliomänniköistä erilaisiin tuoreisiin ja lehtomaisiin kangasmetsiin. Monimuotoisuutta lisäävät pienet korpi- ja rämeläikut, lehtomaiset alueet ja pienet purot sekä Rönängenin perin-
neniitty, joka on enimmäkseen mesiangervoltaista kosteaa niittyä. Kolmen hehtaarin laajuinen Rönängenin on aiemmin ollut peltoa. Rönängenin on Espoon kaupungin ympäristökeskuksen hoitokohteita.

Luonnonsuojelualueelta löytyy metsien monimuotoisuuden kannalta merkittäviä elinympäristöjä, kuten runsaslahoppuustoisia kangasmetsiä ja puustoisia soita sekä erityisiä rakennepiirteitä kuten tuulenskaatoja ja lahoja pystypuita, kookkaita vanhoja lehtipuita, lehtoisuutta ja korpisuutta. Alueella on aarnialueita ja useita kasvistollisesti merkittäviä pienkohteita. Suuri osa alueesta on myös linnustollisesti arvokasta.

Alueen vaateliaaseen kääpäälajistoon kuuluvat rusokääpä, riukukääpä ja alueellisesti uhanalainen ruostekääpä. Arvokkaita kasvilajeja ovat korpialvejuuri ja vaarantunut haapariippusammal. Edustavaan pesimälinnustoon kuuluvat muun muassa kanahaukka, peukaloinen, uuttukyyhky ja silmälläpidettäviin lajeihin luettava sirittäjä. Pesimähavaintoja on myös vähälukuisesta pikusiepostasta ja harvinaisesta nokkavarpuudesta.

Majkärin luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 3.12.1992, aluetunnus YSA013204

Pinta-ala 4,83 ha

Majkärin luonnonsuojelualue sijaitsee Keskuspuiston itäosassa Kuurinniityn asuinalueen eteläpuolella jyrkkärinteisten metsäselänteiden välisessä painanteessa. Länsipuolella on Keskuspuiston metsäalueen luonnonsuojelualue ja itäpuolella Lillträskbergetin luonnonsuojelualue. Noin viiden hehtaarin kokoisella alueella merkittävimpiä ovat erilaiset suot, lähinnä monet eri korpityypit (mm. muurain- ja tervaleppäkorpi). Suon eteläosassa on pieniä tervaleppäluhtia sekä avoin nevalaikku. Suon ympäri kulkee polkuja; itse suo on vaikeakulkuinen.

Lillträskbergetin luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 16.5.2005, aluetunnus YSA201513

Pinta-ala 12,39 ha

Lillträskberget sijaitsee Keskuspuiston itäosassa Kuurinniityn eteläpuolella. Luonnonsuojelualue koostuu laajasta kalliosta, pienemmistä kallionyppylöistä sekä niiden välisistä painanteista. Kallioaluetta ympäröivät tuoreen kankaan metsärinteet. Eteläpuolella on myös entistä peltoa. Kalliot ovat suurimmaksi osaksi jäkälien, sammalien, varpujen ja heinien peitossa. Puusto on sekametsää ja kuusikkoa. Monimuotoisuutta lisäävät lahoavat maapuut ja kolopesijöitä houkuttelevat kelot ja pökkelöt. Alueella kasvaa muun muassa Espoon keskuspuistossa harvinaista yövilkkää, maariankämmekkää ja sinivuokkoa.

Kalliolakialueet ja niiden väliset painanteet ja alueen metsät keloineen ja muine lahopuineen muodostavat maisemallisesti ja ekologisesti merkittävän kokonaisuuden, jonka arvoa lisää alueen rajoittuminen Majkärin luonnonsuojelualueen.

Hentmossen (Lillträsk)

Maakunnallisesti arvokas suo

Pinta-ala 13,78 ha

Hentmossen on Henttaan ja Kuurinniityn asuinalueiden välissä sijaitseva kaunis, melko luonnontilaisena säilynyt suo. Hentmossen on syntynyt kun muinainen merenlahti on kuroutunut järveksi noin 3000 vuotta sitten ja alkanut soistua. Vesialue kasvoi lopullisesti umpeen vasta 1900-luvulla. Kasvillisuudessa on runsaasti luhtaisuudesta eli pintavesivaikutuksesta kertovia lajeja. Suon keskusta on avointa suursaranevaa. Luoteisosassa on suuri kasvusto harvinaisehkoa vesisaraa, jota kasvaa yleisemmin merenrantaniityillä. Muita saranevan kasveja ovat pullosara, kurjenjalka, karpalo ja pitkälehtikihokki.

Suon laitteet ovat reheviä ruoho- ja heinäkorpia, jotka vaihtuvat kivennäismaata kohti kiuemmiksi korpityypeiksi. Ruoho- ja heinäkorprien kasvillisuus on erittäin rehevää ja monimuotoista. Valtalajeina ovat raate, järvikorte ja terttualpi. Eteläosassa kasvaa myös etelärannikolla

harvinaista neivaimarretta ja korpialvejuurta sekä harvinaistunutta kämmekkää, harajuurta. Siellä täällä korpireunuksella kasvaa myös harvinaista hirssisaraa.

Suon koillisreunalla osittain kuivuneen puron varrella on rehevää lehtokasvillisuutta, muun muassa runsaasti lehtopalsamia ja koiranheittä ja hieman myös purolitukkaa.

Suo rajautuu länsi- ja pohjoispuolelta omakotialueeseen. Eteläosa rajautuu metsäalueeseen ja niittyy. Itäpuolella on entisiä peltoa. Hentmossen on merkitty Keskuspuiston osayleiskaavaan luonnonsuojelualueeksi (SL).

Ritvan metsä

Perintömetsä

Perustettu 2006

Pinta-ala 27 ha

Keskuspuiston metsäalueen luonnonsuojelualueen ja Sunan asuinalueen välissä sijaitseva Ritvan metsä on Espoon ensimmäinen perintömetsä. Sen suojelu perustuu Espoon kaupungin ja WWF:n (Maailman luonnonsäätiön) väliseen sopimukseen. Metsäalue on pääosin 90–110 vuoden ikäistä kuivahkoa ja tuoretta kangasmetsää, mutta alueella on myös lehtomaisia metsiä ja pieniä korpilaikkuja. Mössenkärin itäpuolen kalliolla on kaksi luonnonmuistomerkkinä suojeltua hiidenkirnua, joista suuremman halkaisija on noin puoli metriä.

Ritvan metsä on nimetty Espoon kaupungin edesmenneen ympäristöpäällikön Ritva Veijosen mukaan. Perintömetsällä pyritään turvaamaan alueen luonnonarvojen ja virkistyskäyttömahdollisuuksien säilyminen. Metsäalue on merkitty Keskuspuiston osayleiskaavassa virkistysalueeksi (VL-1).

Mössenkärr

Paikallisesti merkittävä kosteikko ja perinnemaisema

Pinta-ala 5,4 ha

Mössenkärr (Vehkalampi) on entinen suo, joka on padottu lammeksi useita vuosikymmeniä sitten. Mössenkärin reunat ovat ilmeisesti aiemmin olleet niittynä, josta on merkinä paikoin erotuvat sarkaojat. Pohjoisrannalla niittyä on vielä jäljellä. Mössenkärin vesialue on matala ja reunaosistaan pajukkoinen. Keskempänä aluetta kasvaa saraikkoo, jonka valtalajeihin lukeutuvat pullosara, luhtasara, kurjenjalka, suovehka ja rantakukka. Avovesialueella on uistinvitaa pieninä laikkuina.

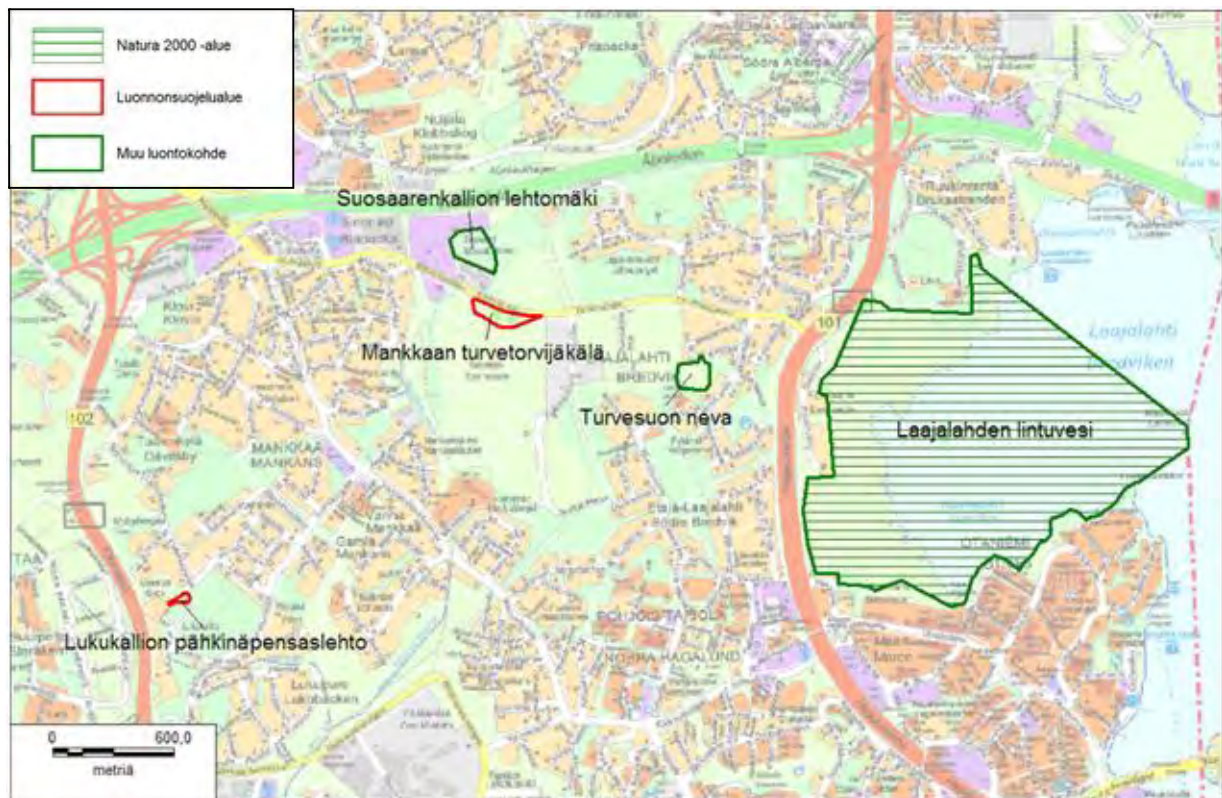
Keskuspuiston läpi johtavan ulkoilureitin varrella sijaitseva Mössenkärr on maisemallisesti kaunis kohde, ja se on myös tärkeä vesilintujen pesimäpaikka. Runsaimpia lajeja ovat sinisorsa ja telkkä. Lisäksi tavi ja uhanalainen mustakurkku-uikku pesivät lammella. Uhanalainen liejukanakin on pesinyt Mössenkärillä, mutta se ei ole siellä jokavuotinen laji.

Lammen pohjoisrannalla sijaitseva **Mössenkärin niitty** on paikallisesti tärkeä perinneympäristö. Espoon kaupungin ympäristökeskus on hoitanut puolen hehtaarin laajuista niittyä niittämällä ja pensaita poistamalla. Aiemmin viljelykäytössä olleen niityn kasvilajisto on melko tavanomaista, esimerkiksi ahomataraa, paimenmataraa, niittyleinikkiä, huopaohdaketta, nurmitydykettä, siankärsämöä, karhun- ja koiranputkea sekä koiranvehnää. Niityn pohjoisreunassa polun varrella on pieni, luonnontilainen allikkolähde (**Mössenkärin lähde**, ks. s. 207).

Mössenkärren rajauksessa on mukana rantapuustoa. Mössenkärr on merkitty Keskuspuiston osayleiskaavassa vesialueeksi (W) ja ympäristö virkistysalueeksi (VL-1).

5.5. Suurpelto–Laajalahti

Suurpellon–Laajalahden alueen merkittävimmät luontoarvot keskittyvät Mankkaan ja Laajalahden alueelle. Laajalahti on Natura 2000 -alue ja Mankkaalla on Suomen ainoa turvetorvijäkälän kasvu- paikka. Maankaatopaikkana käytetyn Turvesuon laiteilla sijaitseva neva on arvokas luontokohde. Alueen länsiosassa lähellä Kehä II:sta on rauhoitettu pähkinäpensaslehto. Turunväylän lähellä sijaitseva **Suosaarenkallio** on ollut arvokas lehtoalue, joka on jäänyt puristuksiin teollisuusalueen ja täyttömaakentän väliin. Puusto on kärsinyt myös hakkuista, mutta paikalla kasvaa edelleen useita kookkaita metsälehmäksiä ja pähkinäpensaita.

Laajalahden lintuvesi

Natura 2000 -alue, luonnonsuojelualue
Aluetunnus FI0100027, aluetyyppi SCI ja SPA
Pinta-ala 192 ha

Laajalahti on linnustoltaan kansainvälisesti arvokas, matala, avara ja ruovikkoinen merenlahti. Otaniemen ja Ruukinrannan välinen Laajalahden lintuvesi -niminen alue kuuluu Natura 2000 -verkostoon lintudirektiivin ja luontodirektiivin mukaisena kohteena. Rajauksessa on ruovikko- ja vesialueen lisäksi mukana myös entistä peltoa ja pensaikkoa ja hieman metsäkin mantereiden puolelta. Valtion mailla sijaitseva vesi- ja ranta-alue (180 ha, tunnus ESA010002) on rauhoitettu asetuksella luonnonsuojelualueeksi vuonna 1979. Luonnonsuojelualueetta laajennettiin loppuvuodesta 2012, jolloin mukaan liitettiin 52 hehtaaria ympäröiviä vesialueita. Myös Laajalahden keskellä sijaitsevat pikkuluodot (Madeluoto ja Tarvogrundet) kuuluvat Natura-alueeseen ja luonnonsuojelualueeseen.

Mankkaan turvetorvijäkälä

Erityisesti suojellun lajin elinympäristö

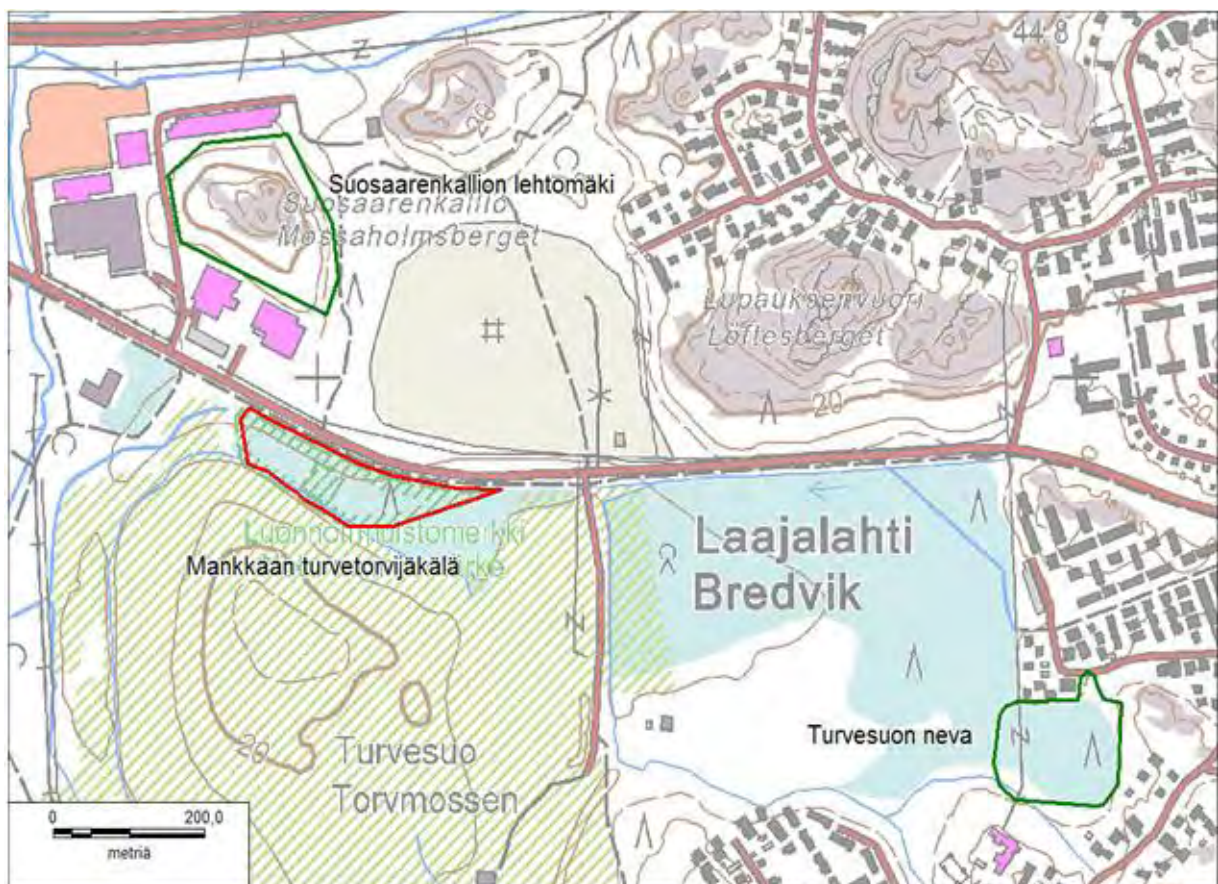
Rauhoituspäätös 28.2.2006, aluetunnus ERA202373

Pinta-ala 1,89 ha

Mankkaan Turvesuolla vanhan kaatopaikan ja Sinimäentien välisellä rämeellä sijaitsee äärimmäisen uhanalaisen turvetorvijäkälän ainoa kasvupaikka Suomessa. Pieni osa esiintymästä on suojeltu vuonna 1993 luonnonmuistomerkinä, joka on myös vahvistetussa asemakaavassa suojelukohde.

Turvetorvijäkälää esiintyy mereisillä alueilla Itä-Aasiassa, Pohjois-Amerikan itäosissa ja Länsi-Euroopassa. Euroopan pohjoisin esiintymä on Mankkaalla. Etelä-Ruotsissa ja Baltiassa on muutamia kasvupaikkoja. Ruotsissa laji on luokiteltu silmälläpidettäväksi. Euroopassa turvetorvijäkälä viihtyy turvesoilla ja yleensä turveleikkausten pystysuorilla pinnoilla, muualla se on lähinnä lahopuulaji.

Turvetorvijäkälän kasvupaikka löytyi vuonna 1979. Esiintymän tilaa on selvitetty myös vuosina 1987 ja 2001. Rajauspäätökseen merkityn esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulain mukaan kielletty. Määräykset kieltävät mm. rakennuksien, rakennelmien tai teiden ja polkujen rakentamisen, maa-ainesten ottamisen ja vesitalouden muuttamisen rajatulla alueella.

Turvesuon neva (Muolaansuo)

Maakunnallisesti arvokas suo
Pinta-ala 2,08 ha

Turvesuon neva eli Muolaansuo on luonnontilaisena säilynyt suo Laajalahden omakotialueen tuntumassa. Neva on osa laajaa Mankkaansuota, josta suurin osa on jäänyt kaatopaikan alle. Turvesuon neva on avoin ja maisemaltaan aapasuomainen. Sen kasvillisuus on säilynyt hyvin ympäröivästä asutuksesta huolimatta.

Turvesuon nevalla on pieniä laikkuina useita suotyyppisiä: rahkarämettä, tupasvillärämettä, sararämettä, ruohoista sararämettä, saranevaa, lyhytkorsinevaa, nevakorpea, varsinaista korpea sekä kalvakkakorpea. Kasvilajistoon kuuluu monta pääkaupunkiseudulla harvinaista suokasvilajia. Suo on silmälläpidettävien pikkukihokin ainoa kasvupaikka Espoossa. Pääkaupunkiseudulla harvinaisen tupasluikka on suon valtakasveja. Muita huomionarvoisia lajeja ovat valkopiirtoheinä, mutasara, villapääluikka ja pitkälehtikihokki.

Kohteen rajauksessa on mukana myös suon puustoista reunavyöhykettä (isovarpurämettä), joka toimii avosuon suojavvyöhykkeenä. Turvesuon neva on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa asuinalueeksi (A).

Lukukallion pähkinäpensaslehto

Suojeltu luontotyyppi
Rauhoituspäätös 27.1.2003, aluetunnus LTA010265
Pinta-ala 0,28 ha

Lukukallion pähkinäpensaslehto sijaitsee Mankkaalla kalliojyrkänteiden alla loivassa rinteessä. Puuston valtalaji on kuusi, joukossa kasvaa runsaasti lehtipuita, haapaa, hies- ja rauduskoivua, pihlajaa ja harmaaleppää. Pensaskerroksessa kasvaa 26 yli kaksimetristä pähkinäpensasta. Pensaskerroksen muita lajeja ovat puiden taimien lisäksi taikinamarja ja punaherukka.

Kenttäkerroksen yleisimpiä lajeja ovat mustikka, lillukka ja kivikkoalvejuuri. Muita lajeja ovat mm. vuohenputki, valkovuokko, metsäkastikka, kielo ja metsäalvejuuri. Alue on rajattu yhtenäisen pähkinäpensasesiintymän mukaisesti.

5.6. Kauklahti–Mankki

Kauklahden–Mankin alueella on useita arvokkaita luontokohteita, joihin kuuluu soita, purovarsi-lehtoja, perinneympäristöjä ja yksi kartanopuistokin. Alueen läpi Espoonlahteen laskeva Gumbölenjoki (Mankinjoki) on maakunnallisesti tärkeä virtavesi (ks. sivu 185). Muita säilyttämisen arvoisia kohteita ovat

- **Kauklahden kalliomäki.** Hyvin pieni kallioketoalue, jolla paljaita kallioita ja melko vaatelaista ketokasvillisuutta.
- **Tattarimäki.** Lehtomainen pähkinäpensaita kasvava rinne.

Kirkkonummen Vitträskin itärannalla sijaitseva **Goddarsbölebergen** on Uudenmaan kalliialueselvityksen mukaan merkittävä kalliokohde, jolla on huomattava luonnonsuojellisia arvoja. Pieni osa tästä 98 hehtaarin laajuisesta alueesta on Espoon puolella.

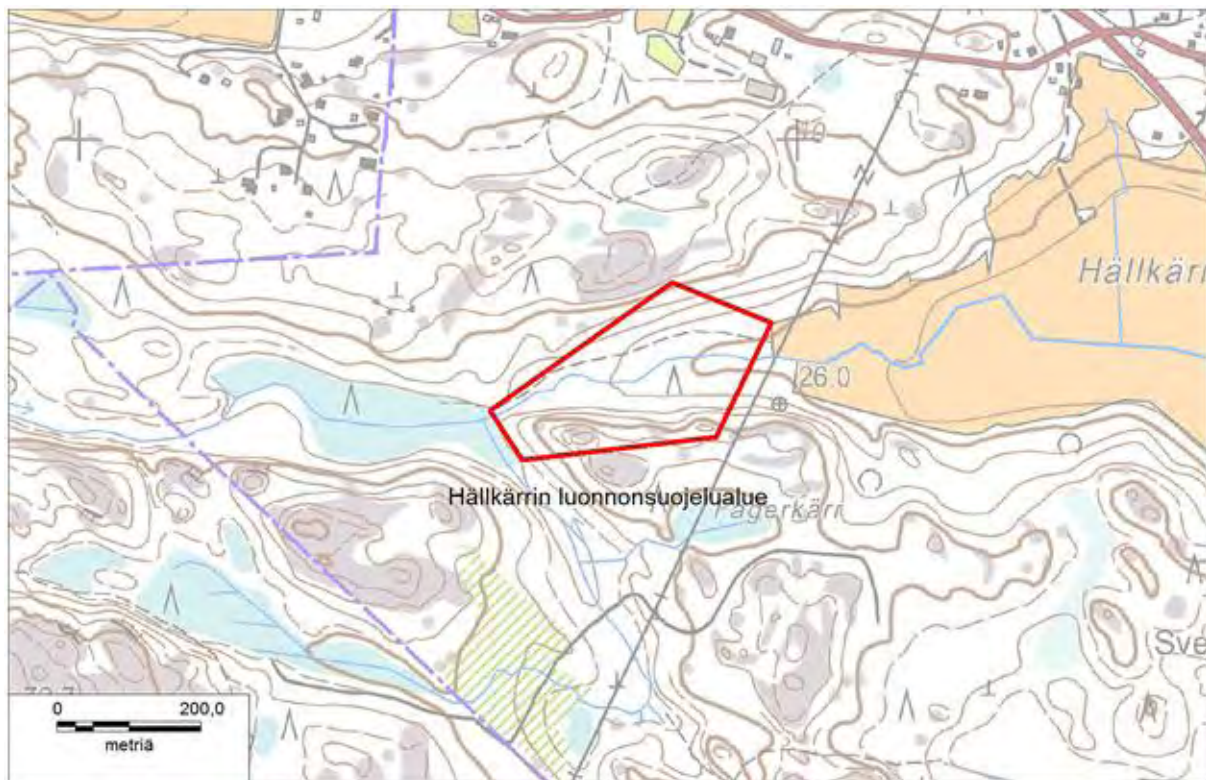
Hällkärrin luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 16.05.2001, aluetunnus MHA020907

Pinta-ala 5,70 ha

Hällkärrin luonnonsuojelualue sijaitsee Espoonkartanon Järvikylässä, Lapinkyläntien eteläpuolella lähellä Kirkkonummen rajaa. Suojelualueeseen kuuluu metsäpuuro lähiympäristöineen. Metsä on kuusivaltaista tuoretta ja lehtomaista kangasta, lisäksi on rauduskoivua, haapaa ja harmaaleppää, pohjoisrinteellä myös mäntyä. Puusto on vanhaa.

Suojelualueen läpi virtaava puro on kirkasvetinen ja hiekkapohjainen. Purolaakson itäpäässä on rehevää saniaislehtoa. Kotkansiipeä kasvaa suurina kasvustoina, rinteillä on vaateliata lehtokasveja, kuten velholehteä, lehtopalsamia, lehtokortetta ja tesmaa. Siellä täällä on myös jänönsaattia ja puronvarressa purolitukkaa.

Hällkärrin luonnonsuojelualue sijaitsee valtion maalla ja on rauhoitettu Metsähallituksen omalla päätöksellä. Suojelualue rajoittuu nuoriin, talouskäytössä olleisiin metsiin ja kallioalueisiin. Idässä rajana on voimajohtoauea. Alue tunnetaan aiemmassa Espoon arvokkaiden luontokohdeiden luettelossa nimellä Mankinmetsän purolehto.

Kauklahden kallionalusketo

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 16.2.2006, aluetunnus YSA202255

Pinta-ala 1,06 ha

Mankinjoen ja Kuninkaankartanon pientaloalueen välissä sijaitseva Kauklahden kallionaluskedon luonnonsuojelualue on osa August Ramsayn puistoa. Erittäin merkittäväksi perinneympäristöksi luokitellun 1,1 hehtaarin laajuisen kedon kasvilajisto on monipuolinen, ja useat sen kasvilajeista ovat huomionarvoisia. Lajistoon kuuluvat muun muassa taantuneet, ketojen ja niittyjen lajit heinäratamo, kartioakankaali, mäkikaura ja valkolehdokki. Uhanalaisista lajeista alueella kasvaa vaarantunutta keltamataraa ja silmälläpidettävistä lajeista ketoneilikkaa. Alue on myös monien perhoslajien mieleen. Ritariperhonen, pikkukultasiipi ja punemittari kuuluvat alueen lajistoon. Kohde on osa maisemallisesti hienoa kallioaluetta.

Alue on kuulunut Espoonkartanon maihin ja sitä on ehkä käytetty laidunmaana. Kasvilajisto on säilynyt ohuen multakerroksen ja niityn hieman syrjäisen sijainnin ansiota. Viime vuosina ke- tokasvillisuutta on ylläpidetty säännöllisin hoitotoimin.

Gumbölenjoen vaahterametsikkö

Suojeltu luontotyyppi

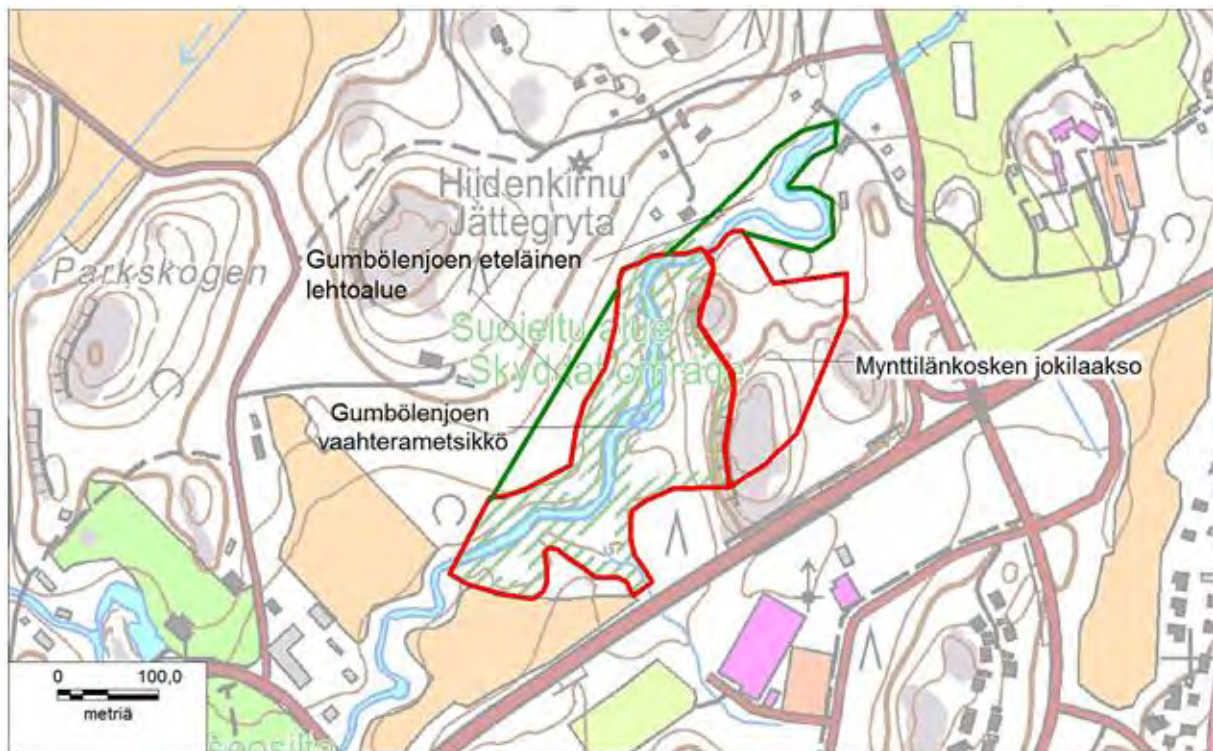
Rauhoituspäätös 26.9.2002, aluetunnus LTA010253

Pinta-ala 4,37 ha

Maakunnallisesti arvokkaan Gumbölenjoen varrella on useita merkittäviä koski- ja lehtoalueita, joista osa on rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla. Gumbölenjoen eteläinen lehtoalue sijaitsee Espoon kartanon lähellä Kehä III:n pohjoispuolella. Lehtoalueella on kaksi suojelualuetta, jotka kattavat yhdessä suurimman osan arvokkaasta lehtokokonaisuudesta. Gumbölenjoen vaahterametsikkö on suojeltu luontotyyppinä. Metsikkö sijaitsee Gumbölenjoen jyrkässä rinteessä Gumbölenjoen molemmin puolin. Puusto on monilajista ja lahoppuuta on runsaasti. Kuusi ja harmaaleppä ovat runsaimmat lajit. Lehdossa on lisäksi noin 350 vaahteraa ja noin 10 uhanalaista vuorijalavaa ja muutama tammi. Pensaskerroksen valtalaji on tuomi, lisäksi on taikinamarjaa, punaherukkaa, pihlajaa, tervtuseljaa ja koiranheittä.

Joen töyräillä on saniaisvaltaista kostean lehdon kasvillisuutta, jonka luonnehtijalajeja ovat hiirenporras, kivikkoalvejuuri ja kotkansiipi. Rinteiden yläosa on tuoretta lehtoa, valtalajeja ovat käenkaali, kieli ja vuohenputki. Muita lajeja ovat mm. lillukka, jänönsalaatti ja metsäalvejuuri. Alueella on paikoin myös lehtomaisen kankaan kuusikkoa.

Luontotyyppinä rajattu alue kattaa suurimman osan Gumbölenjoen eteläisestä lehtoalueesta. Länsipuolelle jää pieni alue nuorempaa puustoa kasvavaa lehtoa ja pohjoispuolelle jokivartta reu-nustava tervaleppävaltainen lehtokuvio. Gumbölenjoen eteläinen lehtoalue on arvioitu aiemmin paikallisesti arvokkaaksi luontokohteeksi. Lehtoalueen kohdalla sijaitseva ja siitä etelään Espoon-kartanolle ulottuva jokijakso on arvioitu valtakunnallisesti tärkeäksi virtavesikohteeksi (s. 185).

Mynttilänkösken jokilaakso

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 20.1.2012, aluetunnus YSA206775

Pinta-ala 2,18 ha

Mynttilänkösken jokilaakso on osa Gumbölenjoen arvokasta virtavesikohdetta. Alue rajautuu länsiosaltaan luonnonsuojelulain luontotyyppinä rajattuun Gumbölenjoen vaahterametsikköön ja pohjoisreunasta jokivarteen.

Jokivarressa on luonnontilaisia runsaslahopuustoisia lehtometsiä ja se toimii monien lajien ekologisenä käytävänä. Paikoin lehtorinteet laskeutuvat jyrkkinä kosken reunalle. Kasvillisuus on rehevää ja monet vaateliaat kosteiden lehtojen lajit, kuten lehtotähtimö ja lehtopalsami viihtyvät alueella. Alueella on myös uhanalaista sammalajistoa. Lahopuiden runsaus tarjoaa elinolosuhteet useille kääpälajeille. Lepakot saalistavat jokilaaksossa. Uhanalainen meritaimen, vimpa ja vaellussiika nousevat jokeen.

Alueella esiintyy metsien monimuotoisuuden kannalta merkittäviä elinympäristöjä, kuten runsaslahopuustoisia lehtometsiä sekä erityisiä rakennepiirteitä, kuten suuria maapuita ja lahoja pystypuita, kookkaita vanhoja lehtipuita ja erirakenteista metsää.

Luonnonsuojelualan pohjoispuolelle jokivartta reunustaa tervaleppävaltainen lehtokuvio, joka on osa paikallisesti arvokkaaksi luontokohteeksi arvioitua Gumbölenjoen eteläistä lehtoaluetta.

Teirinsuon tervaleppäkorpi

Suojeltu luontotyyppi

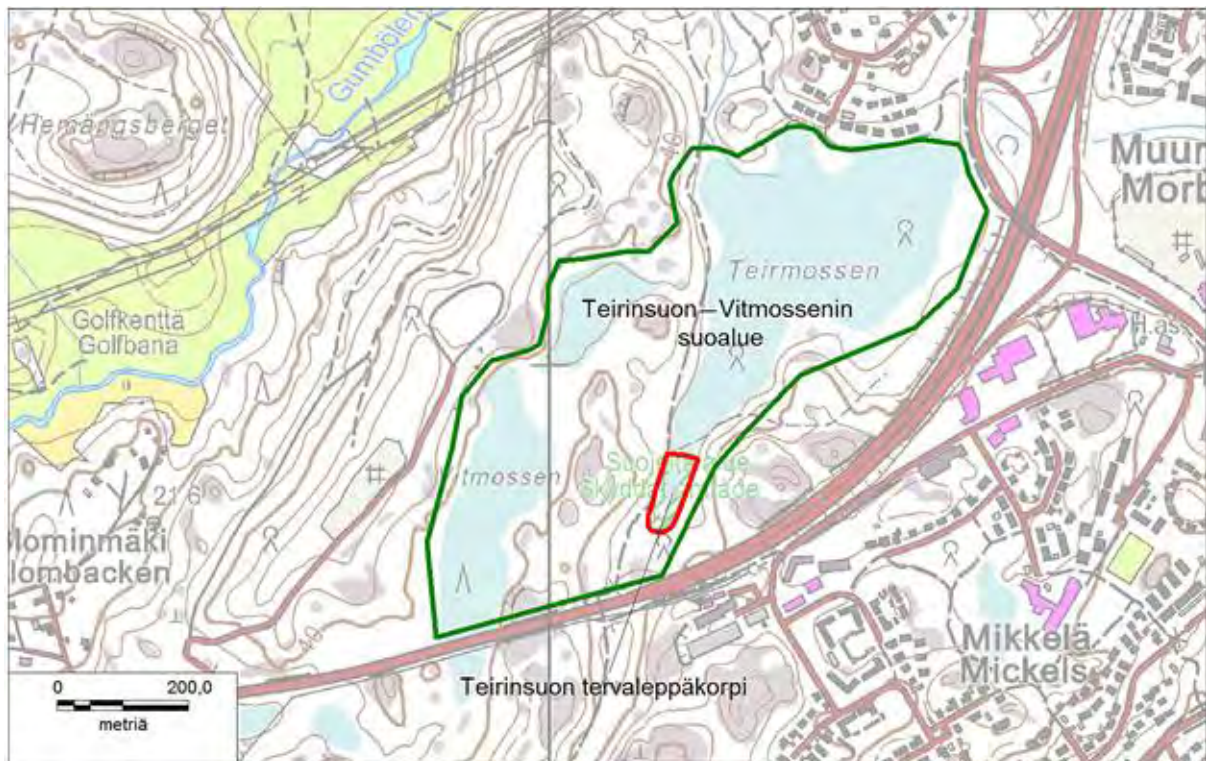
Rauhoituspäättös 26.9.2002, aluetunnus LTA010257

Pinta-ala 0,52 ha

Teirinsuo tervaleppäkorven suojeltu luontotyyppi sijaitsee Teirinsuon eteläkärjessä. Hiirenporras-vehkavaltainen tervaleppäkorpi rajautuu itä- etelä- ja länsipuolelta metsäisiin rinteisiin rajaama. Alueen halki virtaa puro ja alueella on runsaasti välikköpintaa. Puuston valtalaji on tervaleppä, lisäksi on mm. hieskoivua ja kuusta. Pensaskerroksen lajeja ovat puiden taimien lisäksi paatsama ja virpapaju.

Kenttäkerroksen kasvillisuutta leimaa mättäiden ja välikköpintojen muodostama mosaiikki. Mätäspintoja luonnehtivat saniaiset, yleisimpänä hiirenporras ja metsäalvejuuri, isoalvejuuri sekä korpi-imarre. Muita mätäspintojen lajeja ovat metsäkorte, käenkaali ja mustikka. Välikköpinnoilla yleisiä ovat vehka, terttualpi ja suo-orvokki. Lisäksi on rantamataraa, rantakukkaa, kurjenjalkaa, punakoisoa, korpikastikkaa ja luhtavuohennokkaa.

Tervaleppäkorven länsirajalla on ulkoilutie. Teirinsuon tervaleppäkorpi on vahvistetun Espoon pohjoisosien yleiskaava 1:n virkistysalueella (V).

Teirinsuon–Vitmosseenin suoalue

Maakunnallisesti arvokas suo

Pinta-ala 0,52 ha

Blominmäen ja Muuralan välissä sijaitseva Teirinsuon–Vitmosseenin suoalue on Espoon arvokkaita suokokonaisuuksia. Alue muodostuu kahdesta suosta ja niiden välisestä metsäisestä kallioharjanteesta. Teirinsuon etelä- ja länsiosa ovat vetisiä ja ruohoisia eteläpään laskevan puron tuoman kevättulvan ansiosta. Puron suulla suon eteläisimmässä päässä on tervaleppäkorpi, joka on luonnonsuojelulain mukaan rajattu luototyyppi (ks. Teirinsuon tervaleppäkorpi).

Vitmosseen on eteläosastaan kuivahkoa puustoista varpurämettä, joka vaihtuu laajalla alueella korpirämeeksi ja korviksi. Aivan suon lounaisosassa on vetinen neva- ja sararämepainanne, joka on suojellisesti Vitmosseenin arvokkain osa. Teirinsuon ja Vitmosseenin välisellä kallioharjanteella on tuoretta kangasmetsää ja kalliomännikköä. Puusto on varttunutta.

Suoalueen kasvilajisto ja suotyyppivalikoima on edustava. Teirinsuolla tavataan metsäkortevaltaista kangaskorpea, tervaleppäkorpea, ruohoista nevakorpea, suopursurämettä ja sararämettä. Suolla kasvaa useita huomionarvoisia kasvilajeja, kuten juolukkapajua, rahkasaraa ja pieni esiintymä hirssisaraa. Vitmosseenin erikoisuutena on pääkaupunkiseudulta vain muutamasta paikasta tavattu hetesara.

Teirinsuo ja Vitmosseen ovat säilyneet melko luonnontilaisina, joskin Vitmosseenilla on viime vuosina tehty Blominmäen kalliopuhdistamon perustamiseen liittyviä maaperäkairauksia. Suoalue on Kehä III:n läheisyydestä huolimatta paikoin erämaisen tuntuinen, sillä ympäristön puustokin on monin paikoin hyvin säilynyttä. Alueen läpi Teirinsuon länsireunaa pitkin kulkee ulkoilutie.

Teirinsuon–Vitmosseenin alue sijaitsee tärkeällä metsäkannaksella, joka yhdistää ainoana jäljellä olevana metsäkohteena Keskuspuiston metsäaluetta ja Nuuksion järviylänköä toisiinsa. Viherysteys on merkitty myös Uudenmaan maankuntakaavaan. Alue on merkitty Espoon pohjoisosien yleiskaava 1:ssä virkistysalueeksi (V).

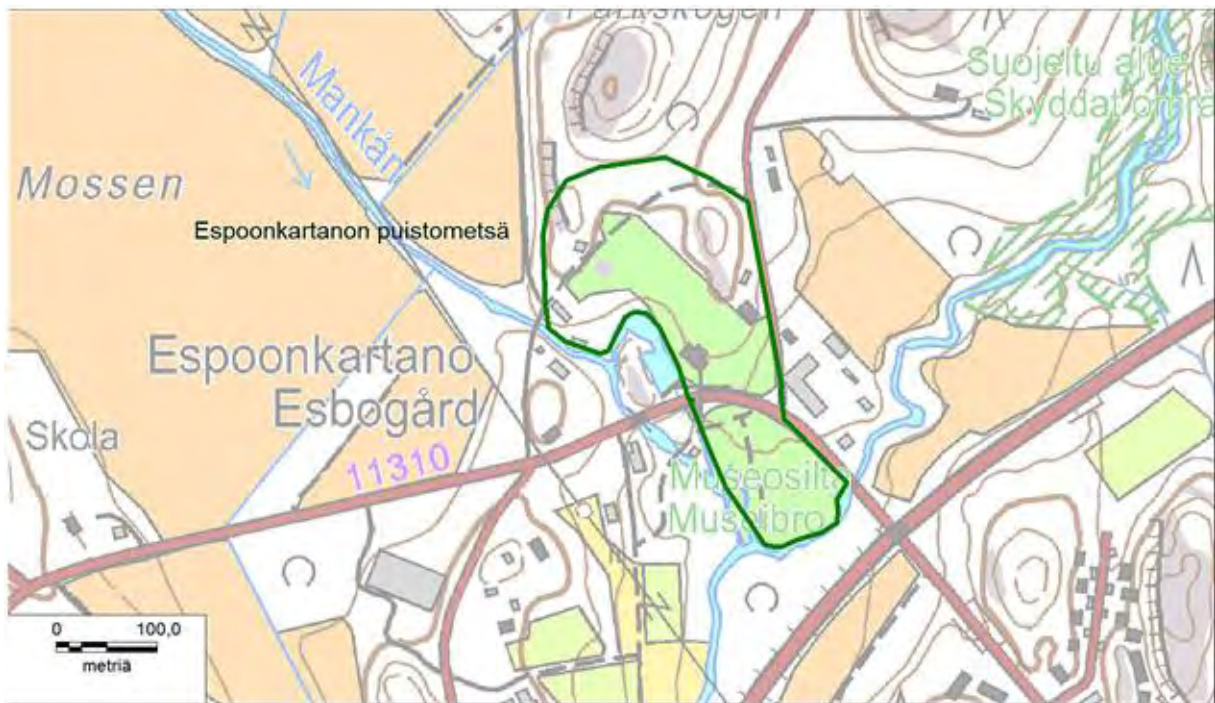
Espoonkartanon puistometsä

Maakunnallisesti arvokas perinneympäristö

Pinta-ala 5,45 ha

Espoonkartanon puistometsään kuuluu kartanon ja Gumbölenjoen väliin jäävä metsikkö, kartanon piha-alueen puusto sekä kartanon pohjoispuolinen puistometsä. Gumbölenjoen pohjoispuolinen puistometsä on komeaa, aikoinaan istutettua tammimetsikköä. Tammet ovat järeitä ja yli sadan vuoden ikäisiä. Niissä on kuivia ja lahoja oksia ja latvusto levittäytyy laajalle alueelle. Tammiensa alla kasvaa suuria ruohoja kuten vuohenputkea, mesiangervoa, nokkosta sekä seittitakiaista. Keväällä tammien alla kukkivat valkovuokot.

Kartanon lähiympäristö on hoidettua puistoa, mutta pohjoispuolinen alue on luonnontilaisempaa lehtoa, jonka puuston muodostavat suuret, iäkkäät jalot lehtipuut: metsälehmukset, vuorijalavat, vaahterat, saarnet ja tammet. Lehto on kulttuurivaikutteista ja pääosa puustostakin on kauan sitten istutettua. Lehtotyyppiltään kuvio on osittain vuohenputkityyppejä ja osittain sinivuokko-käenkaalityyppejä.

Kartanopuiston lehtipuilta on löydetty useista uhanalaisia hyönteislajeja. Niihin kuuluvat esimerkiksi erittäin uhanalainen tammella elävä paistelatvakääriäinen. Vanhat jalot lehtipuut ovat tärkeitä elinympäristöjä monille muillekin uhanalaisille lajeille, joihin kuuluu muun muassa sammalia, kääväkkäitä ja jäkäliä. Vanhoissa jalopuissa on runsaasti koloja ja alueella elää erityisen runsaasti kolopesijöitä, kuten käenpiika, kottarainen, naakka, uuttukyyhky ja lehtopöllö. Muita arvokkaita lintulajeja ovat harmaapäätikka ja nokkavarpunen.

Kartanopuisto rajoittuu länsireunastaan Espoonkartanon koskialueeseen, joka on arvioitu maakunnallisesti arvokkaaksi virtavesikohteeksi (s. 183).

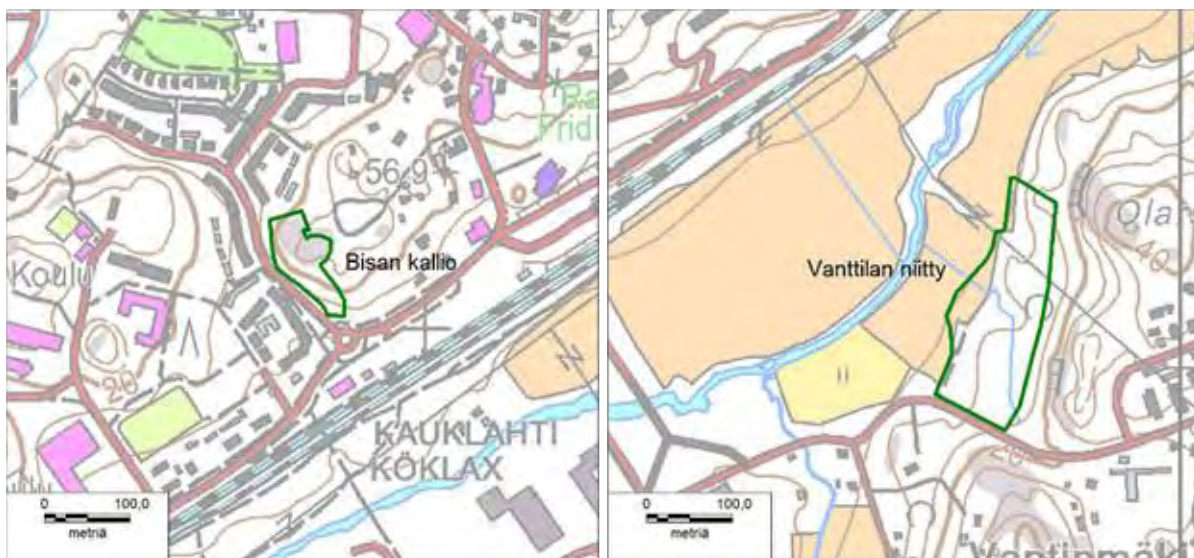
Bisan kallio

Merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala noin 0,53 ha

Katuun ja pihapiireihin rajoittuva kalliorinne sijaitsee Kauklahden asuntomessualueen vieressä. Perinneympäristönä on laajahko mäki, johon kuuluu monipuolista ympäristöä: paljaita kallioita, kallioketoa, niittyä, metsäistä aluetta ja puutarhaa. Kallioilla kasvavat runsaina ahosuolaheinä, keltamaksaruoho, isomaksaruoho, keto-orvokki, tuoksusimake, metsälauha ja kattomehitähti. Alueen eteläosassa on pieni pienruohoinen rinnenitty, jolla valtalajeina ovat vaarantunut keltamatara, ahomatara, nurmitädyke, särmäkuisma ja nurmiröllä. Pienruohoista kasvillisuutta on ollut aiemmin laajemmalla alueella, mutta osa alueesta on voimakkaasti heinittynyt. Myös silmälläpidettävä ketoneilikka kasvaa jo melko heinittyneellä alueella. Osa alueesta on rehevämpää, valtalajeina näillä alueilla ovat nurmipuntarpää, koiranputki, ahomatara ja poimulehdet. Alueen eteläisimmässä kärkeä lähellä kadunkulmausta on muutamia kalliojaljastumia, joissa kasvavat muun muassa hiirenhäntä, mäkivirvilä ja hietalemmikki.

Alueen lähiympäristö on muuttunut suuresti, sillä vielä 2000-luvun alussa asuntomessualueen kohdalla oli viljelykäytössä olevaa peltä ja kallioalueen vieressä oli myös vanhoja maatilan rakennuksia. Kalliomäki on kuitenkin säilynyt ympäristön muutoksista huolimatta. Bisan kallio sijaitsee Espoon eteläosien yleiskaavassa keskustoimintojen ja lähipalveluiden alueella (C).

Vanttilan niitty

Merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala noin 2,23 ha

Kaukalahden aseman itäpuolella Espoonjoen vieressä oleva alue on vanha lammaslaidun, josta suurin osa on ollut peltona. Lampaiden laidunnus loivalla, pellon reunustamalla rinneniihtyllä jatkui 1990-luvulle asti. Viime aikoina Espoon kaupungin ympäristökeskus on pitänyt niittyä avoimena vuosittaisilla niitoilla. Alueen kasvillisuus on rehevöitynyt. Valtalajeja ovat nurmipuntarpää, juolavehna, koiranputki ja voikukka. Kaksi pientä mäkeä ovat olleet kyntämättä ja niillä on joskus sijainnut rakennuksia. Toinen mäistä on avoin ja niittymäinen, toinen puustoinen ja hakamainen, jossa valtalajeina ovat nurmipuntarpää, punanata ja nurmirölli. Alueella on muutama kalliopaljastuma, joilla kasvaa muun muassa pelto-orvokkia, mäkivirvilää, isomaksaruohoa ja hiirenhäntää. Myös vaarantunutta keltamataraa kasvaa alueella, samoin mäkiarhoa ja hietalemmikkiä. Osa niitystä on mesiangervoaltaista kosteaa niittyä.

Vanttilan niitty on Espoon eteläosien yleiskaavan virkistysalueella (V).

Kaukalahden neva

Paikallisesti arvokas suo

Pinta-ala 4,34 ha

Kallioisten metsien ympäröimä neva, joka sijaitsee Näkinkylän kaakkoispuolella. Suo on etupäässä puutonta luhtanevaa, jonka kasvilajistoon kuuluvat luhtavilla, pullosara, järvikorte, raate, kurjenjalka ja karpalo. Koillisosassa neva muuttuu metsäkortekorveksi, mustikkakorveksi ja lopulta tuoreen kankaan metsäksi. Nevan luonnontila on hyvä, ja se on säilyttämisen arvoinen kohde, vaikka harvinaiset kasvilajit puuttuvat. Aluetta kiertää ulkoilutie. Neva saa suuren osan vedestä ympäröivältä metsäalueelta tulevana valuntana, joten suon säilyminen edellyttää myös lähiympäristön säilymistä rakentamattomana.

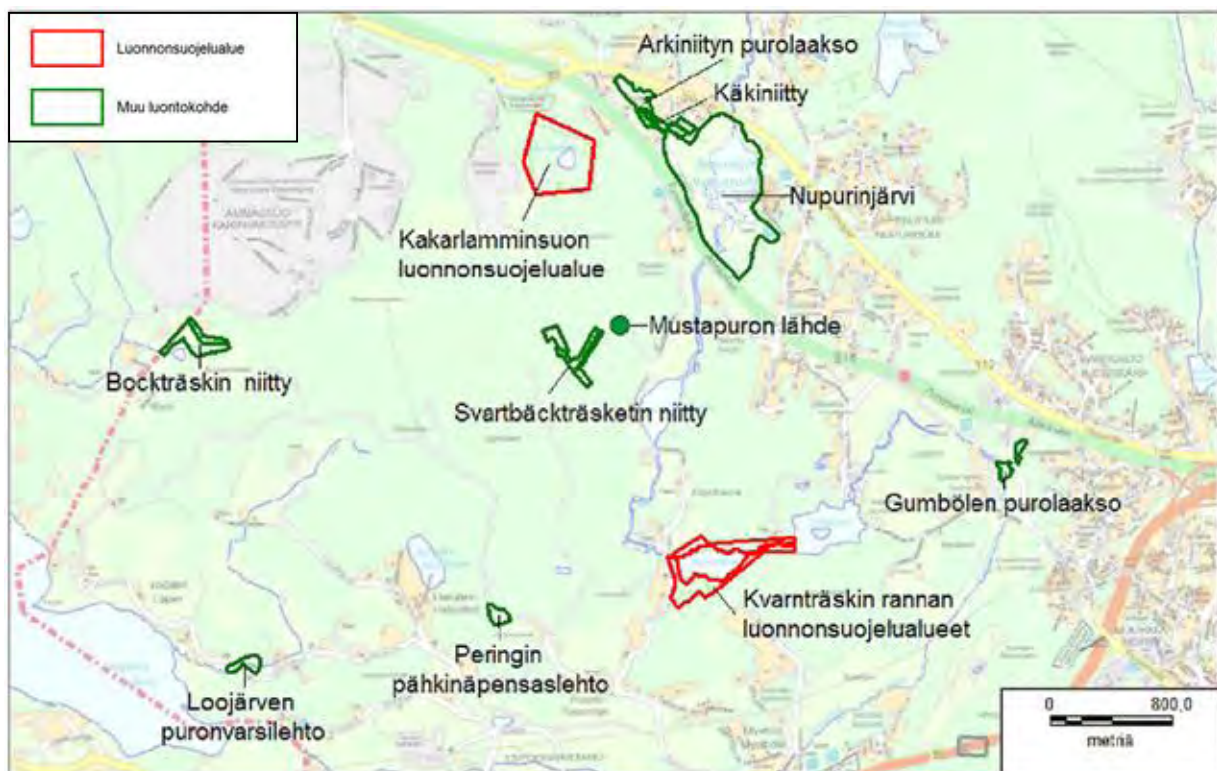
Kohteen rajauksessa on avosuon lisäksi mukana suojapuustona toimivaa suon reunametsää. Suo lähiympäristöineen on Espoon eteläosien yleiskaavassa virkistysaluetta (V). Neva sopii sijaintinsa ja saavutettavuutensa puolesta hyvin opetuskohteeksi.

5.7. Gumböle–Perinki–Kulmakorpi

Gumbölestä Kulmakorpeen ulottuvalla alueella on kaksi luonnonsuojelualuetta, kaksi merkittävää perinneympäristökohdetta, Nupurinjärven kosteikko sekä useita muita säilyttämisen arvoisia luontokohteita. Viime mainittuihin kuuluvat

- **Bockträskin niitty.** Entinen niittymäiseksi muuttunut pelto, jonka reunassa kasvaa huomionarvoista niittylajistoa.
- **Loojärven puronvarsilehto.** Loojärventien varressa sijaitseva puronvarsilehto, jonka luonnontila on heikentynyt hakkuiden vuoksi. Alue on liito-oravan elinympäristöä.
- **Peringin pähkinäpensaslehto.** Pieni, hakkuista kärsinyt lehtoalue Stormossenista laskevan puron varrella. Paikalla kasvaa useita kymmeniä monirunkoisia pähkinäpensaita.
- **Gumbölen purolaakso.** Tervaleppiä ja muuta lehtipuustoa kasvava puronvarsi Gumbölen tien molemmin puolin. Pienialainen kohde, jolla on kohtalaisen edustavaa lehtokasvillisuutta.
- **Arkiniityn purolaakso.** Nupurintien ja Myrskymäentien välinen purojakso, jonka varrella on melko luonnontilaisena säilynyttä lehtoa. Jaloista lehtipuista alueella esiintyy metsälehmusta ja vaahteraa. Arkiniityn puro on maakunnallisesti arvokas virtavesi (ks. s. 186).
- **Mustapuron lähde.** Pieni allikkolähde luonnontilaiselta vaikuttavassa ympäristössä (sijainti ks. s. 86).

Alueen itäosan läpi virtaava Gumbölenjoki on arvokas virtavesikohde (ks. s. 185).

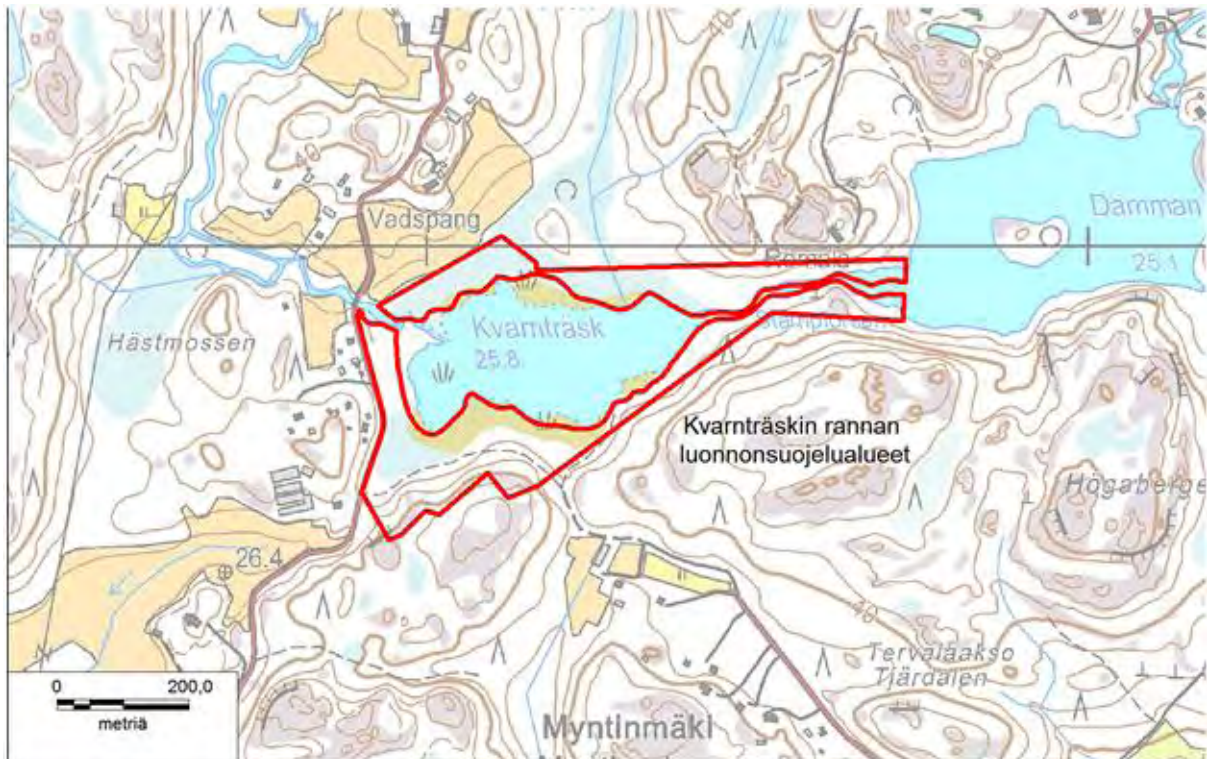

Kvarnträskin rannan luonnonsuojelualueet

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätökset 2.6.1988 (kolme erillistä aluetta), aluetunnus YSA012758

Pinta-ala 9,86 ha

Kolmesta erillisestä alueesta koostuva Kvarnträskin rannan luonnonsuojelualueet -niminen kohde sijaitsee Turunväylän lounaispuolella Forsbackan kylässä. Noin kymmenen hehtaarin laajuiseen alueeseen kuuluvat Kvarnträskin ranta-alueet järven länsirannalta Dämmanille asti. Maisemallisesti kauniilla alueella on monipuolista ja vaateliastakin kasvilajistoa, ja muuttoaikoina järvi on paikallisesti merkittävä vesilinnuille.

Kvarnträsk on umpeenkasvava pikkujärvi, jonka vesialueella kasvaa ulpukkaa, lummetta ja runsaasti järvikaislaa. Rannoilla on paikoin leveästi erilaisista kasvillisuusvyöhykkeistä koostuvaa luhtanevaa ja niittyä. Länsirannalla on kulttuurilajistoa ja saranevaa. Myös etelärantaa kattaa saraneva, jolla kasvaa jouhi- ja pullosaraa, kurjenjalkaa, maariankämmeekkää ja mättäillä juolukkaa ja karpaloa. Suojelualueessa mukana oleva metsänreuna on osin lehtomainen.

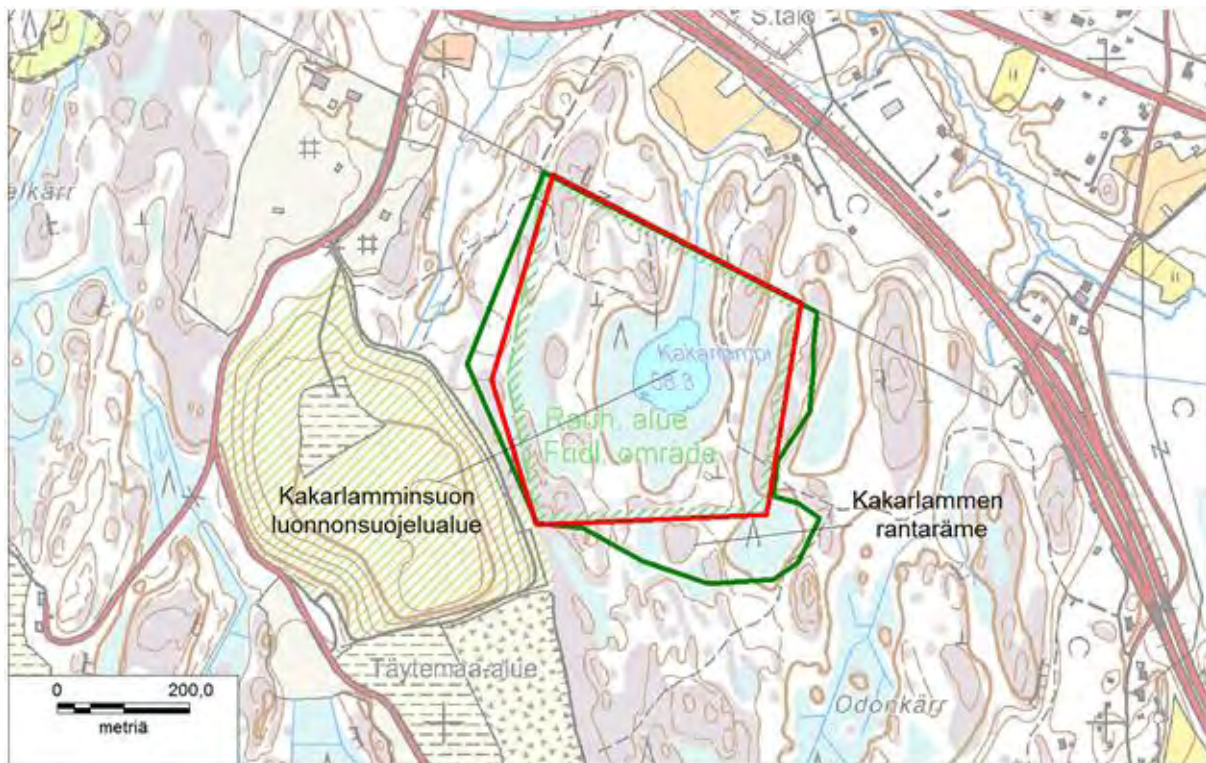
Kvarnträskin pohjoisrannalla on rantaniittyä, jossa kasvaa muun muassa vuorijalavia, rantanäkelmää, käenkukkaa, sinivuokkoa ja mesiangervoa. Soistuneessa rantametsässä kasvaa muun muassa näsiää, terttualpia, purtojuurta, valkovuokkoa, karhunputkea, metsäkortetta ja nurmilauhaa.

Kakarlamminsuon luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 11.11.1988, aluetunnus YSA012796

Pinta-ala 17,65 ha

Kakarlammensuo luonnonsuojelualue sijaitsee Turunväylän eteläpuolella ja Ämmässuon itäpuolella. Alueeseen kuuluu pieni, umpeenkasvava lampi, sen ympärillä oleva rämevaltainen Kakarlammensuo sekä lähistön jäkäläisiä mäntykankaita ja korpipainanteita. Kakarlampi on karu ja ruskeavetinen. Ulpukka ja pohjanlumme muodostavat laajoja kasvustoja. Rantavedestä on löydetty myös pääkaupunkiseudulla harvinaista kaitapalpakkoa.

Pohjoisranta on tupasvillavaltaista nevaa, luoteis- ja eteläranta ovat pullosaravaltaista saranevaa. Rantasoiden monipuoliseen kasvilajistoon kuuluvat muun muassa pyöreälehtikihokki, karpalo ja valkopiirtoheinä. Lammen ympärillä on rämeitä ja jäkäläpeitteistä kalliomaastoa. Kallioiden välisten suojuottien kasvillisuudessa on muun muassa tervaleppää, paatsamaa ja paikoin runsaasti siniheinää. Suojelualueella on joitakin polkuja.

Kakarlammensuo luonnonsuojelualue kuuluu vuonna 1987 rajattuun Kakarlammensuo -nimiseen luontokohteeseen. Rantarämeen raja-alue on hieman suojelualueita suurempi. Alue rajautuu hakkuuaukeisiin, nuoriin metsiin ja lounaassa Kulmakorven täyttömäkeen.

Svartbäckträsketin niitty

Erittäin merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala noin 4 ha

Svartbäckträsketin niitty sijaitsee Nupurinjärven lounaispuolella. Se on laajahko, eristynyt vanha pelto- ja niittyalue. Vuonna 2002 tehdyssä perinneympäristöselvityksessä alue jaettiin kolmeen osaan. Arvokkain niistä on keskiosan ja koilliseen ulottuvan haaran muodostama alue, jonka kasvillisuus koostui metsäkurjenpolvi-, niittyleinikki- ja nurmilauhavaltaisesta tuoreesta suurruohoniitystä ja nurmilauhamättäisestä heinäniitystä, jotka ovat ennen olleet peltokäytössä. Kuviolla on myös pieni, mutta melko edustava tuore pienruohoniitty, jossa kasvoivat runsaina muun muassa niittynätkelmä, ahdekaunokki, metsäkurjenpolvi, päivänkakkara, rätvänä ja metsäkorte.

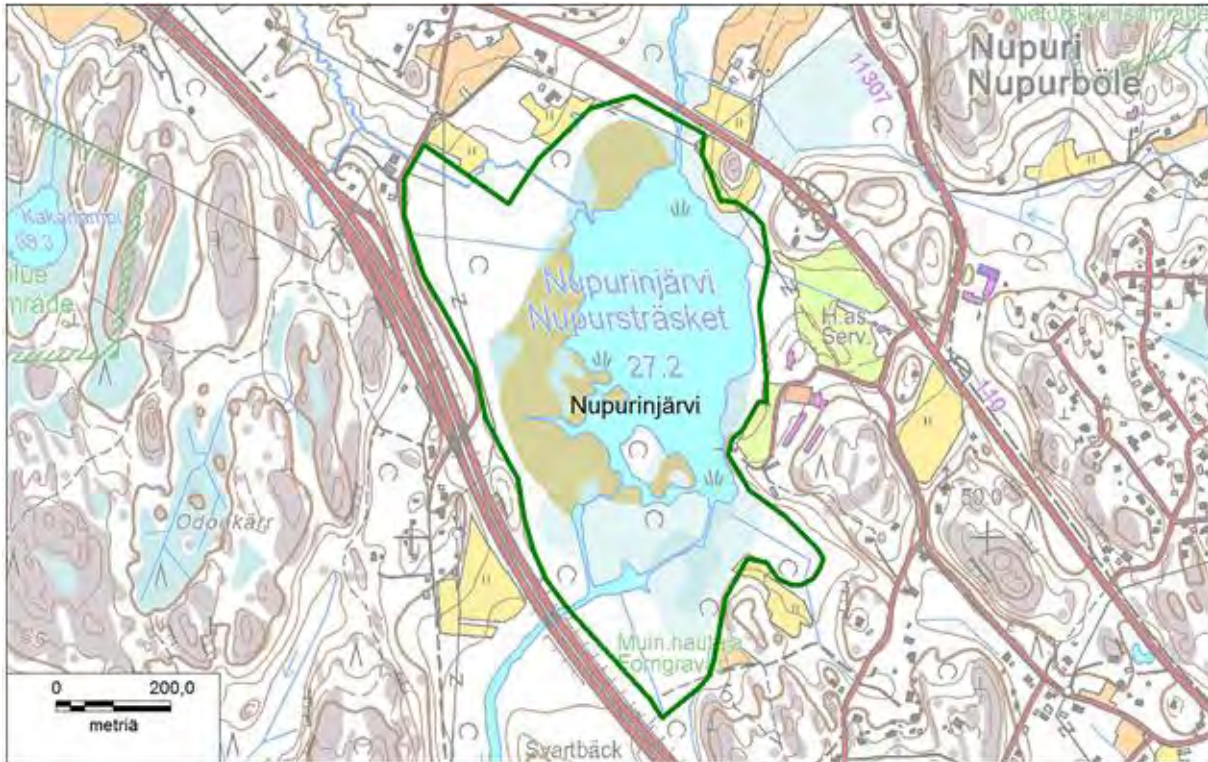
Vanhan peltoalueen risteyskohdasta jo osin kuusettuneella, muusta ympäristöstä hieman koholla olevalta alueelta löydettiin kesällä 2002 silmälläpidettävää ketonoidanlukkoa. Pienruohoniitillä ja paikoin muuallakin niittyalueen reunamilla kasvaa levinneisyydeltään lounaista, Espoossa melko harvinaista syylälinnunhernettä. Niittyalueen ja sen reunaosien kasvilajistoon kuuluvat myös muun muassa kartioakankaali, valkolehdokki ja mesimarja.

Svartbäckträsketin niityn perholajisto on myös edustava. Vuonna 2002 paikalta tavattiin muun muassa kirjoverkkoperhonen, suokeltaperhonen, mansikkakirjosiipi, ketokultasiipi, ratamoverkkoperhonen, virnapunatäplä, niittyvihersiipi sekä lehtosinisiipi.

Espoon kaupunki on hoitanut aluetta niittämällä ja poistamalla pajujen ja puiden taimia.

Nupurinjärvi

Paikallisesti arvokas kosteikko- ja suoalue
Pinta-ala noin 42,64 ha

Turunväylän ja Nupurintien välissä sijaitseva Nupurinjärvi on matala, rehevä järvi, jonka rannat ovat soistuneet. Järven pinta-ala on 22 hehtaaria. Järvi tulvii herkästi. Sen eteläpäässä laskupuron ympäristössä on laaja alue tulvakoivikkoa, jossa vallitsee luhtakasvillisuus. Länsirannalla on leveä nebareunus ja kauempana rannasta metsittyneitä, aiemmin viljelykäytössä olleita niittyjä. Itärannalla on käytöstä poistettu golfkenttä ja entinen hotelli. Järven rannalla on vain yksi rakennus.

Järven vesialueella kasvaa ulpukkaa, pohjanlummetta ja uistinvitaa. Vesialueen reunaosat ovat pullosaran vallitsemaa saraikkoa. Rannoilla kasvaa paikoin myös järviruokoa, leveäosmankäämiä ja isosorsimoa. Kauempana vesirajasta saraikot muuttuvat pajukkoluhdaksi ja hieskoivuluhdaksi (pohjoisranta, eteläpää) tai avoimeksi rantanevaksi (länsiranta). Eteläpään koivuluhdilla kasvaa sekapuuna tervaleppiä. Aluskasvillisuutena on muun muassa ranta-alpia, kurjenmiekkää, järvikortetta, korpikaislaa, viiltosaraa ja kuivimmissa reunaosissa mesiangervoa. Kosteapohjaisen koivikon reunassa lähellä Turunväylää kasvaa kolmessa paikassa melko harvinaista hirssisaraa.

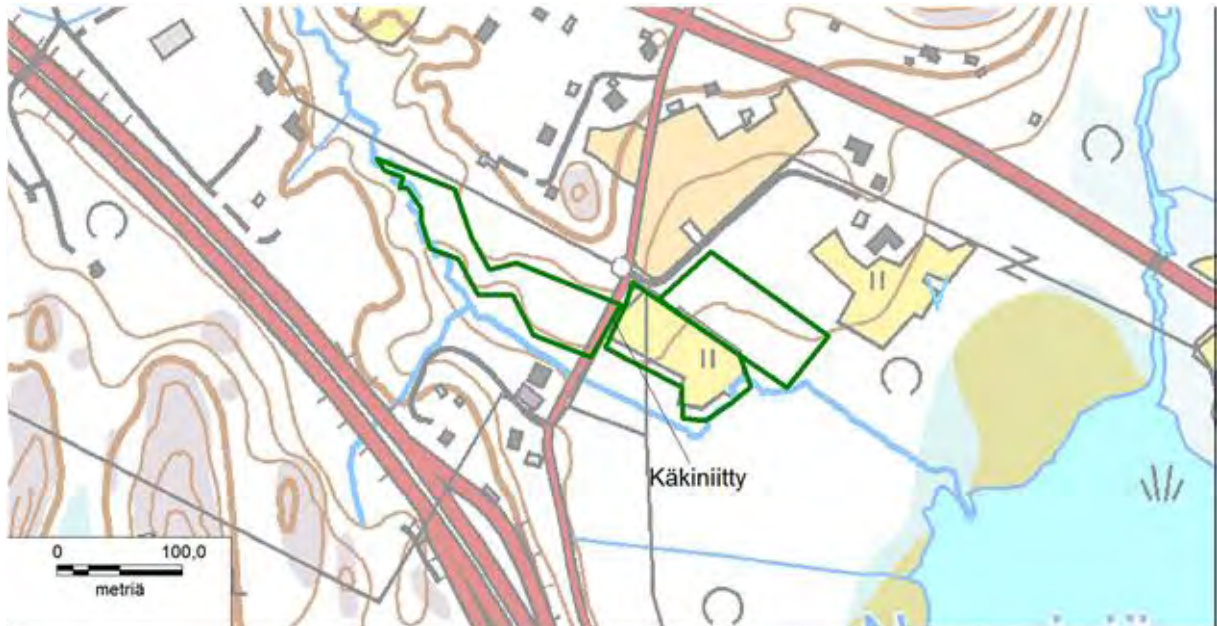
Rantaneva on edustavinta järven lounaisrannalla, jossa puuton suo on enimmillään toistastaa metriä leveä. Neva on pääosin ruohoista saranevaa, jossa pullosaran, liejusaran ja tupasvillan lisäksi kasvaa yleisesti raatetta, kurjenjalkaa ja suoputkea. Järven länsiranta on aikanaan ollut laidunmaana käytettyä niittyä. Osa Nupurinjärveen rajoittuvista niityistä on arvokasta perinneympäristöä (ks. Käkiniitty). Suurin osa niityistä on käytön loputtua metsittynyt ja niillä kasvaa nuorta koivikkoa ja muuta lehtipuustoa. Aluskasvillisuus on rehevää ja heinittynyttä ja paikoin suurruohovaltaista. Tyypillisimpiä lajeja ovat mesiangervo, korpikastikka, nurmilauha ja korpikaisla.

Nupurinjärvi muodostaa monipuolisen luontokokomaisuuden, jossa ovat parhaiten edustettuina rantanevat ja hyvin hankalakulkuiset, tulvivat hieskoivuluhdat. Nupurinjärven linnustoa on pidetty edustavana, mutta se tunnetaan huonosti. Vuonna 2012 järvellä pesi laulujoutsen.

Käkiniitty

Merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala noin 2 ha

Käkiniitty on melko laaja vanha laidunalue Nupurinjärven länsipuolella Mustanpurontien molemmin puolin. Alue oli 1960-luvulle saakka kyläläisten yhteistä laidunmaata. Laiduneläiminä on ollut lehmiä, hevosia ja lampaista. Valtiolle siirryttyä niitty kynnettiin heinäpelloksi 1960-luvulla. Laidunnus alueella jatkui 1970-luvun alkupuolelle saakka. Uhanalaisista kasvilajeista Käkiniityllä kasvaa vaarantunutta keltamataraa ja silmälläpidettävistä lajeista ketoneilikkaa.

Alue koostuu kolmesta osa-alueesta. Avoin tuore niitty sijoittuu alueen eteläosaan, jossa runsaita lajeja ovat mm. ahomatar, nurmirölli, nurmilauha ja vuohenputki. Järveä kohti alue muuttuu kosteaksi, mesiangervoalaiseksi. Avoimen alueen pohjoisreunan puolivälissä on koivujen luona pienruohoinen kohta, jossa kasvaa mm. ketoneilikkaa sekä runsaasti purtojuurta.

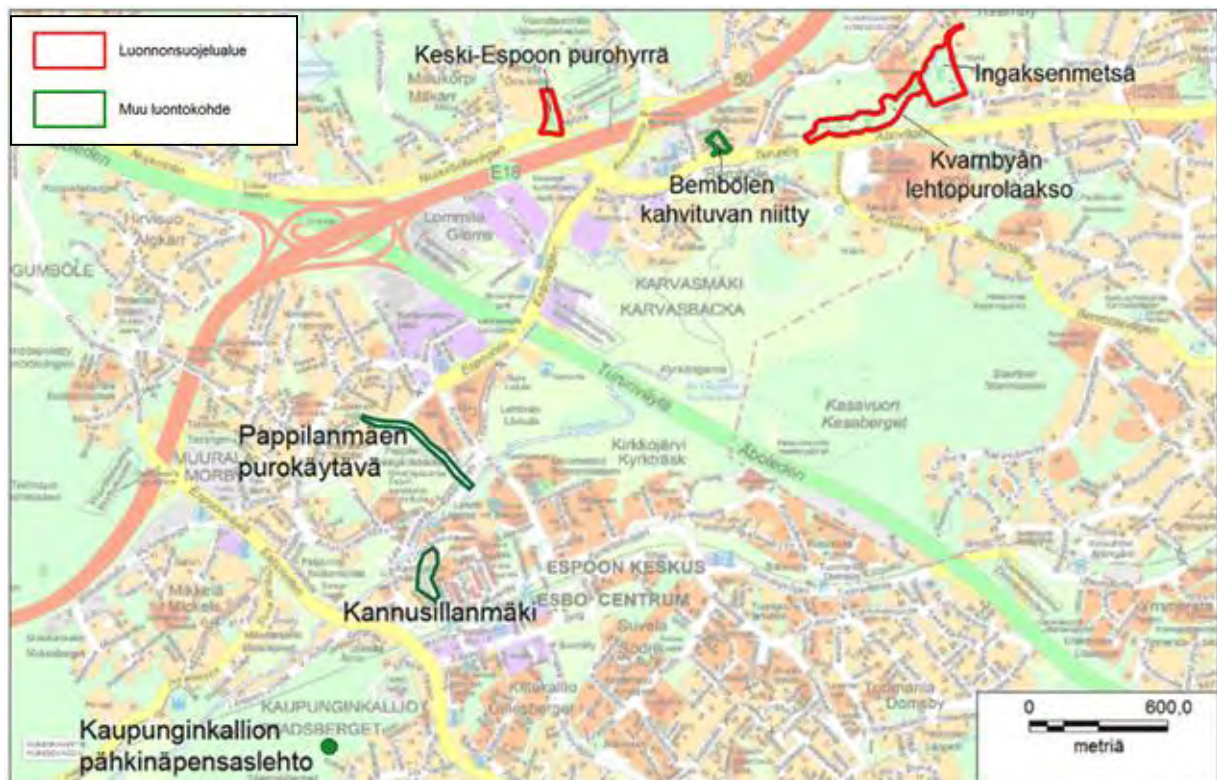
Koillinen osa-alue on rehevä, nurmipuntarpäätä ja pelto-ohdaketta kasvava katajainen niitty, joka on ollut ennen peltona. Haavan taimet ovat levinneet tehokkaasti alueelle. Tien länsipuolella on vanhaa laidunta Arkiniityn puron varressa. Alue on pensoittunut ja lähes umpeutunut. Runsaita lajeja ovat mm. punanata, koiranheinä, ahdekaunokki ja niittynätkelmä.

Käkiniityn vieritse Nupurinjärveen laskeva Arkiniityn puro on maakunnallisesti arvokas virtavesi (ks. s. 186).

5.8. Espoon keskus

Espoon keskuksen ja Bembölen alue on melko tehokkaasti rakennettua ympäristöä. Merkittävimmät luontoarvot keskittyvät Kirkkojärveen laskevan Glimsinjoen ja Glomsinjoen varsille. Jokivarsilla on useita luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja kohteita. Glimsinjoki ja Glomsinjoki ovat kokonaisuudessaan erittäin arvokkaita virtavesiä (ks. s. 193, 196). Perinneympäristöistä merkittävintä on Bembölen kahvituvan vieressä oleva niitty. Muita merkittäviä luontokohteita ovat

- **Kaupunginkallion pahkinäpensaslehto.** Kaupunginkallion lounaisrinteellä sijaitseva pieni käenkaali-oravanmarjatyyppin lehto, jossa kasvaa noin 20 suurta, monirunkoista pahkinäpensasta.
- **Kannusillanmäki.** Rakentamiselta säästynyt mäki Espoon virastokeskuksen vieressä. Perinneympäristöä, lehtoa ja harvinaisia perhosia: erittäin uhanalainen kuuyökkönen, vaarantunut kirjotäpläköi ja silmälläpidettävä punapetoyökkönen.
- **Pappilanmäen purokäytävä.** Espoonjoen sivuhaara, arvokas virtavesikohde (ks. s. 201).

Ingaksenmetsä

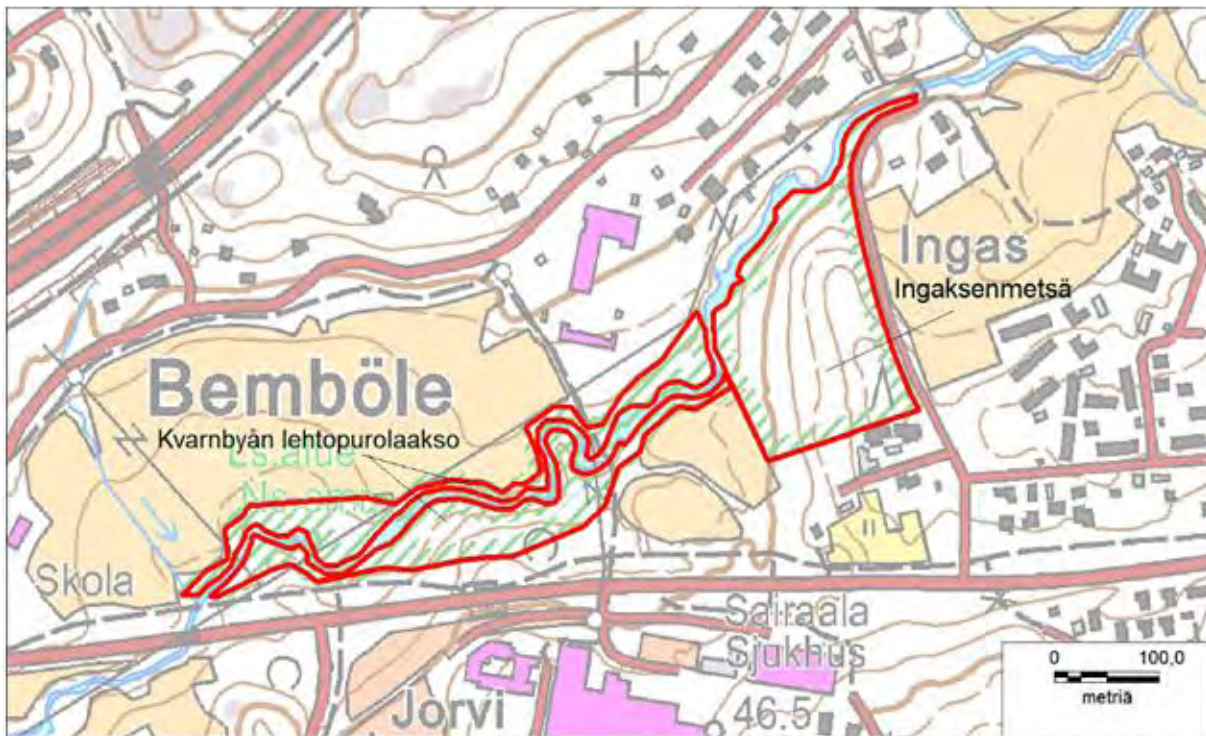
Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 7.10.2010, aluetunnus YSA205795

Pinta-ala 3,16 ha

Glimsinjoen eteläpuolella sijaitseva alue, jonka puusto on erityisen järeää jyrkkäpiirteisen joenuoman läheisyydessä. Kasvillisuus vaihtuu jokilaakson saniais- ja purovarsilehdosta lehtomaiseksi kangasmetsäksi.

Järeät lahopuut tarjoavat elinympäristön vanhoissa metsissä esiintyville kääväkkäille. Alueen lajistoon kuuluu mm. vaarantunut välkky-ludekääpä. Alue on myös pikkutikan, saukon ja liito-oravan elinaluetta.

Kvarnbyån lehtopurolaakso

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 21.12.2010, aluetunnus YSA206032

Pinta-ala 2,96 ha

Kvarnbyån lehtopurolaakso sijaitsee Glimsinjoen varrella Turuntien pohjoispuolella Jorvin sairaalan lähellä. Se on osa Glimsinjoen arvokasta virtavesikohdetta, joka on myös merkittävä ekologinen yhteys.

Luonnonsuojelualueeseen kuuluvat purolaakson metsät jokiuoman molemmilta puolilta. Purolaaksossa on jokivarren tulvakosteikkoja ja runsaslahopuustoisia reheviä lehtometsiä sekä saniaiskorpea. Jokivarsi on lepakoiden saalistusaluetta ja osin niiden kulkuyhteyttä. Lintulajeista alueella pesivät mm. kultarinta, mustapääkerttu ja rantasipi sekä uhanalainen pikkutikka. Alueen vaateliaaseen kasvilajistoon kuuluvat mm. lehtopalsami, kotkansiipi, lehtotähtimö sekä uhanalainen kalliopunossammal. Lahopuilla kasvaa runsaasti kääpiä ja alueelta on havaittu harvinainen kääpäkoi sekä verkkomittari. Lähialueella esiintyy myös liito-oravia.

METSO-elinympäristöistä alueella on lehtoa, runsaslahopuustoista kangasmetsää sekä pienvesien lähimetsää. Metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä rakennepiirteitä alueella ovat maapuut ja lahot pystypuut, kookkaat vanhat lehtipuut ja metsän erirakenteisuus. Kvarnbyån lehtopurolaakso on monimuotoinen ja edustava luontokohde, jonka suojelulla on merkitystä vanhojen lehtometsien ja rehevien luhtien lajistolle.

Kvarnbyån lehtopurolaakso on Espoon kaupungin 550-vuotisjuhlavuoden metsänsuojelutavoitteiden mukaan perustettu luonnonsuojelualue. Alue rajautuu itäreunaltaan METSO-ohjelmassa aiemmin rauhoitettuun Ingaksenmetsän luonnonsuojelualueeseen.

Keski-Espoon purohyrrä

Erityisesti suojellun lajin elinympäristö

Rajauspäättös 23.2.2004, aluetunnus ERA201421

Pinta-ala 1,1 ha

Luonnonsuojelulain 47 §:n tarkoittama erityisesti suojeltavan, vaarantuneen purohyrrän esiintymispaikka, joka sijaitsee Kehä III:n pohjoispuolella. Kovakuoriaisen Glomsinjoen varrella sijaitseva esiintymispaikka on 1,1 hehtaarin laajuinen. Espoon vuonna 1991 löytynyt esiintymä on tiettävästi lajin ainoa nykyesiintymä Suomessa.

Purohyrriä esiintyy muutamina pieninä eristyneinä populaatioina Pohjois-Euroopassa. Laajempia esiintymiä löytyy lähinnä Kaukasusvuoristosta ja Englannista. Suomesta purohyrrä on tavattu kolme kertaa. Havaintoja on tehty Espoon lisäksi Pusulassa vuonna 1917 ja Juuassa vuonna 1941. Espoon esiintymä on pieni ja käsittää noin 50 yksilöä.

Purohyrriä elää varjoisassa lehdossa vuolaasti virtaavan Glomsinjoen varressa. Lehtopurolaakson kasvillisuus on monipuolista ja pienipiirteisesti vaihtelevaa. Puusto on pääosin harmaaleppää, vaahteraa ja tuomea, joen länsipuolella on myös runsaasti tuomia. Kenttäkerroksessa esiintyy eri lehtotyypeille ominaisia lajeja.

Maakiitäjäisiin kuuluva purohyrrä elää vesirajassa, jossa se saalistaa pieniä maaperäeläimiä. Laji piileskelee kivien alla ja se talvehtii aikuisena tulvarajan yläpuolella metsässä. Talvehtimispaikat ovat maassa lahoavien lehtipuiden oksien kaarnan alla ja lehtikarikkeessa. Purohyrrä on lentokykyinen ja saattaa viettää osan elinkiertoaan muissa elinympäristöissä.

Bembölen kahvituvan niitty ja kalliolaikku

Merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala 0,46 ha

Kohteeseen kuuluu kalliainen niitty Bembölen kahvituvan lähellä sekä pieni kalliolaikku kahvituvan kaakkoispuolella. Kasvillisuus on rehevöitynyttä, runsaita ovat koiranputki ja nokkonen. Joukossa sinnittelee muutamia huomionarvoisia niittykasveja, jotka ovat vanhan asutuksen seuralaisia. Näihin kuuluvat tummatulikukka, mäkikattara ja vaarantunut keltamatara. Alarinne on ollut peltokäytössä; nurmipuntarpää ja koiranputki ovat runsaita. Kallioilla kasvaa runsaasti peltorvokkia, isomaksaruohoa ja keltamaksaruohoa.

Kohteella on erittäin paljon muurahaispesiä. Alue on maisemallisesti kaunis ja sopii kahvituvan vanhaan miljööseen.

5.9. Järvenperä–Laaksolahti–Jupperi

Järvenperän–Laaksolahden ympäristössä on useita merkittäviä luontokohteita, joista pääosa sijoittuu Pitkäjärven ympäristöön ja Pitkäjärvestä laskevan Glimsinjoen varrelle. Alueella on arvokkaita lehtoja sekä luonnonsuojelunaiteena rauhoitettu kartanopuisto. Viherlaaksossa sijaitseva Lippajärvi on Espoon vanhin suojelualaite. Lippajärven rannalla on rauhoitettu jalopuumetsä. Muita alueen luontokohteita ovat Karakallion lehtokorpi ja Jupperin vanha kalkkikaivos. Kaunaisten puolella sijaitseva Kiikarivuoren jalopuumetsä ulottuu Espoon rajalle asti. Paikalla kasvaa useita kymmeniä kookkaita tammia ja metsälehmuskia. Alue on rauhoitettu luonnonsuojelulain mukaisena luontotyyppinä. Muita säilyttämisen arvoisia luontokohteita ovat:

- **Läbderannan päbkinäpensaslehto.** Useita kymmeniä päbkinäpensaita, ylispuustoa harvennettu (rajaus s. 100).
- **Karametsän päbkinäpensaslehto.** Useita kymmeniä päbkinäpensaita ja muutama metsälehmuskia, ylispuustoa harvennettu (rajaus s. 99).
- **Brännbergbackenin kallioalue.** Pitkäjärven länsipuolella sijaitseva kallioalue, jonka luonnonsuojelullinen merkitys on Uudenmaan arvokkaat kallioalueet -selvityksen mukaan huomattava. Brännbergenin lehmuslehto sijaitsee kallion jyrkänteen alla ja päbkinäpensaslehto kallion eteläpuolella.

Jahtimetsän lehtopurolaakso

Luonnonsuojelualue

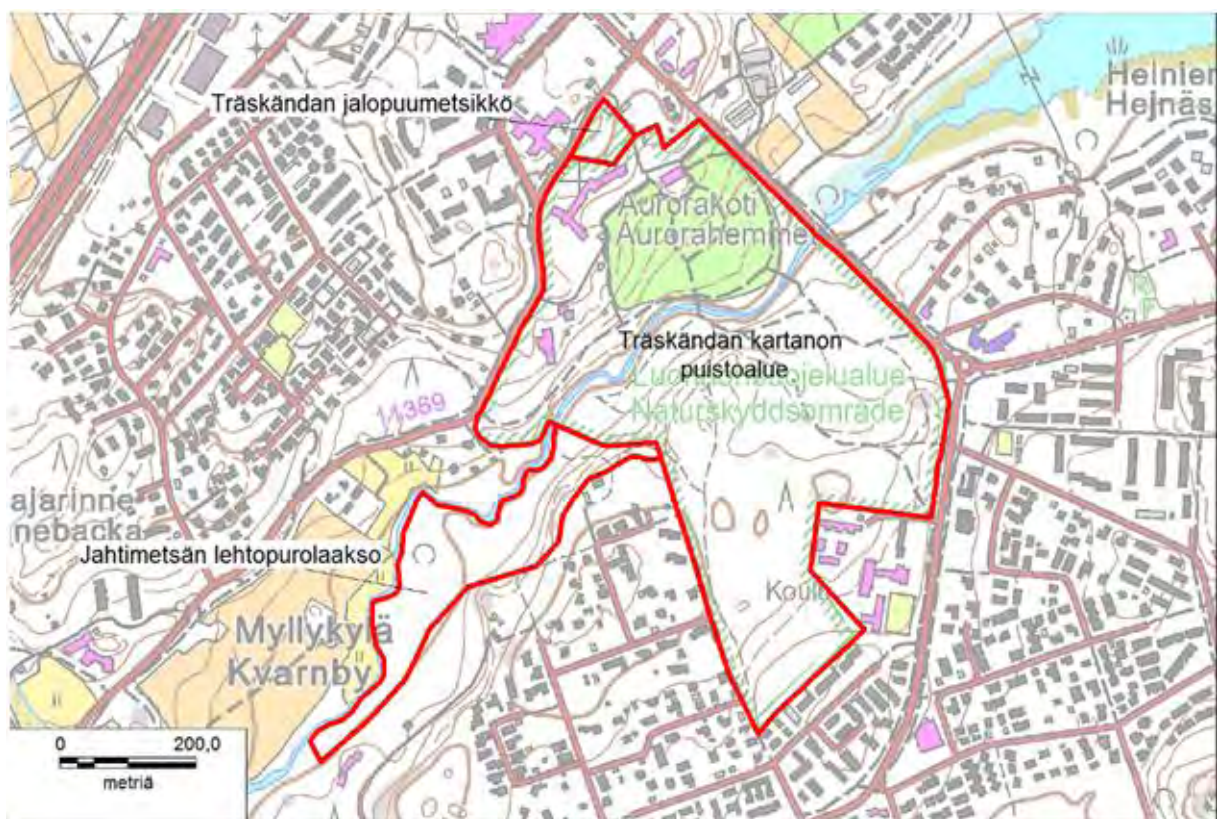
Rauhoituspäätös 20.1.2012, aluetunnus YSA206765

Pinta-ala 4,87 ha

Jahtimetsän lehtopurolaakso sijaitsee Glimsinjoen varrella Träskändan luonnonsuojelualueen eteläpuolella. Alue on osa vuonna 2008 valmistuneen virtavesiselvityksen mukaista arvokasta virtavesikohdetta. Jokilaakso muodostaa myös merkittävän ekologisen yhteyden.

Alueella on jokivarren tulvavyöhykettä ja reheviä lehtipuuvaltaisia lehtometsiä, joissa on runsaasti lahoppuuta. Alueella on myös saniaislehtoa. Laakson rinteillä on lehtomaista tuoretta kangasmetsää. Jahtimetsän lehtopurolaaksossa on metsien monimuotoisuuden kannalta merkittäviä elinympäristöjä, kuten lehtoja ja runsaslahoppuustoisia kangasmetsiä.

Jahtimetsän purolaakso on myös tärkeä lepakoiden kulkuyhteys ja ruokailualue, ja siellä on havaittu myös saukkoja. Linnuista alueella esiintyvät muun muassa kultarinta, mustapääkerttu ja pikkutikka. Osassa aluetta on runsaasti pihamailta luontoon karannutta vieraslajia, valkopajuan-gervoa.

Träskändan kartanon puistoalue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 24.10.1961, aluetunnus YSA010580

Pinta-ala 30,79 ha

Järvenperässä ja Lippajärvellä sijaitseva vuonna 1961 perustettu Träskändan kartanopuiston luonnonsuojelualue on yksi Espoon vanhimpia suojelukohhteita. Se on myös valtakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen ympäristö (VAT-alue), jonka historia ulottuu yli 200 vuoden päähän. Kartanon tunnetuin omistaja on ollut 1841–1885 alueella vaikuttanut Aurora Karamzin. Nykyisen asunsa puisto sai Karamzinin omistuskaudella

Träskändan kartanopuistosta löytyvät kaikki kotimaiset jalot lehtipuut: tammi, vuorijalava, kynäjalava, metsälehmus, vaahtera ja saarni. Puiston ulkomaisia puita ovat muun muassa siperianpihta ja sembramänty, joita on pitkään suosittu vanhoissa pihoissa ja puistoissa. Huomattava osa puista on vanhoja ja järeitä. Puistossa on muun muassa suuria tammia ja metsälehmäksi sekä Suomen paksuimpiin kuuluvat siperianpihta ja euroopanlehtikuusi.

Luonnonsuojelualueen monipuoliset ympäristöt – kuusikot, lehdot, kartanopuiston vanhat ja suuret jalopuut sekä alueen läpi kulkeva Glimsinjoki tiheikköineen ovat luoneet elinpaikkoja runsaan kasvilajiston lisäksi myös rikkaalle eläimistölle. Alueella pesii monia kolopesijöitä. Vähälukuisista linnuista siellä voi havaita nokkavarpusen. Monelle lepakkolajille, kuten pohjanlepakolle, alue on hyvin mieleinen vanhoissa puissa olevien lepapaikkojen ja hyvien saalistusmaastojen ansiosta. Useat vanhoihin, jaloihin lehtipuihin sidoksissa olevat hyönteiset, erityisesti monet kovakuoriaiset, viihtyvät kartanopuistossa: alueella on havaittu kuusi uhanalaista kovakuoriaislajia, muun muassa erittäin uhanalainen aarniseppä.

Träskändan sienimaailma on monipuolinen, ja varsinkin kääville vanhat puut ovat elintärkeitä. Tärkeimmät alueet kääpien kannalta rajoittuvat jokivarteen ja sen lähetyville. Suojelualueelta on löydetty noin 30 kääpälajia, muun muassa uhanalainen koppelokääpä.

Träskändan jalopuumetsikkö

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoituspäätös 7.1.2003, aluetunnus LTA010564

Pinta-ala 0,49 ha

Träskändan kartanopuiston luonnonsuojelualueen pohjoispuolella sijaitsee luontotyyppinä suojeltu jalopuumetsikkö. Osa kohteesta on lehtoa ja osa kangasmetsää. Puolen hehtaarin laajuisella alueella kasvaa runsaasti järeitä jalopuita: 33 tammaa, 21 vaahteraa, yksi lehmus ja yksi uhanalainen vuorijalava. Muuta puulajistoa edustavat kuusi, raita ja rauduskoivu. Pensaskerroksen yleisiä lajeja ovat pähkinäpensas, pihlaja, taikinamarja ja lehtokuusama.

Noin puolet alueesta tuoretta lehtoa, jonka valtalajeja ovat käenkaali, nuokkuhelmikkä, valkovuokko ja metsäalvejuuri. Lehtomaisella kankaalla vallitsevat mustikka, käenkaali ja lillukka. Alueella on myös mustikkavaltaista tuoretta kangasta. Paikoin kasvillisuus on kulttuurivaikutteista. Jalopuumetsikkö muodostaa Träskändan kartanopuiston luonnonsuojelualueen kanssa arvokkaan kokonaisuuden.

Haapaniemen pähkinäpensaslehto

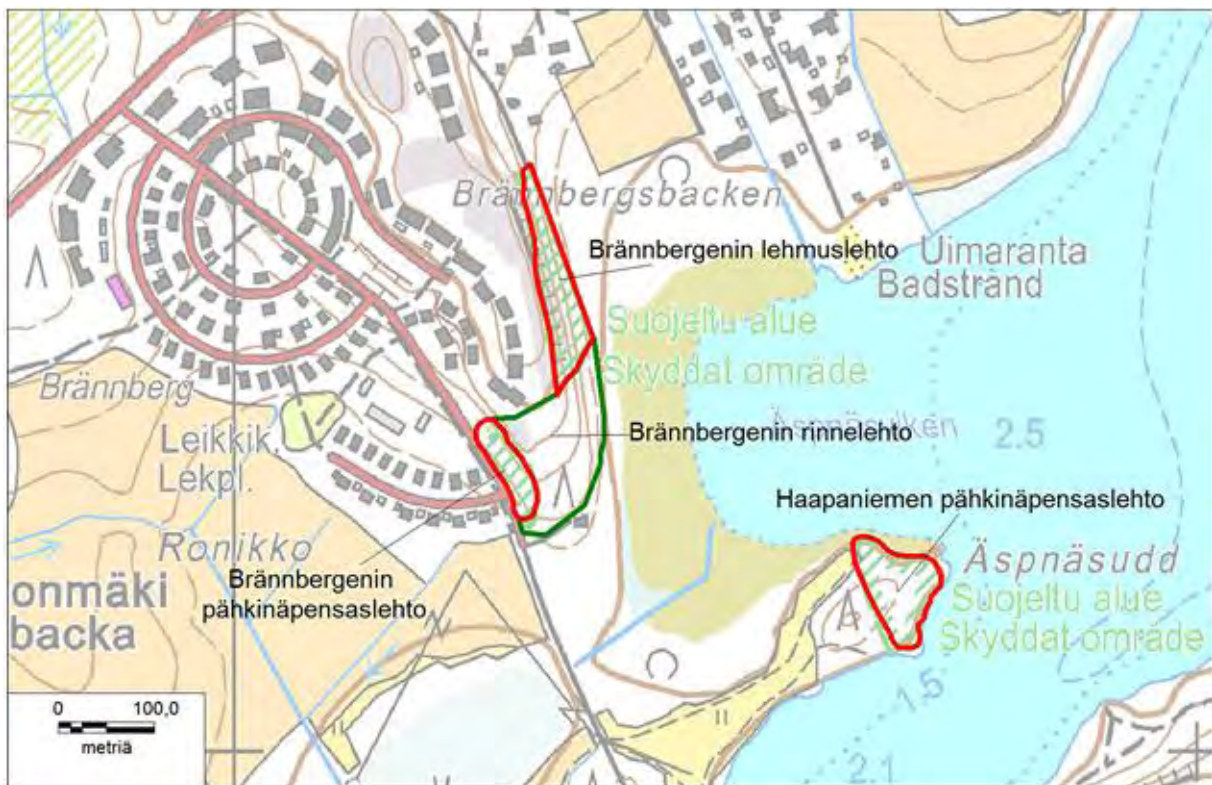
Suojeltu luontotyyppi

Rauhoituspätös 27.1.2003, aluetunnus LTA010266

Pinta-ala 0,60 ha

Pitkäjärven länsirannan Haapaniemessä sijaitsee luontotyyppinä suojeltu pähkinäpensaslehto. Puuston valtalaji on kuusi, myös harmaaleppää, haapaa ja rauduskoivua on runsaasti. Pensaskerroksesta kasvaa yli 40 vähintään kaksi metriä korkea, monirunkoista pähkinäpensasta. Pensaskerrokseen kuuluu lisäksi muun muassa vadelma, taikinamarja ja lehtokuusama. Kenttäkerroksen kasvillisuus on tuoretta lehtoa, jonka valtalajina on käenkaali. Runsaista ovat myös valkovuokko, kielo ja vuohenputki. Lehtolajistoa edustavat lisäksi mustakonnanmarja, kevätlinnunherne, tesma, jänönsalaatti ja sinivuokko.

Alue on rajattu pähkinäpensaasiintymisen mukaan. Alue on vahvistetussa Espoon pohjoisosien yleiskaavassa I osoitettu virkistysalueeksi (V) ja pieneltä osin luonnonsuojelualueeksi (SL

1).

Brännbergenin pähkinäpensaslehto

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoituspätös 25.7.2002, aluetunnus LTA010269

Pinta-ala 0,29 ha

Luontotyyppipäätöksellä suojeltu Brännbergenin pähkinäpensaslehto sijaitsee loivassa rinteessä aivan Haapaniementien itäpuolella. Puuston valtalajit ovat haapa ja tuomi, muita puulajeja ovat mänty, kuusi, rauduskoivu ja harmaaleppä. Pensaskerroksesta kasvaa noin 125 yli kaksimetristä

pähkinäpensasta, muita pensaita ovat pihlaja, tuomi, haapa, taikinamarja ja paatsama.

Alueen eteläosa on tuoretta lehtoa, jonka tyypillisiä lajeja ovat käenkaali, valkovuokko, kielo, mustikka ja sinivuokko. Pohjoisosa on kuivaa lehtoa, jonka runsaimpia kasveja ovat metsäkastikka, nuokkuhelmikkä ja nurmilauha. Muita lajeja ovat muun muassa sormisara, kielo, sini- ja valkovuokko, kevätlinnunherne ja lehtonurmikka.

Alue on rajattu tiheään pähkinäpensaidon yhtenäisen esiintymisen mukaan. Joitakin kookkaita pähkinäpensaita kasvaa myös idempänä rinteessä Brännbergenin rinnelehdoksi nimetyllä alueella. Rinnelehdon kenttäkerroksessa valitsee tuoreen lehdon kasvillisuus. Sinivuokkoa on paikoin erityisen runsaasti. Ylispuina on varttuneita mäntyjä ja koivuja. Alueen pohjoisosassa kasvaa muutama metsälehmus. Brännbergenin rinnelehto on säilyttämisen arvoinen kohde, joka muodostaa suojellun pähkinäpensaidon ja lehmuslehdon kanssa arvokkaan kokonaisuuden. Osin asutuksen puristuksiin jäänyt Brännbergsbackenin kallioalue kuuluu Uudenmaan arvokkaisiin kalliokohteisiin.

Brännbergenin pähkinäpensaidon ja rinnelehto on osoitettu vahvistetussa Espoon pohjoisosien yleiskaava I:ssä virkistysalueeksi (V). Vahvistetussa Haapaniemen asemakaavassa alue on puistoaluetta (VP).

Brännbergenin lehmuslehto

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoitus päätös 25.7.2002, aluetunnus LTA010264

Pinta-ala 0,64 ha

Brännbergenin lehmuslehto sijaitsee kymmenmetrisen kallioseinämän alla kivikkoisessa, itään viettävässä rinteessä. Puusto on monenikäistä ja lahoppua on jonkin verran. Valtapuuna on haapa, muita puulajeja ovat kuusi, pihlaja ja rauduskoivu. Lehdossa kasvaa lisäksi 41 metsälehmusta. Pensaskerroksessa on noin 220 yli kaksimetristä pähkinäpensasta, lisäksi on muun muassa taikinamarjaa ja lehtokuusamaa.

Rinteen alaosassa on tuoretta sinivuokko-käenkaalityypin lehtoa, jossa kasvaa muun muassa lehto-orvokkia, kevätlinnunhernettä, mustakonnanmarjaa ja lehtoleinikkejä. Rinteen yläosassa on tuoretta lehtoa, jonka runsaimmat lajit ovat kielo, kivikkoalvejuuri, valkovuokko ja käenkaali.

Alue on rajattu lehmusten esiintymän mukaisesti. Lehmuslehto muodostaa Brännbergenin rinnelehdon ja suojellun pähkinäpensaidon kanssa arvokkaan kokonaisuuden. Brännbergsbackenin kallioalue kuuluu Uudenmaan arvokkaisiin kalliokohteisiin.

Brännbergenin lehmuslehto sijoittuu vahvistetun Haapaniemen asemakaavan puistoalueelle (VP).

Lippajärven luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoitus päätös 6.6.1933, aluetunnus YSA010036

Pinta-ala 65,50 ha

Vuonna 1933 perustettu Lippajärven linnustonsuojelualue on Espoon vanhin rauhoitusalue. Rauhoitusta ei kuitenkaan merkitty asianmukaisesti karttoihin ja niinpä se unohdettiin. Suojelun tavoitteena oli säilyttää järven runsas linnusto. Luonnonsuojelulain perusteella alueen maankäyttöä ei olisi saanut oleellisesti muuttaa. Nykyisin alueella asuu kuitenkin yli 500 ihmistä.

Rauhoitus lakkautettiin taloyhtiöiden rakennetuilta alueilta vuonna 1999, mutta Lippajärven vesialueella ja osalla ranta-alueista rauhoitus on edelleen voimassa. Järvi on matala ja rehevöitynyt ja sen hoitotoimenpiteenä on käytetty muun muassa hapetusta. Merkittävimmät luontoarvot keskittyvät ranta-alueille, joilla on pääosin lehtipuuvaltaista metsää ja luhtaa. Lippajärven tervalepikot ja ruovikot ovat lepakoiden tärkeää ruokailualueita. Järven pesimälinnustoon kuuluvat ainakin silkkiuikku, tavi, sinisorsa ja telkkä.

Tammimäen jalopuumetsä

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoituspäätös 1.7.2003, aluetunnus LTA010145

Pinta-ala 2,65 ha

Tammimäen monipuolinen ja edustava jalopuumetsä sijaitsee Lippajärven länsipuolella rantaan viettävällä mäellä. Luonnontilaiseen verrattavassa lehtipuuvaltaisessa jalopuumetsässä kasvaa haapaa, pihlajaa, hieskoivua, raitaa, rantaan rajautuvassa rinteessä on myös kuusta ja järven rannalla runsaasti tervaleppää. Metsässä kasvaa lisäksi noin 90 runkomaista tammea, 20 lehmusta ja 20 vaahteraa. Pensaskerroksessa kasvaa noin 260 yli kaksi metriä korkeaa pähkinäpensasta, muita lajeja ovat taikinamarja, lehtokuusama ja paatsama.

Alueella on kuivan ja tuoreen lehdon lajeja, paikoitellen aluskasvillisuus on niukkaa varjostuksen vuoksi. Yleisimmät lajit ovat kielo, kivikkoalvejuuri, mustikka, metsäkastikka ja keväällä valkovuokko. Tammimäen jalopuumetsän edustavimpia lehtolajeja ovat mustakonnanmarja ja kevätlinnunherne. Järven rannassa kasvaa hiirenporrasta sekä vehkaa ja muita luhtalajeja.

Jalopuumetsä rajautuu Vilniemen metsäalueeseen, joka on Espoon eteläosien yleiskaavassa osoitettu virkistysalueeksi (VL). Länsi- ja eteläpuolella on asuinrakennuksia.

Karakallion lehtokorven pähkinäpensaslehto

Suojeltu luontotyyppi

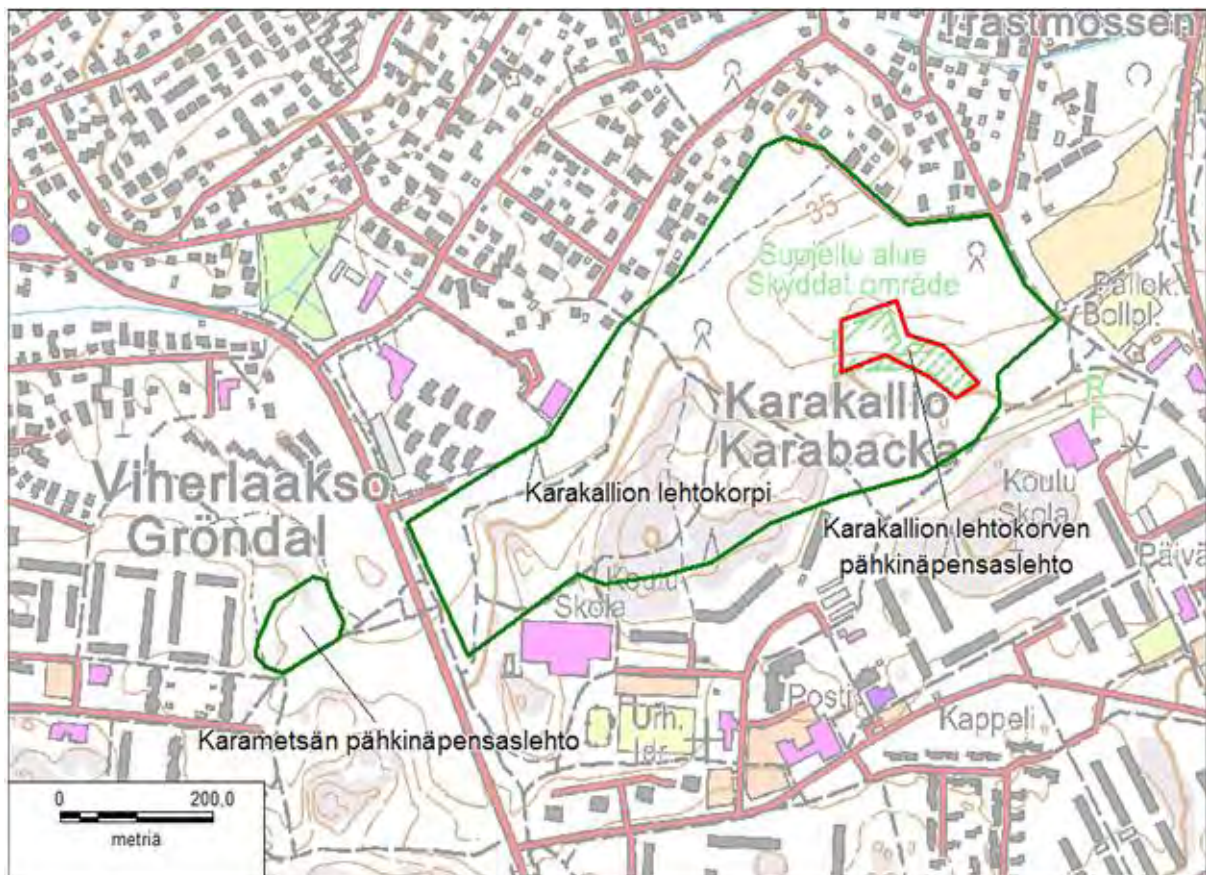
Rauhoituspäätös 27.1.2003, aluetunnus LTA010268

Pinta-ala 0,93 ha

Luontotyyppipäätöksellä suojeltu pähkinäpensaslehto sijaitsee Karakallion pohjoispuolella. Pienen kalliomäen ympärillä olevan metsikön puuston valtalajit ovat haapa ja kuusi, joukossa on myös vaahteraa, hieskoivua ja pihlajaa. Pensaskerroksessa kasvaa yli 20 vähintään kaksi metriä korkeaa pähkinäpensasta. Muita pensaita ovat taikinamarja, vadelma, näsiä, lehtokuusama, mustaherukka ja koiranheisi.

Alueen kosteimmassa osassa kasvillisuus on saniaisvaltaista kostea lehtoa, jossa kasvavat hiirenporras, korpi-imarre, metsäimarre, metsäalvejuuri, ojakellukka, käenkaali ja rönsyleinikki. Suurin osa alueesta on tuoretta lehtoa, jonka yleisimmät lajit ovat käenkaali, valkovuokko, kielo, metsäkorte, hiirenporras, metsäalvejuuri, kivikkoalvejuuri, lillukka ja metsäimarre. Alueella esiintyy pienialaisesti ravinteisempaa lehtoa, jonka luonnehtijalajeja ovat sinivuokko, lehtoleinikit, lehto-orvokki ja lehtopähkämö.

Alueen rajausta noudattaa pähkinäpensaan esiintymistä. Suojelualueen ympäristö kuuluu Karakallion lehtokorpeen, joka paikallisesti arvokas luontokohde.

Karakallion lehtokorpi

Paikallisesti arvokas luontokohde

Pinta-ala 24,76 ha

Karakallion pohjoispuolella sijaitseva lehtoalue, joka on vilkkaassa ulkoilukäytössä. Alueen läpi kulkee ulkoiluteitä ja polkuja. Puustoa on paikoin harvennettu ja aluetta on takavuosina myös ojitettu. Alueen eteläosassa on metsäistä kalliomaastoa, jossa on kauniita kivikkoalvejuurikasvustoja. Kallion itäreunalla kasvaa myös muutamia pähkinäpensaita.

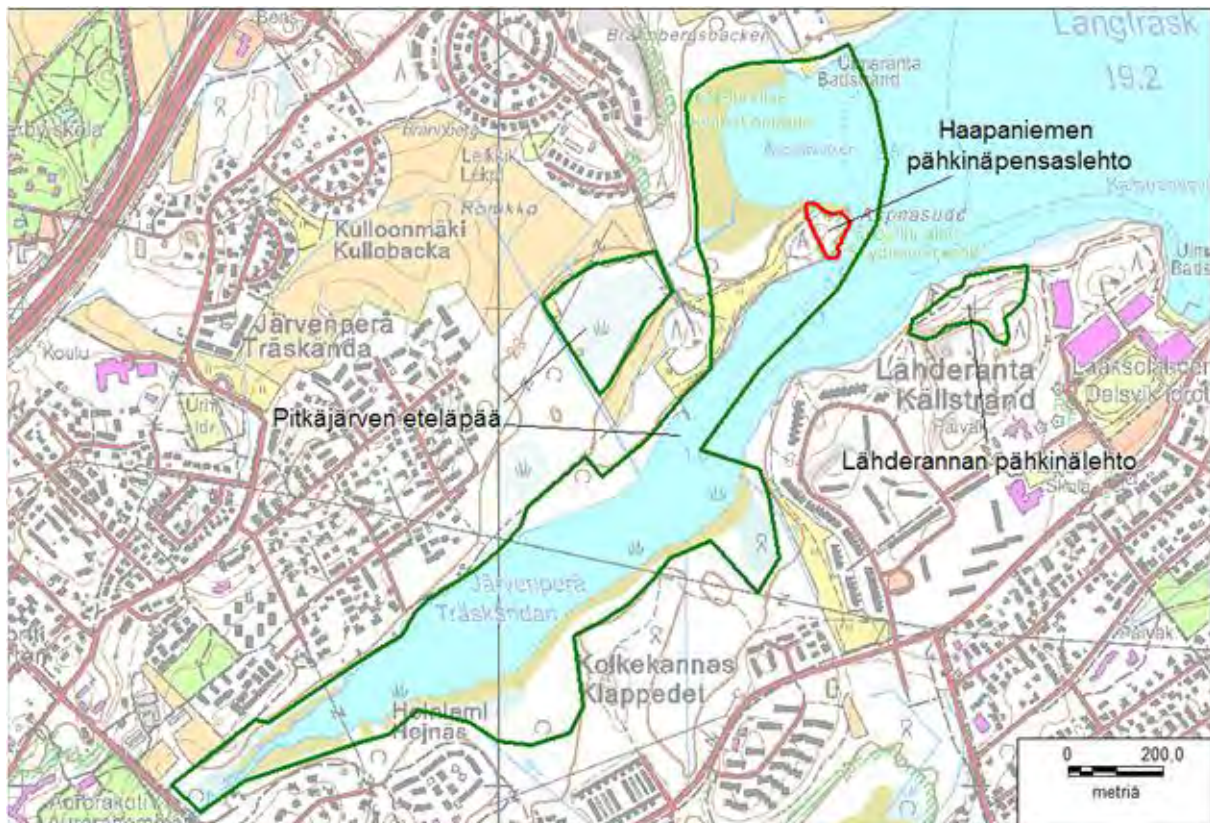
Kallion alapuolinen alue on alavaa ja paikoin kosteapohjaista. Kuivimmilla paikoilla kasvaa lehtolajistoa, kuten kevätlinnunhernettä, sinivuokkoa ja lehtotesmaa. Alueelta on tavattu myös lehto-orvokkia ja kevätlinnunsilmää. Kosteimmat alueet ovat lehtokorpea ja metsäkortekorpea, joissa on laajoja saniaiskasvustoja. Keskellä aluetta on laajahko kasvusto Espoosta vain muutamasta paikasta löydettyä lehtosinijuurta. Sen seuralaislajeina ovat imikkä, lehtoleinikki, valko- ja sinivuokko sekä lehtokuusama.

Karakallion lehtokorpi on myös liito-oravan elinympäristöä. Alue on tärkeä osa Karakalliosta koilliseen suuntautuvaa ekologista yhteyttä. Suurin osa lehtokorven alueesta on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavassa virkistysalueeksi (V). Eteläosan kallioalueella on varaus asuinrakentamiseen (A). Karakallion lehtokorpi sijaitsee Kehä II:n jatkeen kohdalla. Espoon eteläosien yleiskaavan mukaan Karakallion lehtokorven osuus kehätiestä toteutetaan tunnelina.

Pitkäjärven eteläpää

Paikallisesti arvokas lintuvesi

Pinta-ala 52,7 ha

Espoon Pitkäjärven eteläpäässä sijaitseva kapea Järvenperän lahti ja sen pohjoispuolinen Haapaniemi lähiympäristöineen muodostavat arvokkaan lintuvesialueen. Alueen rannat ovat säilyneet miltei rakentamattomina, mutta lähiympäristön asutuksen tiivistyminen on lisännyt rantojen virkistyskäyttöä. Rantapuustoa ja pensaikkoa on myös paikoin raivattu asuintalojen edustalta järvi- maiseman avaamiseksi.

Pitkäjärven eteläpään rannat ovat ruovikkoisia. Ruovikoiden edustalla ulpukka on vallannut laajoja alueita varsinkin Järvenperässä ja lintuvesialueen pohjoispäässä Aspnäsvikenin lahdella. Rantoja reunustaa vaihtelevan levyinen pajukkoluhta ja kosteapohjainen koivikko. Rantojen luhdat ovat muotoutuneet kauan sitten tehdyn pinnanlaskun seurauksena. Aspnäsvikenin lounaispuolella sijaitseva pikkukosteikko on kuroutunut pinnanlaskussa irti muusta järvestä. Kosteikko on osin kuivahtanut, mutta siellä pesii edelleen sorsia ja muita kosteikkolintuja. Lajistoon kuuluu myös viitasammakko, joita Etelä-Espoossa elää vain muutamassa paikassa. Kosteikon arvoa olisi todennäköisesti helppo parantaa ennallistamistoimin.

Pitkäjärvellä pesii melko monipuolinen kosteikkolinnusto, jota on seurattu 1980-luvulta alkaen. Runsaimpia lajeja ovat ruokokerttunen, pajusirkku ja sinisorsa. Vähälukuisiin lajeihin kuuluvat muun muassa lapasorsa ja taivaanvuohi. Järvenperän rantametsissä on pesinyt myös silmälläpidettävä pikkutikka. Voimakasääninen satakieli kuuluu rantametsien peruslinnustoon.

Kosteikkolintujen määrä on vähentynyt Pitkäjärvellä 1980-luvulta ja lajisto on samalla yksipuolistunut. Alue on muutoksista huolimatta paikallisesti merkittävä luontokohde ja ympäristötyyppinä säilyttämisen arvoinen. Haapaniemen kärjessä on luontotyyppinä suojeltu pähkinäpensaslehto (ks. s. 96).

Vahvistetussa Espoon pohjoisosien yleiskaavassa Pitkäjärven eteläpään pohjoispuolisko, Aspnäsviken ja Aspnäsvikenin lounaispuolinen kosteikko on osoitettu luonnonsuojelualueeksi (SL 1). Järvenperän eteläpuolisko on mukana Espoon eteläosien yleiskaavassa, johon se on merkitty luonnonsuojelualueeksi (SL). Rantametsä on varattu virkistysalueeksi (V).

Jupperin kalkkikaivos

Paikallisesti arvokas lehtoalue

Pinta-ala 0,6 ha

Jupperin entinen kalkkilouhos sijaitsee pientaloasutuksen ympäröimässä rinteessä Pitkäjärventien pohjoispuolella. Louhos oli käytössä jo 1600-luvulla ja sen perustamisen on arveltu liittyneen Espoon kirkon rakentamiseen. Viimeinen maininta louhoksen käytöstä on vuodelta 1904. Louhos on suojeltu muinaismuistolain nojalla.

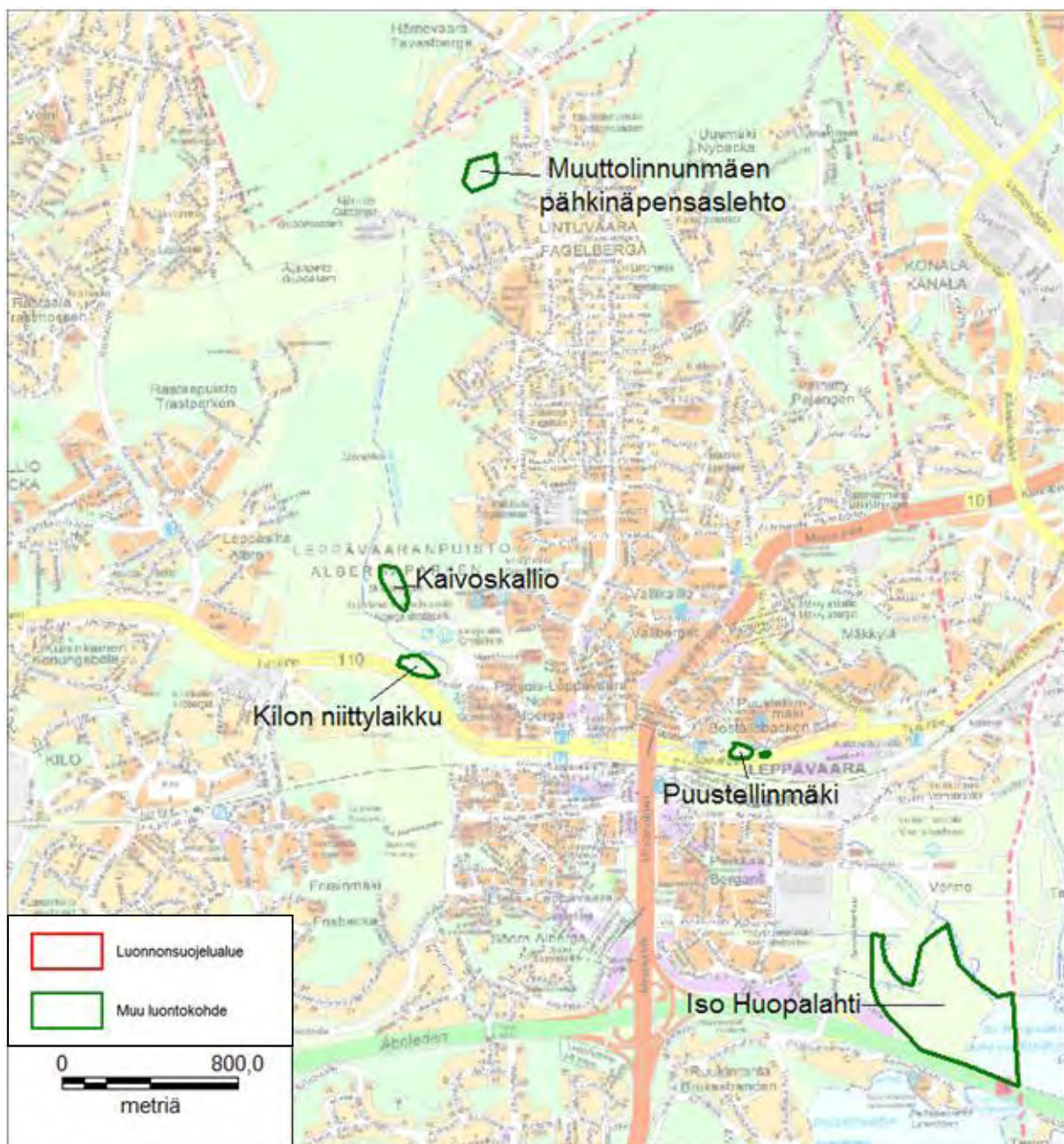
Paikallisesti arvokkaaseen luontokohteeseen kuuluu metsittyvä louhoskuoppa ja sen lähiympäristön varttunut, kuusivaltaista puustoa kasvava lehto. Pihamaiden ja katujen välissä sijaitseva alue on pieni, mutta kasvistoltaan edustava. Alueen vaateliaimpia lehtokasveja ovat lehto-orvokki ja soikkokaksikko. Runsaampana tavataan muun muassa lehtokortetta, sinivuokkoa ja jänönsalaattia. Kalkkikuopan pohjalla kasvaa muun muassa haisukurjenpolvea, keltamoaa, lehtokuusamaa, koiranheittä, mustakonnanmarjaa, näsiää ja vaahterantaimia. Vielä 1980-luvulla lajistoon kuului lisäksi kalkkinsuosijakasveihin lukeutuva mäkiminttu, joka lienee sittemmin hävinnyt.

Kalkkilouhoksen pohjalla on kaatuneita puunrunkoja ja sitä on käytetty puutarhajätteiden kaatopaikkana. Ympäristössä on useita polkuja ja kasvillisuus on paikoin kulunutta. Monipuolisen lehtokasvillisuuden ja erikoisen historian vuoksia aluetta voi silti pitää paikallisesti merkittävänä luontokohteena.

5.10. Perkkää–Lintuvaara

Perkkään–Kilon–Lintuvaaran alueella on kaksi paikallisesti arvokasta luontokohtetta, Iso Huopalahti ja Leppävaaran urheilupuistossa sijaitseva Kaivoskallio. Muita säilyttämisen arvoisia kohteita ovat

- **Muuttolinnunmäen pähkinäpensaslehto.** Rinnelehto, jossa kasvaa runsaan hehtaarin alalla miltei sata isoa pähkinäpensasta ja kymmenkunta metsälehmusryhmää. Lehdon luonnon-tila on kärsinyt takavuosina tehdyistä ylispuuston harvennushakkuista.
- **Kilon niittylaikku.** Leppävaaran urheilupuiston ja Turuntien välissä sijaitseva mäennyppylä, jolla on ennen sijainnut rakennuksia. Alueella on verrattain monilajisia niittymäisiä kohtia ja kalliopaljastumia. Kasvilajistoon kuuluvat muun muassa kevätkinsimö, silmälläpidettävä ketoneilikka ja mäkikaura. Niitty on Espoon kaupungin ympäristökeskuksen hoitokohteita.

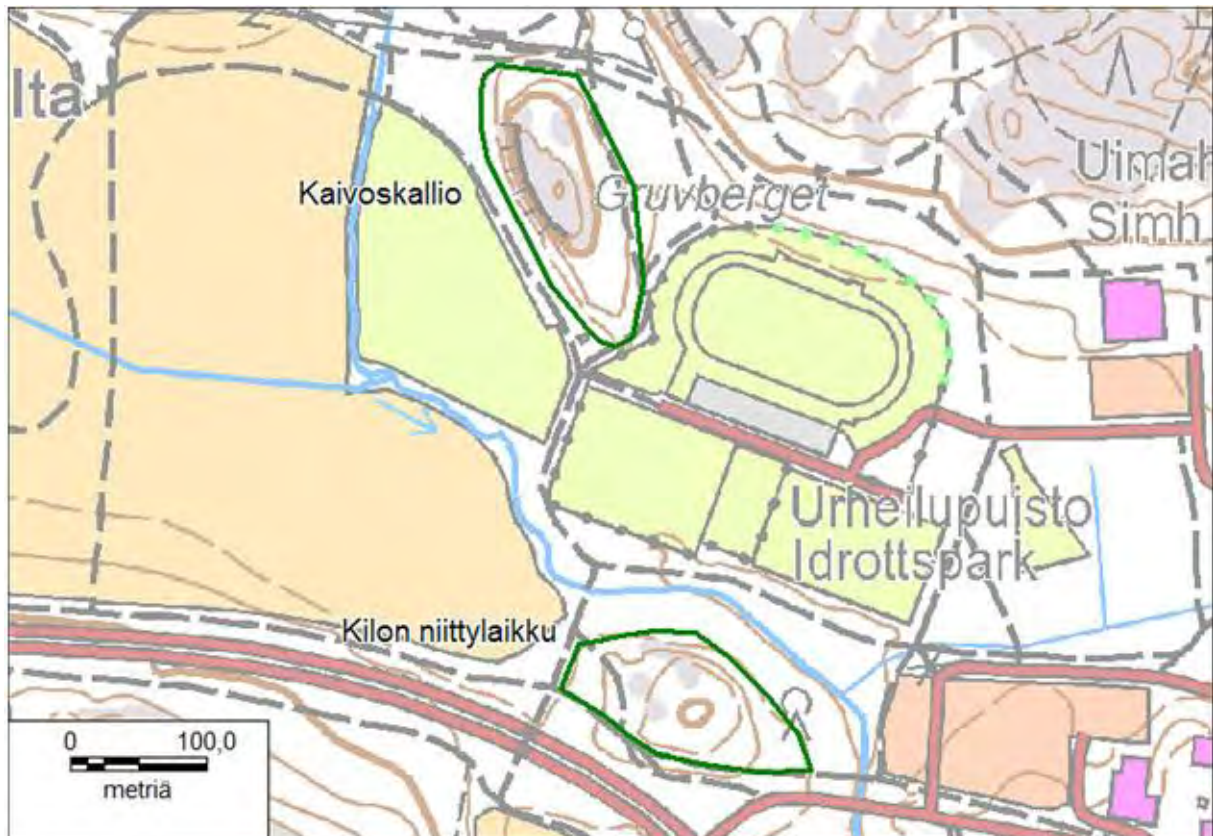
- **Puustellinmäki.** Entisen Mäkkylän tilan mailla oleva etelään viettävä mäki-alue, joka on osin entistä puutarhaa. Maanteiden ja tiheän asutuksen ympäröimällä alueella on perinneympäristöjen kasveja, kuten pölkkyruohoa, ukontulikukkaa, silmälläpidettävää ketoneilikkää sekä mäkikauraa.

Iso-Huopalahteen laskeva Monikonpuro on paikallisesti tärkeä virtavesikohde (ks. s. 203 Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.). Puron arvokkaimmat osat ovat Kaivoskallion pohjoispuolella.

Leppävaaran urheilupuiston pohjoispuolelta Lintuvaaraan ulottuva **Lintuvaaran–Monikon kallio-alue** on Uudenmaan arvokkaiden kallioalueiden inventoinnin mukaan merkittävä kallio-alue, jolla on huomattava luonnonsuojellusarvo. Myös urheilupuistossa oleva Kaivoskallio kuuluu samaan 66 hehtaarin laajuiseen kallioaluekokonaisuuteen.

Kaivoskallio (Gruvberget)

Paikallisesti arvokas kallio-alue
Pinta-ala noin 1,53 ha

Kaivoskallio on Leppävaaran urheilupuiston reunassa kohoava kallio, joka näkyy hyvin Turuntielle. Kaivoskalliolla on pieniä rautamalmi-aiheita, joita on louhittu 1700-luvun lopulla ja 1800-luvun alkupuolella. Kaivoskallion länsiosassa on lähes pystysuora, 12 metriä korkea jyrkänne, jonka eteläpäässä vanha louhosalue erottuu selvänä. Jyrkänneellä on kalliokasvillisuutta ja kalliohyilyillä ke-

tomaisia laikkuja. Lajistoon kuuluvat muun muassa karvakiviyrtti, haurasloikko, niukkana esiintyvä tummaraunioinen sekä haisukurjenpolvi. Sammallaisto on tyypillistä keskiravinteisille kallioille.

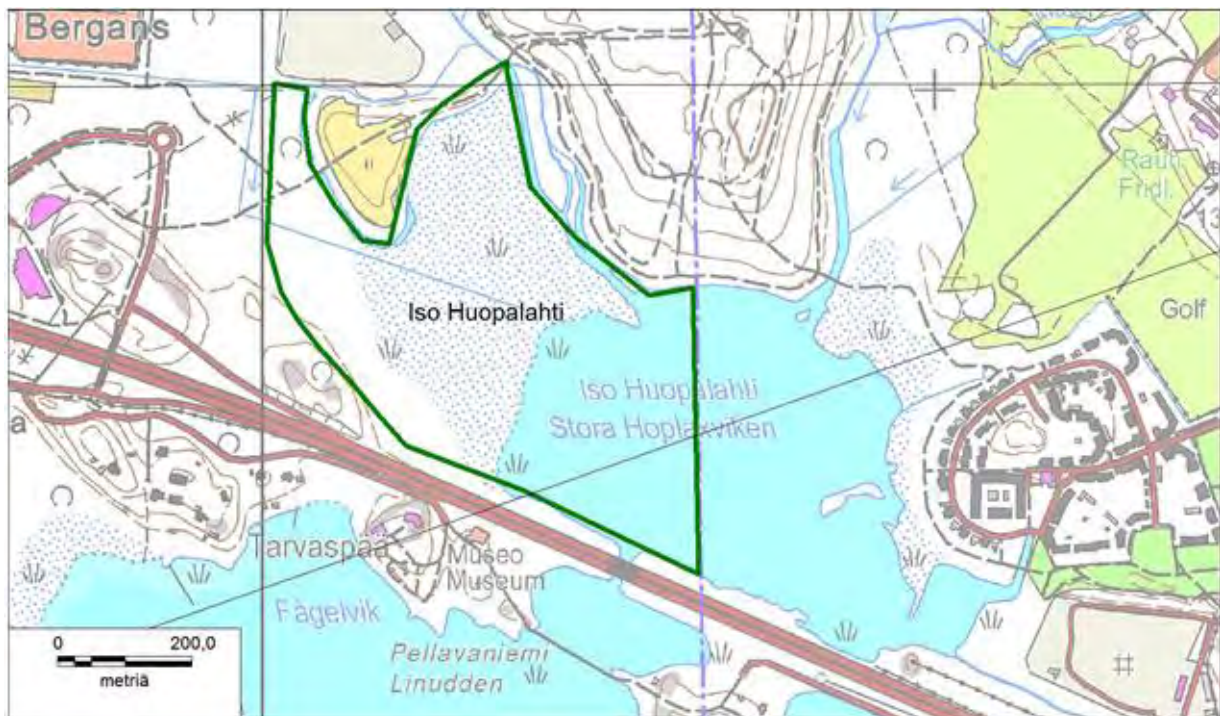
Jyrkänteiden alla on nuorta tuomea, harmaaleppää ja muuta lehtipuustoa kasvava rytöinen lehto. Lehdon kasvillisuus on aukkoista puuston varjostuksen vuoksi. Huomionarvoisin laji on Espoossa vain muutamassa paikassa kasvava lehtosinijuuri, jota esiintyy melko laajalla alueella. Muita lehdon kasveja ovat muun muassa koiranvehnä, nuokkuhelmikkä, kevätlinnunherne, sinivuokko, valkovuokko, kielo, kyläkellukka, lehtopähkämö ja kivikkoalvejuuri.

Kallion lakialueella on oleskeltu paljon. Kasvillisuus on kulunutta, alue on roskaantunut ja kalliolla on myös pidetty nuotiota. Laella kasvaa muutama mänty ja kataja. Kasvillisuus keskittyy rinteisiin ja painanteisiin. Tyypillisimpien kalliolajien lisäksi laella kasvaa muun muassa pölkkyruohoa, mäkikuismaa ja mäkitervakkoa. Lajistoon kuuluu myös taantunut, nykyisin silmälläpidettäviin lajeihin lukeutuva ahokissankäpälä. Kallion etelä-, itä- ja pohjoisrinne ovat sekametsää. Kenttäkerroksessa on kuivahkon lehdon lajistoa, kuten kieloa, sanajalkaa, valkovuokkoa, metsäorvokkia, koiranvehnää ja lehtonurmikkoa. Vanhoista rohdoskasveihin kuuluvaa keltamoaa kasvaa eri puolilla Kaivoskalliota.

Kaivoskallio rajautuu ulkoiluteihin ja ympäristön urheilukenttiin. Kaivoskallio on Espoon eteläosien yleiskaavassa virkistyskäyttöön (V) osoitetulla alueella.

Iso Huopalahti

Paikallisesti arvokas kosteikko
Pinta-ala 25,5 ha (Espoon puoli)

Espoon ja Helsingin rajalla sijaitseva Iso Huopalahti on Laajalahden pohjoisin perukka. Iso Huopalahti oli vielä 1900-luvun puolivälissä pääkaupunkiseudun arvokkaimpia kosteikkoja, jossa pesi erittäin monipuolinen ja runsas linnusto. Lahden arvo heikentyi kun sitä käytettiin yhdyskuntajätteen kaatopaikkana ja muitakin ranta-alueita täytettiin. Turunväylän rakentaminen eristi lahden muusta vesialueesta ja heikensi samalla vedenlaatua ja alueen linnustollista arvoa. Isosta Huopa-

lahdesta on Espoon puolella jäljellä enää vanhan kaatopaikan (nykyisin täyttömäki) ja moottoritien välinen kosteikkoalue, josta osa on avovettä, osa tiheää järviruokokasvustoa ja osa täyttömaa-alueisiin rajoittuvaa kosteaa niittyä ja rantalehtoa.

Ison Huopalahden vesilinnusto on takavuosisikymmeniin verrattuna vaatimaton. Kosteikkolintujen lajimäärä on laskenut, mutta alueelle on samalla kotiutunut uusia pesimälajeja. Vuonna 2008 alueen runsaimmat pesimälinnut olivat ruokokerttunen ja pajusirkku. Harvalukuisista kosteikkolinnuista lahdella pesivät luhtakana, uhanalainen liejukana ja uhanalainen rastaskerttunen. Myös uustulokkaisiin kuuluva viiksitimali on pesinyt lahdella. Helsingin puolelle pohjoisesta laskevan Mätäjoen varrella pesi poikkeuksellisen edustava lehtimetsälinnusto ja entisen kaatopaikka-alueen pensaikoissa monipuolinen pensaikkolinnusto. Iso Huopalahti on pääkaupunkiseudun parhaimpia alueita ns. yölaulajien havaitsemiseen. Yölaulajista satakieli ja luhtakerttunen kuuluvat alueen runsaimpiin pesimälintuihin.

Ison Huopalahden kaatopaikka on muutettu ulkoilualueeksi, josta ulkoilureitit jatkuvat lahden itä- ja länsipuolelle. Alueen linnustoon voi helposti tutustua ulkoilureittejä pitkin. Lahdelle kerääntyy kevätmuuton aikana huomattavia määriä vesilintuja, kahlaajia ja lokkeja.

Ison Huopalahden vesialue on merkitty Espoon eteläosien yleiskaavaan suojelualueeksi (S) ja lähiympäristö virkistysalueeksi (V).

6. POHJOIS-ESPOO

6.1. Nuuksion kansallispuisto ja Natura 2000 -alueet

Nuuksion kansallispuisto on useasta erillisestä alueesta koostuva suojelualue. Suurin osa puistosta on Nuuksion järviylängöllä, mutta kansallispuistoon kuuluu myös pieniä kohteita Matalajärven ympäristöstä. Suurin osa kansallispuistosta on Nuuksion Natura 2000 -aluetta. Lisäksi siihen kuuluu osia Matalajärven sekä Bånbergetin aarnialueen Natura 2000 -alueista.

Nuuksion kansallispuisto

Pinta-ala 1873 ha (Espoon puolella)

Perustamispäivä 4.2.1994

Metsähallituksen hallinnassa oleva vuonna 1994 perustettu pääkaupunkiseudun ensimmäinen kansallispuisto sijaitsee Espoon, Vihdin ja Kirkkonummen alueilla. Nuuksion kansallispuisto on Euroopassa erityislaatuinen, sillä se on ainoa suuri luonnonsuojelualue, joka sijaitsee näin lähellä maan pääkaupunkia. Koko puiston pinta-ala on noin 45 km², josta Espoon puolella on runsaat 18 km². Valtaosa Nuuksion järviylängön Natura 2000 -alueista on liitetty Nuuksion kansallispuistoon. Tulevaisuudessa puistoa tullaan laajentamaan niille Natura-verkoston alueille, jotka eivät vielä kuulu kansallispuistoon.

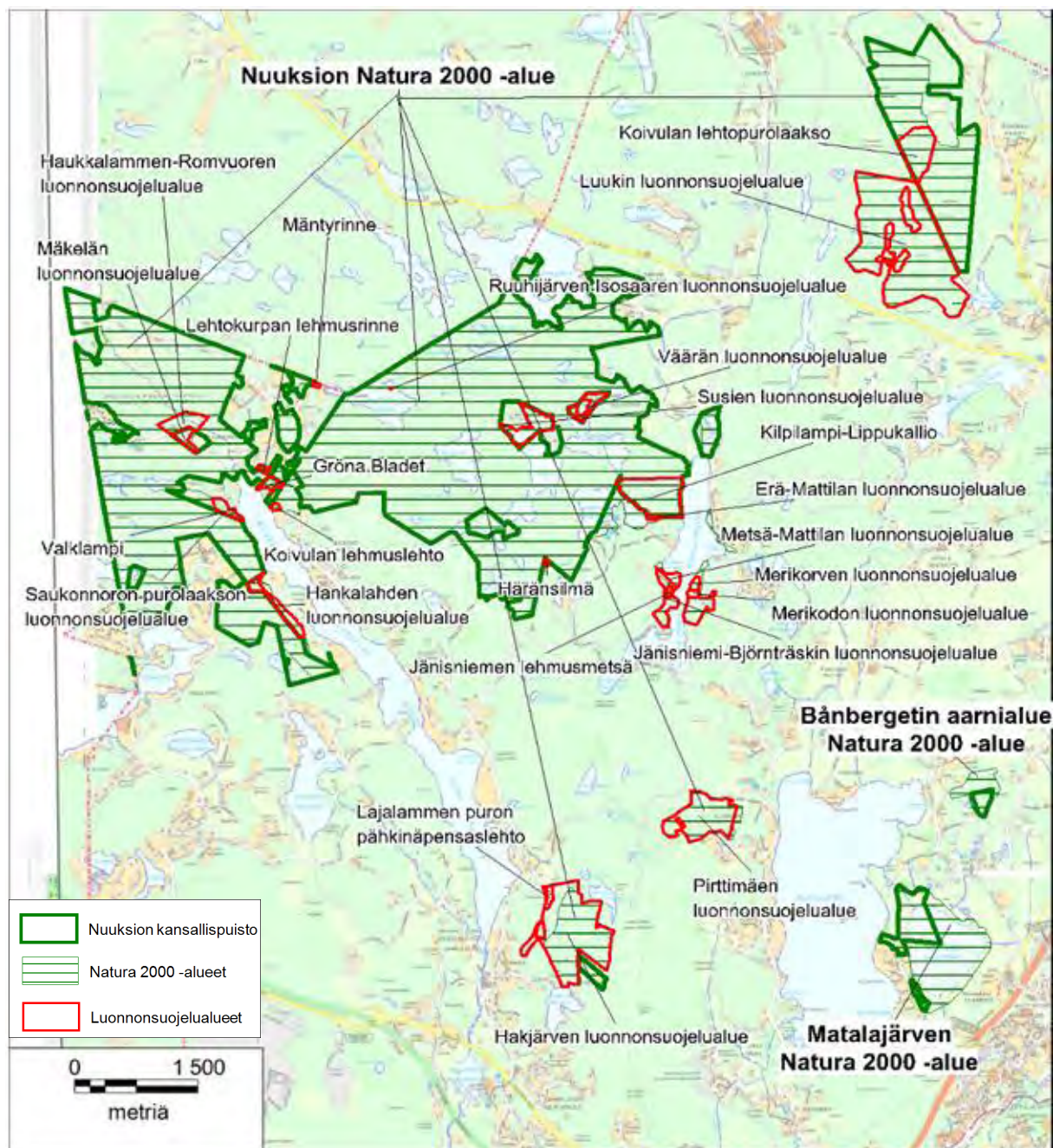
Nuuksion luonnon monimuotoisuus perustuu sen sijaintiin tammivyöhykkeen ja eteläisen havumetsävyöhykkeen rajalla sekä rikkonaisen kallioperän luomaan elinympäristöjen vaihtelevuuteen ja pienipiirteisyyteen. Kansallispuistossa vuorottelevat karut kalliomänniköt, sankat kuusimetsät ja rehevät, joskin pienet lehdot. Soita on paikoitellen runsaasti ja puroja virtaa monin paikoin. Alueella on lisäksi kymmeniä järviä ja lampia, jotka ovat sekä suo- että kalliorantaisia. Kansallispuistosta tunnetaan useita kymmeniä uhanalaisia eläin-, kasvi- ja sienilajeja. Nuuksion liito-oravakanta on Suomen tiheimpiä. Liito-orava on valittu kansallispuiston tunnuseläimeksi.

Kansallispuiston alueella on monia ulkoilureittejä. Nuuksionpäässä kulkee luontopolku nimeltään Nahkiaispolku. Rengasreittejä Nuuksionpään alueella ovat Punarinnankierros, Haukan kierros ja Korpinkierros, jotka ovat noin 2–7 kilometrin pituisia selkeästi maastoon merkittyjä ulkoiluteitä ja -polkuja. Muualla puiston alueella on myös reittejä ja polkuja, jotka ovat enimmäkseen pienehköjä metsäpolkuja.

Nuuksionpäässä sijaitsee Haukkalammen luontotupa, jossa kerrotaan muun muassa puiston kasvi- ja eläinlajeista. Luontotuvan vieressä oleva opastupa Haukanpesä palvelee kesäaikaan.

Kansallispuistoon kuuluvat kokonaan tai osittain seuraavat Natura 2000 -alueet:

- Nuuksio (FI0100040) ks. s. 110
- Bånbergetin aarnialue (FI0100091), ks. s. 146.
- Matalajärvi (FI0100092), ks. s. 142.

Seuraavat luonnonsuojelualueet kuuluvat Nuukson Natura 2000 -alueeseen. Huomattava osa niistä on mukana myös kansallispuiston rajauksessa:

Nimi	Tunnus	Rauhoituspm.	Pinta-ala ha
Koivulan lehtopurolaakso	YSA013052	20.8.1991	19,2
• lehtojensuojeluohjelman kohde			
Ruuhijärven Isosaaren luonnonsuojelualue	YSA012225	30.12.1980	0,03
• linnustonsuojelualue			
Kilpilampi-Lippukallio	YSA012954	30.10.1990	29,7
• monimuotoinen metsäalue, suorantainen lampi			
Haukkalammen-Romvuoren luonnonsuojelualue	YSA013191	7.12.1992	9,5
• rinne- ja puronvarsilehtoa, aarnimetsää			

Susien luonnonsuojelualue	YSA201583	22.6.2005	13,2
• rantojensuojeluohjelman kohde			
Väärän luonnonsuojelualue	YSA201584	22.6.2005	5,2
• osittain rantojensuojeluohjelman kohde, kaksi ranta-aluetta			
Erä-Mattilan luonnonsuojelualue	YSA014140	20.12.1999	0,77
• rantojensuojeluohjelman kohde, jylhää kalliometsää			
Jänisniemi–Björnträskin luonnonsuojelualue	YSA204069	3.6.2008	17,7
• monimuotoinen metsäalue, lehmuksia kasvava rinnelehto			
Jänisniemen lehmusmetsä	LTA010254	29.6.2002	0,8
• luontotyyppipäätöksellä suojeltu lehmuslehto			
Saukonnoron purolaakson luonnonsuojelualue	YSA013288	27.7.1993	0,1
• lehtojensuojeluohjelman kohde			
Valklammen luonnonsuojelualue	YSA013289	27.7.1993	0,07
• pieni lehtojensuojeluohjelman kohde Saukonnoron luonnonsuojelualueen kulmassa			
Lehtokurpan lehmusrinteen luonnonsuojelualue	YSA014131	28.10.1999	0,75
• rehevä lehtomainen rinne, jossa kasvaa kookkaita metsälehmuksia			
Gröna Bladetin luonnonsuojelualue	YSA201745	4.10.2005	3,0
• luonnontilaista metsää ja purolaakso			
Häränsilmän luonnonsuojelualue	YSA202897	18.12.2006	0,4
• luonnontilainen suolampi lähiympäristöineen			
Metsä-Mattilan luonnonsuojelualue	YSA014141	20.12.1999	2,5
• rantojensuojeluohjelman kohde, metsäinen niemi			
Mäntyrinne	YSA205622	6.6.2010	0,45
• varttunutta luonnontilaista kangasmetsää			
Koivulan lehmuslehto	LTA010256	24.5.2003	0,76
• luontotyyppipäätöksellä suojeltu jalopuulehto, lehmuksia ja vaahteroita			
Hankalahden luonnonsuojelualue	YSA014143	26.1.2000	8,0
• osittain lehtojensuojeluohjelman kohde, lehtomaista jyrkänmetsää			
Majanmaa	YSA207252	13.11.2012	11,0
• vanhaa metsää, puustoista suota ja kalliorantainen lampi			
Mäkelän luonnonsuojelualue	YSA204863	2.7.2009	3,8
• louhikkoista rinnemetsää ja lehtoa			
Merikorven luonnonsuojelualue	YSA014106	18.1.1999	1,4
• rantojensuojeluohjelman kohde, metsäistä kalliorantaa			
Merikodon luonnonsuojelualue	YSA014105	18.1.1999	1,2
• rantojensuojeluohjelman kohde, metsäistä kalliorantaa			
Luukin luonnonsuojelualue	YSA204240	13.11.2008	140
• monimuotoinen luonnontilainen metsäalue			
Pirttimäen luonnonsuojelualue	YSA203245	13.11.2008	33,7
• monimuotoinen luonnontilainen metsäalue			

Nuuksion Natura 2000 -alue

Aluetunnus FI0100040

Aluetyyppi SCI, SPA

Pinta-ala 2143 ha

Nuuksion Natura 2000 -alueesta valtaosa kuuluu Nuuksion kansallispuistoon. Kansallispuistoon hankittujen alueiden lisäksi rajaukseen on otettu mukaan Vihdin, Espoon ja Kirkkonummen osayleiskaavoissa kansallispuistoon liitettäväksi tarkoitettut, valtakunnallisten suojeluohjelmien alueet, yleiskaavoissa osoitettuja muita suojelualueita sekä luonnontilaisimpia virkistysalueita. Espoon puolella olevat alueet kuuluvat suurelta osin rantojensuojeluohjelmaan.

Alue on kolmen Suomenlahteen laskevan pienvesistön vedenjakaja-alueita ja vesitaloudellisesti lähes itsenäinen. Pieniä ja pienehköjä järviä on runsaasti: alueeseen kuuluu noin 80 järveä ja lampea joko kokonaan tai osittain. Niistä osa on suorantaisia, humuspitoisia lampia ja osa kalliorantaisia, karuja, kirkkaita järviä. Järviä yhdistävät toisiinsa pienehköt purot, joiden virtaama on vähäinen. Niistä merkittävin on alueen keskeisessä murroslaaksossa virtaava Myllypuro.

Natura-alueella ei ole pysyvää asutusta. Alueen murroslaaksoissa on muutamia autioituneita, vähitellen metsittyviä pientiloja. Alueen sisällä on saarekkeina joitakin toimivia pientiloja ja kesähuvila-alueita. Vanhimmat tunnetut asuinpaikat ovat kivikautisia. Lähes kaikki metsät ja suot ovat olleet metsätaloustaloudessa 1990-luvulle asti.

Nuukio on eteläisimmässä Suomessa suurin, tärkein ja yhtenäisin läntisen taigaluonnon, erityisesti metsien, suojelualue. Suuri osa alueen metsistä on ollut talouskäytössä jo pitkään, mutta alueella on myös luonnontilaisia metsiä. Rauhoituksen jälkeen metsien luonnollinen kehitys voi edetä ja alueen merkitys metsäluonnon suojelualueena tulee edelleen kasvamaan. Metsähallitus onkin aloittanut metsien luonnontilan ennallistamisen polttamalla vanhaa talousmetsää pieneltä alalta. Suurena yhtenäisenä metsäalueena Nuuksiolla on tärkeä merkitys myös eteläborealisille metsälinnuille, erityisesti metsolle, pyylle, tikoille ja pöllöille.

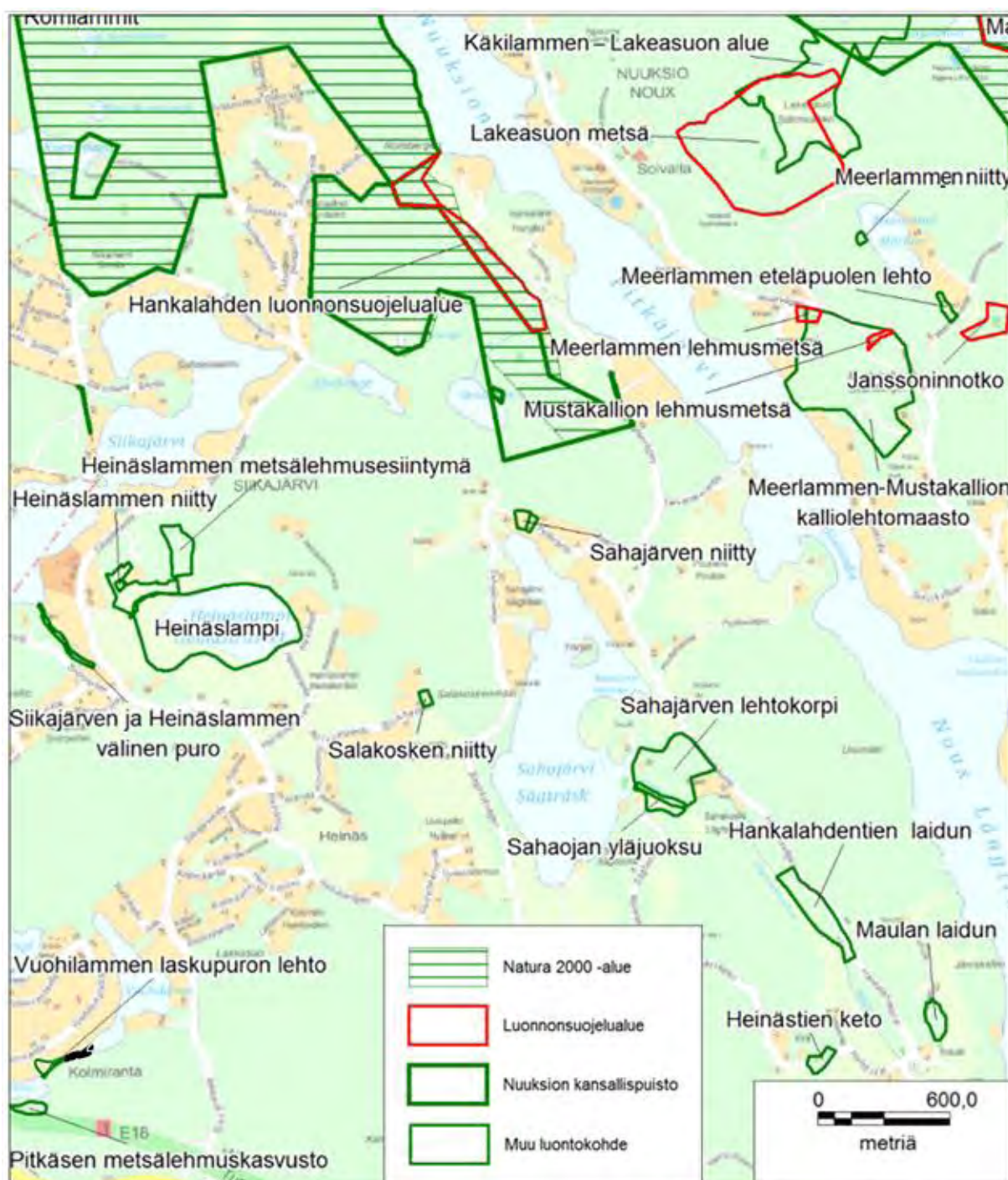
Rajaukseen sisältyvät nykyisen kansallispuiston ulkopuolella olevat seuraavat yksityiset suojelualueet: Ruuhijärven Isosaari (0,03 ha) sekä Saukonnoron purolaakso (4 ha) ja Haukkalampi–Romvuori (7 ha), jotka ovat osia lehtojensuojeluohjelman kohteesta Haukkalammen–Romvuoren lehdot.

Rajaukseen kuuluvista erillisistä osa-alueista merkittävimmät kuuluvat vanhojen metsien suojeluohjelmaan. Nämä ovat Luukin alue (170 ha), johon on liitetty myös Koivulan lehtopurolaakson lehtojensuojeluohjelman kohde, josta suurin osa on jo liitetty kansallispuistoon, Pirttimäen luonnonsuojelualue (33,77 ha), jonka vanhan metsän rajaukseen on yhdistetty arvokas Mullkärretin lettoalue, sekä Hakjärven lehtokorven alue (59 ha).

6.2. Etelä-Nuukksio

Etelä-Nuuksion alue sijaitsee Nuuksion Pitkäjärven eteläosan molemmin puolin. Nuuksion kansallispuiston ja Nuuksion Natura 2000 -alueen eteläosat ulottuvat alueelle. Etelä-Nuuksion pohjoisosan luontoarvot liittyvät säilyneisiin metsäalueisiin ja jalopuusiintymiin. Pohjoisosan luonnonsuojelualueita ovat Lakeasuon metsä, Janssoninnotko sekä Hankalahden luonnonsuojelualueet. Jälkimmäinen alue kuuluu Nuuksion Natura-alueeseen. Eteläosassa on lähinnä erilaisia perinneympäristöjä.

Etelä-Nuoksion alueella on myös useita muita säilyttämisen arvoisia luontokohteita, joista osa on perinneympäristöjä, osa lehtoja ja osa reheväkasvuisia puronvarsia.

Paikallisesti arvokkaat perinneympäristöt:

- **Salakosken niitty.** Mm. kelta-apilaa kasvavaa entistä heinäpeltoa (rajaus ks. s. 116).
- **Hankalahdentien laidun.** Laidunkäytössä ollut alue, jolla kasvaa mm. ketoneilikkaa ja kelta-apilaa (rajaus ks. s. 118).

Arvokkaat lehdot tai jalopuuesiintymät:

- **Sahajärven lehtokorpi.** Mm. laaja pähkinäpensasesiintymä, luonnontila heikentynyt hakuiden vuoksi (rajaus ks. s. 116)
- **Pitkäsen metsälehmuskasvusto.** Kuusivaltainen Turunväylään rajoittuva rinne, jossa kasvaa harvakseltaan metsälehmäksiä (rajaus ks. s. 119).
- **Meerlammen eteläpuolen lehto.** Kivikkoinen puro ja kapea puronvarsilehto, vaateliasta lehtokasvillisuutta. (rajaus ks. s. 113).

Arvokkaat purot:

- **Sahaojan yläjuoksu** (Sågforsin virtavesikohde). Kauan sitten perattu puro, jonka varrella lehtokasvillisuutta (rajaus ks. s. 116).
- **Siikajärven ja Heinäslammen välinen puro.** Melko luonnontilainen puro, vanhaa puustoa jäljellä laikuittain (rajaus ks. s. 116).

Janssoninnotko

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 21.12.2010, aluetunnus YSA206030

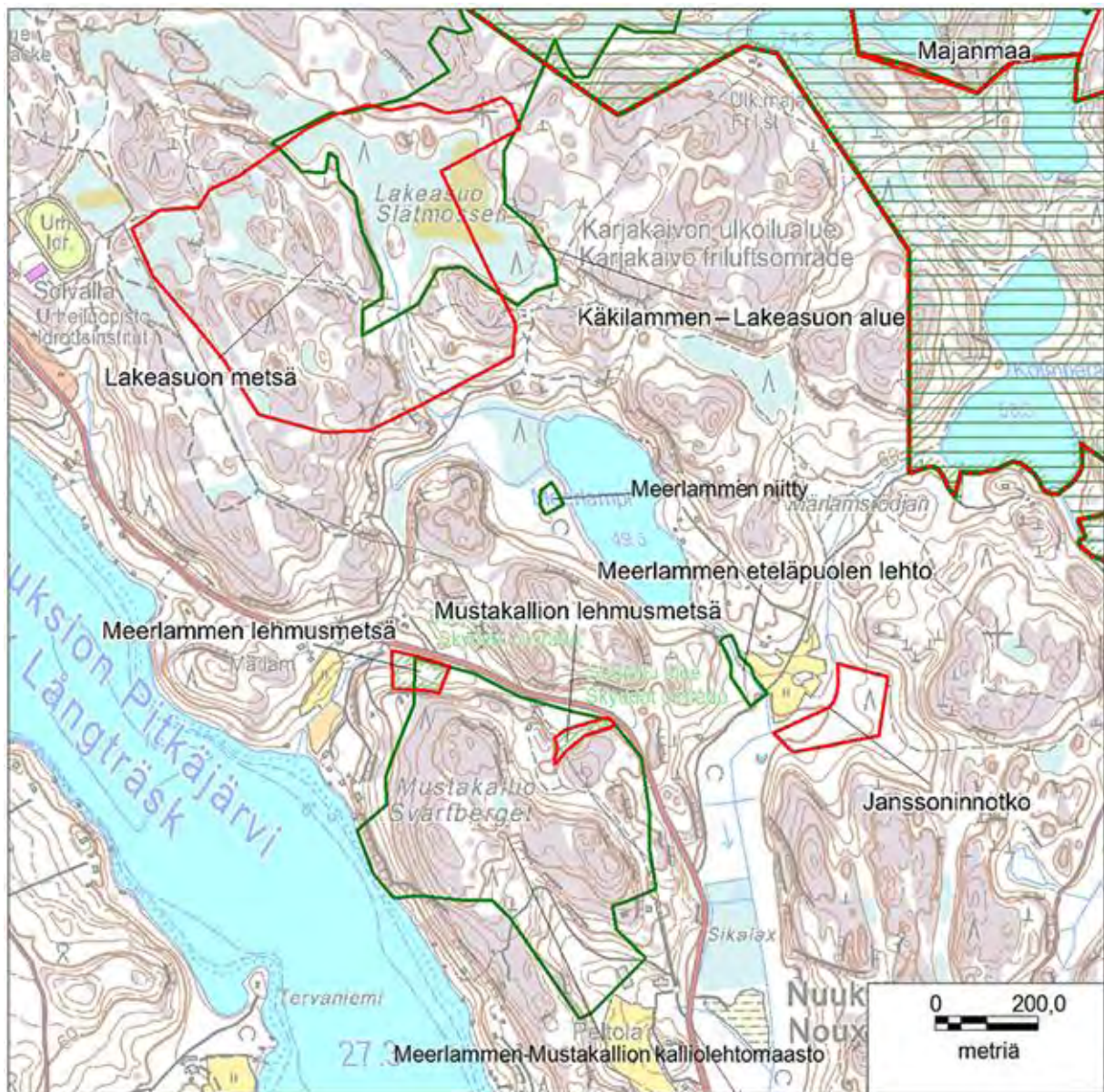
Pinta-ala 1,86 ha

Janssoninnotko sijaitsee Nuuksiossa Solvallaan urheilupuiston itäpuolella noin 300 m Meerlamesta kaakkoon. Janssoninnotko on luontoarvoiltaan merkittävä runsaslahopuustoinen puronvarsilehto, joka on osa Kolmperän purolaakson arvokasta virtavesikohdetta (ks. s. 186).

Janssoninnotkon metsä on lehtomaista ja osin lehtipuuvaltaista. Alueella on kookasta vanhaa puustoa, kolopuita ja runsaasti lahoppuuta. Monimuotoisuutta lisää puro rehevine lähiympäristöineen. Alueen välittömässä läheisyydessä on havaittu liito-orava.

Metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä rakennepiirteitä alueella ovat suuret maapuut ja lahot pystypuut, kookkaat vanhat lehtipuut, lehtoisuus ja korpisuus. Alueen lehtolajistoon kuuluvat mm. näsiä, lehto-orvokki ja kevätlinnunherne.

Janssoninnotkon luonnonsuojelualue on Espoon kaupungin 550-vuotisjuhlavuoden metsänsuojelutavoitteiden mukaan perustettu luonnonsuojelualue.

Lakeasuo metsä

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 21.12.2010, aluetunnus YSA206026

Pinta-ala 31,6 ha

Lakeasuo metsän luonnonsuojelualue sijaitsee Nuuksiossa Solvallaan urheilupuiston itäpuolella Nuuksion Natura 2000 -alueen välittömässä läheisyydessä. Rajaukseen sisältyy kaupungin omistama osa Lakeasuosta sekä suota ympäröiviä luontoarvoiltaan merkittävimpiä metsiä.

Lakeasuo metsäalue on luonnontilaisten karujen kalliomänniköiden, vanhojen kangasmetsien ja suoalueiden muodostama yhtenäinen kokonaisuus. Lakeasuo lisäksi alueella on rämeiden reunustamaa avointa nevasuota sekä rehevää korpea. Runsaslahopuustoissa korpipuotissa virtaa luonnontilainen puro. Alueella on runsaslahopuustoista kangasmetsää, metsäisiä kallioita, puustoisia soita ja suon reunametsiä sekä pienvesien lähimetsää. Metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä rakennepiirteitä alueella ovat lahopuut, puuston erirakenteisuus ja korpisuus.

Alueelta on tavattu vanhan metsän indikaattorilajeja, kuten riukukääpää. Suon lajistoon kuuluvat muun muassa tupasluikka, valkopiirtoheinä, pyöreä- ja pitkälehtikihokki sekä iso- ja pikkukarpalo. Lintulajeista alueella voi havaita esimerkiksi kulatorastaan, varpushaukan ja viirupöllön.

Lakeasuon metsän luonnonsuojelualue on Espoon kaupungin 550-vuotisjuhlavuoden metsänsuojelutavoitteiden mukaan perustettu luonnonsuojelualue. Lakeasuon ympäristö on vuonna 1987 rajattu valtakunnallisesti merkittäväksi suojelukohteeksi. Suurin osa tuolloin rajatusta Käki-lampi–Lakeasuo-nimisestä alueesta sisältyy olemassa oleviin suojelualueisiin.

Meerlammen lehmusmetsä

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoitus päätös 29.4.2003, aluetunnus LTA010258

Pinta-ala 0,65 ha

Meerlammen lehmusmetsä sijaitsee Nuuksion Pitkäjärven ja Nuuksiontien välissä Mustakallion pohjoisrinteessä. Kasvillisuus on pääosin tuoretta lehtoa. Puusto on lehtipuuvaltaista; lehmusten lisäksi on hies- ja rauduskoivua, haapaa, raitaa ja harmaaleppää. Myös kuusta on paljon. Runkomaisia lehmuksia on 90, vaahteroita on kolme. Lahopuuta ja kuolleita pystypuita on runsaasti. Pensaskerroksessa on puiden taimien lisäksi näsiää, taikinamarjaa ja lehtokuusamaa.

Kenttäkerroksen kasvillisuus on tyypillistä lehtomaisen kankaan lajistoa. Valtalajina on kielo, muita runsaita lajeja ovat mm. mustikka, valkovuokko, metsäkastikka, sinivuokko, käenkaali ja kevätlinnunherne. Alueen pohjoisosan puron varressa on muun muassa hiirenporrasta, mesiangervoa ja ojakellukkaa.

Alue rajautuu pohjoisessa Nuuksiontiehen ja etelässä kalliojyrkänteen yläosaan. Idässä ja lännessä raja-
aus noudattaa metsälehmuksen esiintymistä.

Mustakallion lehmusmetsä

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoitus päätös 24.2.2003, aluetunnus LTA010259

Pinta-ala 0,65 ha

Mustakallion lehmusmetsä sijaitsee Nuuksion Pitkäjärven itäpuolella, Mustakallion luoteeseen suuntautuvalla rinteellä. Luonnontilaisessa lehmusmetsässä kasvaa kuusta, haapaa, hieskoivua, raitaa sekä tervaleppää. Runkomaisia lehmuksia on 38 ja vaahteroita kaksi. Aluetta on hoidettu talousmetsänä ja puusto on pääosin nuorta, lahoppuustoa ei juuri ole. Pensaskerroksessa on muun muassa taikinamarjaa ja näsiää.

Kenttäkerroksen kasvillisuus koostuu paikoin tuoreen lehdon lajistosta. Valtalajina on metsäkastikka, jonka lisäksi on niukemmin kielo, käenkaalia, lillukkaa, sinivuokkoa ja valkovuokkoa. Vaateliaampaa lehtolajistoa edustavat soikkokaksikko ja lehto-orvokki. Osa alueesta on lehtomais-
ta kangasta, jolla kasvaa metsäkastikan lisäksi muun muassa kielo, sananjalkaa ja metsäkurjenpol-
vea.

Alue rajautuu pohjoisessa ojaan, idässä ja lännessä teihin ja etelässä kalliojyrkänteen ylä-
osaan.

Meerlammen–Mustakallion kalliolehtomaasto

Paikallisesti arvokas kohde

Kallioinen metsäalue

Pinta-ala 23,19 ha

Nuoksion Pitkäjärven ja Nuuksiontien välissä sijaitseva Mustakallio on hieno kohde, joka kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaseen Mustakallion–Sudenrotkon kallioalueeseen. Kallion laki kohoaa yli 60 metriä Pitkäjärven veden pintaa korkeammalle. Mustakallion läntinen lakialue on yksi alueen merkittävimmistä näköalapaikoista, josta avautuu jylhiä metsäisiä järvimaisemia. Lakialueella karussa ympäristössä kasvaa mäntymetsää, mutta rinteillä on reheviä lehtoja, joista merkittävimpiä ovat luontotyyppeinä suojellut pohjoisosan Meerlammen ja Mustakallion lehmusmetsät. Alueen luonnontila on kärsinyt hakkuista ja sen suojeluarvo on heikentynyt 1980-luvulta.

Meerlammen niitty

Erittäin merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala 0,17 ha

Pieni niittyalue Meerlammen tuntumassa metsän ympäröimänä. Kasvillisuus on kalkkivaikutteista, erittäin huomionarvoista koko Meerlammen alueella. Niitty on pääasiassa tuoreen suurruoho- ja pienruohonityn välimuotoa, johon sekoittuu runsaasti metsälajeja. Valtalajeina ovat metsäkurjenpolvi, nurmilauha, kielo, nurmirölli ja metsäkorte.

Ahokirkiruohoa (vaarantunut) havaittiin kesällä 2003 yksi kukkiva yksilö, lehtoneidonvaippaa 6 kukallista versoa ja soikkokaksikko kolme kukkivaa yksilöä. Huomionarvoisena lajina niityllä kasvaa kohtalaisen runsaasti myös taantunutta kesäkaitiaista sekä syyllälinnunhernettä. Perhoslajeista runsaslukuisena esiintyi metsänokiperhonen.

Alueella on kauan sitten ollut ilmeisesti talo ja pientä viljelytoimintaa. Niittyä rajaavat selvät sarkaojat. Merkinä ihmisasutuksesta niityllä kasvaa myös omenapuu. Alueen historiaan liittynee kaskeaminen, joka saattaa osaltaan selittää monien vaateliiden kasvien menestymisen. Toisaalta myös koko alueen kallioperä on emäksinen. Kallionalusmetsissä kasvaa runsaasti metsälehmusta. Meerlammen alueella tavataan huomattavan useita kämmekkalajeja. Edellä mainittujen kirkiruohon, soikkokaksikon ja lehtoneidonvaipan lisäksi niittyä ympäröivissä metsissä kasvaa runsaasti valkolehdokkia. Kämmekkalajistoon kuuluvat myös maariankämme ja yövilkka.

Sahajärven niitty

Merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala 0,45 ha

Sahajärven pohjoispäässä sijaitseva pihaniitty, joka on ollut kauan aikaa sitten pelto- ja laidunkäytössä. Niityn itäosa on hyvin rehevää, lupiinin ja vuohenputken valtaamaa. Länteen päin vanhojen sarkaojien rajaamat alueet hieman köyhtyvät ja lajisto monipuolistuu. Edustavin osa on länsi- ja luoteisreunan muuta aluetta kuivempi ja niukkaravinteisempi alue, jossa runsaita ovat nurmirölli, timotei, ahdekaunokki ja niittynurmikka.

Niukkaravinteisemmalla osalla (karttarajauksen länsipuolisko) kasvavat myös niityn huomionarvoiset kasvilajit. Kaksivuotisen hirvenkellon (vaarantunut laji) runsaus vaihtelee vuosittain. Parhaimpina vuosina hirvenkelloja on ollut kukassa niityllä kymmeniä. Kesällä 2003 oli kukassa ainoastaan neljä yksilöä, kukkimattomia ruusukkeita oli sen sijaan kolmisenkymmentä. Lehtoneidonvaippaa kasvoi kolme yksilöä. Niityn länsiosaan on istutettu mäntyjä ja koivut ovat levinneet reunasta myös niityn puolelle. Alueella on myös haavan ja lepän vesoja.

Heinäslampi

Paikallisesti merkittävä rehevä järvi
Pinta-ala 21,92 ha

Pieni, osin nevarantainen järvi Siikajärven ja Sahajärven välissä. Järven itärannalla on asutusta, muuten rannat ovat rakentamattomia. Heinäslammen vesikasvillisuus on monipuolista, lajistoon kuuluvat muun muassa uistinvita ja tylppälehtivita, isovesitähti, vesikuusi, kolmihedevesirikko, konnan-ulpukka sekä oja-, ranta- ja kaitapalpakko.

Lounaisosassa avovesialuetta reunustava saraneva vaihtuu järviruovikoksi ja sitten koivu- ja pajuviidaksi. Järven etelärantaan laskevien purojen suut ovat erityisen reheviä. Leveäosmankäämi, vehka ja järviruoko muodostavat niissä tiheitä kasvustoja. Pohjoisranta on karumpi, ja siellä on vain kapea ruovikko ja terveleppävyöhyke.

Järven rehevässä länsiosassa on runsas ja monipuolinen linnusto. Vuonna 1985 järvellä pesi 20 lintulajia, joista valtaosa oli kosteikkolajeja. Lisäksi muun muassa sääksi käy järvellä ruokailemassa. Pohjois-Espoon yleiskaavassa osa I järvi varustettu merkinnällä vesialue (VV), järven ympäristö on virkistysaluetta (V).

Heinäslammen metsälehmuksiintymä

Merkittävä jalopuueksiintymä
Pinta-ala 2,2 ha

Heinäslammen pohjoispuolella Kinttumäen kuntopolun rajaamalla alueella on laaja metsälehmuksiintymä. Lehmukasia kasvaa harvakseltaan loivassa lehtomaisen kankaan rinteessä eri puolilla aluetta. Tihein kasvusto sijoittuu alueen keskiosiin ja käsittää useita kymmeniä runkoja ja runkoryhmiä. Suurin osa lehmukista on nuoria ja varttuvia, mutta alueella on myös kookkaita lehmukasia. Rinteen puustoa on harvennettu, mutta lehmukset on säästetty ja rinne on säilynyt metsäisenä. Metsälehmuksen ohella puustossa on haapaa, koivua ja kuusia. Eteläreunan puusto on järeää. Kenttäkerroksessa on muun muassa käenkaalia, valkovuokkoa ja kieloa. Lehtopensaista alueella kasvaa mustaherukkaa, punaherukkaa ja koiranheittä.

Heinäslammen niitty

Merkittävä perinneympäristö
Pinta-ala 0,14 ha

Heinäslammen luoteispuolella on melko laaja alue entistä peltoa. Paikoin alueella on niittymäisiä, kohtalaisen monilajisia kohtia. Edustavin kohta on Koivuahan talon lounaispuolella oleva pieni niitty, joka on rajattu perinneympäristökohteeksi. Tällä alueella runsaana esiintyvät muun muassa purtojuuri, nurmipiippo, metsäkurjenpolvi, ahdekaunokki ja nurmitädyke. Aiempien tietojen mukaan kasvittuneella tiellä on myös hirvenkellon (vaarantunut) kasvupaikka ja sen seurassa on tavattu myös valkolehdokkia.

Heinäslammen ympäristö (Heinäslammen entiset pellot) on aiempien tietojen perusteella rauhoitetun kirjojerkkoperhosen elinaluetta. Metsänreunassa pellon pohjoispuolella on pieni esiintymä Espoossa harvinaista metsänätkelmää.

Heinästien keto

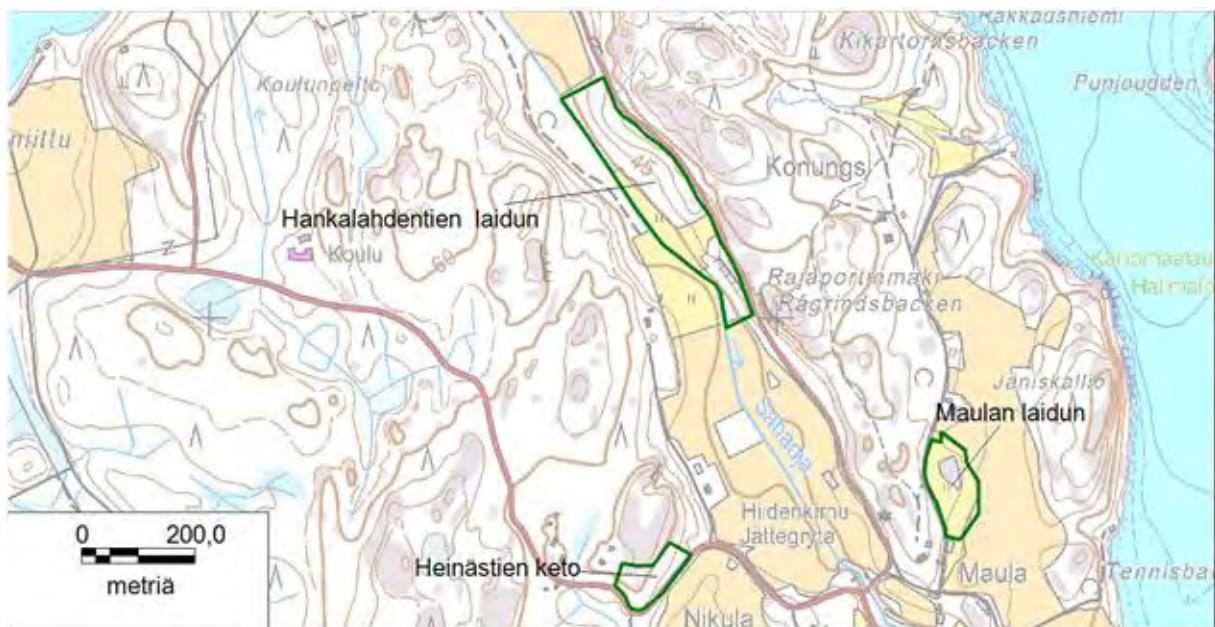
Merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala 0,75 ha

Vanha talon paikka Heinästie 5:n kohdalla, josta rakennukset on purettu 1970-luvulla. Jäljellä on pienellä alalla niittyä ja ketoa sekä ilmeisesti joskus laidunnettua metsää. Alueella esiintyy useita huomionarvoisia kasvilajeja: jäkki, kesämaitiainen, mäkitervakko, mäkikaura, pölkkyruoho, ruoholaukka, kartioakankaali sekä keltamatar (vaarantunut laji).

Kuivemmissa kohdissa runsaita ovat tuoksusimake, kissankello, siankärsämö, särmäkuisma, nurmirölli ja mäkikaura. Myös taantunut jäkki sekä mäkitervakko kasvavat lähellä kallioita. Tuoreimmat osat ovat rehevät ja heinittyneet, ja niillä kasvavat runsaina nurmipuntarpää, koiranputki ja vuohenputki. Alueella on vanhaa puustoa, muun muassa pari vanhaa saarnea. Kaakkoisrinteessä kasvaa vanhana viljelyjäänteinä runsaasti ukkomansikkaa ja eteläkärjessä taantunutta kesämaitaista.

Heinästien keto on Espoon kaupungin ympäristökeskuksen hoitokohteita. Aluetta on hoidettu niittämällä sekä poistamalla lupiinia ja kurturuusun taimia.

Maulan laidun

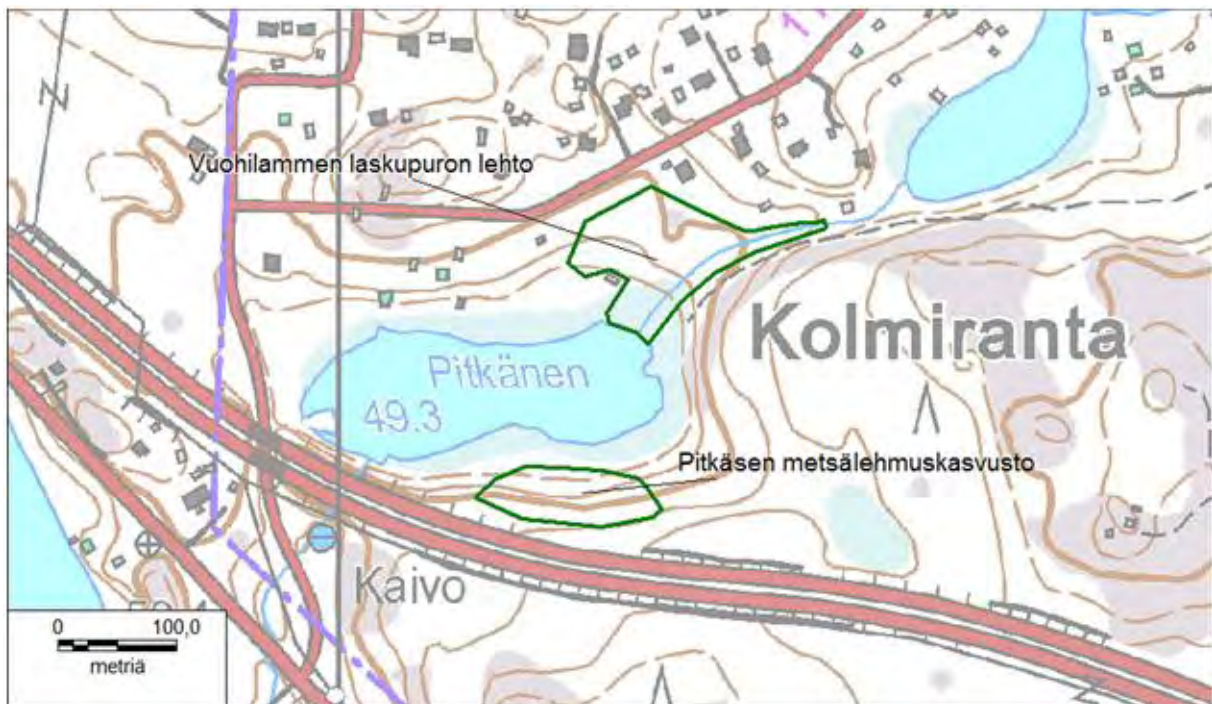
Erittäin merkittävä perinneympäristö
Pinta-ala 1,18 ha

Kivinen laidunniitty, joka on suurimmalta osin matalaksi syötyä, sillä aluetta on käytetty lammaslaitumena. Aiempina vuosina niityllä on ollut myös hevonen. Kasvillisuus on pääosin rehevää, valkoapilan vallitsemaa pienruohoniittyä. Runsaita kasvilajeja ovat siankärsämö, niittynurmikka, niittyleinikki ja nurmirölli. Kalliopaljastumien tuntumassa runsaita ovat muun muassa kevätksimö ja hiirenhäntä. Alueen pohjoispäässä kasvaa taantunutta nurmitatarta sekä aivan koilliskulmassa maariankämmeekkää. Koillisosa on jokapaikansaraa kasvavaa kosteaa niittyä. Osa alueesta on mäntyhakaa, jossa kasvavat runsaina muun muassa niittynurmikka, kirjopillike, ahomatara, nurmirölli ja punanata. Eteläosa niitystä on hyvin rehevöitynyttä jauhosavikan, nokkosen ja lutukan valtaamaa. Muita huomionarvoisia lajeja ovat hietalemmikki, ketoneilikka (silmälläpidettävä), kelta-matara (vaarantunut laji).

Niitty on maisemallisesti kaunis, loivasti etelään viettävä kivinen rinne, joka liittyy kiinteästi Maulan vanhoihin rakennuksiin. Lähistön metsät ovat ilmeisesti olleet metsälaitumena.

Vuohilammen laskupuron lehto

Paikallisesti arvokas jalopuulehto
Pinta-ala 1,1 ha

Vuohilammesta Pitkäseen laskeva puro on vesilain mukaan suojeltava uoma. Puro on hiekkapohjainen ja kivikkoinen, enimmillään puolen metrin levyinen. Puro rajautuu pohjoispäästään pihapiireihin. Itse uoma on säilynyt luonnontilaisena, mutta purovarren puustoa on hakattu ja lähes kaikki kuuset kaadettu. Uoman varressa on lehtolajistoa, muun muassa muutama metsälehmus ja

pähkinäpensas. Puro haarautuu Pitkäsen rannassa, jossa on saniais- ja tervaleppäkorpea ja myös luhtakasvillisuutta.

Puron länsipuolella on varttunutta sekametsää, jossa kasvaa järeitää haapoja ja kuusia sekä yli 30 metsälehmusta, joista osa on suuria. Kenttäkerroksessa on tuoreen lehdon lajistoa, kuten käenkaalia, valkovuokkoa, sinivuokkoa, lehto-orvokkia, imikkää ja näsiää. Myrskyn kaatamia puita ja lahoppuustoa on kohtalaisesti. Alueen lounaiskulmassa on metsittyvä pihapiiri ja ränsistyneitä rakennuksia, joiden pihamailta on levinnyt kasveja lehdonkin puolelle. Näihin kuuluvat muun muassa pikkutalvio, suikeroalpi ja rönsyakankaali.

6.3. Karhusuo–Nupuri

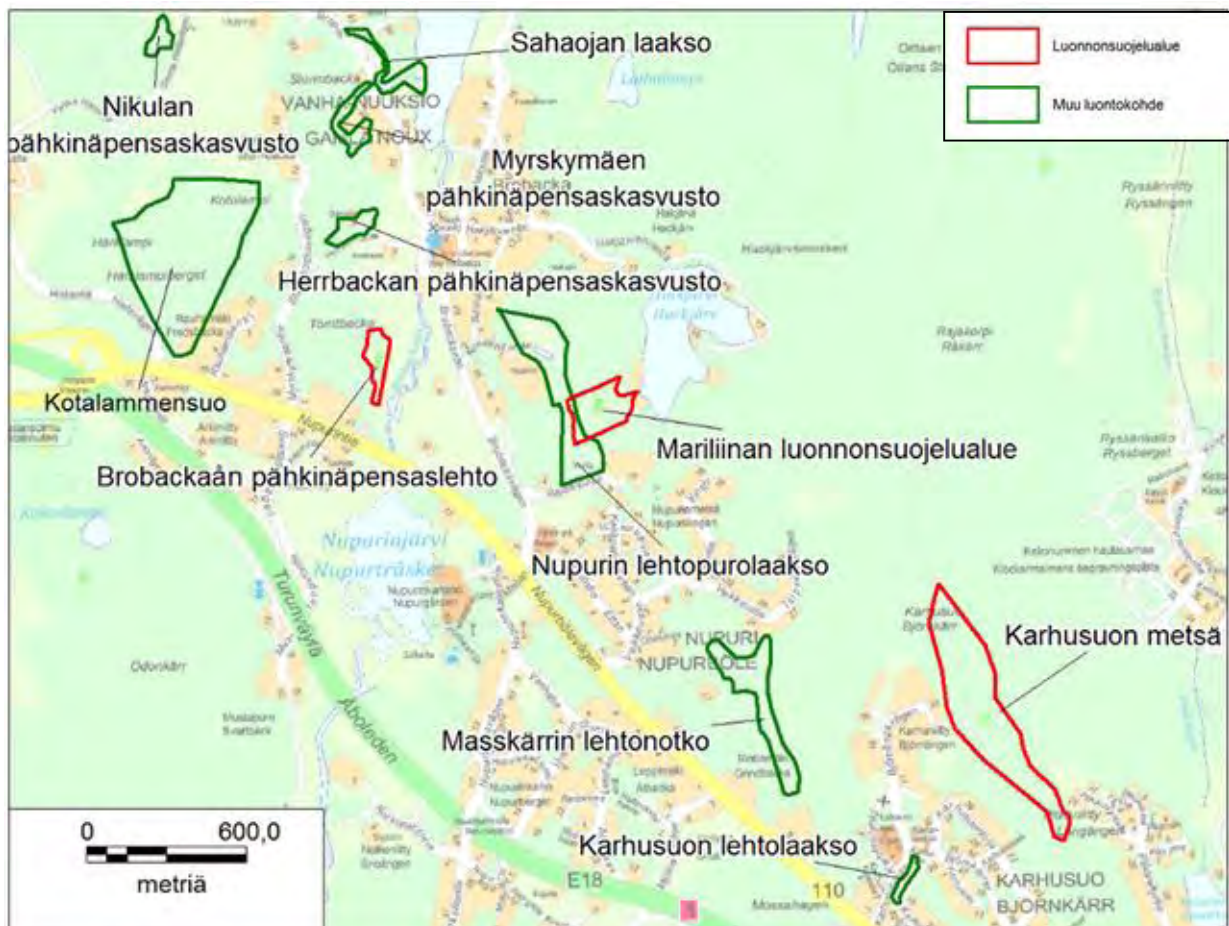
Nuuksion Pitkäjärven ja Kehä III:n välisellä alueella on kaksi luonnonsuojelualuetta, Karhusuon metsäalue ja Mariliinan luonnonsuojelualue. Lisäksi alueella on maakunnallisesti arvokkaaksi kohteeksi luokiteltu Kotalammensuo, sekä paikallisesti merkittävä Nupurin lehtopurolaakso. Ryssänkallio–Isosuon ja Hakjärven luonnonsuojelualueet ulottuvat osa-alueen puolelle.

Muut luontokohteet ovat pähkinälehtoja tai muita pieniä lehtoalueita, joiden luonnontila on heikentynyt viimeaikaisten puuston hakkuiden vuoksi. Hakkuiden heikentämiä pähkinäpensaslehtoja ovat:

- Herrbackan pähkinäpensaskasvusto (rajaus ks. s. 122)
- Nikulan pähkinäpensaskasvusto (rajaus ks. s. 122)
- Myrskymäen pähkinäpensaskasvusto (rajaus ks. s. 122).

Muita paikallisesti arvokkaita kohteita:

- Sahaojan laakso. Paikallisesti arvokas virtavesikohde, jossa vanhoja patorakenteita, uoman varrella lehtokasvillisuutta. Virtavesikohde on nimeltään Heikkilän purolaakso (rajaus ks. s. 122, ks. myös s. 191).
- Masskärrin lehtonotko. Hakuista kärsinyt lehtoalue, pohjoispäässä pieni pähkinäpensas- ja metsälehmusesiintymä (rajaus ks. s. 125).
- Karhusuon lehtolaakso. Pieni, verraten luonnontilainen katujen reunustama puronvarsi-lehto (rajaus ks. s. 125), joka on osa virtavetenä arvokasta Gumbölenjoen lehtopurolaaksoa (ks. s. 185).

Brobackaan pähkinäpensaslehto

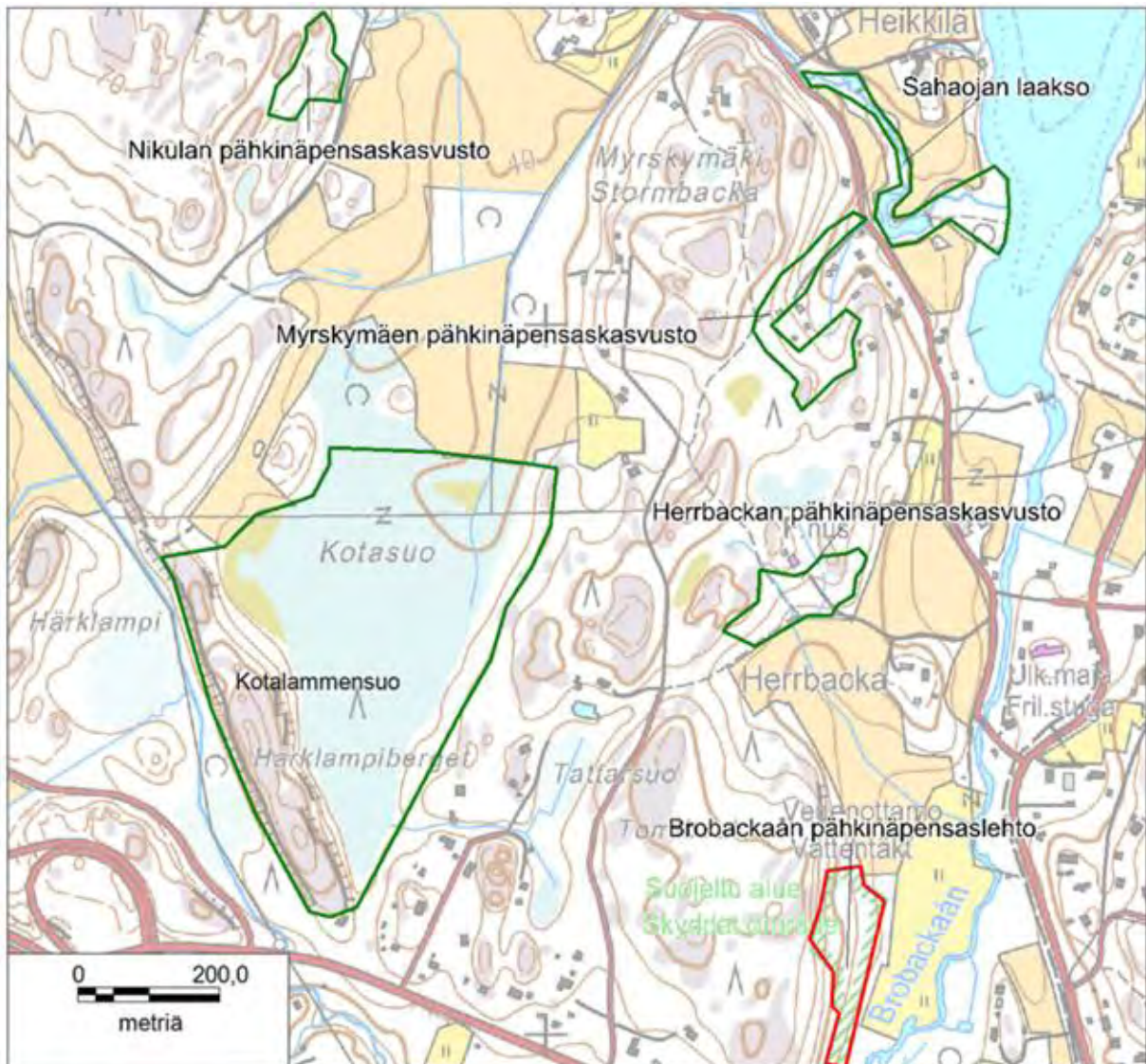
Suojeltu luontotyyppi

Rauhoituspäätös 18.11.2008, aluetunnus LTA202354

Pinta-ala 1,54 ha

Brobackaan pähkinäpensaslehto sijaitsee Nupurintien pohjoispuolella ja Brobackaan uoman länsipuolella. Itään viettävän alueen metsä on kuusivaltaista sekametsää, jossa kasvaa lisäksi rauduskoivua, haapaa, harmaaleppää ja pihlajaa. Osa puista on järeitä ja lahopuuta on paljon. Pensas-kerroksessa kasvaa noin 400 pähkinäpensasta, osa kookkaitakin. Muita pensaita ovat tuomi, vadelma, taikinamarja, punaherukka ja koiranheisi, lisäksi on vaahteran taimia.

Kenttäkerroksen kasvillisuudessa on tuoreen lehdon lajeja, kuten kiolo, valkovuokko ja käenkaali. Alueella on myös lehtomaista kangasta sekä tuoretta kangasta, joiden kenttäkerroksessa vallitsee mustikka.

Kotalammensuo

Maakunnallisesti arvokas suoalue
Pinta-ala 20,96 ha

Noin 20 hehtaarin laajuinen Kotalammensuo (Kotosuo) sijaitsee Nupurintien ja Myrskymäentien välissä. Suo on keskiosaltaan kanerva- ja suopursuvaltaista rahkarämettä ja kitukasvuista mäntyä kasvavaa isovarpurämettä. Rämereunuksessa on laikkuna tupasvillarämettä.

Suon laiteilla on ruohokorpea, jonka valtalajeja ovat järvikorte ja kurjenjalka, lisäksi on muun muassa kapealehtipajua, korpialvejuurta ja juurtosaraa. Suon eteläosassa on suursaranevaa, jonka valtalajeja ovat pullosara, raate ja kurjenjalka. Länsireunan lyhytkorsinevan valtalajina on tupasvilla. Kotosuon koillisosassa ollut pieni lampi, Kotolampi on kuivatettu. Suon itä- ja länsipuolella kasvaa rehevää, lehtomaistakin kuusimetsää. Länsi- ja lounaispuolella kohoavat komeat Härklampibergetin kalliit jyrkänteineen.

Pohjois-Espoon yleiskaavan osassa I Kotalammensuon alue on merkitty luonnonsuojelualueeksi (SL1).

Mariliinan luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue
Rauhoituspäätös 26.2.2008, aluetunnus YSA203846
Pinta-ala 3,52 ha

Hakjärven länsirannalla sijaitsevan Mariliinan luonnonsuojelualueen keskiosa on vanhaa karua kalliomännikköä. Muu osa on kuusivaltaista tuoretta kangasta, sekapuuna kasvaa mäntyä, koivua ja haapaa. Lahopuuta on kohtalaisesta niin pysty- kuin maapuina. Alueen lounaiskulman rinteellä on myös lehtokasvillisuutta, muun muassa käenkaalia ja niukka esiintymä lehto-orvokkia. Luonnonsuojelualueen länsipuolella on paikallisesti arvokas Nupurin lehtopurolaakso.

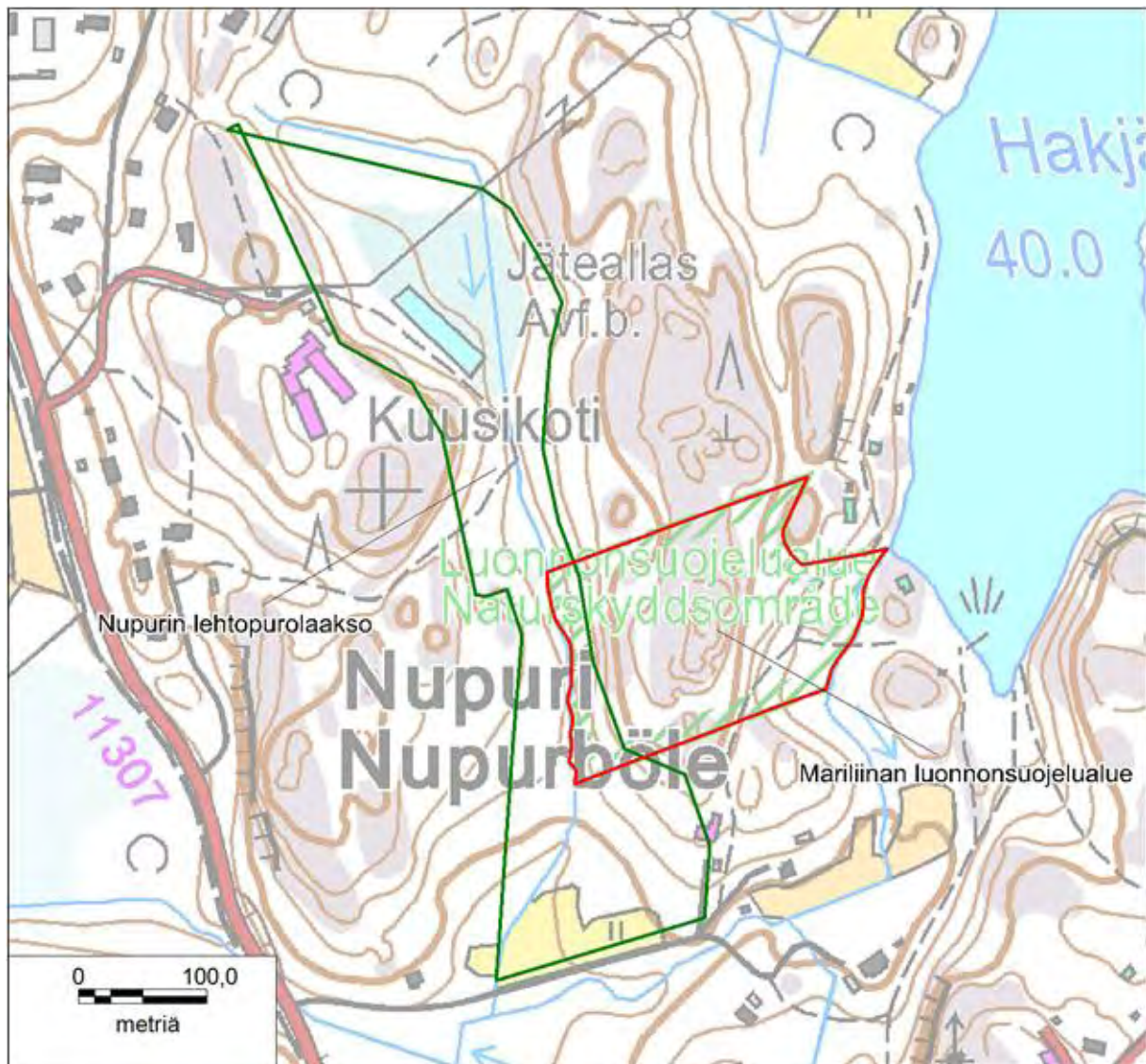
Nupurin lehtopurolaakso

Paikallisesti arvokas luontokohde
Lehtoa, vanhaa metsää, suota
Pinta-ala 7,36 ha

Nupurin lehtopurolaakso muodostaa yhdessä Mariliinan luonnonsuojelualueen kanssa arvokkaan luontokokonaisuuden. Purolaakso on varttunutta, osin vanhaakin kuusikkoa ja kuusivaltaista sekametsää. Alueella ei ole tehty hakkuita pitkiin aikoihin, joten lahopuuta on melko runsaasti. Kenttäkerroksessa on lehtomaisen kankaan kasvillisuutta. Purolaakson pohjoispää on soistunut ja sitä luonnehtivat kangaskorvet ja mustikkakorvet. Ylispuusto on mäntyä, koivua ja kuusta. Suon itäreunan läpi kulkee vanha oja. Suon lounaisreunassa on puolittain leveäosmankäämin täyttämä allas, jota on käytetty läheisen hoitokodin jätevesialtaana.

Alueen läpi virtaava puro on kesäisin kuivillaan. Puron alajuoksulla on hiirenporrasvaltaista saniaislehtoa, joka muuttuu lähellä eteläreunan niittyä tuoreeksi lehdoksi. Kasvilajistossa on sini-vuokkoa, valkovuokkoa, käenkaalia, jänönsalaattia ja näsiää. Puustoa hallitsevat järeät haavat.

Nupurin lehtopurolaakso on merkitty Pohjois-Espoon yleiskaavan osassa I virkistysalueeksi (V).

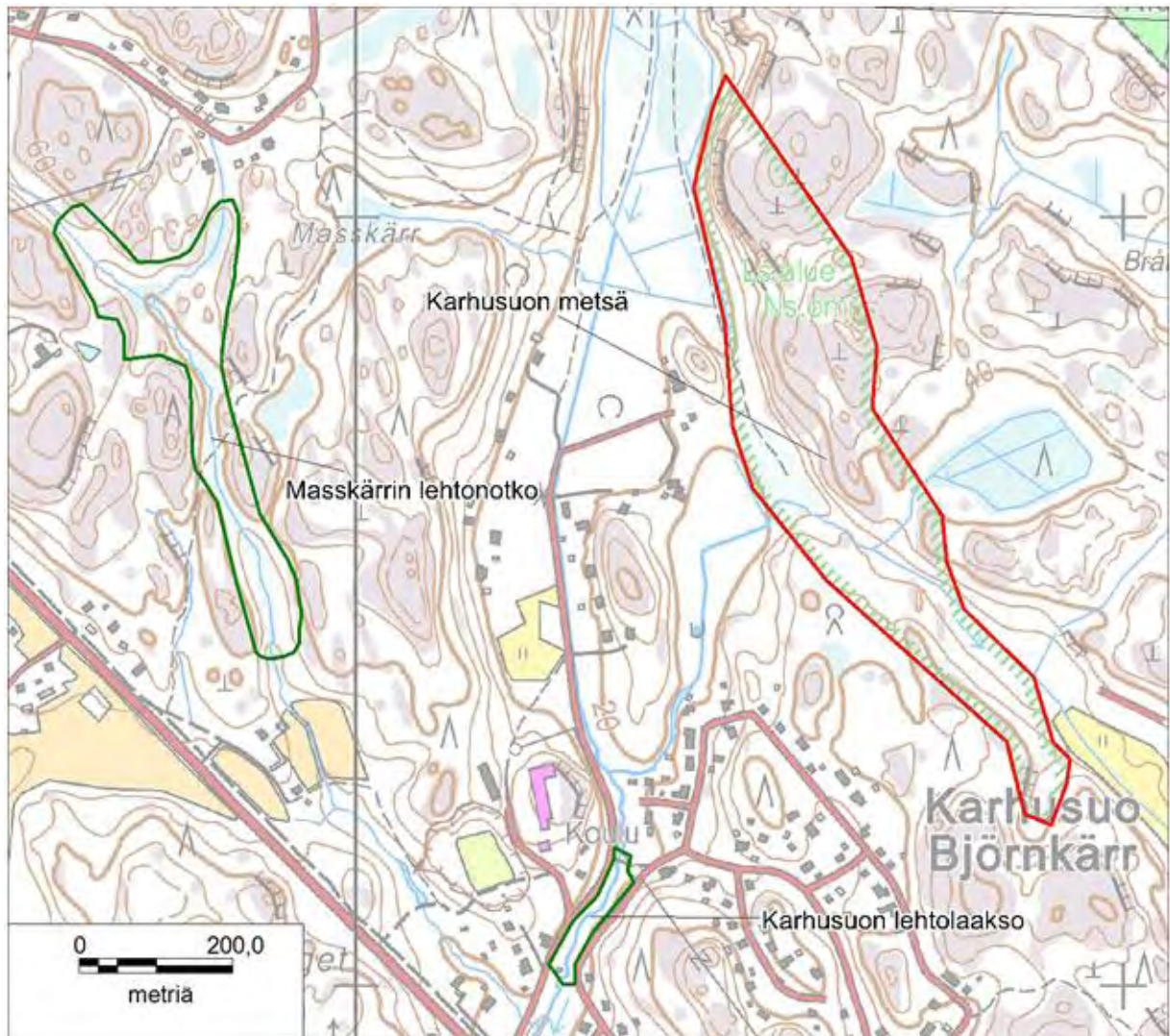
Karhusuon metsä

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 21.12.2010, aluetunnus YSA206027

Pinta-ala 13,95 ha

Karhusuon metsän luonnonsuojelualue sijaitsee Karhuniityn asuinalueen itäpuolella. Metsäalueella on monipuolisesti vanhoja kangasmetsiä, kalliomänniköitä, jyrkänteitä sekä lehto- ja suolaikkuja. Alue muodostaa ympäröivien laajojen virkistysmetsien kanssa Nuuksioon asti ulottuvan metsäkonaisuuden. Karhusuon metsä on pääosin luonnonmukaisesti kehittynyttä ja paikoin lahoppuuta on paljon. Alueen pohjoisosan kalliomäki on maisemallisesti vaikuttava vanhoine kilpikaarnamäntyineen ja jyrkänteineen. Jyrkänteen alla on runsalahoppuustoista vanhaa metsää. Monipuolisuutta lisäävät alueen keskiosan varjoisa korpipainanne sekä pienet norot ja purot lähiympäristöineen.

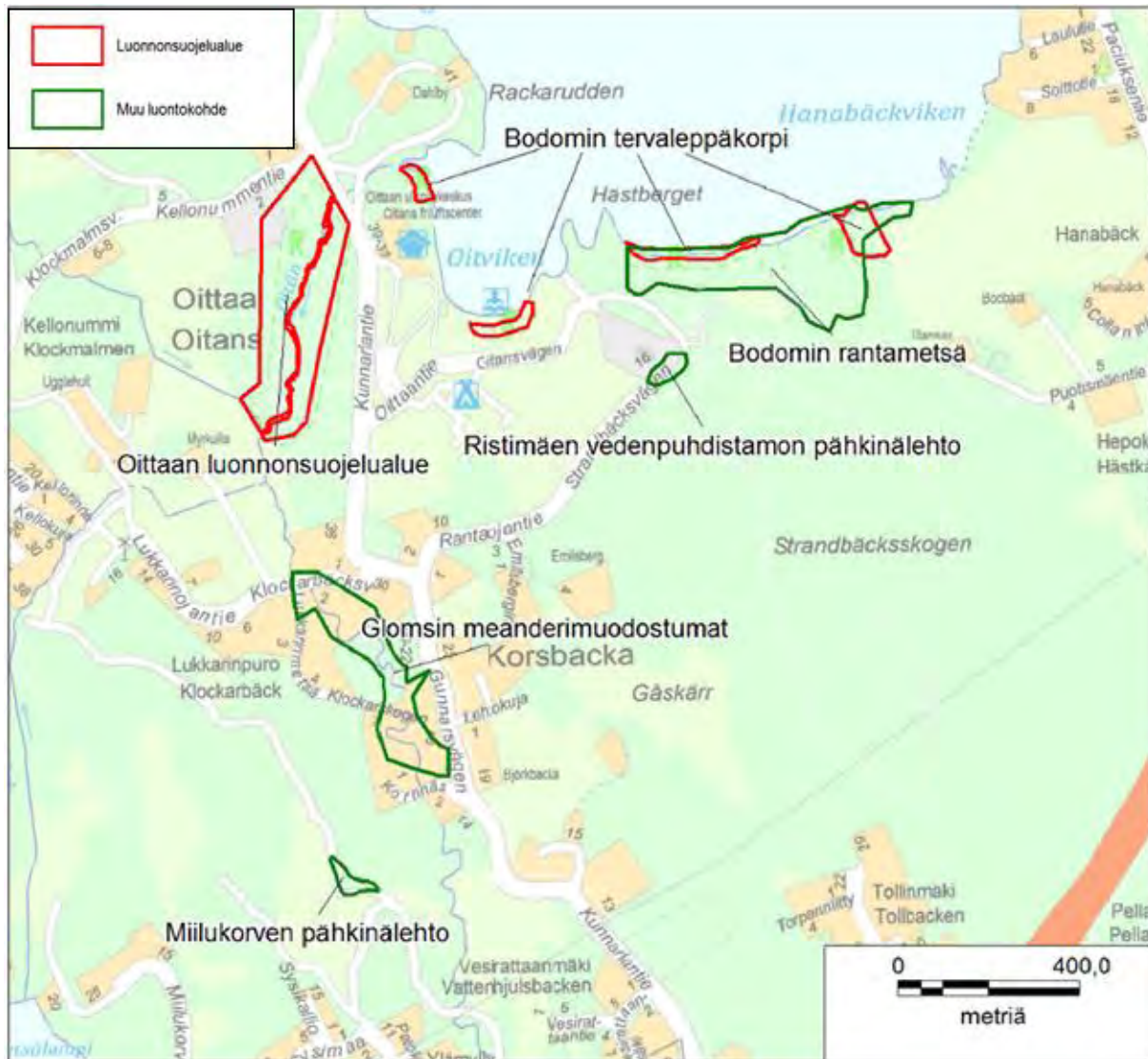
METSO-elinympäristöistä alueella on runsaslahopuustoista kangasmetsää, lehtoa sekä pien-vesien lähimetsää. Metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä rakennepiirteitä alueella ovat tuulenkaadot ja kolopuut, korpisuus ja metsän erirakenteisuus.

Alueella on havaittu liito-oravia ja sieltä on tavattu useita vanhan metsän indikaattorilajeja, kuten kermakarakääpä, männynkääpä ja ruostekääpä. Lintudirektiivin lajeista alueella on tavattu pyy ja palokärki.

Karhusuon metsä on monimuotoinen ja edustava luontokohde, jonka suojelulla on merkitystä vanhojen metsien lajistolle. Alue sisältyy Espoon juhluvuoden 550 ha metsiensuojelualoitteeseen.

6.4. Oittaa

Oittaaan osa-alue käsittää Bodominjärven ja Kehä III:n välisen alueen. Alueen arvokkaimmat luontokohteet ovat tervaleppäkorpena suojellut Bodominjärven rantametsät sekä luonnonsuojelualueena suojeltu Oittaaanpuron (Glomsinjoen) varsi. Glomsinjoen alajuoksulla on lisäksi paikallisesti arvokas Glomsinjoen meanderimuodostuma. Alueella on myös muutama pieni pähkinälehto: Ristimäen vedenpuhdistamon pähkinälehto, Bodominjärven rantametsä on paikallisesti arvokas alue vanhaa kuusivaltaista lehtometsää.

Bodomin tervaleppäkorpi

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoituspäätös 31.5.1999, aluetunnus LTA010150

Pinta-ala 2,07 ha

Bodominjärven etelärannalla sijaitseva Bodomin tervaleppäkorpi koostuu neljästä erityyppisestä osa-alueesta, jotka yhdessä muodostavat arvokkaan kokonaisuuden. Alueiden valtapuuna on tervaleppä.

Hästbergetin niemen itäpuolella järven kapealla rantakaistalla sijaitsevan edustavan tervaleppäkorpialueen pensaskerroksen valtalajeina ovat paatsama, koiranheisi, mustaherukka sekä terttuselja. Aluskasvillisuus on edustavaa ja tyypillistä tervaleppäkorven kasvillisuutta, jossa välikkö- ja mätäspinnan lajit vuorottelevat. Mätäspinnan yleisin laji on hiirenporras. Välikköpinnalla kasvaa runsaasti vehkaa, kurjenmiekkää, pitkäpääsaraa, rantayrttiä, punakoisoa ja suo-orvokkia.

Bodomin tervaleppäkorven itäisin osa muodostuu kahdesta luontotyypistä. Rannalla on tervaleppäkorpea ja sen eteläpuolella pähkinäpensaslehtoa. Tervaleppäkorven pensaskeroksessa kasvaa puiden taimien lisäksi runsaasti paatsamaa ja koiranheittä. Aluskasvillisuuden yleisimmät lajit ovat peltokorte ja välikköpinnalla suo-orvokki, pitkäpääsara ja ranta-alpi, lisäksi kasvaa hiirenporrasta, vehkaa ja kurjenmiekkää. Pähkinäpensaslehdon puusto on kuusivaltaista ja alikasvoksessa kasvaa noin 30 yli kaksimetristä pähkinäpensasta. Pensaskeroksessa on lisäksi lehtokuusamaa, musta- ja punaherukkaa sekä taikinamarjaa. Pähkinäpensaslehdon aluskasvillisuuden valtalajit ovat peltokorte ja käenkaali, muita lehtolajeja ovat muun muassa sini- ja valko-vuokko, mustakonnanmarja sekä sudenmarja.

Eteläisin Bodomin tervaleppäkorven osa-alueista sijaitsee Oittaaan uimarannan ja pysäköinti-alueen tuntumassa. Alueen valtapuuna on tervaleppä, pensaskeroksessa vallitsee kiiltopaju. Aluskasvillisuudessa välipinnan lajisto on monipuolinen ja runsas. Vehka, kurjenmiekkä, punakoiso, rantamatar, suoputki ja terttu- sekä ranta-alpi ovat runsaimmat lajit. Varsinaista mätäspintaa on vähän, hiirenporras ja metsäalvejuuri kasvavat pieninä kasvustoina tervaleppien tyvellä. Eteläosassa on kuivempi mesiangervovaltainen vyöhyke.

Läntisin Bodomin tervaleppäkorven osa-alueista sijaitsee Oitvikenin länsirannalla Oittaaan ulkoilukeskuksen pohjoispuolella. Alueen valtapuuna on tervaleppä, kookkaimmat puut ovat halkaisijaltaan yli puolimetrisiä, ja myös kookkaita lahopuita esiintyy. Rannan tuntumassa kasvaa kiiltopajua. Pensaskerroksessa on lisäksi vadelmaa, tertsuseljaa sekä musta- ja punaherukkaa. Noin puolet aluskasvillisuudesta on järvikortevaltaista välipintaa, jossa on runsaasti myös punakoisoa, ranta-alpia ja vehkaa. Toinen puoli alueesta on mesiangervovaltaista, joukossa myös hiirenporras-ta. Kapeassa rinteessä alueen länsiosassa on tuoreen lehdon lajeja kuten käenkaali ja vuohenputki.

Oittaaan luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoitus päätös 30.10.1990, aluetunnus YSA012957

Pinta-ala 8,02 ha

Oittaaan luonnonsuojelualue sijaitsee Oittaalla Kunnarlantien länsipuolella. Aluetta hallitsee reilun puolen kilometrin matkalla 3–6 metriä leveä Bodominjärvestä laskeva Oittaaanpuro (Glomsinjoki), jonka varrella on monipuolista kasvillisuutta. Pohjoisosassa on muun muassa ajoittain tulvaveden alle jäävää tervaleppäkorpea ja lehtokorpea, etelämpänä myös kuusivaltaista lehtoa. Puustossa on monia muitakin lajeja, kuten tuomea, harmaaleppää, haapaa ja vaahteraa. Lahopuita ja tuulenkaatoja on paljon. Joen varrella kasvaa muun muassa kurjenmiekkää, rentukkaa ja ojakellukkaa. Lehtomaisilla alueilla on esimerkiksi nokkosta, saniaisia ja koiranputkea. Purolaakso on tärkeä myös monille eläimille, kuten liito-oravalle ja kololinnuille.

Ristimäen vedenpuhdistamon pähkinälehto

Paikallisesti arvokas pähkinäpensaslehto

Pinta-ala 0,2 ha

Oittaalla Rantaojantien päässä kasvaa noin neljäkymmentä pähkinäpensasta tien ja kuntopolun väliin jäävällä 40 x 40 metrin laajuisella alueella kasvaa. Viidestä seitsemään metriä korkeat pensaat kasvavat sen verran tiheässä, että latvus on sulkeutunut. Metsikön reunoilla on ylispuina koivua, raitaa ja mäntyä. Metsätyypinä on lehtomainen kangas. Aluskasvillisuuden peittävimmat lajit ovat mustikka, metsäälvejuuri, valkovuokko ja lillukka.

Pohjois-Espoon yleiskaavan osassa I alue on merkitty osittain pientalojen alueeksi (AP) ja osittain virkistysalueeksi (V).

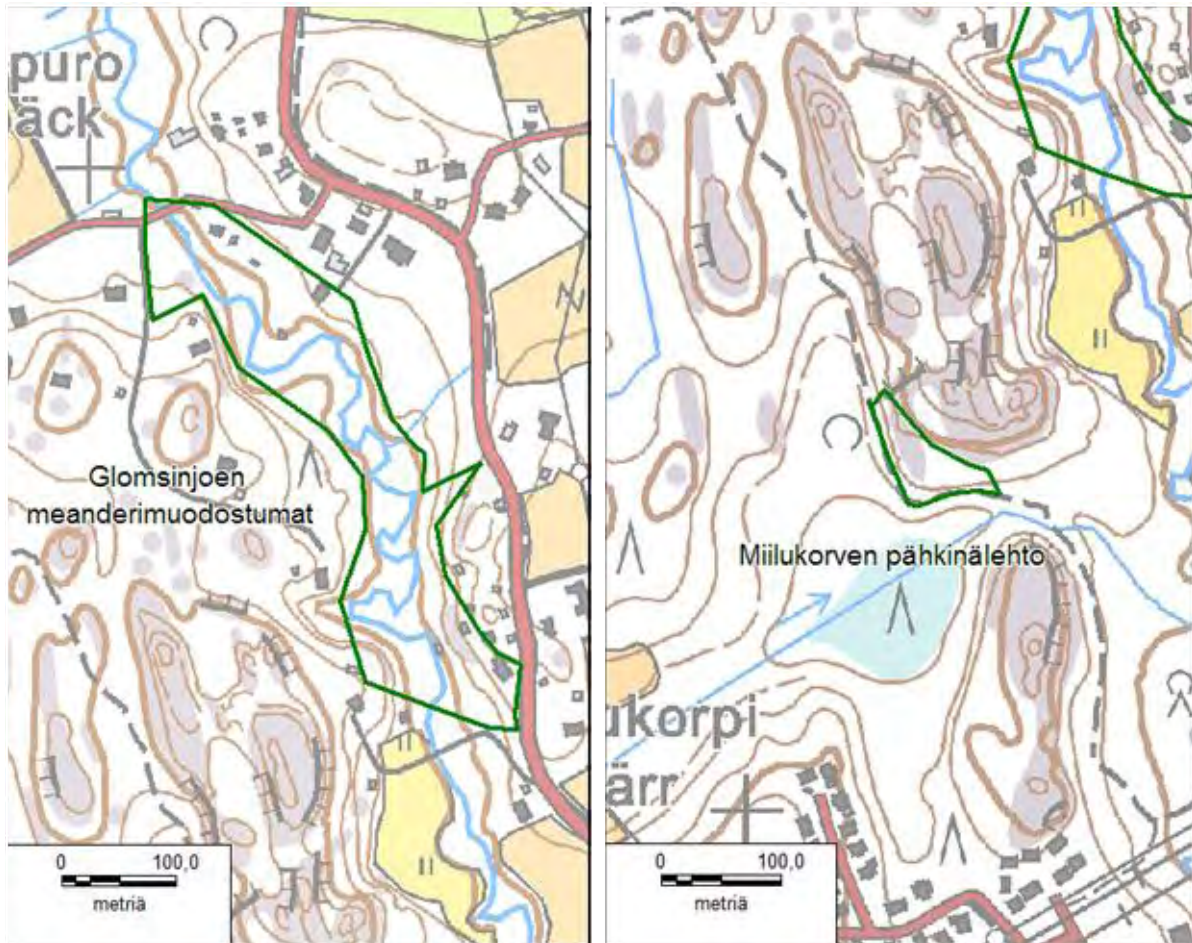
Bodominjärven rantametsä

Paikallisesti arvokas lehtoalue

Pinta-ala 6,1 ha

Bodominjärven etelärannan rinteessä on muutama hehtaari vanhaa käenkaali-oravanmarjatyyppin kuusilehtoa. Tuoreen lehtometsän lomassa on kostean lehdon laikkuja sekä tuoreen ja kostean lehdon välimuotoa. Järven rannassa on tervaleppää kasvava kostean lehdon rantatasanne.

Valtapuuston muodostava kuusikko on etenkin alueen länsiosassa järeää. Kohtalaisen runsaaseen lehtipuualikasvokseen kuuluvat haapa, pihlaja, koivu, raita, vaahtera ja tuomi. Pensaskerroksesta on lehtipuiden taimia ja paikoin paatsamaa. Kenttäkerroksessa vallitsevat käenkaali, oravanmarja, valkovuokko ja metsäalvejuuri. Lehtokasveista kasvistoon kuuluvat myös mustakönnänmarja, sinivuokko ja lehtotähtimö. Harvinaisuuksista yhdessä kostean lehdon laikussa kasvaa uhanalainen lepikkolaakasammal.

Glomsinjoen meanderimuodostumat

Paikallisesti arvokas jokivarsi

Pinta-ala 4,5 ha

Bodominjärvestä etelään laskeva Glomsinjoki on tasaisilla savikkoalueilla voimakkaasti mutkitteleva, meanderoiva. Noin puolentoista kilometrin päässä Bodominjärven jokisuusta sijaitseva mutkitteleva osuus on arvioitu paikallisesti arvokkaaksi luontokohteeksi. Alue on arvokas paitsi geologisesti myös kosteana lehtipuuvaltaisena lehtona ja muinaismuistoalueena.

Jokivarren puusto on vaihtelevaa, valtapuuston muodostavat koivu ja kuusi, mutta isoja tervaleppiä kasvaa jokirannalla yleisesti. Pensaskerrokseen kuuluvat lisäksi tuomi, pihlaja, harmaaleppä ja vaahtera. Jokivarren pitkään tulvivilla osilla niukan ja aukkoisen kasvipeitteen muodostavat vesitähhti, rantamatara, luhtalemmikki ja purolitukka. Rantalehdot ovat kosteaa mesiangervovaltaista suurruoholehtoa. Paikoin on hiirenporraskasvustoja. Valtalajien ohella runsaina

kasvavat ranta-alpi, rentukka, rönsyleinikki ja luhtalemmikki. Lisäksi puronotkon kasvillisuuteen kuuluvat kurjenmieikka, valkovuokko, kevätlehtoleinikki, korpikastikka ja letohorsma. Myös mustakonnanmarja, lehtopalsami ja koiranheisi kuuluvat lajistoon. Alueen arvoa nostaa tiheäpuustoisten osien runsas lahon lehtipuuston määrä.

Pohjois-Espoon yleiskaavan osassa I alue on merkitty luonnonsuojelualueeksi (SL2).

Miilukorven pähkinälehto

Paikallisesti arvokas pähkinäpensaslehto

Pinta-ala 0,5 ha

Miilukorven järvenlaskupohjan koillispuolella on tiheää pähkinäpensaikkaa kasvava lehtomaisen kankaan kallionalusrinne. Hyvin kehittyneet monirunkoiset pähkinäpensaat ovat viidestä kahdeksaan metriin korkeita. Pensaikko on niin tiheää, että aluskasvillisuus jää valon vähäisyyden takia niukaksi. Pensaiden alla kasvaa laajana yhtenäisenä peitteenä kieloa sekä niukemmin valkovuokkoa ja metsäalvejuurta.

Pohjois-Espoon yleiskaavan osassa I alue on merkitty viheralueeksi (V).

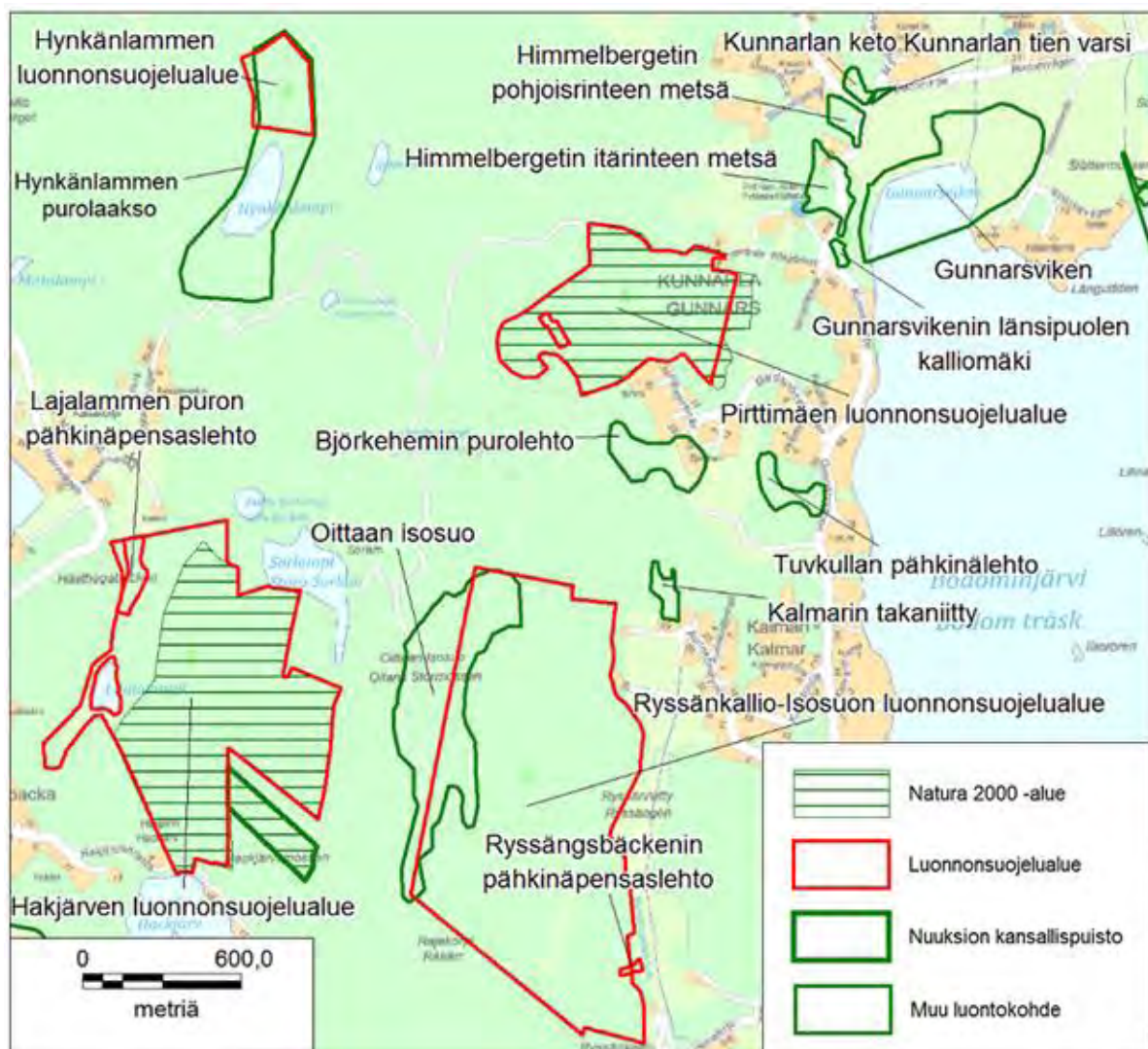
6.5. Kunnarla–Kalmari

Nuuksion Pitkäjärven ja Bodominjärven välisen alueen luontokohteet ovat laajoja, hyvin säilyneitä metsäalueita tai pieniä pähkinälehtoja. Alueella on neljä luonnonsuojelualuetta: Hynkänlammen, Pirttimäen, Hakjärven ja Ryssänkallio–Isosuon luonnonsuojelualueet. Suojeltuja luontotyyppejä on kaksi: Lajalammen puron ja Ryssängsbäckenin pähkinälehdot. Pirttimäen luonnonsuojelualue kuuluu kokonaan ja Hakjärven luonnonsuojelualue suurimmaksi osaksi Nuuksion Natura 2000 -alueeseen (ks. s. 110). Hakjärven luonnonsuojelualueeseen rajoittuu pieni Nuuksion kansallispuisto-alueeseen kuuluva alue.

Hynkänlammen purolaakso on arvioitu maakunnallisesti arvokkaaksi kohteeksi. Alueen paikallisesti arvokkaat luontokohteet ovat pääosin pieniä jalojen lehtipuiden kasvustoja, kuten Himmelsbergeretin metsät tai lehtoja, kuten Tuvkullan pähkinälehto. Gunnarsviken on linnustollisesti arvokas lahti. Karumpia ympäristöjä edustavasta Oittaaan Isosuosta osa kuuluu Ryssänkallio–Isosuon luonnonsuojelualueeseen.

Lisäksi alueella on säilyttämisen arvoinen perinnemaisema ja lähde:

- Kunnarlan tienvarren keto (rajaus ks. s. 136)
- Storkärretin lähde. Paikallisesti arvokas luonnontilainen allikkolähde (ks. s. 171)

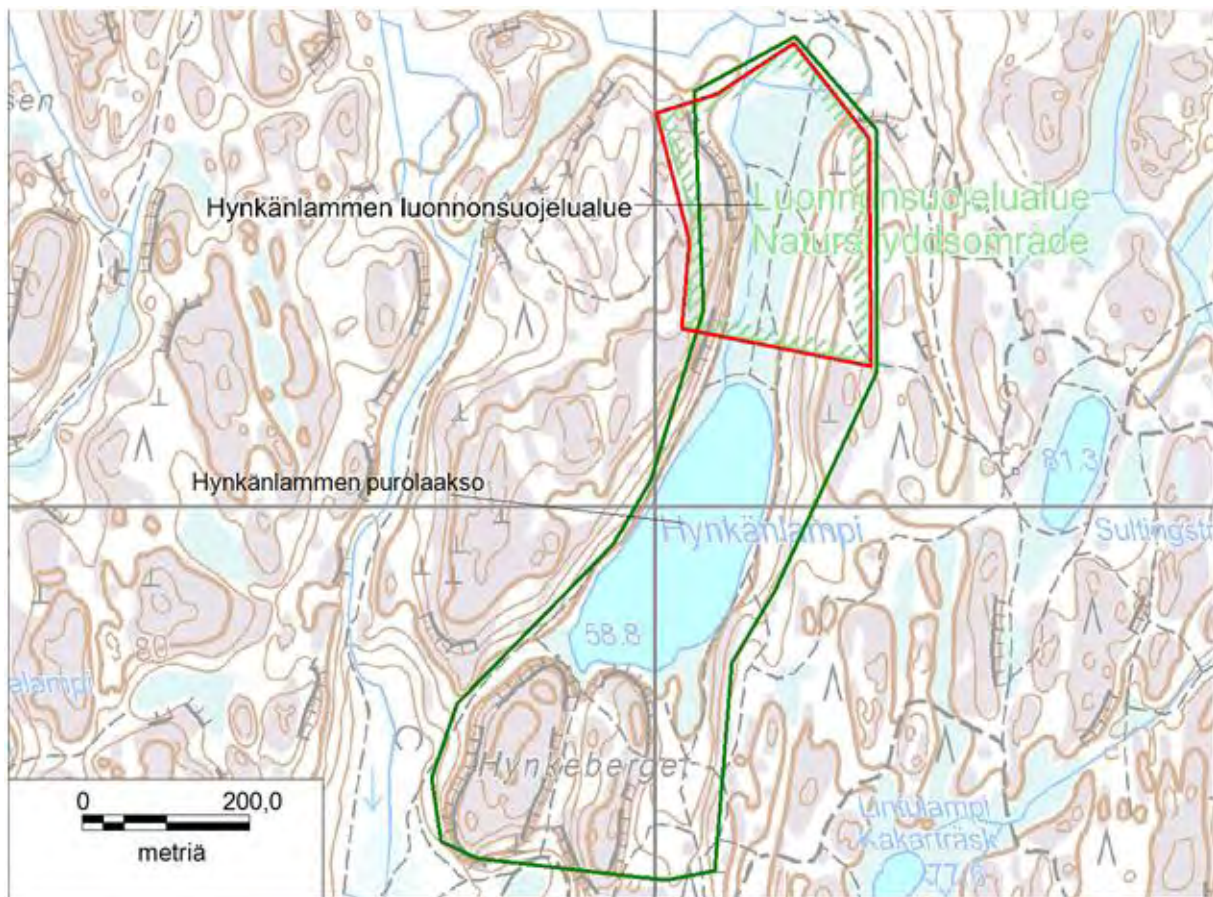
Hynkänlammen luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäättös 27.4.1995, aluetunnus YSA013471

Pinta-ala 7,16 ha

Velskolan Pitkäjärven eteläpuolella sijaitsevaan alueeseen kuuluu Hynkänlammen laskupuro lähiympäristöineen. Puronotkoa ympäröivät paikoin komeat kalliojyrkänteet, länsiosan jyrkänteiden alla on suuria mäntyjä ja rehevää aluskasvillisuutta. Laakson pohjoisosassa on tiheää kuusikkoa kasvavaa korpea. Puronotkossa on saniaiskorpea ja rinteillä tuoreen kankaan kuusikkoa. Siellä täällä kasvaa lehmäksiä.

Hynkänlammen puro-laakso

Maakunnallisesti arvokas luontokohde

Pinta-ala 23,6 ha

Jyrkkien kallioiden ympäröimää Hynkänlampea reunustaa kapea nevaryöhyke, jolla kasvaa muun muassa raatetta, suoputkea, pyöreälehtikihokkia ja riippasaraa. Nevareunuksen ulkopuolella on isovarpurämettä, jota ympäröi vanha metsä.

Alueen pohjoisosassa on suojeltu luonnonsuojelualueena (Hynkänlammen luonnonsuojelualue). Eteläosassa olevalta Hynkebergetiltä on komeat näkymät lammelle ja sitä reunustaville soille.

Ryssängsbäckenin pähkinäpensaslehto

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoituspäätös 10.2.2005, aluetunnus LTA201377

Pinta-ala 0,24 ha

Ryssängsbäckenin pähkinäpensaslehto sijaitsee itään viettävässä rinteessä Bodominjärven länsipuolella Kellonummentien pohjoispuolella. Puuston valtapuuna on kuusi, seassa kasvaa rauduskoivua ja haapaa. Puusto on järeää ja lahopuuta on paljon. Pensaskerroksessa kasvaa noin 85 yli kaksi metriä korkeaa pähkinäpensasta. Muita vaateliaita lehtopensaita ovat näsiä, taikinamarja ja koiranheisi.

Kenttäkerroksen kasvillisuus on valtaosin tuoretta käenkaali-oravanmarjatyypin lehtoa, jonka yleisiä lajeja ovat nimilajien lisäksi valkovuokko, mustikka, korpi-imarre, kielo ja lillukka. Alueen reunoilla on lehtomaista kangasmetsää, jonka valtalajina on mustikka, muita yleisiä lajeja ovat lillukka ja oravanmarja. Alueella on myös kosteaa hiirenporras-käenkaalityypin lehtoa.

Osa Ryssängsbäckenin pähkinäpensaslehdosta on Ryssänkallio–Isosuo luonnonsuojelualueen sisäpuolella.

Ryssänkallio–Isosuo luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 10.6.2009, aluetunnus YSA204838

Pinta-ala 107,2 ha

Luonnonsuojelualuetta luonnehtii monimuotoinen kalliometsien, jyrkkien rinteiden, erityyppisten kangasmetsien ja soiden mosaiikki purojuotteineen ja lähteikköineen.

Alueelta löytyy useita metsien monimuotoisuuden kannalta merkittäviä elinympäristöjä, kuten runsaslahopuustoista kangasmetsää, puustoisia soita ja soiden metsäisiä reunuksia, sekä erityisiä rakennepiirteitä kuten tuulenkaatoja ja lahoja pystypuita, kookkaita vanhoja lehtipuita, lehtoisuutta ja korpisuutta sekä pohjoisessa myös lähteitä. Alueella esiintyy useita uhanalaisia ja harvalukuisia kasvi- ja lintulajeja, muun muassa korpipohtosammal, haapariippusammal, hentosara ja kermakaräppä sekä teeri, metso ja hiirihaukka.

Ryssänkallio–Isosuo metsäalue on Espoon kaupungin 550-vuotisjuhlavuoden metsänsuojelutavoitteiden mukaan perustettu luonnonsuojelualue. Alueen eteläosassa on suojeltu luontotyyppiä, Ryssängsbäckenin pähkinäpensaslehto (LTA201377).

Hakjärven luonnonsuojelualue

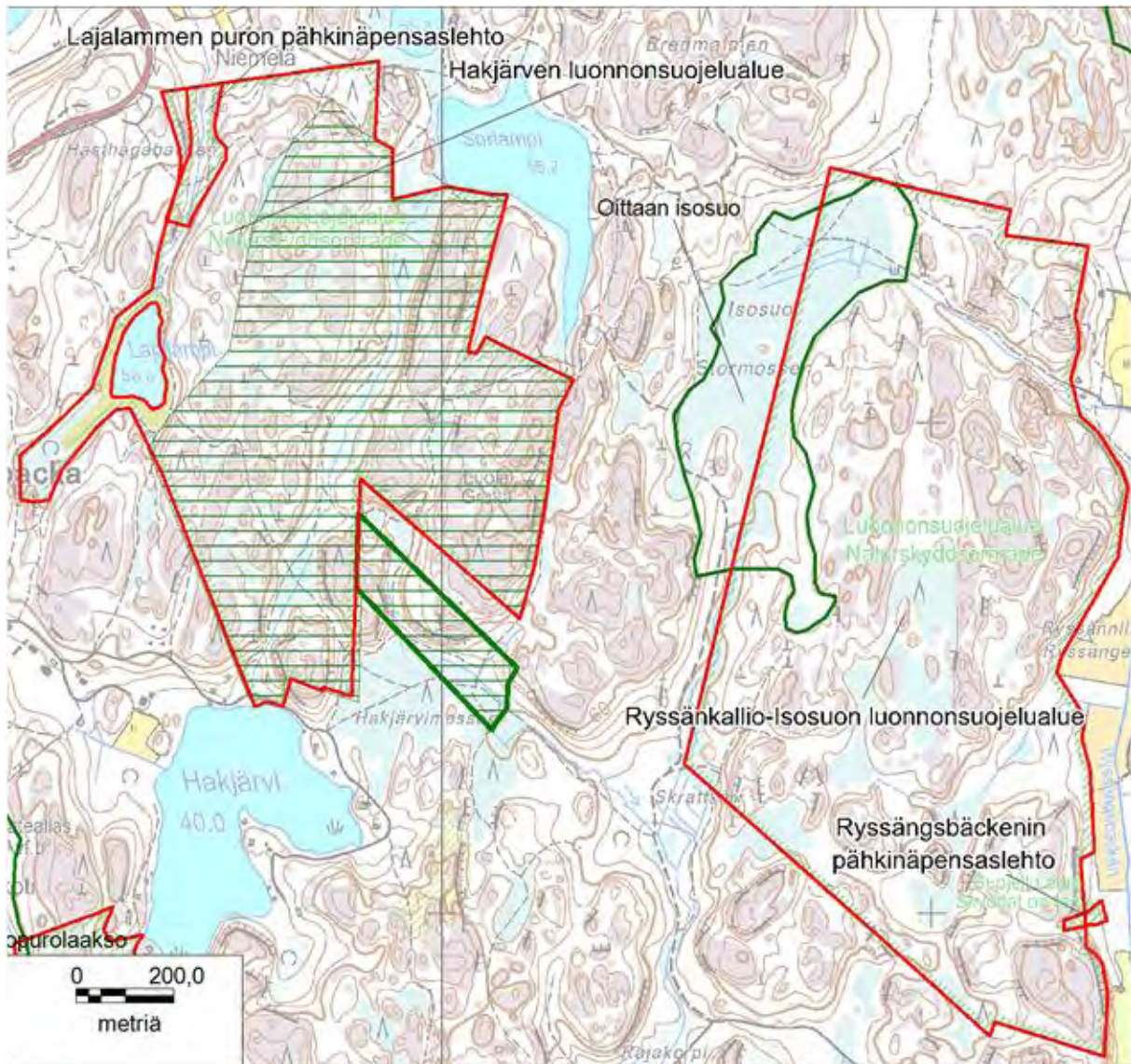
Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 13.11.2008, aluetunnus YSA204242

Pinta-ala 74,38 ha

Hakjärven luonnonsuojelualue on perustettu Hakjärven ja Sorlammen väliselle metsäalueelle. Luonnonsuojelualuetta halkoo kaksi rotkolaaksoa pohjois–eteläsuunnassa. Korkeuserot ovat suuret ja alueella on muun muassa lehtokorpia, karuja kalliometsiä ja soita. Lajalampi on kaunis, laajalti nebareunuksinen lampi. Eläimistöön kuuluu esim. liito-orava, harmaapäätikka ja pikkusieppo.

Alue kuuluu suurelta osin Nuuksion Natura 2000 -alueeseen sekä arvokkaaseen kallioalueeseen Bredmalmenin–Hakjärven kallioid. Alueen luoteisosassa sijaitsee luontotyyppinä suojeltu Lajalammen puron pähkinäpensaslehto (LTA010130)

Lajalammen puron pähkinäpensaslehto

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoituspäätös 6.3.2000, aluetunnus LTA010130

Pinta-ala 1,78 ha

Lajalammen puron pähkinäpensaslehto sijaitsee Nuuksion Pirtkjärven itäpuolella. Jyrkässä rinneessä kasvaa noin 160 elinvoimaista ja monirankaista pähkinäpensasta. Metsä on lehtipuuvaltaista, rauduskoivu ja harmaaleppä ovat runsaimmat, lisäksi alueelle on istutettu saarnia. Pensaskerroksessa on myös lehtokuusamaa, näsiää ja taikinamarjaa ja paatsamaa.

Kenttäkerroksen kasvillisuus on puron reunoilla kostea suursaniaisvaltaista lehtoa, jonka valtalajeina ovat hiirenporras sekä metsäalvejuuri. Rinteillä on tuoretta lehtoa, jonka yleisiä lajeja ovat kielo, metsäkastikka, sananjalka ja lillukka. Muita lajeja ovat sini- ja valkovuokko, vuohen-

putki, jänönsalaatti ja mustakonnanmarja. Rajaukseen sisältyvän pienen kuusikon kenttäkerros on niukka, mustikan ollessa valtalajina.

Alueen itä- ja länsirajat seuraavat puronvarren rinteitä. Pohjoisessa alue rajautuu niittyyn ja etelässä pähkinäpensaan esiintymisalueen rajaan. Alue on kokonaan Hakjärven luonnonsuojelualueen rajauksen sisällä.

Oittaa Isosuo

Paikallisesti arvokas suoalue
Pinta-ala noin 22 ha

Isosuo on pohjoisosasta rämettä ja eteläosasta korpea. Suon eteläosan korvet ja etenkin etelään laskevan puronvarren korvet ovat alueen luonnontilaisimmat ja siten luonnonsuojelullisesti arvokkaimmat osat.

Isosuolta etelään laskevan puronvarren ruohokorpinotko on sekä uomaltaan että puustoltaan luonnontilainen. Puusto on kuusivaltaista ja melko tiheää. Puron tulvavyöhykkeessä kasvaa yleisesti isoja tervaleppiä. Lahopuuston muodostuminen on päässyt alkuun. Aluskasvillisuus on rehevänpuoleisille korville tyypilliseen tapaan ruoho- ja saniaisvaltaista. Aluskasvillisuuden muodostavat isoalvejuuri, oravanmarja, metsäimarre, terttualpi, ranta-alpi, vehka, hiirenporras ja korpi-imarre. Huomionarvoisista kasveista korvessa kasvaa niukkana hentosara. Puronvarsikorvessa on sadan metrin pituinen tulvainen osa, jossa tervaleppä runsastuu valtapuuksi ja kasvillisuus vastaa hiirenporras-vehkaluhtaa. Isosuon eteläosassa on parin hehtaarin laajuudelta luonnontilaista varsinaisen korven ja luhtaisen korven välimuotoa sekä vähän myös turvekankaaksi kuivunutta korpea. Luonnontilaisella osalla on maapuita ja lahokantoja, joiden maksasammalvaltainen päällyskasvillisuus on edustavaa. Yhdeltä lahopuulta löytyi uhanalaisen korpinhohtosammalen esiintymä.

Isosuon koilliskulmauksessa suolta itään laskevan ojan alkukohdassa on kaksiosainen allikkolähde. Noin metrin syvyyisistä allikoista isompi on 5 x 3 metrin ja pienempi 4 x 3 metrin laajuinen. Vesi on melko kirkasta, mutta antoisuus on sen verran vähäinen, ettei vesi ilmeisestikään ole juomakelpoista. Lähteiden vedenpinta on laskenut ojitusten ja puron perkauksen takia, ja allikoiden reunat ovat muuttuneet jyrkkätörmäisiksi. Hetteikköpintojen kasvillisuus puuttuu siten kokonaan.

Vanhojen ojitusten seurauksena suuri osa Isosuosta on kuivunut, joten pohjois- ja keskiosan rämeet ovat rämeturvekangasta ja isovarpurämeen muuttumaa. Ojitusten jälkeen elpynyt puusto haihduttaa sen verran paljon vettä, että suon kuivuminen jatkuu huolimatta vanhojen ojien umpeutumisesta. Suon ennallistamiseksi tarvittaisiin siten puuston poistamista. Luonnontilaisten korpjen ansiosta alue on kuitenkin yhä vähintään paikallisesti arvokas.

Suon itäpuolisko kuuluu Ryssänkallio–Isosuon luonnonsuojelualueeseen.

Himmelbergetin itärinteen metsä

Paikallisesti arvokas luontokohde
Kallionaluslehto ja suojeltu puukuja
Pinta-ala noin 4 ha

Kunnarlantien varressa Bodominjärven pohjoisrannan tuntumassa on luonnonmuistomerkkinä suojeltu puukuja. Puustoon kuuluu isoja tammia, lehtikuusia, lehmuksia ja vaahteroita. Tien itäpuolella on pieni kookaspuustoinen tammimetsikkö ja pellolla lisäksi rivissä neljä hyvin järeää tammea. Tienvarsimetsiköiden aluspuustossa on muutama vuorijalava ja pensaskerroksessa lisäksi muun muassa saarnea, pihlajaa, vaahteraa ja tammea. Arvokkaaseen alueeseen on rajattu puukuja, tähän liittyvä tammimetsä, Himmelbergetin itärinteen kallionaluslehto ja tien itäpuolinen isojen tammien rivi.

Puukujan ja Himmelbergetin kallionlaen välinen rinnemetsä on tuoretta lehtoa. Puusto on lehtipuuvaltaista, tiheydeltään ja rakenteeltaan vaihtelevaa. Järeimmät puut kasvavat tienvarren puukujassa ja sen lähistöllä. Ylä- ja keskirinteesä puusto on harvaa ja melko nuorta. Runsaimmat puulajit ovat haapa, vaahtera, kuusi ja tammi. Aluspuustossa ja pensaskerroksessa on pihlajaa, tuomea, pähkinäpensasta, saarnea ja vuorijalavaa. Runsaina kasvavat tuoreiden lehtojen kasvit: hiirenporras, jänönsalaatti, kielo, oravanmarja, käenkaali, sinivuokko, valkovuokko ja metsäalvejuuri. Paikoittaisia ja edellisiä niukempia ovat koiranheisi, keltamo, vuohenputki, sudenmarja, kivikkoalvejuuri, metsäorvokki ja lehto-orvokki. Viljelyjäänteinä metsässä kasvaa melko runsaana saksankirveliä.

Puukuja, tammimetsä ja kallionaluslehto muodostavat paikallisesti arvokkaan kokonaisuuden, jonka arvo perustuu järeään lehtipuustoon ja lehtokasvillisuuteen. Isot lahovikaiset lehtipuut, kuten tammetsä ja vaahterat, ovat niin sanottuja avainlajeja eli niiden esiintyminen mahdollistaa monien muiden lajien esiintymisen. Lahovikaisissa isoissa puissa on esimerkiksi kololinnuille sopivia pesimispaikkoja ja lepakoille sopivia päiväpiiloja. Espoon pohjoisosien yleiskaavassa alue on merkitty pääosin virkistysalueeksi (V).

Himmelbergetin pohjoisrinteen metsä

Paikallisesti arvokas luontokohde

Kallionaluslehto

Pinta-ala 2 ha

Himmelbergetin luoteisrinteessä kalliorinteen ja Kunnarlantien välissä on kuusi-lehtipuuvaltainen kallionaluslehto. Valtapuina kasvavat kuusi ja vaahtera. Sekapuuna ja aluspuustona on koivua ja haapaa sekä yksi 13 metrin korkuinen vuorijalava, joka lienee levinnyt paikalle kohteen eteläpuolelle istutetusta Kunnarlantien puukujasta. Pensakerroksessa kasvaa tuomen taimien, punaherukan ja taikanamarjan ohella kolmisenkymmentä pähkinäpensasta ja pari lehmusta. Kallionalusmetsä on sen verran varjoisa, että aluskasvillisuus jää osaksi niukaksi ja aukkoiseksi. Runsaimpina kasvavat sinivuokko, käenkaali, mustikka, metsäalvejuuri, kivikkoalvejuuri, sananjalka, valkovuokko ja lillukka. Niukempina kasvistoon kuuluvat myös mustakonnanmarja, sudenmarja, sormisara ja metsäorvokki.

Espoon pohjoisosien yleiskaavassa alue on merkitty pääosin kyläalueeksi (AT).

Kunnarlan keto

Merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala 0,81 ha

Teiden risteyksessä oleva pieni, kuiva mäki, jolla on sijainnut rakennuksia. Asutuksen jäljiltä rinteessä on useita kuoppia. Alue on suurelta osin kuivaa ketoa, jonka valtalajeina ovat huopakeltano, ketomaruna, keltamatar (vaarantunut) ja mäkitervakko, lisäksi esiintyy ketoneilikkaa (silmälläpidettävä) ja pölkkynuohoa. Suuri osa alueesta on mäntyvaltaista metsää, jonka kenttäkerroksessa valtalajeina ovat valkovuokko ja mustikka. Pohjoisessa on kallioalue, jossa esiintyy hie-man kallioketoa, jonka valtalajina kasvaa mäkitervakko. Osa alueesta on nurmipuntarpäävaltaista, heinittynyttä. Alueella on jäljellä muutamia asutuksen aikaisia koristekasveja, kuten narsissi ja kaukasianmaksaruoho.

Espoon kaupungin ympäristökeskus on hoitanut ketoa muun muassa poistamalla kurttu-ruusuja.

Gunnarsviken

Paikallisesti arvokas lintulahti

Pinta-ala 6 ha

Gunnarsviken on matala ja rehevä, savipohjainen järvenlahti Bodominjärven luoteispäässä. Lahti rantoineen on arvioitu paikallisesti arvokkaaksi (Espoon ympäristönsuojelulautakunta 1987) lähinnä linnustoon liittyvien arvojen perusteella. Linnuston nykytilaa ei tarkoin tiedetä. Lahden län-sirannalla on 20–40 metriä leveä rantametsä ja tämän takana peltoa. Rannan puustoisessa vyöhykkeessä on vaihtelevasti koivuvaltaista lehtipuusekametsää, tervaleppälehtoa sekä nuorta lehtipuu-tiheikköä ja pajukkoa. Rantametsä on tulvainen, matalanveden aikaan kuivuva.

Länsirannalla on noin 150 metriä pitkällä osuudella kasvillisuudeltaan edustavaa suurruoho-lehtoa, jossa valtapuuston muodostavat 14–18 metriä korkeat tervalepät. Aluspuustossa kasvaa

tuomea, harmaaleppää ja muutama marjatuomi. Kenttäkerroksessa vallitsevat korkeakasvuiset ruohot: mesiangervo, nokkonen, vuohenputki, metsäalvejuuri, punakoiso ja lehtopalsami. Lisäksi rantametsässä kasvavat muun muassa luhtalemmikki, rönsyleinikki, pitkäpääsara, luhtalitukka, rantayrtti sekä rantatörmän päällä pensaikotatar. Pensaskerroksessa on lehtipuiden taimia ja mustaherukkaa. Lahden luoteisrannalla pellonreunassa kasvaa myös pieni vuorijalava ja muutama saarni, jotka ehkä ovat levinneet läheisiltä pihamailta.

Gunnarsvikenin länsipuolen kalliomäki

Paikallisesti arvokas kallionaluslehto

Pinta-ala 0,5 ha

Gunnarsvikenin länsirannan pellon takana on pieni lehtipuustoinen kalliokumpare, jonka puusto on paikoin nuorta, paikoin varttunutta. Vaahtera on yksi valtapuista ja pensaskerroksessa kasvaa runsaasti pähkinää, joten kohde täyttää luonnonsuojelulain suojeltavan luontotyyppikohteen tunnusmerkit. Vaahteran lisäksi latvuksen muodostavat haapa ja rauduskoivu. Heinittyneellä lakiosalla kasvavat metsälauha, hietakastikka, lehtonurmikka, kivikkoalvejuuri ja maitohorsma. Kallion alusmetsä on tuoretta lehtoa, jossa vuohenputki kasvaa valtalajina. Lisäksi paikalla kasvavat valkovuokko, käenkaali, punakoiso, nokkonen, sinivuokko ja vanhoihin rohdoskasveihin lukeutuva keltamo.

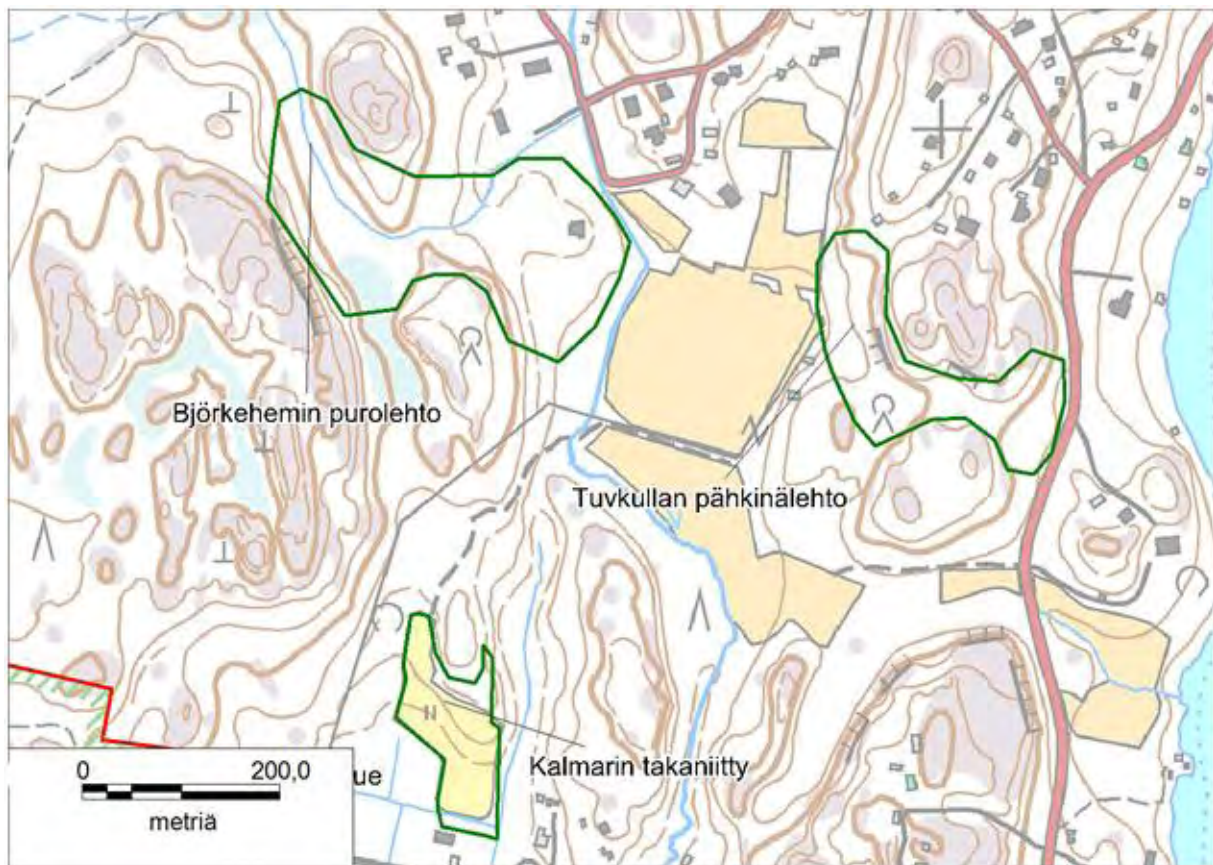
Björkehemin purolehto

Paikallisesti arvokas lehto

Pinta-ala 8,15 ha

Arvokkaan purolehdon rajaukseen sisältyy puroa reunustava 200 metriä pitkä kivikkoinen rinneosuus ja puronvarren korpinotko. Alueen luoteisosan korpinotko on tasarakenteiseksi harvennettua kangaskorven kuusikkoa. Korpirantainen osuus päättyy rinteeseen yläosassa kallionkielekkeeseen, jonka alapuolella on jyrkästi laskeva osuus pienine putouksineen. Lehtorinteessä puronvartta reunustaa kostea ja varjoisa hiirenporrasvaltainen saniaislehto. Vanha valtapuusto on kuusi- ja koivuvaltaista. Isoja tervaleppiä kasvaa harvakseltaan. Aluspuustossa on pihlajaa, tuomea ja kuusta. Saniaisten luonnehtiman aluskasvillisuuden valtalajit ovat hiirenporras, korpi-imarre, metsäimarre, metsäalvejuuri, valkovuokko, käenkaali, mustikka ja oravanmarja. Alempana puronvarressa kasvaa myös rentukkaa, suokelttoa ja suo-orvokkia. Lehtonotkossa ei ole tehty pitkään aikaan hakkuita, minkä seurauksena puusto on järehtynyt ja lahoppuuston muodostuminen on päässyt alkuun. Etenkin rinteeseen tyvellä on melko runsaasti erikokoista kuollutta aluspuustoa.

Pohjois-Espoon yleiskaavan osassa I alue on merkitty kyläalueeksi (AT).

Tuvkullan pähkinälehto

Paikallisesti arvokas pähkinäpensaslehto

Pinta-ala 0,24 ha

Alueeseen kuuluu kalliomäkien välisen notkon rehevät alusrinteet. Alueella on kolme lehtomaisen kankaan puustokuviota. Pähkinää kasvaa runsaasti kaikkien kolmen kuvion pensaskerroksessa ja vähän myös aluspuustossa. Alueen itäpäässä, Kunnarlantiehen rajautuvalla osalla, kasvaa ylispuina harvakseltaan haapaa, kuusta ja mäntyä. Noin 70 metriä tiestä alkaa 1980-luvulla hakattu nuorta mäntyä ja koivua kasvava osa. Alueen pohjoisosassa on 18–20 metriä korkeaa tasarakenteista harvaa koivu-haapametsää. Aluskasvillisuus vastaa lehtomaista kangasta ja osaksi kuivaa puolukka-lillukkatyyppin lehtoa. Runsaimpina kasvavat sananjalka, metsäkastikka, lillukka, valkovuokko, mustikka ja puolukka. Varjoisimmissa osissa kasvistoon kuuluvat myös sinivuokko ja jänönsalaatti.

Tuvkullan alueelta on vanhoja tietoja lehtoneidonvaipasta ja soikkokaksikosta. Pähkinälehtona kohde on paikallisesti arvokas. Pohjois-Espoon yleiskaavan osassa I alue on merkitty virkistysalueeksi (V).

Kalmarin takaniitty

Paikallisesti arvokas luontokohde

Perinnebiotooppi

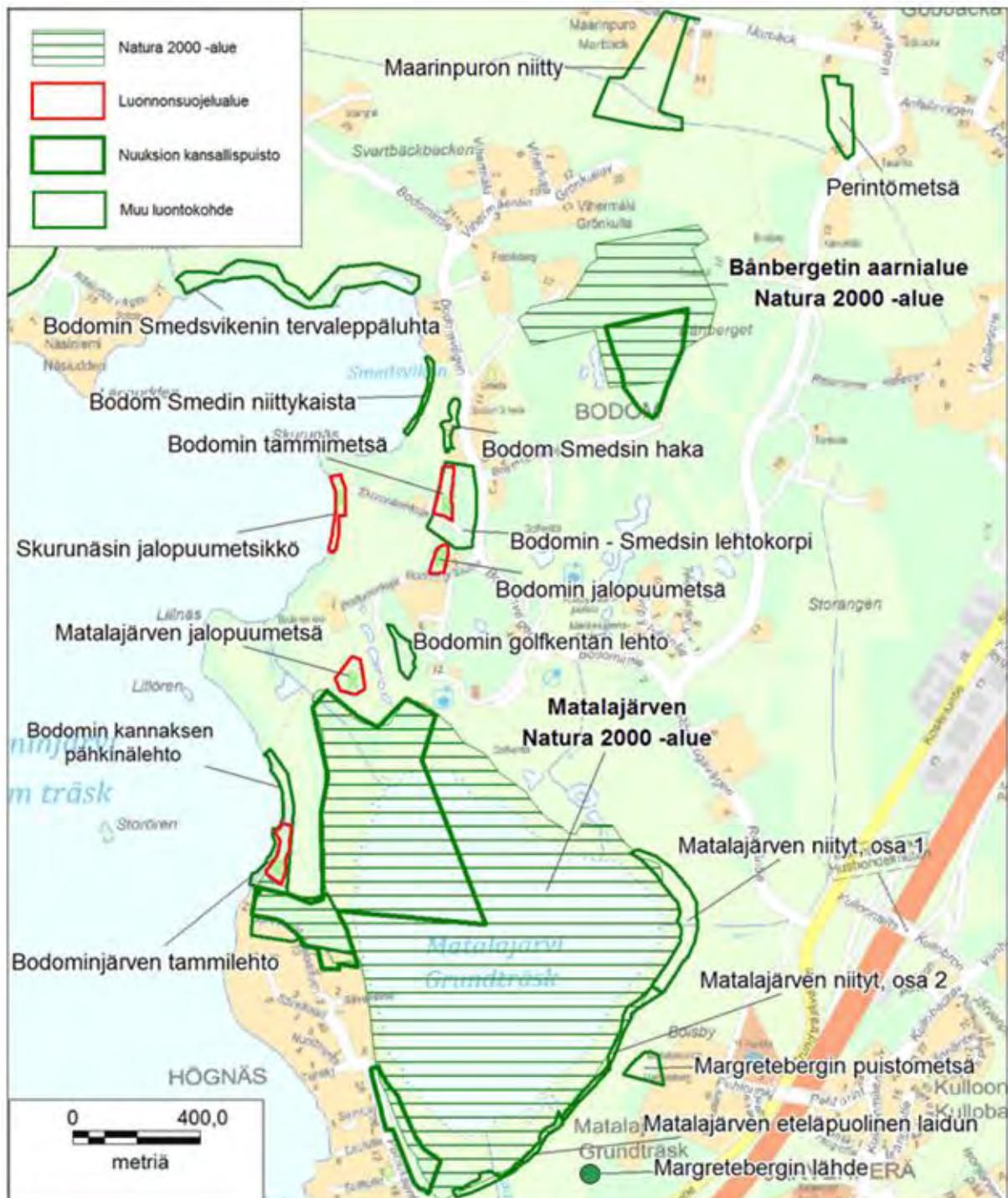
Pinta-ala 1,5 ha

Kalmarin metsäalueella on kaksi toistaiseksi metsittämätöntä pikkupeltoa. Näistä etenkin isompi on kasvistollisesti arvokas. Loivaan etelä- ja länsirinteeseen sijoittuva niitty on alaosassa kosteapohjainen, kun taas yläosan metsänreunassa on kuivaa ketoa. Kasvillisuus on väliin jäävillä tuoreilla osilla heinittynyttä nurmilauhan, nurmirönnin ja niittynurmikan kasvaessa vallitsevina. Ketopientareilla kasvaa peurankelloa, ahopukinjuurta, huopakeltanoa, piennarmataraa ja kissankelloa. Huomionarvoisista niittykasveista kelta-apila on runsas ja ketoneilikka niukka. Molemmat lajit ovat silmälläpidettäviä. Niityn kosteilla ja tuoreilla osilla kasvaa yleisesti musta-apilaa, joka myös on silmälläpidettäväksi luokiteltu niittykasvi. Esiintymä on lähes puolen hehtaarin laajuinen. Niityn kasvistollisten arvojen säilyttäminen edellyttää säännöllistä niittoa.

Pohjois-Espoon yleiskaavan osassa I alue on merkitty maatalousalueeksi (MT).

6.6. Bodom–Matalajärvi

Bodominjärven itäpuolella on kaksi Natura 2000 -ohjelmaan kuuluvaa kohdetta: Bånbergetin aarnialue sekä Matalajärvi. Molemmista alueista osa kuuluu Nuuksion kansallispuistoon. Alueen metsät ovat reheviä ja alueella onkin viisi luontotyyppinä suojeltua jalopuumetsikköä. Bodominjärven pohjoisrannalla on arvokasta tervaleppäluhtaa ja itärannalla myös pähkinälehtoa. Osa-alueen pohjoisosassa on perinneympäristönä arvokas Maarinpuron niitty sekä WWF:n perintömetsäohjelmaan kuuluva Maarinmetsä.

Matalajärven etelärannan tuntumassa sijaitsee useita kasvistollisesti arvokkaita niittyjä ja laidun-
alue. Muita säilyttämisen arvoisia kohteita ovat:

- **Bodomin Smedsin niittykaista** (rajaus ks. s. 145)
- **Margretebergin puistometsä**. Jalopuita, mm. suuria tammia kasvava pieni puistometsikkö (rajaus ks. s. 143)
- **Margretebergin lähde**. 2 x 2 metrin laajuinen allikkolähde, laskupuron varrella runsas esiintymä harvinaista lähdetähtimöä (sijainti ks. s. 143).

Matalajärvi

Natura 2000 -alue

Aluetunnus FI0100092, aluetyyppi SCI

Pinta-ala 111 ha

Valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan kuuluva Matalajärvi on yksi Espoon Natura 2000 -alueista. Natura-rajauksen pinta-ala on 112 hehtaaria, ja siihen kuuluu koko järvi rantametsien. Alueen luoteiskulmaus kuuluu Nuuksion kansallispuistoon. Muukin Natura-alue on tarkoitus liittää kansallispuistoon lähivuosina.

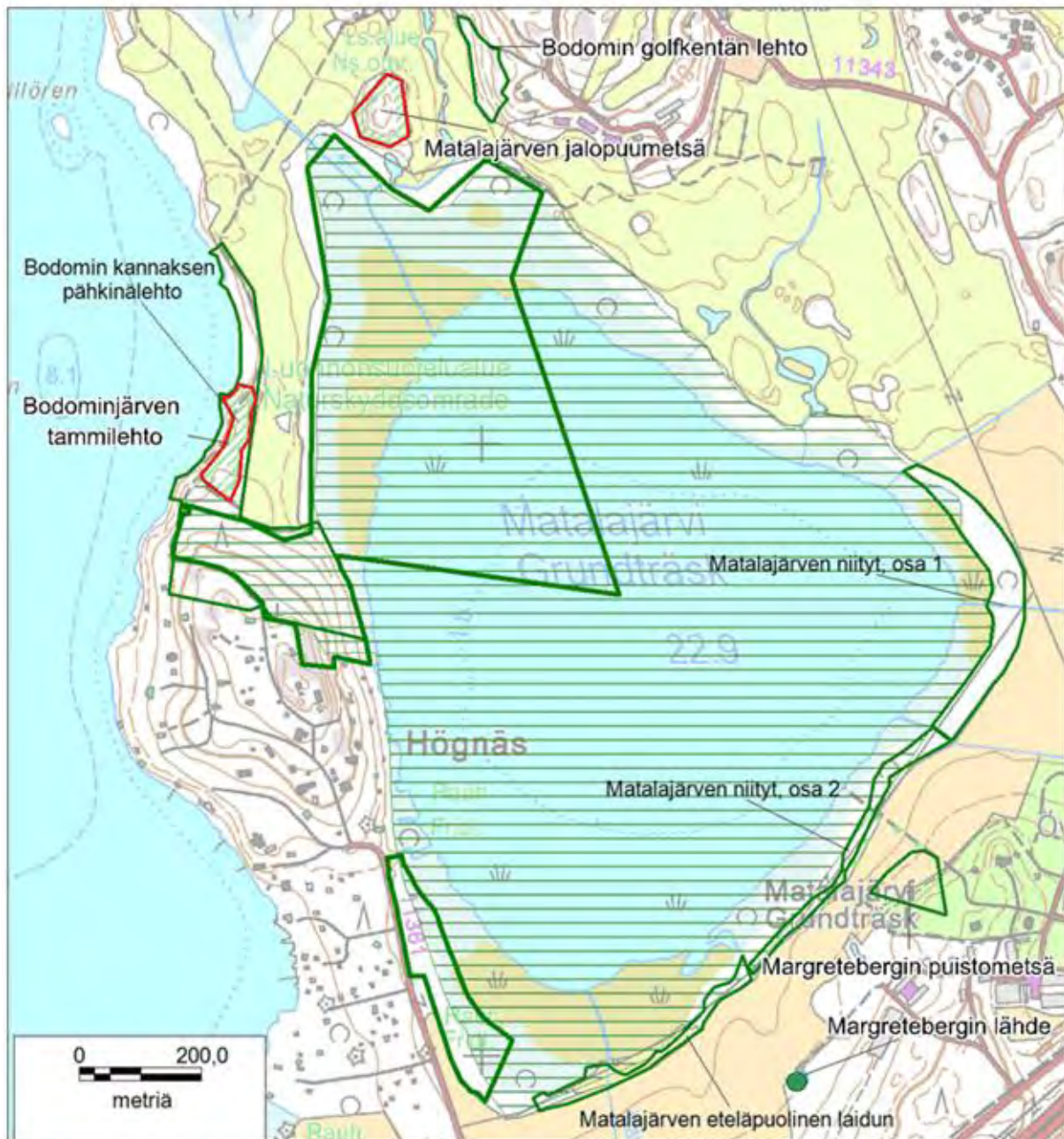
Nimensä mukainen järvi on matala: syvyys on avovesialueellakin enimmillään vähän yli metrin. Matalajärvi on luontaisesti runsasravinteinen ja lähdevaikutteinen. Lisäksi ympäristöstä, muun muassa viljelyksiltä ja golf-kentältä tulee laskuojien kautta järveen ravinteita. Matalajärvi on Uudellamaalla ainoita kasvillisuudeltaan ja kasvistoltaan hyvin edustavana ja melko luonnontilaisena säilyneitä luontaisesti runsasravinteisia järviä. Kasviryhmistä erityisen hyvin edustettuina ovat uposkasvit, joista merkillepantavimpia ovat erittäin uhanalainen hentonäkinruoho ja silmälläpidettävä jouhivita. Levinneisyydeltään itäistä jouhivitaa ei ole tavattu muualta Uudeltamaalta. Hentonäkinruohon kasvupaikkoja maakunnassa on jäljellä tiettävästi vain kaksi.

Matalajärven avovesialueella kasvaa paikoin järvikaislasaarekkeita. Rantoja reunustavat luhdat ja saranevat, jotka ovat laajimmillaan järven etelä- ja pohjoispäässä. Luhdat ovat pääosin ruoko- ja saravaltaisia, rannoilla on myös osmankäämiluhtia ja tervaleppävaltaisia metsäluhtia.

Järven monipuoliseen pesimälinnustoon kuuluu kymmeniä lajeja, muun muassa laulujoutsen, luhtahuitti ja pikkutikka. Muuttoaikoina järvi on Uudenmaan tärkeimpiä vesilintujen levähdys- ja ruokailupaikkoja. Syksyisin siellä voi havaita muun muassa uiveloita, joiden kerääntymät ovat maakunnan suurimpia.

Natura-alueeseen kuuluu myös Bodomin kannaksen pähkinäpensaslehto, jossa kasvaa mm. runsaasti pähkinäpensasta, käenkaalia, sinivuokkoa ja lehtokuusamaa. Lehdon valtapuuston muodostavat kuuset, joukossa on myös haapoja ja koivuja sekä Bodominjärven lähellä tammia.

Matalajärven laidunkäytössä olleet rantaniityt ovat arvokkaita perinneympäristöjä.

Matalajärven jalopuumetsä

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoituspäätös 3.5.2005, aluetunnus LTA201521

Pinta-ala 0,72 ha

Matalajärven jalopuumetsikkö on luontaisesti syntynyt merkittävilta osin jaloista lehtipuista koostuva metsikkö. Se sijaitsee Matalajärven pohjoispuolella metsäsaarekkeella golfkentän laidalla. Puusto on lehtipuuvaltaista sekametsää valtalajeinaan tammi ja rauduskoivu. Muita puulajeja ovat haapa, mänty ja vaahtera. Metsässä kasvaa 43 yli 20 cm läpimitaltaan olevaa tammea ja 20 yli 7 cm läpimitaltaan olevaa vaahteraa. Jalopuut ovat järeitä ja luonnontilaisia, niitä kasvaa tasaisesti koko alueella ja myös taimia on runsaasti. Järein tammi on halkaisijaltaan 81 cm. Alueen itäosassa puus-

toa on hoidettu puistomaisesti. Pensaskerroksen yleisimmät lajit ovat pihlaja ja taikinamarja, lisäksi on koiranheittä ja puiden taimia.

Kasvillisuus on pääosin tuoreen käenkaali-oravanmarjatyypin lehtoa, jonka valtalajina on kieli. Muita yleisiä lajeja ovat lillukka, mustikka, lehtonurmikka, valkovuokko ja vuohenputki. Lisäksi on käenkaalia, sinivuokkoa, nuokkuhelmikkää ja valkolehdokkia.

Bodominjärven tammilehto

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoituspäätös 30.12.2004, aluetunnus LTA201179

Pinta-ala 0,46 ha

Bodominjärven tammilehto on luontaisesti syntynyt merkittävältä osin jaloista lehtipuista koostuva metsikkö. Se sijaitsee Bodominjärven ja Matalajärven välisellä kannaksella Matalajärven Natura-alueen Nuuksion kansallispuistoon kuuluvan osan tuntumassa.

Puusto on lehtipuuvaltaista harvaa sekametsää, jota on hoidettu jalopuita suosien. Valtalajeina kasvavat haapa ja tammi. Yli 20 cm halkaisijaltaan olevia tammia on 30 ja yli 7 cm halkaisijaltaan olevia vaahteroita kolme. Jalopuut ovat luonnontilaisia ja hyväkuntoisia. Alueella kasvaa myös rauduskoivua, kuusta ja mäntyä. Pensaskerroksessa kasvaa noin 180 yli kaksi metriä korkeaa pähkinäpensasta, lisäksi on lehtokuusamaa, taikinamarjaa ja koiranheittä.

Kenttäkerroksen kasvillisuus on tuoretta käenkaali-oravanmarjatyypin lehtoa, jonka valtalajeina kasvavat kieli, lillukka, ja lehtonurmikka. Muita lajeja ovat ahomatara, metsäkastikka, käenkaali, valkovuokko ja mustikka, myös valkolehdokkia esiintyy. Kenttäkerroksen kasvilajistossa kulttuurivaikutus on selvästi havaittavissa.

Tammilehto on osa laajempaa, paikallisesti arvokasta Bodomin kannaksen pähkinälehtoa.

Bodomin tammimetsä

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoituspäätös 24.10.2002, aluetunnus LTA010262

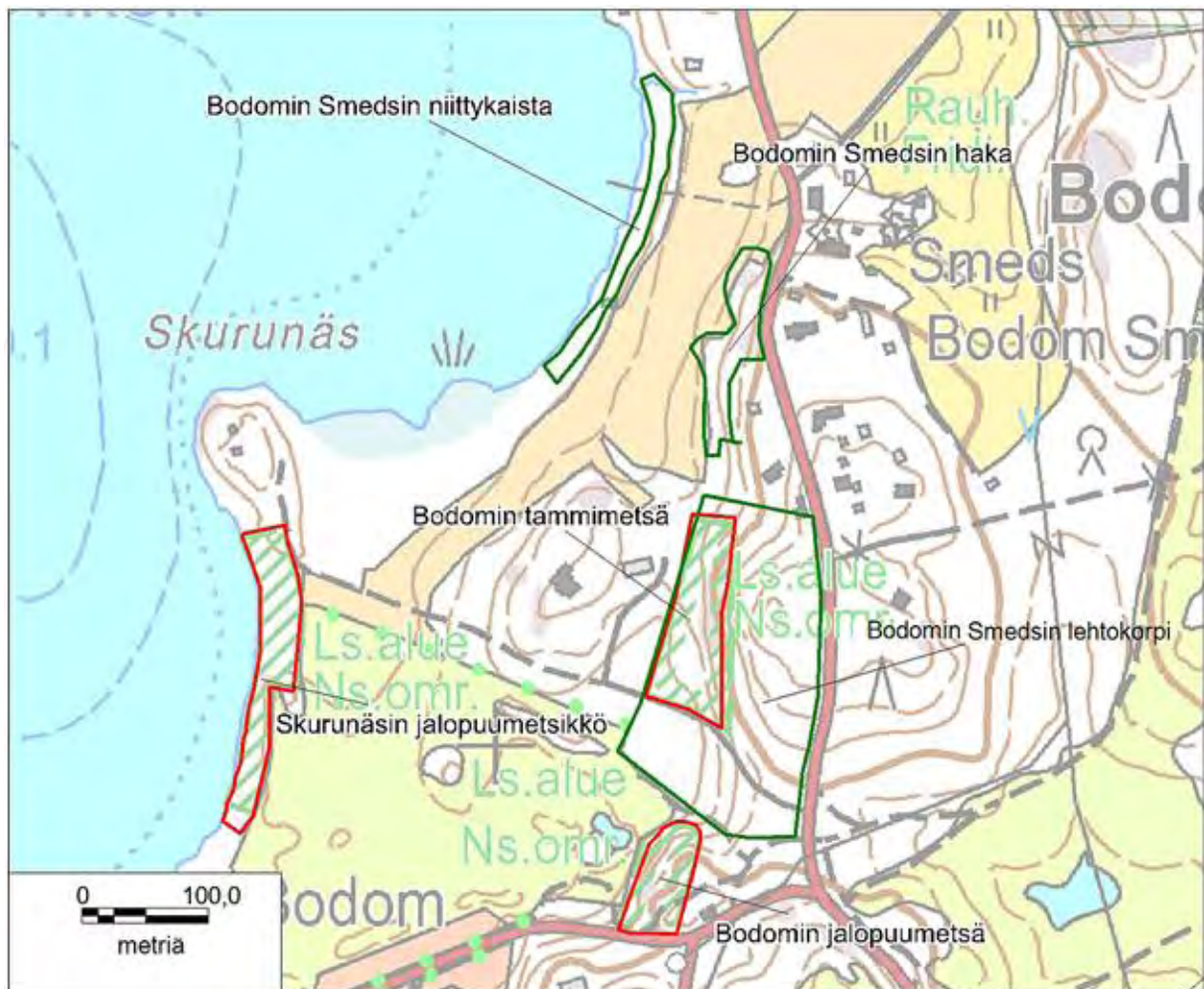
Pinta-ala 0,67 ha

Bodomin tammimetsä on luontaisesti syntynyt merkittävältä osin jaloista lehtipuista koostuva metsikkö. Se sijaitsee Bodominjärven itäpuolella, Skurunäsinkujan pohjoispuolella.

Tammimetsä sijaitsee kalliojyrkänteiden alla paikoin kivikkoisessa rinteessä. Lehtipuuvaltaisella alueella kasvaa haapaa, pihlajaa ja järeitä kuusia. Lehdossa kasvaa lisäksi 20 tammea ja 9 vaahteraa. Pensaskerroksen runsaimmat lajit ovat pähkinäpensas, pihlaja ja haapa, muita lajeja ovat muun muassa paatsama, tervtuselja, taikinamarja ja koiranheisi.

Kenttäkerroksen valtalajina on mustikka, myös käenkaali, nuokkuhelmikkä, ja metsälauha ovat runsaita. Jänönsalaattia, sinivuokkoa ja valkovuokkoa esiintyy pieninä kasvustoina.

Alue on rajattu luontotyyppien esiintymän mukaisesti. Bodomin tammimetsä sijoittuu Espoon pohjoisosien yleiskaavan osassa I maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M), joka on osoitettu myös kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi ympäristöksi. Alue on osa Espoon arvokkaisiin luontokohteisiin kuuluvaa Bodomin Smedsin lehtokorpea.

Bodomin jalopuumetsä

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoituspäättös 19.1.2001, aluetunnus LTA010263

Pinta-ala 0,36 ha

Bodomin jalopuumetsikkö on luontaisesti syntynyt merkittävilta osin jaloista lehtipuista koostuva metsikkö. Se sijaitsee Bodominjärven itäpuolella Bodominkujan pohjoispuolella. Pienellä kalliojyrkänteellä ja sitä ympäröivällä alueella sijaitsevalla alueella on runsaasti jalopuita. Kalliojyrkänteen alla on kuusivaltaista tuoreen kankaan metsää. Kallion päällinen on kivikkoista, kasvillisuus on rehevämpää ja siinä on selvästi kulttuurivaikutusta. Kallion päällä kasvaa runsaasti vaahteraa sekä joitain kookkaita tammia, vaahteroita on 51 ja tammia 6. Suurimmat tammet kasvavat tien reunassa sekä piha-alueen laidalla.

Pensaskerroksessa runsaimpia ovat lehtipuiden taimet ja vadelma, lisäksi esiintyy pähkinäpensasta ja lehtokuusamaa. Kallion alla kenttäkerroksen yleisimmät lajit ovat käenkaali, mustikka, metsäalvejuuri, metsälauha ja metsäkorte. Kallion päällä vallitsevat vuohenputki, nokkonen ja ahomansikka. Kalliorinteessä on käenkaali-oravanmarjatyyppin lehdon lajistoa, kuten sinivuokkoa, valkovuokkoa, kieloa, lillukkaa ja oravanmarjaa.

Alue rajautuu etelässä tiehen, idässä piha-alueeseen, lännessä hakattuun korpeen ja pohjoisessa kalliojyrkänteen reunaan.

Skurunäsin jalopuumetsikkö

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoituspäätös 27.7.2005, aluetunnus LTA201668

Pinta-ala 0,61 ha

Skurunäsin jalopuumetsikkö on luontaisesti syntynyt merkittävilta osin jaloista lehtipuista koostuva metsikkö. Se sijaitsee Bodominjärven itärannalla golfkentän reunalla.

Alueen puusto on monilajista lehtimetsää, jonka valtapuuna on tervaleppä, muita lajeja ovat haapa, rauduskoivu, kuusi ja mänty. Jalopuumetsikössä kasvaa lisäksi 30 yli 7 cm läpimittaista vaahteraa ja 20 yli 20 cm läpimittaista tammaa. Osa tammista on hyvin järeitä. Lahopuustoa on melko vähän, mutta paikoin on melko järeitäkin maa- ja pystylahopuita. Niukassa pensaskerroksessa on lehtipuiden taimien lisäksi taikinamarjaa, punaherukkaa ja lehtokuusamaa.

Kenttäkerroksen kasvillisuus on pääosin tuoretta käenkaali-oravanmarjatyypin lehtoa, jonka valtalajina on lillukka. Muita yleisiä lajeja ovat valkovuokko, metsäkorte, lehtonurmikka, kiolo ja mustikka. Rannassa on kosteaa, runsasravinteista käenkaali-mesiangervotyypin lehtoa, jonka eteläosassa valtalajina on mesiangervo ja pohjoisosassa punakoiso. Kenttäkerroksen kasvillisuus on paikoin kulttuurivaikutteista.

Bånbergetin aarnialue

Natura 2000 -alue

Tunnus FI0100091

Pinta-ala 17,7 ha

Bånbergetin aarnialue sijaitsee Bodominjärven koillispuolella ja Röyläntien länsipuolella. Alueen korkeusvaihtelut ovat suuria. Kasvillisuus vaihtelee karuista kanervaisista kalliomänniköistä rinteiden tuoreisiin kuusikoihin, metsäkorte- ja saniaisvaltaisiin korpiin ja puronotkojen reheviin lehtoihin. Puusto on suurelta osin vanhaa ja kookasta. Alueella on myös kohtalaisesti lahopuuta. Lehtomaisilla paikoilla kasvaa muun muassa mustakokkonmarjaa ja pähkinäpensasta.

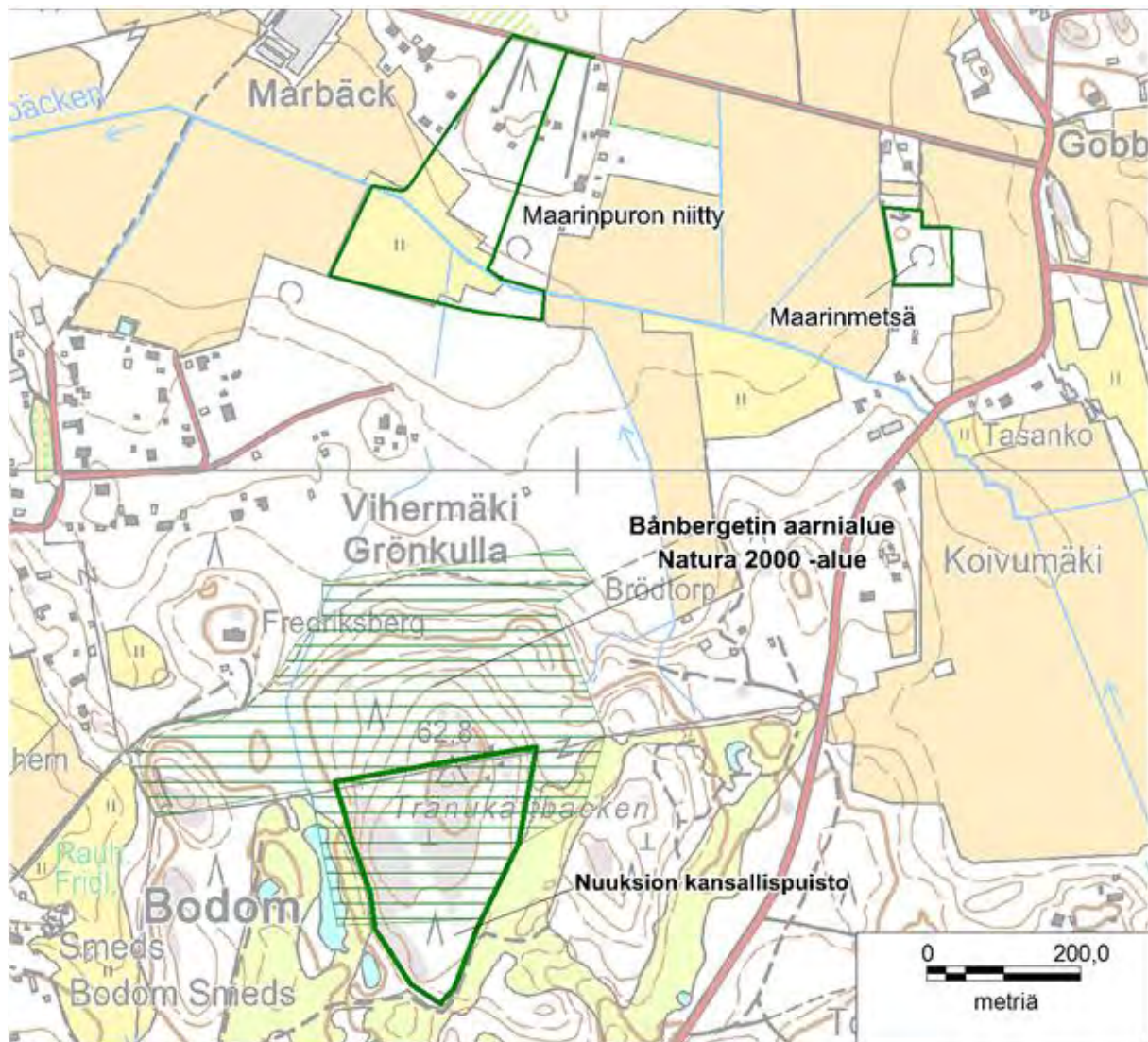
18 hehtaarin laajuinen aarnialue on yksi espoolaisista Natura 2000 -kohteista. Nuuksion kansallispuistoon on liitetty noin viiden hehtaarin alue Bånbergetin eteläosasta. Loputkin Natura-alueesta on tarkoitus liittää Nuuksion kansallispuistoon tulevaisuudessa.

Bodomin golfkentän lehto

Paikallisesti arvokas jalopuulehto

Pinta-ala 0,63 ha

Alue sijaitsee Bodominjärven itäpuolella rinteessä golfkentän ja matalan kalliojyrkänteen välissä (karttarajaus sivulla 143). Tuoreen lehdon puusto muodostuu lehtipuista, joiden joukossa on suuria, vanhoja tammia ja vaahteroita. Suurimman tammen halkaisija on noin metri. Pensaskerroksessa on pähkinäpensasta ja tuomea. Kenttäkerroksen lajeja ovat mm. valkovuokko, vuohenputki ja metsäälvejuuri. Pohjakerros on karikkeen peittämää ja sammalia on vain vähän.

Bodominjärven kannaksen pähkinälehto

Maakunnallisesti arvokas pähkinäpensaslehto

Pinta-ala 6,58 ha

Alue sijaitsee Matalajärven ja Bodominjärven välisellä kannaksella (karttarajaus s. 143). Metsä on kuusivaltaista, mutta lehtipuustoa on runsaasti ja rinteiden yläosassa kasvaa myös tammia ja vaahteraa. Myös lahoppuuta on runsaasti. Pensaskerroksessa on pähkinäpensaahan lisäksi lehtipuiden taimia sekä lehtokuusamaa ja taikinarajaa.

Aluskasvillisuuden valtalaji on käenkaali, muita runsaita lajeja ovat mustikka, kielo ja lillukka. Alueella on myös sinivuokkovaltaista lehtoa. Matalajärven rannan tuntumassa on tervaleppäkorpea, jossa kasvaa muun muassa hiirenporrasta, vehkaa ja punakoisoa.

Suuri osa lehdon eteläpäästä kuuluu Nuuksion Natura 2000 -alueeseen ja Nuuksion kansallispuistoon. Alueen keskiosassa on luontotyyppinä suojeltu Bodominjärven tammilehto.

Matalajärven niityt

Erittäin merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala 3,28 ha

Laajahko rantaniittyalue Matalajärven itäreunalla, jota hevoset laiduntavat kesäisin (karttarajaus s. 143). Laajin ja parhaiten tutkittu alue sijaitsee järven itäisimmällä rannalla (niityn osa 1). Niitymäistä laidunta jatkuu kapeana vyöhykkeenä myös etelämmäksi (osa 2). Useassa kohdassa on edustavaa ja monilajista pienruohokasvillisuutta. Huomionarvoisia kasvilajeja alueella ovat nurmitatar, kartioakankaali, hirssisara, mäkikaura, purtojuuri, ketonoidanlukko (silmläpidettävä laji), keltamatar (vaarantunut laji) ja mesimarja.

Alueen kasvillisuus vaihtelee pienpiirteisesti: alueella on nurmipuntarpää-, niityleinikki- ja kevätleinikkivaltaista tuoretta heinäniittyä, mesiangervo-, ojakellukka- ja niityleinikkivaltaista suurruhoniittyä, kosteaa saravaltaista niittyä sekä tuoreen pienruoho- ja suurruhoniityn seka-muotoa. Viimeksi mainitulla kasvaa runsaana mesiangervo muodostaen mättäitä, joiden välissä on pienruohokasvillisuutta, muun muassa keltamataraa, niitynätkelmää, nurmitatarta, hiirenvirnaa, siiankärsämöä ja metsäapilaa. Kapea pienruohokaistale sijoittuu niityn ja ojan väliin laidunaidan alle. Näissä kohdissa runsaita ovat muun muassa keltamatar, nurmitatar, nurmirölli, niitynätkelmä ja ahdekaunokki. Myös ketonoidanlukko kasvaa pienruohoisessa kohdassa alueen keskivaiheilla. Muuten keskiosa alueesta on kapeaa aidan alla kulkevaa kaistaletta lukuun ottamatta hyvin rehevä, jossa nurmipuntarpää ja kirjopillike ovat runsaita. Taantunut nurmitatar kasvaa Matalajärven alueella erityisen runsaana yksittäisen männyn lähellä sekä pohjoispäädyn hakamaisella alueella. Purtojuuri on kohtalaisen runsas alueen luoteiskulmassa.

Alue on yksi harvoja yhä laidunkäytössä olevia perinneympäristökohteita Espoossa. Rantaniityt ja haka muodostavat maisemallisesti kauniin kokonaisuuden, joka rajautuu Matalajärven länsiosaan ja Margretebergin peltoihin idässä. Osa niityistä sisältyy Matalajärven Natura 2000 -alueeseen.

Matalajärven eteläpuolinen laidun

Merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala 0,85 ha

Matalajärven eteläpuolella on vielä hieman jäljellä entistä rantalaidunta (karttarajaus s. 143). Kapea tuoreen niityn kaista noudattaa sähkölinjaa kosteamman rantaniityn ja pellon välissä. Alue on jaettu kahteen hevoslaitumeen. Itäpuolinen alue on rehevämpi ja avonaisempi, lyhyeksi syöty. Valtalajeina ovat nurmilauha, rönsyleinikki ja ketohanhikki. Pellon ja niityn välissä on suuri tammi. Alueen länsipuoli on monilajisempi, mutta pensoittumassa. Myös niitylle kasatut ojan ruoppausmassat ovat hankaloittaneet niitykasvien säilymistä ja laskeneet alueen arvoa. Länsiosassa kasvavat kuitenkin vielä muutamassa melko edustavassa pienruohokohdassa mm. jäkki ja nurmitatar. Runsaita ovat rätvänä, nurmirölli, jokapaikansara, ojakärsämö ja siiankärsämö. Kosteammassa kohdassa sarat ja röyhyvihvilä ovat runsaita. Huomionarvoisia kasvilajeja alueella ovat jäkki, nurmitatar ja hirssisara.

Bodomin Smedsin haka

Erittäin merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala 0,44 ha

Pienen punaisen mökin länsipuolisessa rinteessä (karttarajaus s. 145) on kaunis koivuhaka, jonka valtalajit ovat valkovuokko, mustikka ja punanata sekä voimakkaasti levittäytyvä sananjalka. Katajaa kasvaa haassa melko runsaasti. Hieman pohjoisempaa on pieni kallioketo- ja niittyalue. Alue on monilajinen, sisältäen paljon arvokasta niittylajistoa. Rinne on ollut joskus ilmeisesti laitumena. Vaahteran vesat ovat vallanneet kohteen pohjoisosan. Haan kaakkoisreunassa lupiini on valtaamassa alaa sananjalan lisäksi. Huomionarvoisia kasvilajeja alueella ovat kartioakankaali, valkolehdokki, ketoneilikka (silmälläpidettävä laji), virnasara, hirssisara ja keväthanhikki. Rannan ja pellon välissä on hyvin kapea niittymäinen kaistale, jossa kasvaa muutama kataja.

Alue on maisemallisesti kaunis, ja se liittyy Bodomin Smedsin kulttuurihistoriallisesti merkittävään vanhaan kyläalueeseen. Hakamaa muodostaa yhdessä vanhojen rakennusten ja laidunnetujen peltujen sekä rannan kanssa kauniin kokonaisuuden, joka kannattaa säilyttää avoimena.

Bodomin Smedsvikenin tervaleppäluhta

Paikallisesti arvokas tervaleppäluhta

Pinta-ala 1,95 ha

Luontokohteeksi rajattu alue on Smedsvikenin lahden pohjoisrannan tulvavaikutteista, hankalaskulkuista rantametsää. Puusto on varttuvaa–varttunutta tervaleppää. Kauempana rannasta ja korkeammilla paikoilla on myös koivua ja haapaa sekä havupuita, paikoin on tiheää tuomipensaikkaa. Kenttäkerroksen märemmillä paikoilla esiintyy luhtalajistoa, kuten vehkaa, kurjenmiekkää, luh-tasaraa, punakoisoa, rantakukkaa, ranta-alpia, rantamataraa, suoputkea ja rantayrttiä. Myös mesiangervo on runsas. Harvinaisemmista lajeista tavataan pitkäpääsaraa ja särmäputkea. Järven puolella kasvaa muutaman kymmen metrin leveydeltä järviruokoa, järvikaislaa ja osmankäämiä.

Alue on säilynyt luonnontilaisena, rannan pikkuniemessä on soutuvenevalkama, mutta vaikeakulkuisuuden takia ei polkuja juuri ole. Rantavyöhyke on viitasammakon elinaluetta. Alueella pesii myös harvalukuinen pikkutikka.

Maarinmetsä

Perintömetsä

Perustettu 30.8.2006

Pinta-ala 0,7 ha

Maarinpuro-nimisen tien eteläpuolella on peltojen ympäröimä haapavaltaista varttunutta sekametsää kasvava metsikkö (karttarajaus s. 147). Alueen suojelu perustuu maanomistajan ja WWF:n (Maailman luonnonsäätiön) väliseen Perintömetsä-sopimukseen. Sopimuksella pyritään turvaamaan alueen luonnonarvojen säilyminen. Puustossa on haavan lisäksi kuusta ja koivua. Kenttäkerroksessa on tuoreen lehdon lajistoa, muun muassa metsäapilaa, kalvassaraa, kieloa, karhunputkea, nuokkuhelmikkää, purtojuurta, paimenmataraa ja ahomansikkaa. Alueella kasvaa myös metsäruusua ja vadelmaa.

Maarinpuron niitty

Merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala 5,22 ha

Maarinpuron niitty on entinen peltoalue (karttarajaus s. 147), jonka kasvillisuus on varsin monipuolista. Peltoa on viljelty ilman torjunta-aineita, joka selittää monien kasvilajien esiintymisen. Pelto on kehittynyt niittymäiseksi ja sillä kasvaa runsaasti kukkivia kasveja. Runsaita ovat mm. niittynätkelmä, kelta-apila ja mäkikuisma. Huomattavan runsaita ovat myös mäkivirvilä ja peltovirvilä, myös aholeinikkiä esiintyy kohtalaisen runsaasti.

Omistaja on hoitanut niittyaluetta kulottaen ja nyttemmin niittäen. Kulotusta on tehty noin viiden vuoden ajan. Hoidon jälkeen mm. kelta-apila, mäki- ja peltovirvilä ovat levittäytyneet laajalle. Alueen eteläpuolella on laaja alue kosteaa niittyä, joka on myös ollut aiemmin peltona.

Espoon kaupungin ympäristökeskuksen 2000-luvun alkuvuosina teettämässä perinneympäristöselvityksessä on huomionarvoisiksi kasvilajeiksi mainittu seuraavat: kelta-apila (silmläpidettävä), musta-apila (silmläpidettävä), mäkikuisma, mäkivirvilä, sikojuuri ja kartioakankaali. Lisäksi on monena vuonna tavattu vaarantunutta hirvenkelloa. Kaikki huomionarvoiset kasvilajit kasvavat paikalla edelleen. Lajit ovat ketojen ja muiden perinneympäristöjen taantuneita kasveja. Kelta- ja musta-apilan esiintymät kuuluvat Espoon laajimpiin.

Huomionarvoisia perhosia alueella ovat muun muassa kirjoverkkoperhonen (rauhoitettu, luontodirektiivin liitteen IV laji), karttaperhonen, tuominopsasiipi, ritariperhonen, pihlajaperhonen, suokeltaperhonen ka rinnehopeatäplä.

Kohteen rajauksessa on mukana myös niityn ja Maarinpuron tien välinen metsäalue pihamaineen. Alue on aikoinaan ollut laitumena. Laidunkauden jäljiltä paikalla kasvaa muun muassa sikojuurta. Lajistoon kuuluu myös särmäputki kaukana tyypillisiltä merenrantaniittyjen kasvupaikoiltaan.

6.7. Röylä–Snettans

Röylän länsi- ja pohjoispuolisella lähes asumattomalla metsäalueella on yksi luonnonsuojelualue (Sorvalampi–Häkläjärven metsäalue), maakunnallisesti arvokas Lillmossenin suo, kaksi paikallisesti arvokasta puronvarsilehtoa ja yksi merkittävä perinnemaisema-alue, Snettansin tilan vanha lammaslaidun.

Sorvalampi–Häkläjärven metsäalue

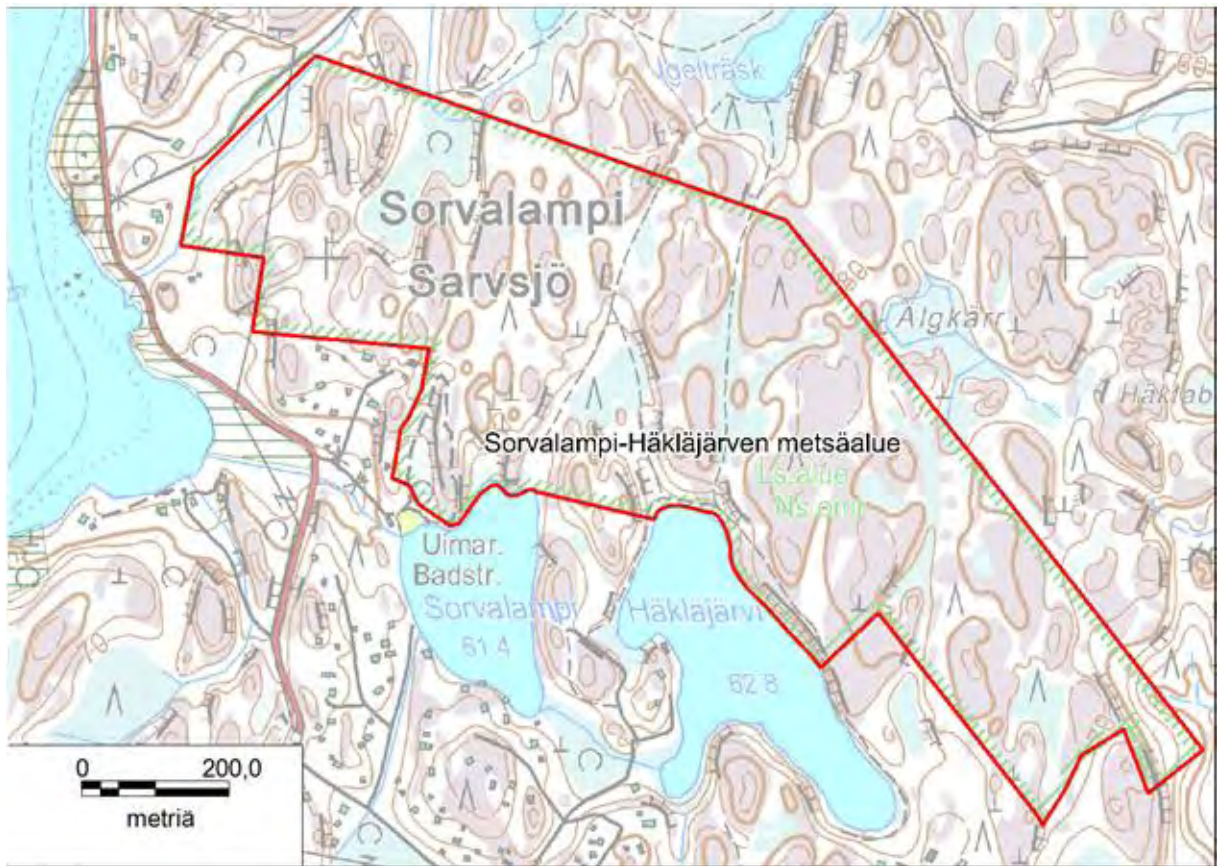
Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 18.12.2009, aluetunnus YSA205512

Pinta-ala 51,66 ha

Sorvalampi–Häkläjärven metsäalueen luonnonsuojelualue sijaitsee Velskolan Pitkäjärvestä itään, Sorvalammen ja Häkläjärven pohjoispuolella. Harvinaisen luonnontilaisena säilynyt alue muodostaa yhtenäisen luonnonsuojelullisesti arvokkaan metsä- ja suoalueiden kokonaisuuden. Alueella esiintyy hyvin monenlaisia elinympäristöjä, jotka tarjoavat lukuisille lajeille sopivia elinpaikkoja.

Sorvalampi–Häkläjärven alueelle luonteenomaista ovat komeat, jyrkkäpiirteiset kalliot jäkäläisine mäntymetsineen, näiden väliset erilaiset räme- ja korpimuodostumat sekä kangasmetsistä lehtoihin vaihtelevat kuusivaltaiset metsätyypit paikoin runsaine lahoppuustoineen. Monimuotoisuutta lisäävät pienet purot ja norot, tervaleppäkorpi sekä paikoin esiintyvät pähkinäpensaat ja metsälehmuksset.

Alueella esiintyy metsien monimuotoisuuden kannalta merkittäviä elinympäristöjä, kuten lehtoa, runsaslahopuustoista kangasmetsää, puustoisia soita ja suonreunametsiä sekä erityisiä rakennepiirteitä kuten suuria maapuita, lahoja pystypuita, erirakenteista metsää, korpisuutta ja jalopuita.

Sorvalampi–Häkläjärven metsäalue on Espoon kaupungin 550-vuotisjuhlavuoden metsänsuojelutavoitteiden mukaan perustettu luonnonsuojelualue.

Lillmossen

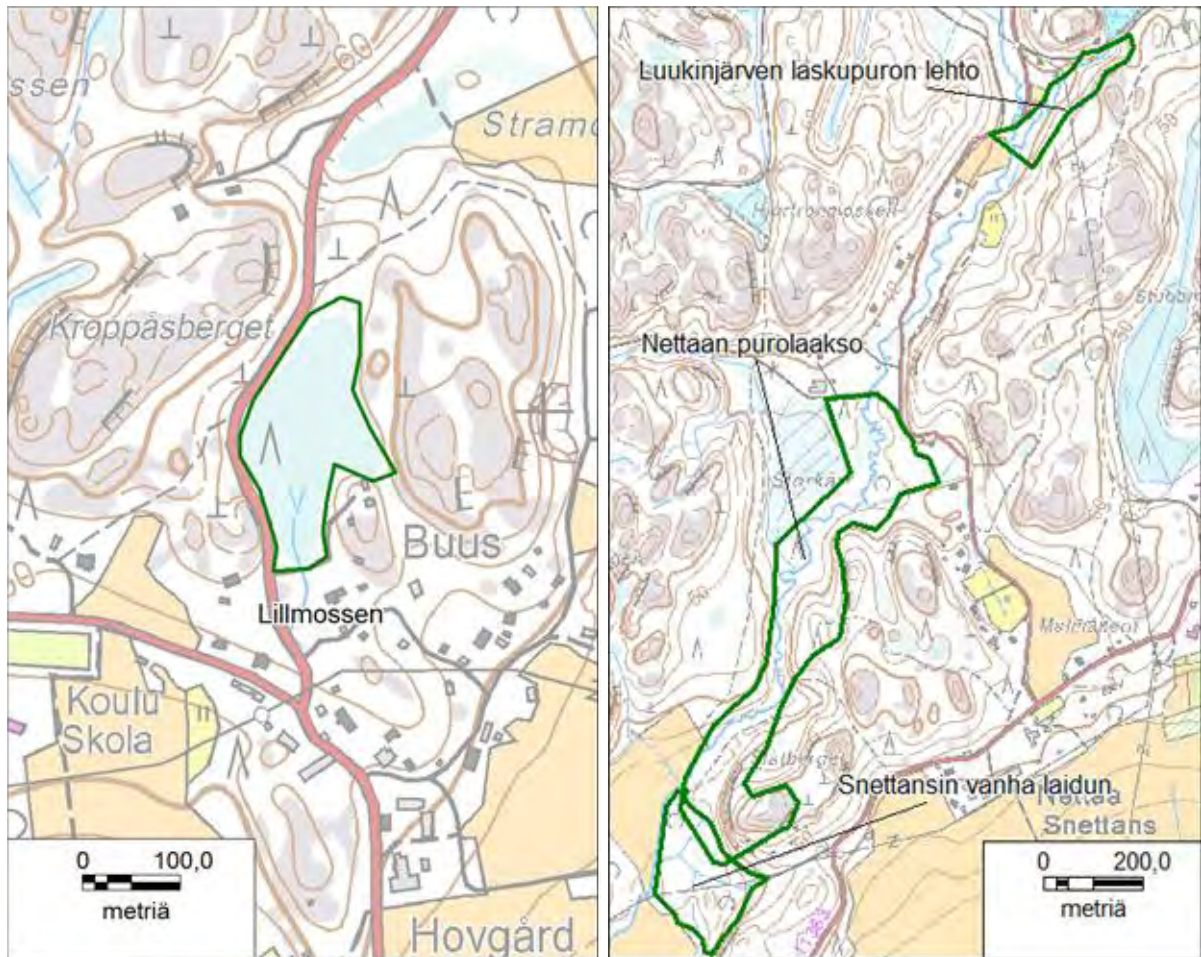
Maakunnallisesti arvokas suo

Pinta-ala 2,33 ha

Lillmossen on pieni, runsaan kahden hehtaarin laajuinen suo, joka sijaitsee Röylässä Vanhan Lahnuksentien itäpuolella noin 150 metriä Snettansintien ja Röyläntien risteyksestä pohjoiseen. Suon kohdalla on sijainnut Palojärvi-niminen lampi, joka on kasvanut kokonaan umpeen. Lammesta on jäljellä enää muutaman neliömetrin laajuinen allikko suon eteläosassa.

Maakunnallisesti arvokkaalla suolla on monia suotyyppejä: eteläosassa on ruoho- ja heinäkorpea, muu suo lähinnä lyhytkorsinevaa ja isovarpurämettä. Suurin osa suosta on puutonta nevaa. Suo säilynyt varsin luonnontilaisena, se on maisemallisesti kaunis ja kasvillisuudeltaan edustava. Suolla kasvaa useita pääkaupunkiseudulla harvinaisia suokasveja, kuten leväkköä, villapääluikkaa, juurtosaraa, rimpivesihernettä ja valkopiirtoheinää. Alueella on myös vaateliaita rahkasammalia sekä silmälläpidettävää suovalkkua.

Suo rajautuu lännessä maantiehen ja idässä kallioiseen metsään. Pohjoispuolella on tuore hakkuuaukko. Pohjois-Espoon yleiskaavan osassa I Lillmossen on merkitty luonnonsuojelualueeksi (SL1).

Snettansin vanha laidun

Merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala 3,63 ha

Röylässä sijaitseva Snettansin tilan vanha, syrjäinen lammaslaidun on melko laaja. Sen länsi- ja eteläosa ovat hakamaista ja niillä kasvaa runsaasti valkovuokkoa ja metsäkortetta. Pääosa alueesta on kosteaa, lajistoltaan niukkaa niittyä, jonka poikki kulkee ojia. Katajaa kasvavat pienet, muusta ympäristöstä korkeammalla olevat alueet ovat monilajisempia. Näillä kasvavat runsaina muun muassa rätvänä, valkovuokko, nurmitädyke, metsälauha, nurmirölli, ahomatar ja siiankärsä. Pieni osa alueen itäreunassa on metsälaidunta. Alueella kasvaa kohtalaisen runsaana mesimarja. Pähkinäpensasta kasvaa laidunalueen pohjoisosassa ja vielä runsaammin kalliojyrkänteiden alla laitumen koillispuolella.

Snettansin laidunta käytetään edelleen lammaslaitumena. Laidun on merkitty Pohjois-Espoon yleiskaavan osassa I maa- ja metsätalousalueeksi (M).

Nettaan purolaakso

Paikallisesti arvokas puronvarsilehto

Pinta-ala 12,6 ha

Nettaan purolaakso sijaitsee Röylässä Snettansintien ja Luukintien länsipuolella. Alue rajoittuu etelässä Snettansin vanhaan laitumeen ja pohjoisessa Velskolan Pitkäjärvelle menevään tiehen. Purolaaksoon kuuluu myös kalliomännikköisen ja jyrkkärinteisen Slätbergetin länsiosa. Nettaan purolaakson luonnontilaa ovat heikentäneet harvennushakkuut ja niitä seuranneet myrskytuhot. Länsipuolella sijaitseva Storkärren korpi on ojitettu ja puusto hakattu paljaaksi. Puronvarren puusto on kuitenkin monin paikoin säilynyt hyvänä ja alueen läpi laskevan Lukbäckenin uoma luonnontilaisena. Vaateliaita kasvilajeja tavataan etenkin eteläosan lehtokorvessa.

Luukinjärvestä alkava Lukbäcken mutkittellee (meanderoi) voimakkaasti Nettaan purolaaksoissa monessa kohdassa. Puro on hiekkapohjainen ja 1–2 metrin levyinen. Luukintien lähellä uoma mutkittellee kuusikossa, jossa kasvaa myös muun muassa harmaaleppää. Etelämpänä kapeassa laaksossa muinainen vuolaampi virta on kuluttanut hiekkamuodostuman reunaan jyrkän törmän. Näiden paikkojen välissä on myös virtauksesta sivuun jääneitä juoluoita, jotka ovat kourumaisia ja pitkänomaisia tai kasvillisuudeltaan ympäristöstään selvästi eroavia kosteita painanteita.

Puronvarsi ovat paikoin tiheän saniaiskasvuston valtaama. Lajistoon kuuluvat muun muassa hiirenporras, isoalvejuuri, metsäalvejuuri ja näitä harvinaisempi kotkansiipi. Muita tyypillisiä kasvilajeja ovat muun muassa jänönsalaatti, lehtotähtimö, lehtopalsami, rantaminttu, leskenlehti ja metsäkorte. Eteläpäässä kasvaa myös järeitä tervaleppiä. Rajauksessa mukana olevalla Slätbergetin rinteellä kasvaa runsaasti pähkinäpensaita. Rinteen puustoa on viime vuosina harvennettu.

Alue rajautuu eteläpäästään Snettansin vanhaan laitumeen. Purolaakso on merkitty Pohjois-Espoon yleiskaavan osassa I maa- ja metsätalousalueeksi (M).

Luukinjärven laskupuro

Paikallisesti arvokas puronvarsilehto

Pinta-ala 2,04 ha

Luukinjärven eteläpäästä alkava puro laskee kivikkoisen, kapean ja jyrkkärinteisen laakson läpi. Alempana laakso levenee ja mutkittelleen puron ympäristö muuttuu reheväksi lehdoksi ja lehtokorveksi. Puusto on harmaaleppää, tervaleppää, koivua ja kuusta. Purolehdossa kasvaa vaateliaita kosteiden lehtojen kasveja, kuten kotkansiipeä, velholehteä, lehtopalsamia, lehtotähtimöä, lehtoleinikkiä ja koiranvehnää. Purolaakson itärinne on kuusivaltaista metsää. Rinteen puustoa on harvennettu, ja kenttäkerroksessa on lehtomaisen kankaan ja tuoreen lehdon lajistoa, muun muassa valkovuokkoa, käenkaalia ja imikkää. Lähellä järvenrantaa on myös istutuskuusikkoa. Purolehdon länsipuolella on pihamaita ja eteläpuolella pieni pelto.

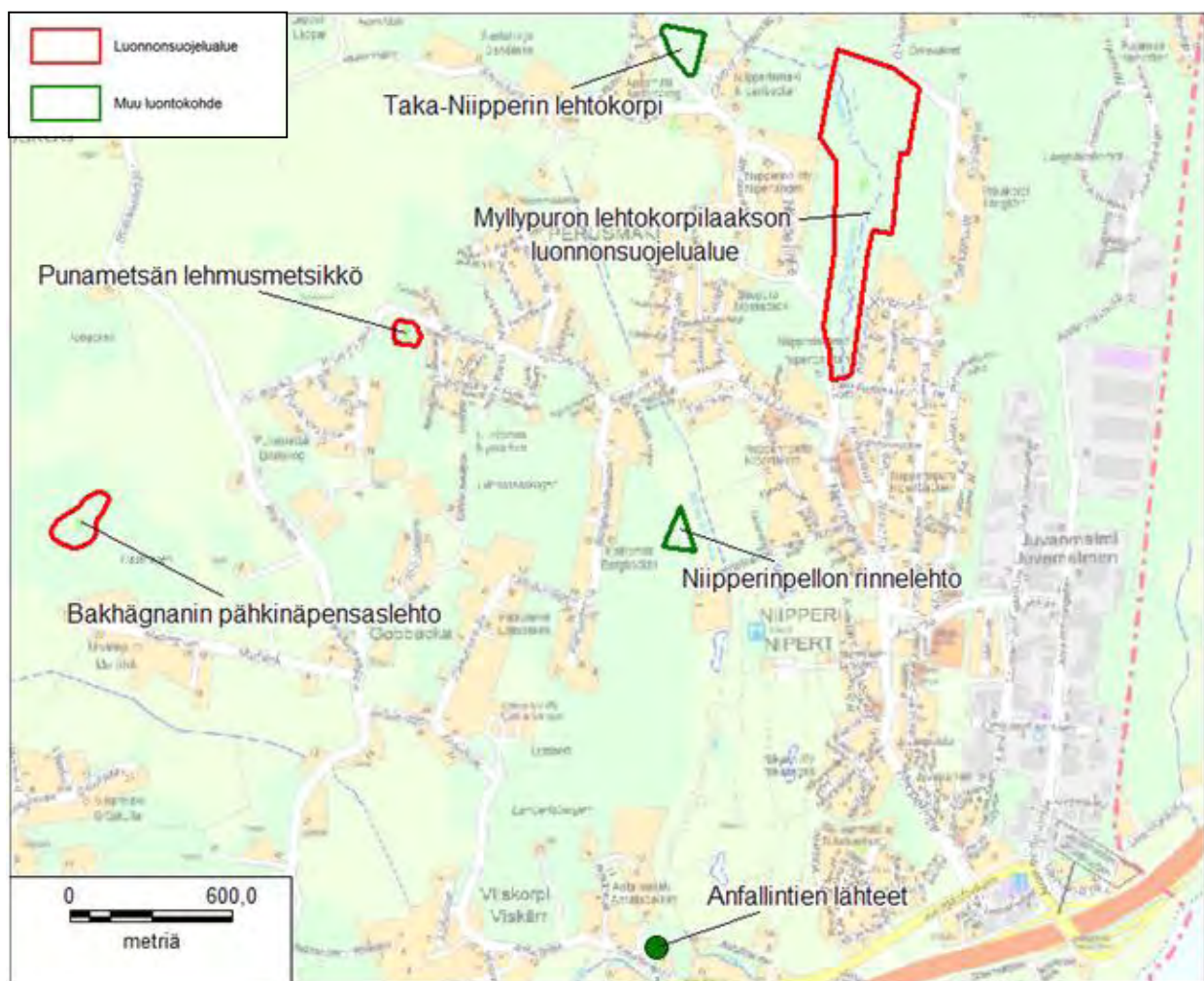
Luukinjärven laskupuron lehto on monipuolinen ja runsaslajinen luontokohde, joka on säilyttämisen arvoinen. Puronvarsi on merkitty Pohjois-Espoon yleiskaavan osassa I maa- ja metsätalousalueeksi (M).

6.8. Viiskopi–Gobbacka–Niipperi

Niipperin ja Röylän välisellä alueella on säilynyt rakennettujen alueiden lomassa joitain luonnontilaisia metsäkuvioita. Alueella on kolme luonnonsuojelulla rauhoitettua aluetta, joista yksi on luonnonsuojelualue (Myllypuron lehtokorpilaakson luonnonsuojelualue) ja kaksi suojeltuja luontotyyppiä (Bakhägnanin pähkinälehto ja Punametsän lehmusmetsä). Perusmäen eteläosassa sijaitseva Liselott on suojeltu määrääjäksi.

Muita säilyttämisen arvoisia kohteita ovat

- **Niipperinpellon rinnelehto.** Pieni lehtoalue, jonka läpi virtaa kausikuiva puro, metsälehmuksen kasvupaikka (rajaus ks. s. 158).
- **Taka-Niipperin lehtokorpi.** Rehevää metsäkortekorpea, vaateliasta lajistoa, mm. korpi- ja kaislasara (rajaus ks. s. 156).
- **Anfallintien lähteet.** Kolme melko luonnontilaista allikkolähdettä loivassa rinteessä.

Myllypuron lehtokorpilaakson luonnonsuojelualue

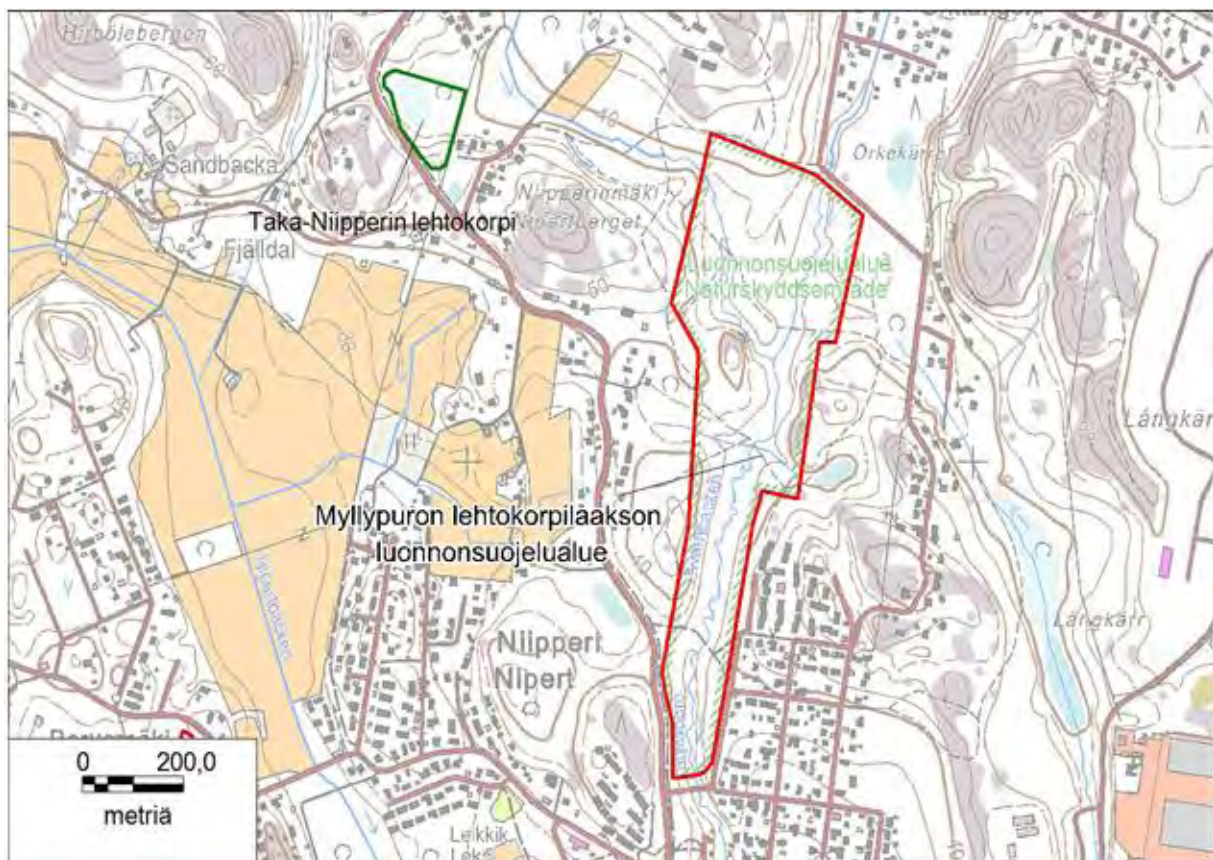
Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 15.5.2009, aluetunnus YSA204852

Pinta-ala 23,6 ha

Myllypuron lehtokorpilaakson luonnonsuojelualue sijaitsee Niipperin pohjoispuolella ja se on maakunnallisesti arvokas ja harvinaisen luonnontilaisena säilynyt luontokokonaisuus. Alueelta löytyy useita metsien monimuotoisuuden kannalta merkittäviä elinympäristöjä, kuten lehtoa, runsaslahopuustoista kangasmetsää ja pienvesien lähimetsää, sekä erityisiä rakennepiirteitä, kuten suuria maapuita ja lahoja pystypuita, kookkaita vanhoja lehtipuita, lehtoisuutta sekä korpisuutta. Alueella elää lisäksi uhanalainen liito-orava. Vaateliaista kasvilajeista alueella kasvavat muun muassa kotkansiipi, lehtopalsami ja lehtopähkämö sekä harvinaiset korpiliekosammal ja kaislasara. Arvokkaasta, vanhoja metsiä ilmentävästä kääpälajistosta alueella on tavattu muun muassa ruostekääpä, aarnikääpä ja rusokääpä. Pesimälinnustoon kuuluvat muun muassa pyy, palokärki ja tilitaltti. Joinakin vuosina alueella tavataan myös pikkutikka, pohjantikka ja pikkusieppo.

Myllypuron alue on Espoon kaupungin 550-vuotisjuhlavuoden metsänsuojelutavoitteiden mukaan perustettu luonnonsuojelualue.

Bakhägnanin pähkinäpensaslehto

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoituspäättös 10.3.2003, aluetunnus LTA010267

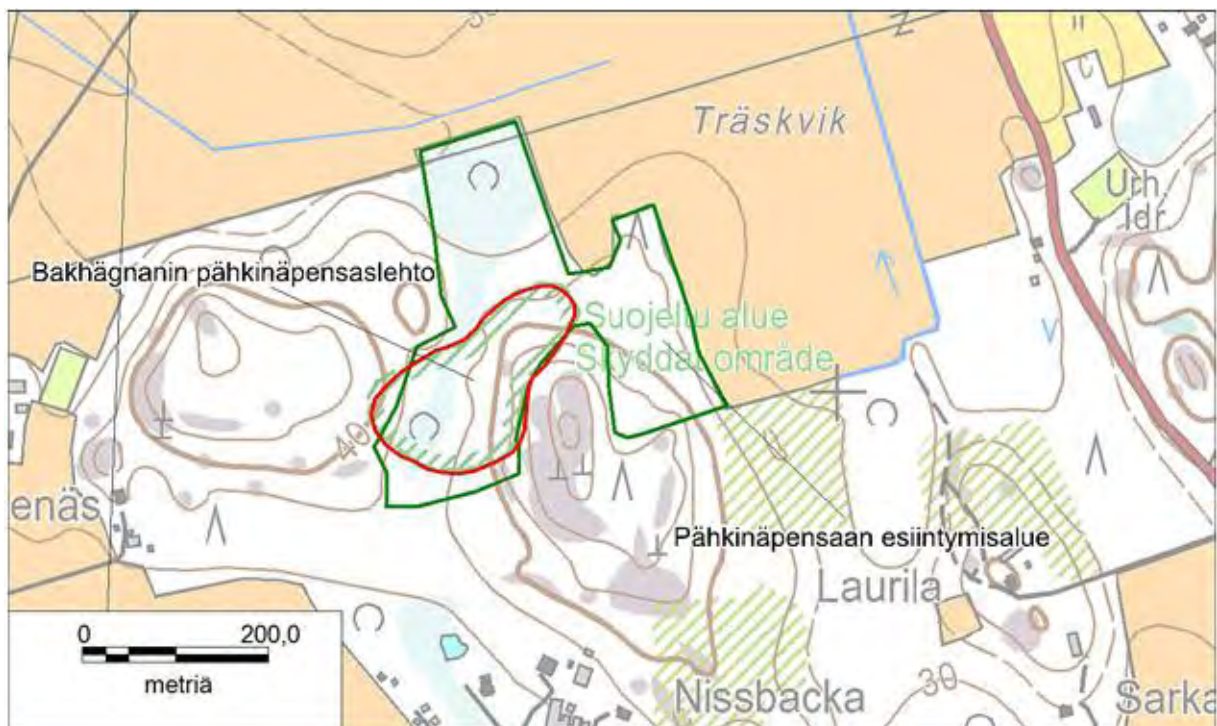
Pinta-ala 2,42 ha

Bakhägnanin pähkinäpensaslehto sijaitsee peltojen ympäröimän metsäsaarekkeen keskellä rinteessä ja sen alla olevassa painanteessa. Alueen kasvillisuus on tuoretta käenkaali-oravanmarjatyypin lehtoa. Puuston valtalaji on kuusi, muita puulajeja ovat hieskoivu, haapa, harmaaleppä ja pihlaja. Pensaskerroksessa kasvaa noin 300 yli kaksi metriä korkeaa pähkinäpensasta. Muita pensaskerroksen lajeja ovat taikinamarja, vadelma, lehtokuusama, punaherukka ja paatsama. Kenttäkerroksen lajistoon kuuluvat muun muassa valkovuokko, sinivuokko, kielo, mustakonnanmarja, oravanmarja ja kevätlinnunherne. Painanteessa virtaavan puron varren kasvillisuudessa on kostean hiirenporras-käenkaalityypin saniaislehdon piirteitä. Luonnehtijalajeja ovat hiirenporras, iso- ja metsäälvejuuri sekä korpi-imarre.

Suojelualueen länsipuolinen mäki on hakattu todennäköisesti rauhoituspäättöksen jälkeen. Hakkuut ovat ilmeisesti ulottuneet suojelualueen puolelle. Hakkuualueella on runsaasti nuoria pähkinäpensaaseja.

Suojelurajaus ei kata koko pähkinäpensaslehtoa. Suojellun alueen itäpuolella rinteessä on varttunutta–vanhaa lehtomaisen kankaan kuusikkoa, jossa on myös useita haapoja. Pensaskerroksen valtalaji on pähkinäpensas, joita on useita kymmeniä. Pensaat ovat valtaosin kookkaita yli kaksimetrisiä. Pihlajaa ja muuta lehtipuustoa on enemmän pellon reunassa. Kenttäkerroksessa on muun muassa jänönsalaattia, mustikkaa, käenkaalia ja oravanmarjaa.

Suojelualueen pohjoispuolella on varttuvaa kuusivaltaista metsää, jossa on lehtokorven lajistoa. Puustossa on kuusen lisäksi tervaleppää, haapaa, koivua ja raitaa, lahoppua on paljon sekä pystyssä että maapuuna. Kenttäkerroksessa on muun muassa hiirenporrasta, metsäkortetta, valkovuokkoa, rönsyleinikkiä ja rentukkaa. Suojelualueelta tuleva kausikuiva puro päättyy metsään. Ylärinteellä on lehtomaisen kankaan kasvillisuutta.

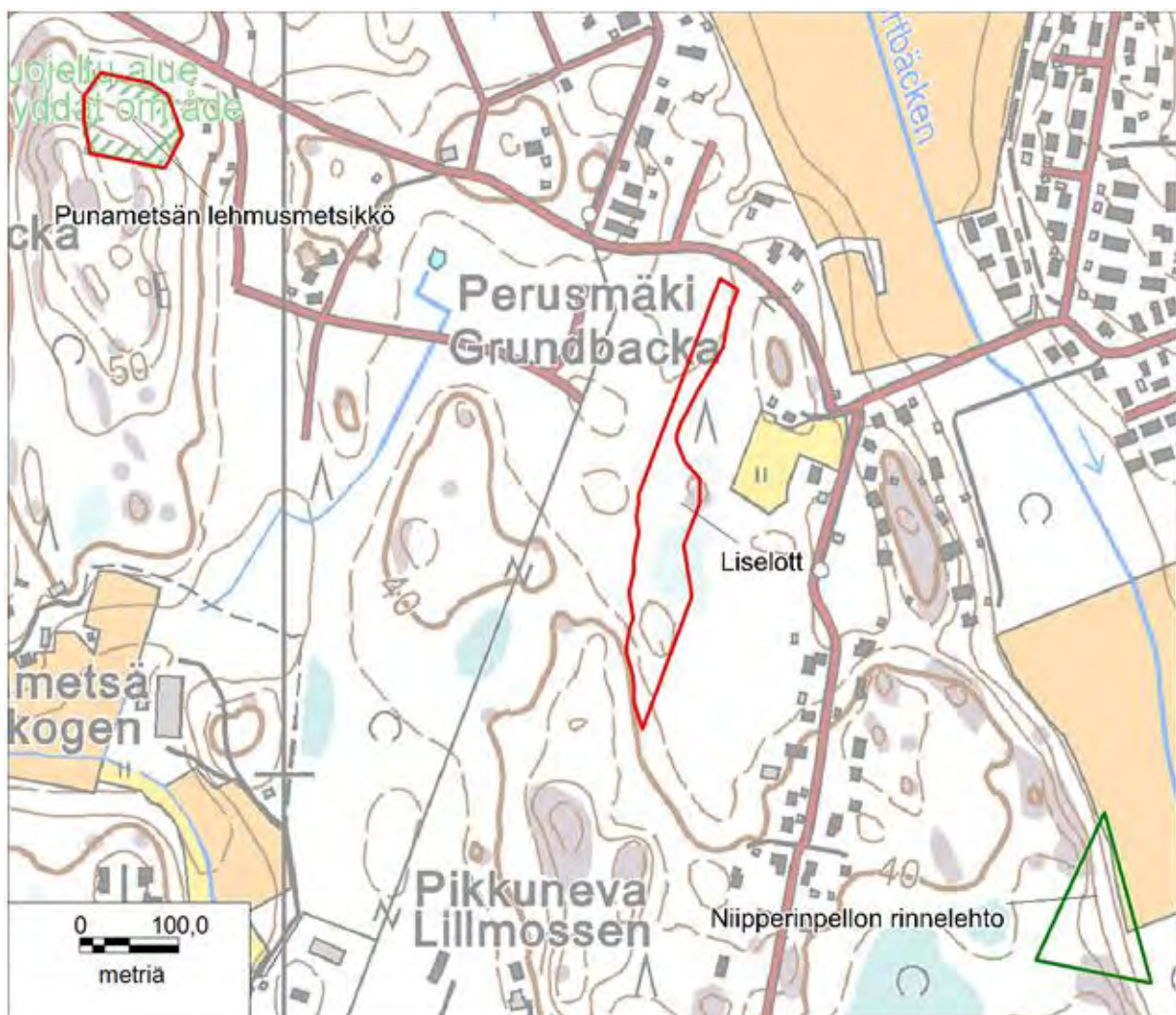
Punametsän lehmusmetsikkö

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoituspäätös 7.1.2003, aluetunnus LTA010561

Pinta-ala 0,70 ha

Perusmäen asemakaava-alueen länsirajalla aukoksi hakatun rinteiden laella kasvaa kolmisenkymmentä metsälehmusta kahtena ryhmänä 0,7 hehtaarin alalla. Luontaiseen verrattavan metsikön valtapuuna on ollut kuusi. Metsikössä on rajauspäätöksen jälkeen tehty hakkuu, jossa kuuset on poistettu, mutta metsälehmukset ja vaahterat jätetty. Hakkuu on ollut osa laajempaa rinnekuusikon hakkuuta. Lehmusmetsikkö on hakkuiden jälkeen heinittynyt, mutta kenttäkerroksessa on vielä tallella lehtolajistoa, muun muassa imikkää, näsiää ja mustakonnanmarjaa. Hakkuulle jätetyt lehmukset ovat toistaiseksi myös kestäneet kovat tuulet.

Liselott

Määräaikainen rauhoitusalue, rauhoitus on voimassa 28.2.2021 saakka

Rauhoitus päätös 1.2.2011, aluetunnus MRA206142

Pinta-ala 1,58 ha

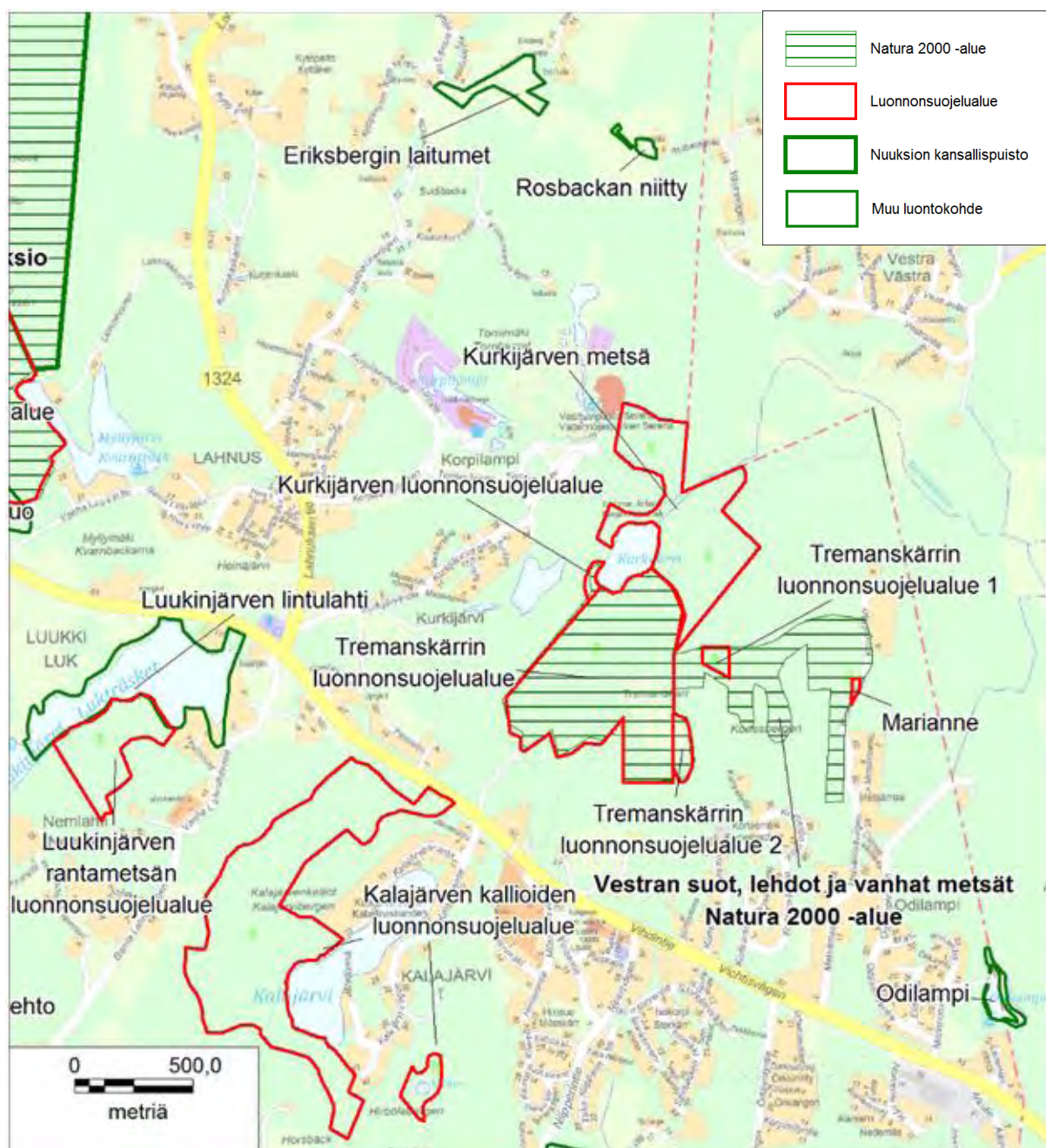
Liselott sijaitsee Perusmäen eteläpuolella ja se on haapa- ja kuusivaltaista kangasmetsää. Haapoja on etenkin alueen pohjois- ja eteläosassa. Liselott on määräaikainen suojelualue, joka on rauhoitettu maanomistajan ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen välisellä sopimuksella kymmeneksi vuodeksi.

Liselott on Uudenmaan ympäristökeskuksen päätöksellä 21.9.2007 rajattu myös liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikaksi.

6.9. Kalajärvi–Korpilampi

Kalajärven ja Korpilammen välissä on laajoja metsäalueita, joissa on myös useita luonnonsuojelualueita. Vihdintien eteläpuolella sijaitsevat Luukinjärven rantametsän sekä Kalajärven kallioiden luonnonsuojelualueet. Vihdintien pohjoispuolella Tremanskärren alueella on kuusi erillistä luonnonsuojelualueutta, joista viisi kuuluu myös Vestran suot, lehdot ja vanhat metsät -nimiseen Natura 2000 -alueeseen. Natura-alue jatkuu Vantaan puolelle. Espoon puolella Natura-alueeseen kuuluu lähinnä soita, Vantaan puolella metsää.

Alueen pohjoisosassa on kaksi arvokasta perinnemaisema-aluetta. Vantaan rajalla sijaitseva Odilampi on useiden suojeltujen sudenkorentolajien elinaluetta. Luukinjärven pohjoisosan lintulahti on paikallisesti arvokas luontokohde. Muihin säilyttämisen arvoisiin kohteisiin kuuluu **Kalajärven lähde**, joka on luonnontilainen, läpimitaltaan on noin kaksi metriä leveä allikkolähde (sijainti, ks. s. 164).

Vestran suot, lehdot ja vanhat metsät

Natura 2000 -alue

FI0100064

Pinta-ala 67 ha (Espoon puoleinen osa)

Natura-alue koostuu viidestä erillisestä osasta Vantaan ja Espoon rajalla. Suurin osa alueesta on rauhoitettu luonnonsuojelualueeksi. Espoon puolella luonnonsuojelualueita on viisi ja Vantaan puolella kuusi (Mustakosken lehtomainen metsäalue, Vestran vanha metsä, Herukkapuron lehto, Isosuon keidassuo, Pyymosan lehto ja Odilammen Smedsmossenin suo).

Alue on luonnoltaan hyvin monipuolinen. Se on myös suosittu virkistyskohde. Alue muodostaa pääkaupunkiseudulla erittäin merkittävän varsin luonnontilaisina säilyneiden luontokohteiden keskittymän. Alueen vanhat metsät, lehdot ja suot ovat valtakunnallisesti arvokkaita. Alueella esiintyy useita luontodirektiivin luontotyyppejä. Edustavimpia ovat boreaaliset luonnonmetsät, boreaaliset lehdot ja puustoiset suot. Espoon puoleiset alueet ovat pääosin soita.

Natura-alue on hyvin tärkeä liito-oravan suojelun kannalta. Vestra on Nuuksion jälkeen tärkein liito-oravan esiintymiskeskittymä pääkaupunkiseudulla. Tärkeimmät liito-oravan esiintymisalueet ovat Vantaan puolella. Alue on tärkeä myös monien lintudirektiivin lajien suojelulle. Lajistossa korostuu metsälinnusto, etenkin lehtojen ja vanhojen metsien lajit.

Seuraavat Espoon puolella sijaitsevat luonnonsuojelualueet kuuluvat Vestran suot, lehdot ja vanhat metsät -nimiseen Natura 2000 -alueeseen:

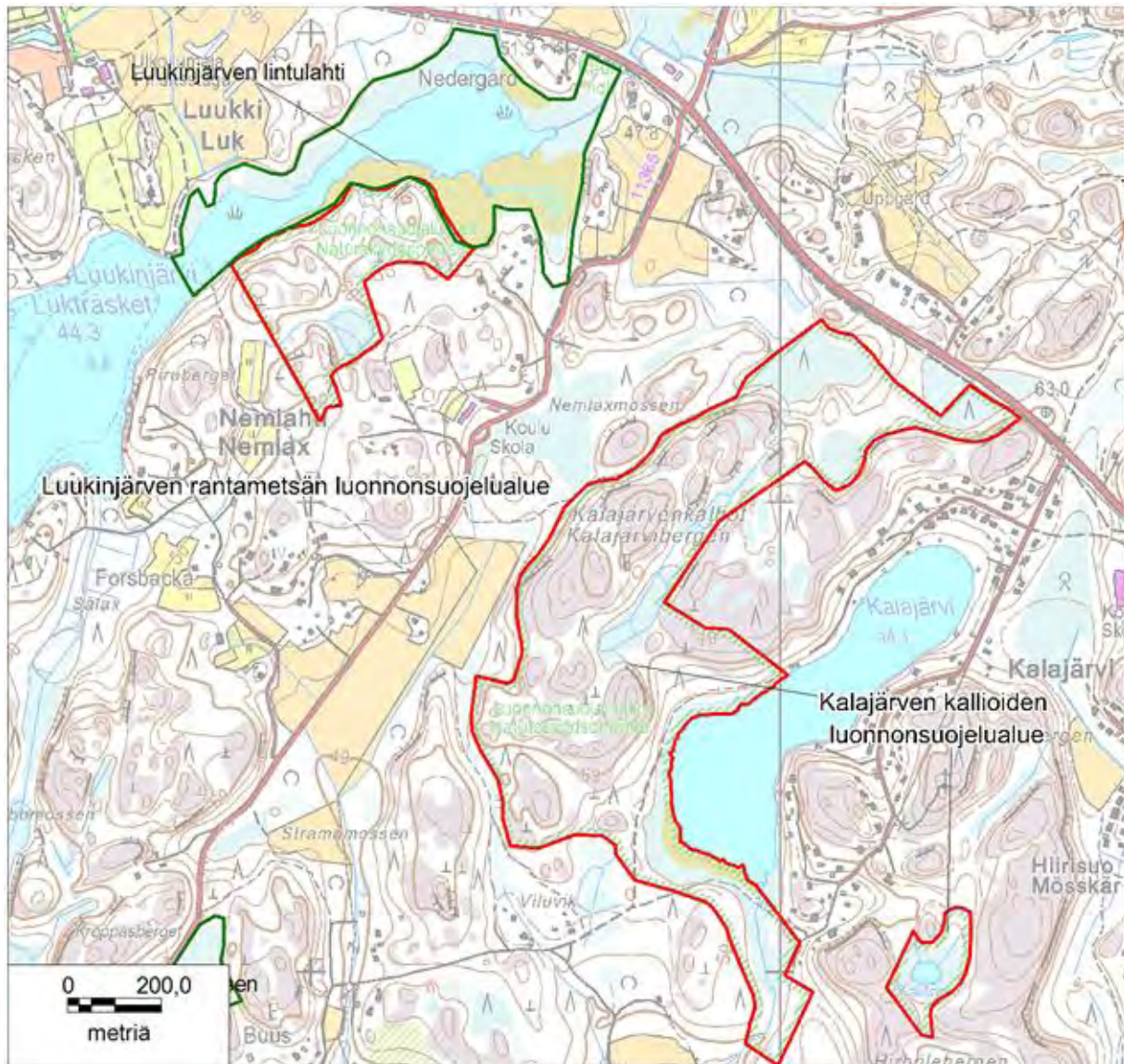
Nimi	Tunnus	Rauhoituspv.	Pinta-ala ha
Kurkijärven luonnonsuojelualue	YSA013519	19.12.1995	0,69
• Kurkijärven rantasuo			
Tremanskärin luonnonsuojelualue	YSA012664	24.11.1986	41,46
• suota ja vanhoja metsiä			
Tremanskärin luonnonsuojelualue 1	YSA013518	19.12.1995	1,12
• suo			
Tremanskärin luonnonsuojelualue 2	YSA013520	21.12.1995	1,8
• suo			
Marianne	YSA204656	18.2.2009	0,24
• suo			

Tremanskärin luonnonsuojelualueet koostuvat useista eri korpi-, räme- ja nevatyypeistä, ja on siten hyvin monipuolinen suoalue. Metsät ovat pääosin kuusivaltaisia. Pohjoisessa alue rajoittuu Kurkijärveen, joka on rauhallinen metsälampi. Suuri osa luonnonsuojelualueista kuuluu myös valtakunnallisesti arvokkaaseen Herukkapuron kallioalueeseen, johon kuuluu maita Espoosta ja Vantaalta.

Tremanskärin suo on kehittynyt hiljalleen metsämaan soistuessa. Tämä on harvinainen soistumistapa Espoossa, jossa suot ovat syntyneet yleisesti vesistöjen kasvaessa umpeen. Suon keskellä on mäntyä kasvavaa rämettä, ja ympärillä olevat rehevämät osat ovat lähinnä korpia tai nevoja tai näiden yhdistelmiä. Rämeeillä kasvaa lisäksi paljon isoja varpuja, kuten suopursua ja juolukkaa. Karpaloita ja lakkoja on paikoin melko runsaasti. Nevoilla kasvaa puolestaan rahkasammalten seassa mm. saroja ja raatetta. Korpien lajistoon kuuluu kuusen, koivun ja tervalepän lisäksi veh-

kaa, kurjenjalkaa, raatetta ja metsäkortetta. Alueella voi nähdä monia metsien ja puustoisten soiden lintuja, kuten palokärjen tai pyyn. Nisäkkäistä siellä liikkuu muun muassa hirviä ja metsäjäniksiä.

Tremanskärin suojelualueet ja Natura 2000 -alue kattavat suurimman osan vuonna 1987 rajatusta Tremanskärin-nimisestä luontoalueesta (rajaus ks. s. 164)

Kalajärvenkallioiden luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 24.9.2009, aluetunnus YSA205048

Pinta-ala 23,6 ha

Kalajärvenkallioiden luonnonsuojelualue on monimuotoista, vanhan metsän lajiston kannalta rikasta kalliometsäaluetta, jota luonnehtivat suuret korkeusvaihtelut ja kalliojyrkänteet. Kalliomet-sien ja kuivahkojen mäntykankaiden lisäksi rinteillä kasvaa kuusivaltaisia tuoreen kankaan ja leh-tomaisen kankaan metsiä. Kallioiden välisissä painanteissa ja alavammilla mailla esiintyy erilaisia suotyypppejä. Monimuotoisuutta lisäävät Kalajärven eteläosan rantasuo ja järven laskupuron pu-ronvarsi- ja korpi sekä kallioalueen koillispuoliset suoalueet runsaslahopuustoisine reunametsineen. Alueeseen sisältyy myös umpeenkasvunevan ja isovarpurämeen reunustama Kaliton-lampi.

Alueella on metsien monimuotoisuuden kannalta merkittäviä elinympäristöjä kuten puustoi-sia soita, suonreunametsiä ja pienvesien lähimetsiä. Luonnonsuojelualue on perustettu Espoon juhluvuoden 550 ha metsiensuojelualoitteen mukaisesti. Suojelualue muodostaa hyvin tärkeän metsäekologisen yhteyden Nuuksion ylängöltä Tremanskärin suojelualueen suuntaan.

Luukinjärven rantametsän luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

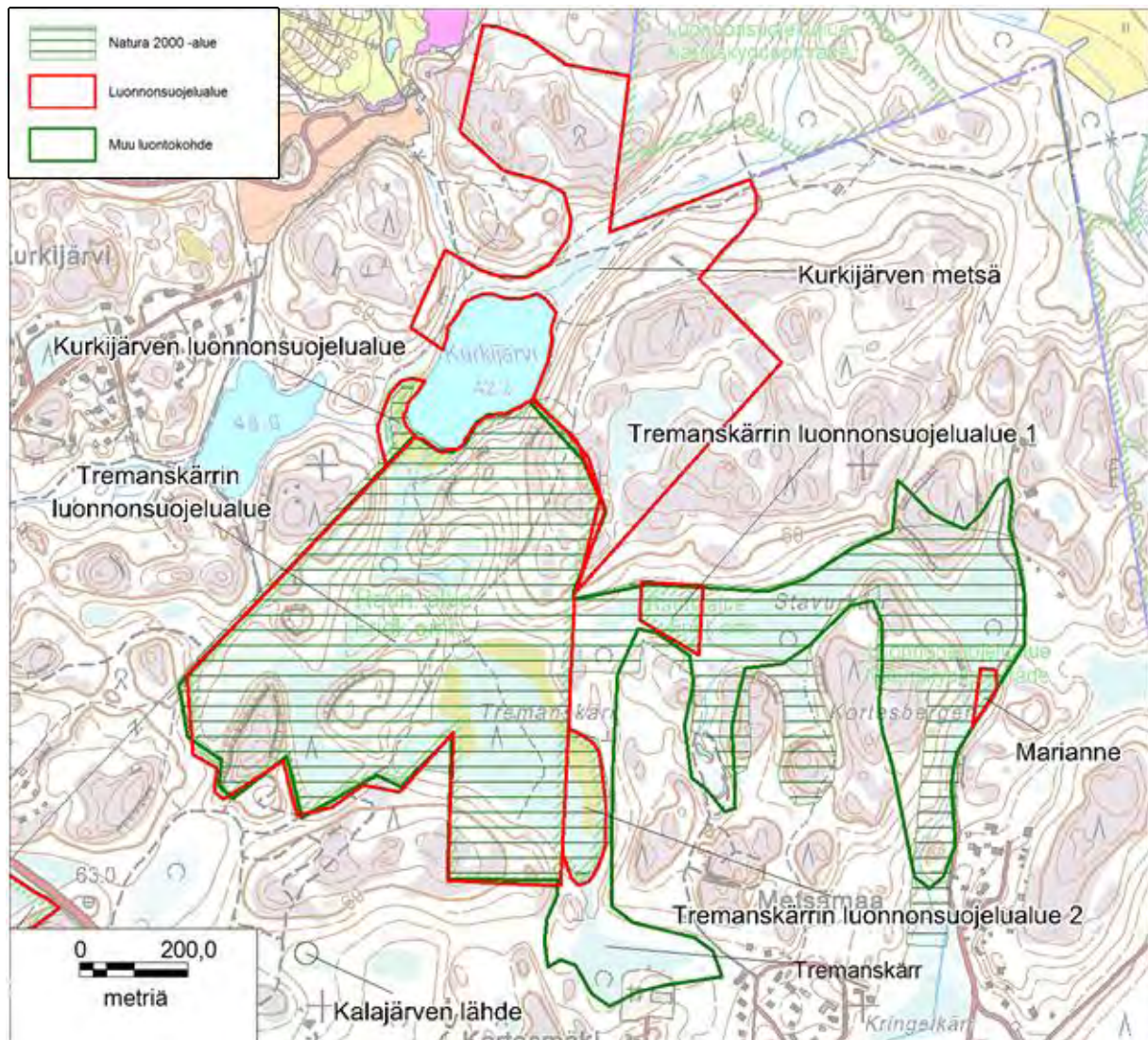
Rauhoituspäätös 24.9.2009, aluetunnus YSA205049

Pinta-ala 11,5 ha

Luukinjärven pohjoisosan metsäalue on monimuotoista ja edustavaa pääosin kuusivaltaista seka-metsää, jossa esiintyy runsaasti arvokasta lahoppuustoa ja suuria lehtipuita. Etenkin Luukinjärven laskevat rinnemetsät ovat luonnonsuojelullisesti erittäin merkittäviä ja rannan jyrkätkö rinne muodostaa myös arvokkaan maisematekijän. Alue muodostaa yhdessä Luukinjärven lintulahden arvokkaan luontokohteen kanssa monipuolisen ja edustavan luontokokonaisuuden.

Luontotyyppit vaihtelevat tuoreista ja lehtomaisista kankaista avoimiin, jäkäläisiin ja rehevämpiin kallionyppylöihin sekä jyrkänteisiin. Paikoin esiintyy myös tuoretta ja kuivaa lehtoa, lehtipuu-valtaisia metsäkuvioita ja varjoisaa korpikuusikkoa. Rannan tuntumassa on laikku tervaleppä-valtaista rantaluhtaa. Järven laskee rinteiltä kaksi puroa, joiden varrella on lehtomaista kasvillisuutta. Metsät ovat ikärakenteeltaan hyvin monipuolisia ja vaihtelevat nuoremista, mo-nimuotoisista metsäkuvioista rantaan laskevan rinteiden vanhoihin luonnontilaisiin metsiin, joissa on huomattavan kookasta puustoa, myös suuria lehtipuita ja kolopuita. Rauhoitetulla alueella on tavattu myös liito-oravia, ja suuri osa metsästä onkin liito-oravalle soveltuvaa, sillä muun muassa haapaa on runsaasti. Suojelurajaus seuraa lounaassa ja koillisessa kaupungin kiinteistöjen rajoja ja luoteessa Luukinjärven rantaviivaa. Kaakkoispuolella aluetta rajaavat uudistushakkuu- ja har-vennushakkuukuvio.

Luukinjärven rantametsän luonnonsuojelualue on Espoon kaupungin 550-vuotisjuhlavuoden metsänsuojelutavoitteiden mukaan perustettu luonnonsuojelualue.

Kurkijärven metsä

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 26.11.2010, aluetunnus YSA205945

Pinta-ala 26,47 ha

Kurkijärven metsä sijaitsee Tremanskärren ja Vantaan Vestran Natura-kohteiden välissä yhdistäen alueet toisiinsa. Kurkijärven metsäalueella on arvokkaita luonnontilaisina säilyneitä metsiä. Luonteenomaista alueelle ovat runsalahopuustoiset kuusivaltaiset kangasmetsät sekä kalliomänniköt keloineen ja kilpikaarnamäntyineen. Paikoin on pieniä räme- ja korpipainanteita. Monimuotoisuutta lisäävät puro lähiympäristöineen sekä Kurkijärven ranta-alueen luontotyypit, muun muassa pohjoisrannan avoluhta. Pienellä osalla alueesta on merkkejä vanhoista hakkuista.

Kurkijärven alueella on runsalahopuustoista kangasmetsää, metsäisiä kallioita, puustoisia soita ja suon reunametsiä sekä pienvesien lähimetsää. Metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä piirteitä alueella ovat maapuut ja lahot pystypuut, puuston erirakenteisuus ja korpisuus. Alueelta on tavattu useita vanhan metsän indikaattorilajeja sekä uhanalaisia lajeja kuten vaarantuneet punakarakääpä ja valkoriahmakääpä sekä erityisesti suojeltaviin lajeihin kuuluva mesipillikääpä. Alueen pesimälinnustoon kuuluvat muun muassa pyy, pohjantikka sekä tilitaltti.

Kurkijärven alueelta on havaintoja useista lepakkolajeista ja siellä on tavattu myös luontodirektiivin liitteen IV lajeihin kuuluva lummelampikorento. Alueella on ulkoilureittejä, jotka on merkitty myös Espoon ulkoilureittien yleissuunnitelmaan. Kurkijärven metsäalue sisältyy Espoon juhluvuoden 550 ha metsiensuojelualoitteeseen.

Luukinjärven lintulahti

Paikallisesti arvokas kosteikko

Pinta-ala noin 22 ha

Luukinjärven pohjois- ja koillisosassa on matalaa ja umpeenkasvavaa kosteikkoa, jota kutsutaan Luukinjärvensuoksi. Kosteikon pinta-ala on 33 hehtaaria, ja osa siitä sijaitsee myös Vihdintien pohjoispuolella Heinäjärven alueella. Luontokohteeksi on rajattu Vihdintien eteläpuolinen alue. Kosteikon liejusta on löydetty Suomessa jääkauden jälkeisellä lämpökaudella kasvaneen vesipähkinän hedelmiä.

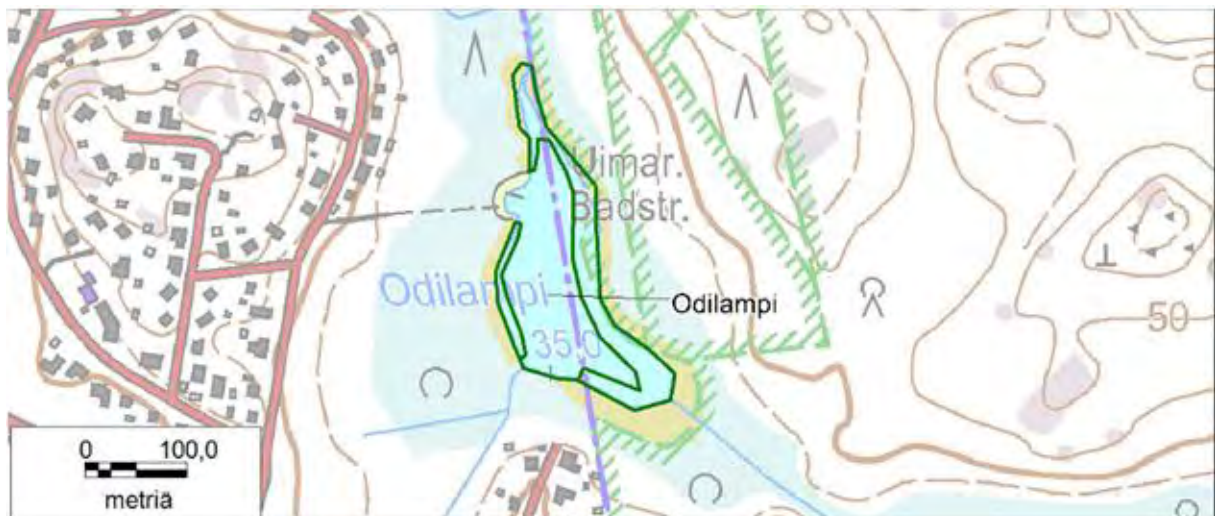
Luukinjärvensuon yleisimmät suotyyppit ovat korpia ja nevoja, varsinkin saranevaa. Vesirajassa kasvaa osmankäämiä ja järviruokoa sekä muun muassa rantakukkaa ja myrkkykeisoa. Vesikasvillisuus käsittää mm. lumpeita ja uistinvitaa. Luukinjärven vesi on rehevöitynyttä, ja happitilanne on yleisesti huono. Viime vuosina järveä on kuitenkin hapetettu.

Luukinjärven pohjois- ja koillisosa on myös paikallisesti arvokas lintualue. Siellä tavataan paljon vesilintuja, jonkin verran kahlaajia ja muita kosteikkolintuja.

Odilampi

Paikallisesti arvokas suorantainen metsäjärvi

Pinta-ala 1,02 ha

Odilammella on tavattu useita rauhoitettuja sudenkorentolajeja. Lammella elää kaikkia kolmea luonnonsuojelulailla rauhoitettua lampikorentolajia: sirolampikorentoa, lummelampikorentoa ja täplälampikorentoa. Lajistoon kuuluvat kaksi muutakin Euroopassa tavattua lampikorentolajia. Täplälampikorento on EU:n luontodirektiivin liitteissä II ja IV(a) mainittu laji ja siro- ja lumme-

lampikorento ovat luontodirektiivin IV(a) -liitteessä mainittuja lajeja. Luonnonsuojelulaki kieltää näiden lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämisen ja heikentämisen. Suojelluista lampikorennoista on tehty havaintoja Odilammella vuosista 2006–2007 lähtien joka vuosi, ja lähes kaikkien lampikorentojen on havaittu lisääntyvän lammella. Lampikorennoista runsaslukuisimpina Odilammella elävät rahkasammalreunaisissa lammissa lisääntyvä sirolampikorento ja rehevien vesien harvinainen täplälampikorento.

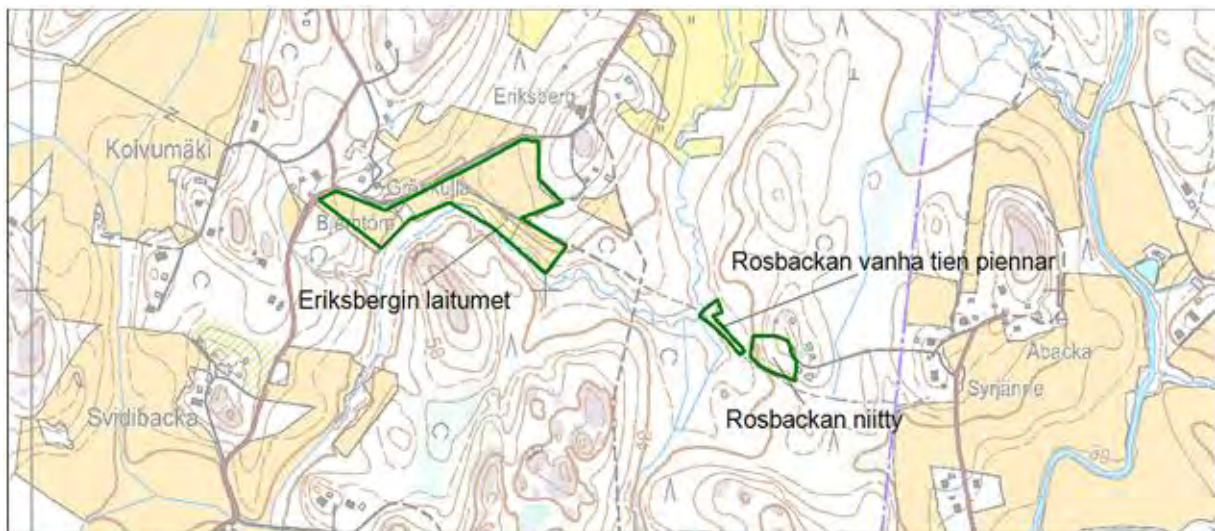
Odilammelta löytyi kesäkuussa 2011 lisäksi eteläntytönkorentoja, joita havaittiin lammella neljä koirasta ja yksi naaras. Eteläntytönkorento on luonnonsuojelulain mukaan erityisesti suojeltava, joskin viime vuosina nopeasti yleistynyt laji. Sitä on havaittu Odilammella useana kesänä peräkkäin, ja laji lisääntyy paikalla. Suojeltuja lampikorentoja elää uimapaikan hiekkarantaa lukuun ottamatta koko lammen alueella, eteläntytönkorentoa paikallisemmin.

Alue rajautuu Vantaan puolella Vestran luonnonsuojelualueeseen (YSA202325) ja Toivonrinteen luonnonsuojelualueeseen (YSA 014178).

Eriksbergin laitumet

Merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala 4,06 ha

Laaja alue Eriksbergintien varressa Lahnuksessa, johon kuuluu nykyisin hevosten laiduntamia entisiä peltoalueita, joita on käytetty aiemmin myös nautakarjan laitumina. Osa nykyisistä laitumista on ollut kauan kyntämättä ja ne ovat kehittyneet niittymäisiksi.

Edustavin, niukkaravinteisin osa on kaakkoisosan rinne. Runsaita kasveja alueella ovat ahdekaunokki, nurminata, timotei, nurmirölli, päivänkakkara ja niittynätkelmä. Siellä täällä usealla lohkolla kasvaa silmälläpidettäväksi luokiteltuja kelta- ja musta-apilaa. Alueen kaakkoisosan kuivassa reunassa kasvaa ketoneilikkaa, joka myös on silmälläpidettävä laji. Suuri osa alueesta on rehevöitynyttä; peltokanankaali on alkukesästä monella lohkolla todella runsas, myös rönsyleinikki on rehevimmillä alueilla runsas. Alavimmat osat ovat nurmipuntarpään ja nurminadan vallitsevia, myös nurmilauha on runsas.

Laajat, kumpuilevat laitumet muodostavat maisemallisesti kauniin aluekokonaisuuden. Tähän liittyvät viljelyksessä olevat pellot ja tilan rakennukset, joista osa on huonokuntoisia.

Rosbackan niitty

Merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala 0,53 ha

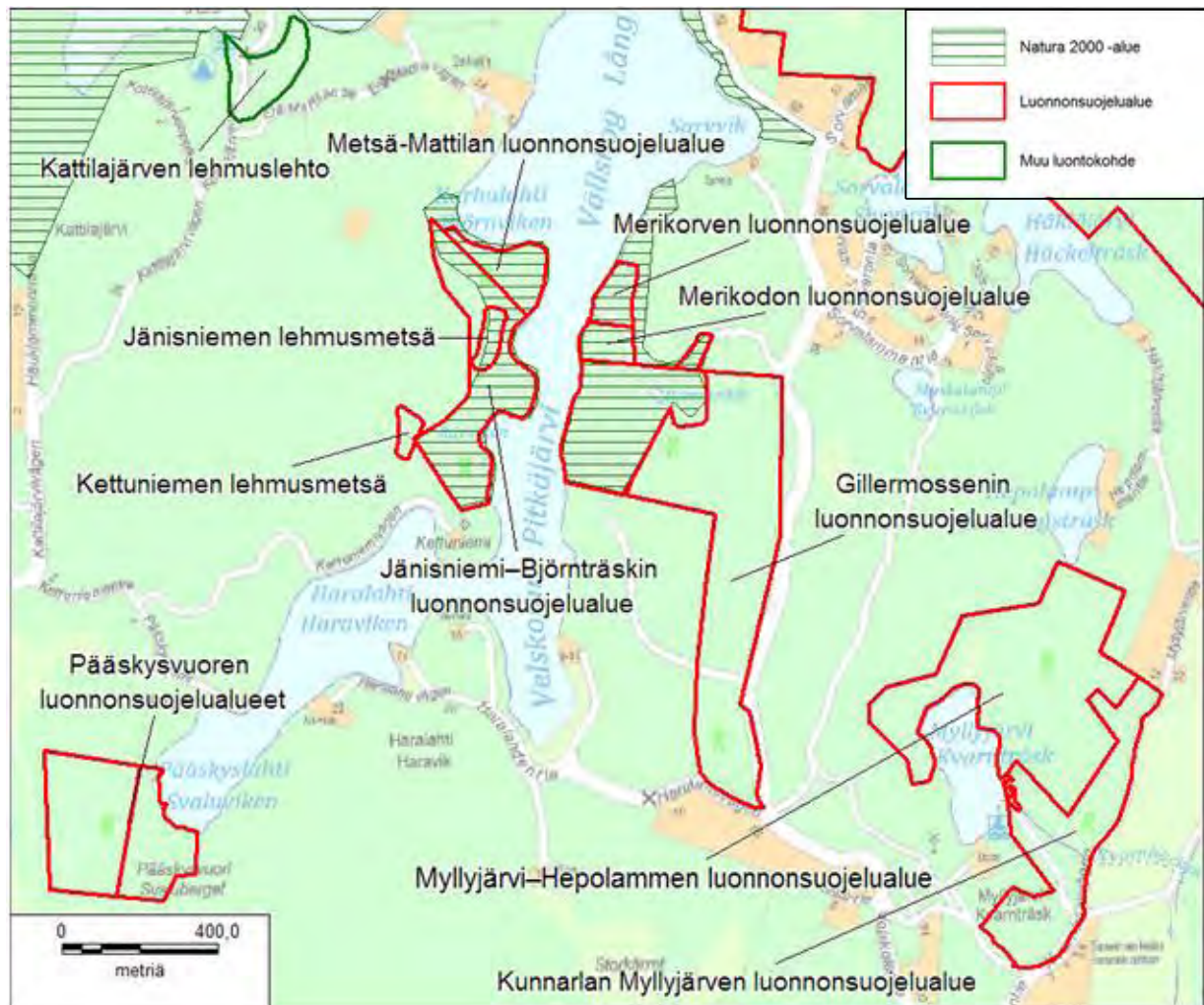
Rosbackan niitty on etelään viettävä rinne, jonka valtalajeina kasvavat nurmipuntarpää, ahomatar, koiranputki, ahdekaunokki, paimenmatara ja metsäkurjenpolvi. Rinteen yläpuolella on ilmeisesti ollut kasvimaata, sillä sen kasvillisuus on hyvin rehevää ja juolavehnavaltaista. Itäreunassa on kapea vyöhyke kuivaa niittyä, joka on melko monilajinen, mutta oli jo kymmenen vuotta sitten pahasti pensoittumassa. Kuivan reunan valtalajeina ovat nurmirölli, pukinjuuri, ahomansikka, huopakeltano ja punanata. Reunassa kasvaa muutama kataja. Huomionarvoisia kasvilajeja ovat mm. kartioakankaali ja silmälläpidettävä ketoneilikka.

Alueen pohjoisreunassa on mökki. Pihapiirissä kasvaa useita kauan sitten lehdestettyjä tai latvottuja puita. Lähiympäristössä on entisiä peltoalueita ja metsitettyjä peltoja. Alueen länsipuolella on vanhan tien piennar, jossa kasvaa monilajista piennarkasvillisuutta. Runsaita lajeja ovat muun muassa ahomatar ja purtojuuri.

Runsaslukuisia perhoslajeja kohteella olivat vuonna 2002 tehdyssä selvityksessä lauhahiipijä, tesmaperhonen, vaaleakulumittari, pihamittari, ruutumittari, liitumittari, kasteyökkönen ja niittoyökkönen.

6.10. Velskola

Velskolan Pitkäjärven eteläosan metsäisellä alueella on useita luonnonsuojelualueita, joista osa kuuluu Nuuksion Natura 2000 -alueeseen (ks. sivu 107). Osittain tai kokonaan Nuuksion Natura-alueen ulkopuolella sijaitsevia luonnonsuojelualueita on kuusi. Vanhaa asutusta on melko vähän ja hyvin säilyneet perinneympäristöt puuttuvat. Muihin säilyttämisen arvoisiin luontokohteisiin kuuluu Kattilajärven etelärannalla oleva Kattilajärven lehmuslehto, jonka puusto on hiljattain hakattu. Osa lehmuksista on säästetty.

Kettuniemen lehmusmetsä

Suojeltu luontotyyppi

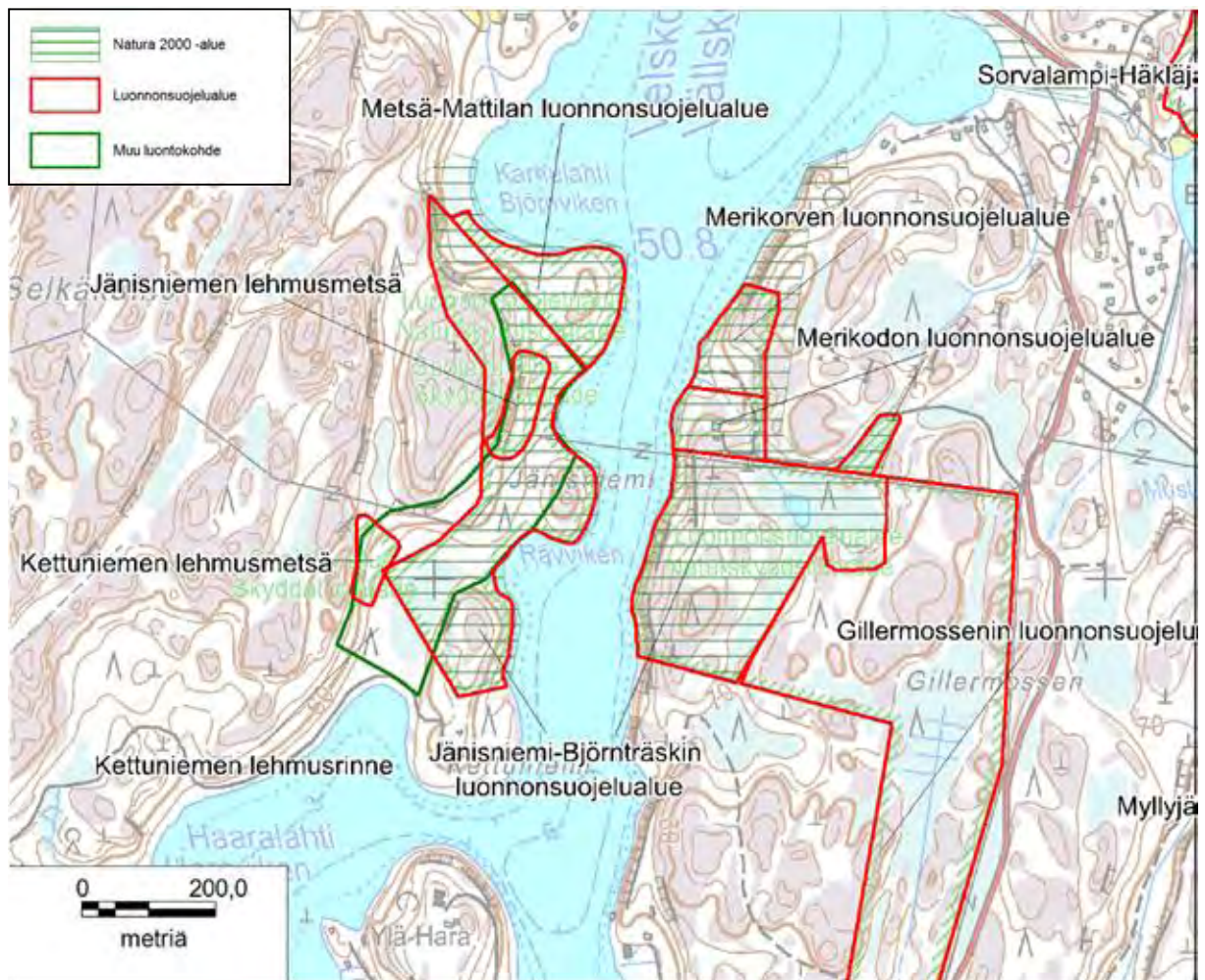
Rauhoituspäätös 26.9.2002, aluetunnus LTA010255

Pinta-ala 0,59 ha

Kettuniemen lehmusmetsä sijaitsee Velskolan Pitkäjärven länsipuolella itään viettävässä kivikkosessa kallionalusrinteessä. Alueen puusto monenikäistä ja lahoppua on runsaasti, valtapuuna on lehmus, joita on 77 kappaletta. Muita puulajeja ovat kuusi, haapa, pihlaja harmaaleppä ja hieskoivu. Pensaskerroksessa on lehmuskentaimien lisäksi muun muassa lehtokuusamaa, paatsamaa, näsiää ja koiranheittä.

Kenttäkerroksen kasvillisuus on pääosin tuoretta käenkaali-oravanmarjatyyppin lehtoa, jonka lajistoon kuuluvat muun muassa metsäkastikka, käenkaali, oravanmarja, mustikka ja kielo. Vaateliasta lajistoa edustavat imikkä ja lehto-orvokki. Rinteen yläosassa on kuivaa nuokkuhelimikkälinnunhernetyypin lehtoa, jonka luonnehtijalajeja ovat nuokkuhelimikkä, kevätlinnunherne, sini-vuokko, sormisara ja kielo. Rinteen alaosan lehtokorvessa kasvaa lisäksi metsäkortetta, metsäalvejuurta, isoalvejuurta, metsäimarretta ja hiirenporrasta.

Alue rajautuu lännessä kalliojyrkänteiden yläosaan, pohjoisessa tiheään kuusikkoon, idässä rehevään korpeen ja etelässä rajana on lehmuksen esiintymisalue. Itäosa rajoittuu Jänisniemi-Björnträskin luonnonsuojelualueeseen (YSA204069), joka on osa Nuuksion Natura 2000 -aluetta. Kettu-niemen lehmusmetsä kuuluu vuonna 1987 rajattuun Kettuniemen lehmusrinteen alueeseen.

Jänisniemi-Björnträskin luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 3.6.2008, aluetunnus YSA204069

Pinta-ala 17,49 ha

Jänisniemi-Björnträskin luonnonsuojelualue on osa laajaa, monimuotoista ja edustavaa luontokokonaisuutta, johon sisältyy pienipiirteistä kallioista metsämaastoa ja karuja metsäjärviä ja suolampia. Suojelualuetta on Velskolan Pitkäjärven molemmilla rannoilla. Länsirannalla kallioseinämän alla louhikkoisessa rinnelehdossa kasvaa yli sata runkomaista lehmusta (suojeltu luontotyyppi Jä-

nisniemen lehmusmetsä LTA010254). Pensaskerroksessa kasvaa muun muassa taikinamarjaa, lehtokuusamaa ja näsiä. Vaateliaita lehtolajeja edustavat lisäksi mustakonnenmarja, imikkä ja lehto-orvokki. Itärannalla on kalliojyrkänteitä, kalliomänniköitä, isovarpurämettä ja erämainen Björn-träskin suolampi.

Alueen suuret kuuset ja haava tarjoavat suotuisan elinympäristön muun muassa liito-oravalle. Valtaosa Jänisniemi–Björnträskin luonnonsuojelualueesta kuuluu Nuuksion Natura 2000 -alueeseen. Alueen länsi- ja itäosassa on noin 2 ha lähinnä kalliomännikköä, joka ei ole mukana Natura-rajauksessa. Pohjoisessa alue rajoittuu Natura-alueen sisällä olevaan Metsä-Mattilan luonnonsuojelualueeseen (YSA014141) ja Merikodon luonnonsuojelualueeseen (YSA014105). Idässä alue rajoittuu Gillermossenin luonnonsuojelualueeseen (YSA205315), joka ei kuulu Nuuksion Natura 2000 -alueeseen. Lännessä Jänisniemi–Björnträskin luonnonsuojelualueen raja sivuaa luontotyyppinä suojeltua Kettuniemen lehmusmetsää (LTA010255).

Jänisniemi–Björnträskin luonnonsuojelualueesta pääosa kuuluu vuonna 1987 rajattuun Kettuniemen lehmusrinne -nimiseen luontokohteeseen. Vuoden 1987 rajaus on eteläosastaan laajempi kuin suojelualueen rajaus.

Pääskysvuoren luonnonsuojelualueet

Kaksi luonnonsuojelualuetta

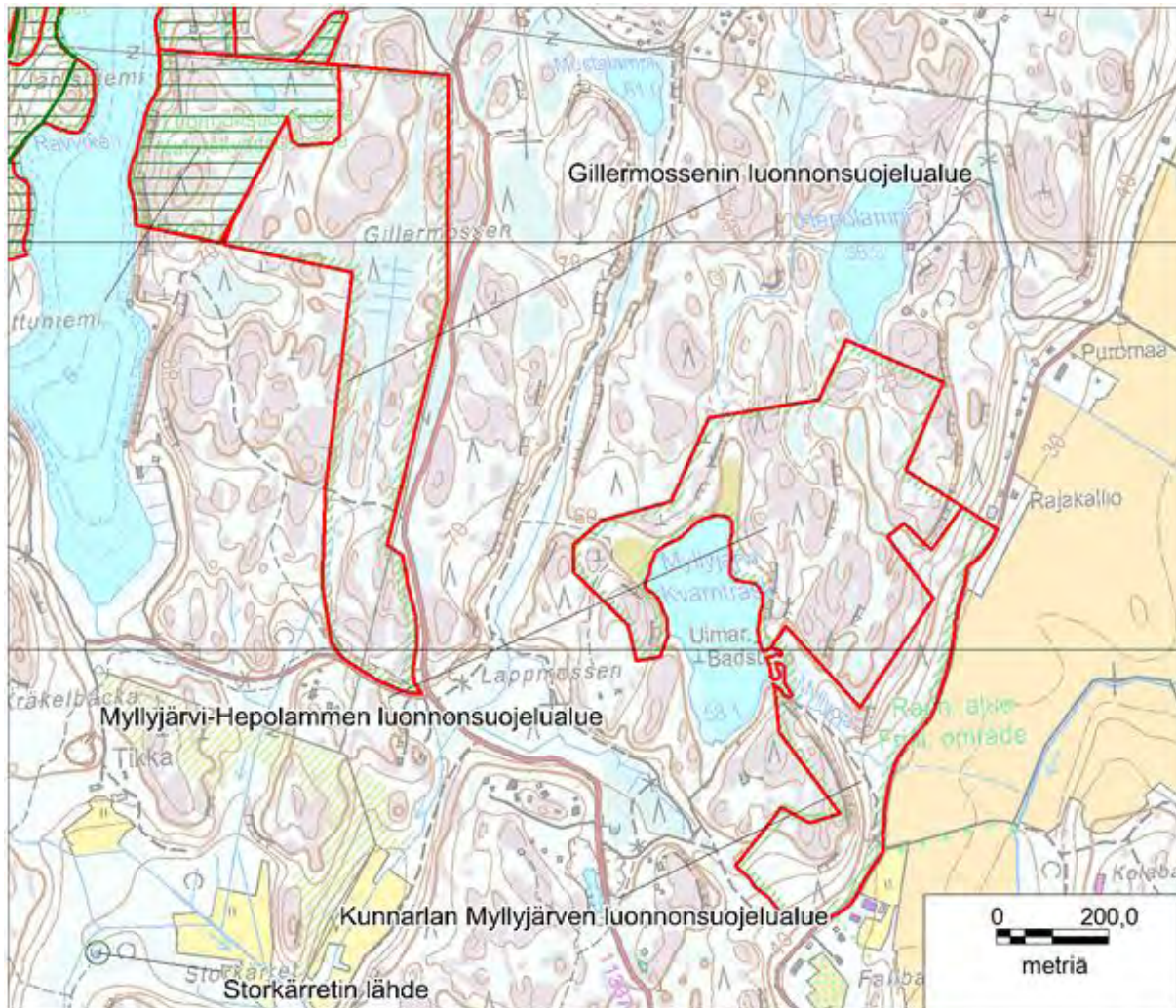
Rauhoituspäätökset 18.3.1982 (aluetunnus YSA012160) ja 2.6.1988 (aluetunnus YSA014107)

Pinta-ala 11,3 ha

Pääskysvuori sijaitsee Velskolan Pitkäjärven eteläpäässä. Kahdella erillisellä päätöksellä suojeltu alue muodostaa luonnoltaan ja maisemaltaan hienon kokonaisuuden. Pääskysvuoren korkeimmat kohdat nousevat yli 90 m merenpinnan ja 40 Pitkäjärven yläpuolelle.

Kallion lakialueilla kasvillisuus on karua, puusto on harvaa kalliomännikköä ja avokallioita peittää paikoitellen poronjäkäle. Rinteiden kuuset ovat kookkaita, sekapuuna on haapaa, koivua ja pihlajaa. Aluskasvillisuus on paikoin rehevää ja lehtomaista. Pääskysvuoren alueella tavataan valtakunnallisesti uhanalaisia eläin- ja kasvilajeja kuten pikkusieppo, pohjantikka ja rusokääpä.

Gillermossenin luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 18.12.2009, aluetunnus YSA205315

Pinta-ala 20,96 ha

Gillermossenin luonnonsuojelualue sijaitsee Myllyjärven ja Velskolan Pitkäjärven välissä. Alueella on luonnontilaisia, harjanteisia kalliometsiä ja kulumattomia, maisemallisesti merkittäviä avokallioita, jotka ympäröivät edustavia suometsä- ja avovesialueita. Alueella on metsien monimuotoisuuden kannalta merkittäviä elinympäristöjä, kuten eri suoluontotyyppisiä, suonreunametsiä ja pienviesien lähimetsiä. Alueella on myös vanhojen metsien indikaattorilajeja, esimerkiksi männynkääpää ja riukukääpää.

Alue rajoittuu lännessä Nuuksion Natura 2000 -alueeseen kuuluvaan Jänisniemi–Björnträskin luonnonsuojelualueeseen (YSA204069). Gillermossenin luonnonsuojelualue on Espoon kaupungin 550-vuotisjuhlavuoden metsänsuojelutavoitteiden mukaan perustettu luonnonsuojelualue.

Myllyjärvi–Hepolammen luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoitus päätös 18.12.2009, aluetunnus YSA205316

Pinta-ala 20,61 ha

Myllyjärvi–Hepolammen luonnonsuojelualueella on monimuotoisia metsiä kuivista jäkäläisistä kalliomänniköistä erilaisiin varttuneisiin kangasmetsiin. Kalliorinteiden välissä on varjoisia laho-puustoisia korpinotkoja ja rämepainanteita. Myös järvien puronotkot sekä Myllyjärven rantaluhta ja korkeat, maisemallisesti hienot rantakalliot lisäävät alueen monimuotoisuutta.

Alueella on metsien monimuotoisuuden kannalta merkittäviä elinympäristöjä kuten puustoisia soita, suonreunametsiä ja pienvesien lähiympäristöjä, sekä suuria maapuita ja lahoja pystypuita. Alueella tavattuihin luonnonsuojelullisesti arvokkaiden vanhojen metsien indikaattorilajeihin kuuluvat lajit männynkääpä ja riukukääpä sekä silmälläpidettävä korkkikerroskääpä.

Myllyjärvi–Hepolammen luonnonsuojelualue on Espoon kaupungin 550-vuotisjuhlavuoden metsänsuojelutavoitteiden mukaan perustettu luonnonsuojelualue. Alueen kaakkoisosa rajoittuu Kunnarlan Myllyjärven luonnonsuojelualueeseen (YSA012161)

Kunnarlan Myllyjärven luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoitus päätös 18.3.1982, aluetunnus YSA012161

Pinta-ala 11,5 ha

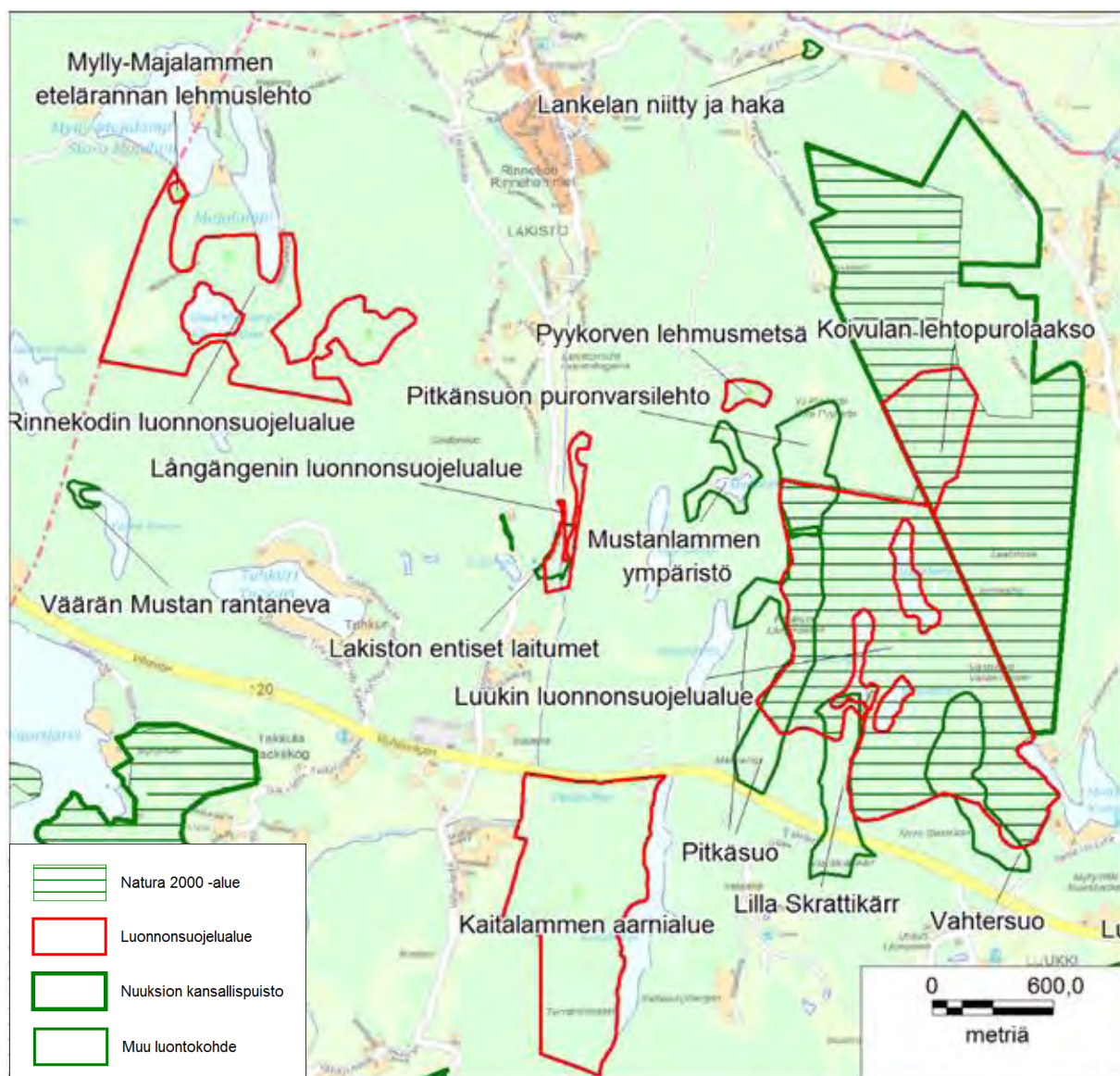
Kunnarlan Myllyjärven luonnonsuojelualue sijaitsee Myllyjärven itä- ja kaakkoispuolella Pakankylään peltoalueelle laskevalla rinteellä. Järven laskupuro on uurtunut syvälle murtumalaaksoon, korkeuseroa järven ja pellon välissä on 200 metrin matkalla lähes 30 metriä. Rinteessä on vanhaa kuusikkoa ja runsaasti pähkinäpensasta. Eteläosassa on myös karuja kallioalueita. Alue muodostaa Myllyjärven-Hepolammen alueen kanssa laajahkon, hyvin säilyneen metsäkokonaisuuden.

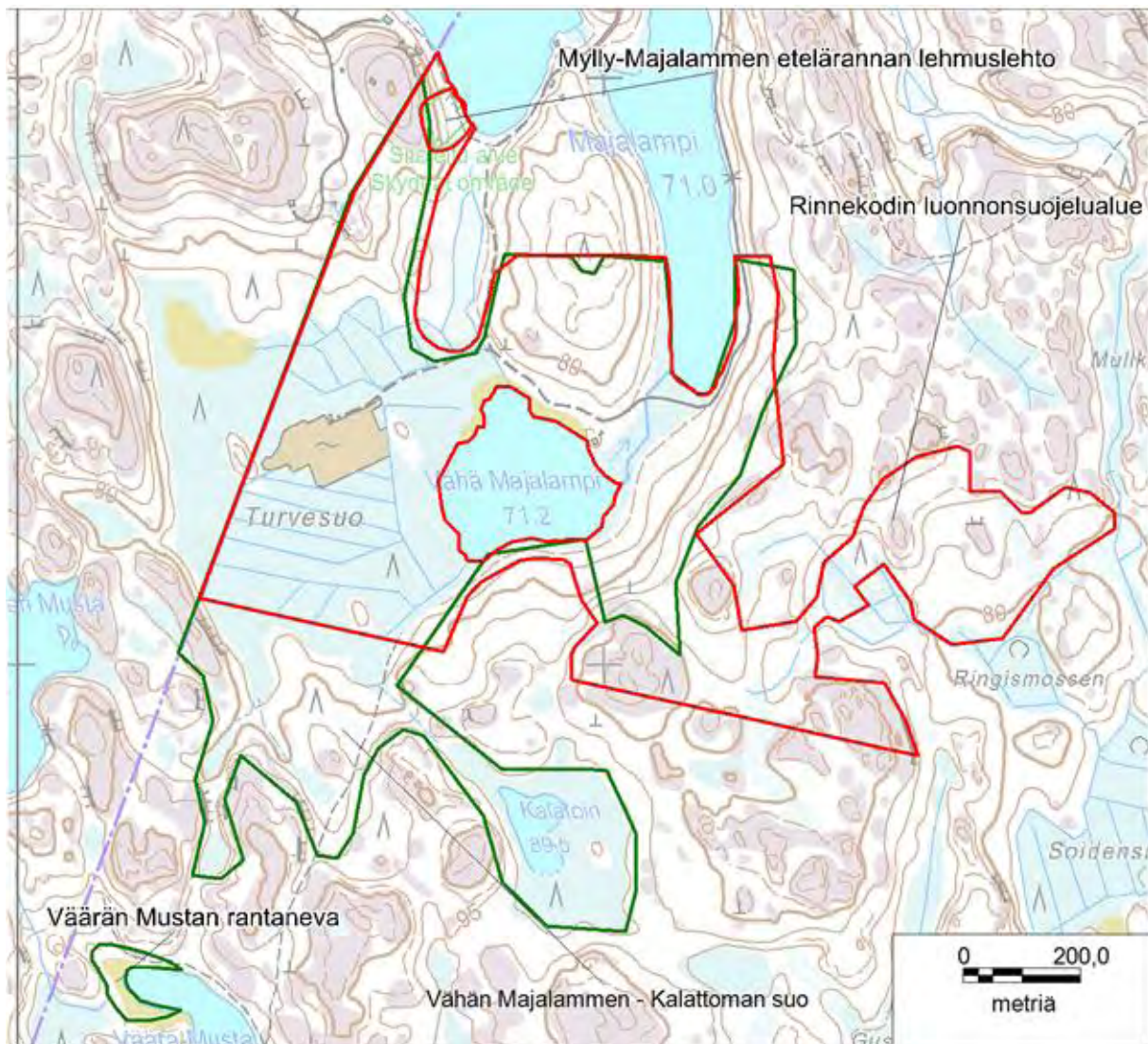
6.11. Luukki–Lakisto

Espoon luoteisimmassa osassa Vihdintien molemmiin puolin on useita arvokkaita luontokohteita. Nuuksion kansallispuisto sekä Nuuksion Natura 2000 -alue ulottuvat Vihdin tien pohjoispuolelle. Muita Vihdintien pohjoispuolisia alueita ovat Rinnekodin ja Långängenin luonnonsuojelualueet sekä Mylly-Majalammen ja Pyykorven lehmusmetsät. Lisäksi alueella on useita arvokkaita suo- ja ranta-alueita sekä kaksi perinnemaisema-aluetta. Vihdintien eteläpuolella sijaitsee Kaitalammen aarnialueen luonnonsuojelualue.

Muita säilyttämisen arvoisia kohteita ovat:

- **Pyykorven lähteikkö.** Maakunnallisesti arvokas lähteikköalue, josta osa kuuluu Nuuksion kansallispuistoon (ks. s. 177)
- **Väärän Mustan rantaneva.** Väärä Musta -nimisen lammen luoteispäässä sijaitseva pieni korpialue ja rantasoistuma, jonka kasvillisuus on runsaan ulkoilukäytön kuluttamaa (karttarajaus s. 172).

Mylly-Majalammen etelärannan lehmuslehto

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoitus päätös 24.2.2003, aluetunnus LTA010260

Pinta-ala 0,65 ha

Luontotyyppinä suojeltu lehmuslehto sijaitsee Mylly-Majalammen etelärannalla kalliojyrkänteiden alla olevassa rinteessä. Alue on luontaisesti syntynyt merkittäviltä osin jaloista lehtipuista koostuva metsikkö, jonka kasvillisuus on pääosin tuoretta lehtoa. Valtapuuna on kuusi, sekapuuna on lehmusta ja muita lehtipuita, lammen rannassa kasvaa tervaleppää ja hieskoivua. Pensaskerroksessa on runsaasti lehtokuusamaa ja taikinamarjaa. Aluskasvillisuutta luonnehtivat tuoreilla runsasravinteisillä (imikkä-lehto-orvokkityyppi) alueilla imikkä, lehto-orvokki ja kevätlinnunherne. Tuoreissa keskirasvinteisissä (käenkaali-oravanmarjatyypin) osissa on mustikkaa, käenkaalia ja oravanmarjaa. Kuivassa runsasravinteisessä nuokkuhelimikkä-linnunhernetyypin lehdossa tyypillisimpiä kasvilajeja ovat nuokkuhelimikkä, kevätlinnunherne, metsäkastikka, metsävirna ja kielo.

Alue rajautuu lännessä kalliojyrkänteiden yläosaan, idässä lammen rantaan, pohjoisessa ja etelässä rajausta noudattelee metsälehmuksen esiintymistä. Ympäristössä tehdyistä hakkuista huolimatta alue on luonnontilaisen kaltainen. Alueella kasvaa 23 halkaisijaltaan yli 7 cm:n kokoista

metsälehmusta. Alue kuuluu kokonaan myöhemmin perustettuun Rinnekodin luonnonsuojelualueeseen.

Rinnekodin luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 24.4.2012, aluetunnus YSA206945

Pinta-ala 62,3 ha

Rinnekodin luonnonsuojelualue sijaitsee Vihdintien pohjoispuolella ja rajoittuu lännessä Vihdin kunnanrajaan. Alueen itäosa on noin 150-vuotiaista runsaslahopuustoista kuusivaltaista kangasmetsää, jossa kasvaa paikoitellen järeitä haapoja. Alueen liito-oravakanta kuuluu Uudenmaan elinvoimaisimpiin. Vähä-Majalammen länsipuolella on pienimuotoinen turvetuotannossa ollut räme, jonka ojat ovat osittain kasvamassa umpeen. Alueella elää myös metsoja.

Alueen pohjoisosassa Mylly-Majalammen rannalla on pienehkö lehmusmetsikkö, joka suojeltu luontotyyppinä (Mylly-Majalammen etelärannan lehmuslehto LTA010260). Lammen kaakkoisosassa on vanha kalliomännikkö.

Luonnonsuojelualue sisältyy suurelta osin vuoden 1987 selvityksessä maakunnallisesti arvokkaaksi rajattuun metsäalueeseen (Vähän Majalammen – Kalattoman suo). Suojelualueen eteläpuolelle jäävä alue on tuoretta kangasmetsää. Kalattoman lampea reunustaa rimpineva, jonka ympärillä on isovarpurämettä. Etenkin lammen eteläpuolella on tervaleppäkorpea, pohjoispuolella on metsäkortekorpea. Luoteeseen laskevassa jyrkässä puronotkossa kasvaa muutamia metsälehmäksiä.

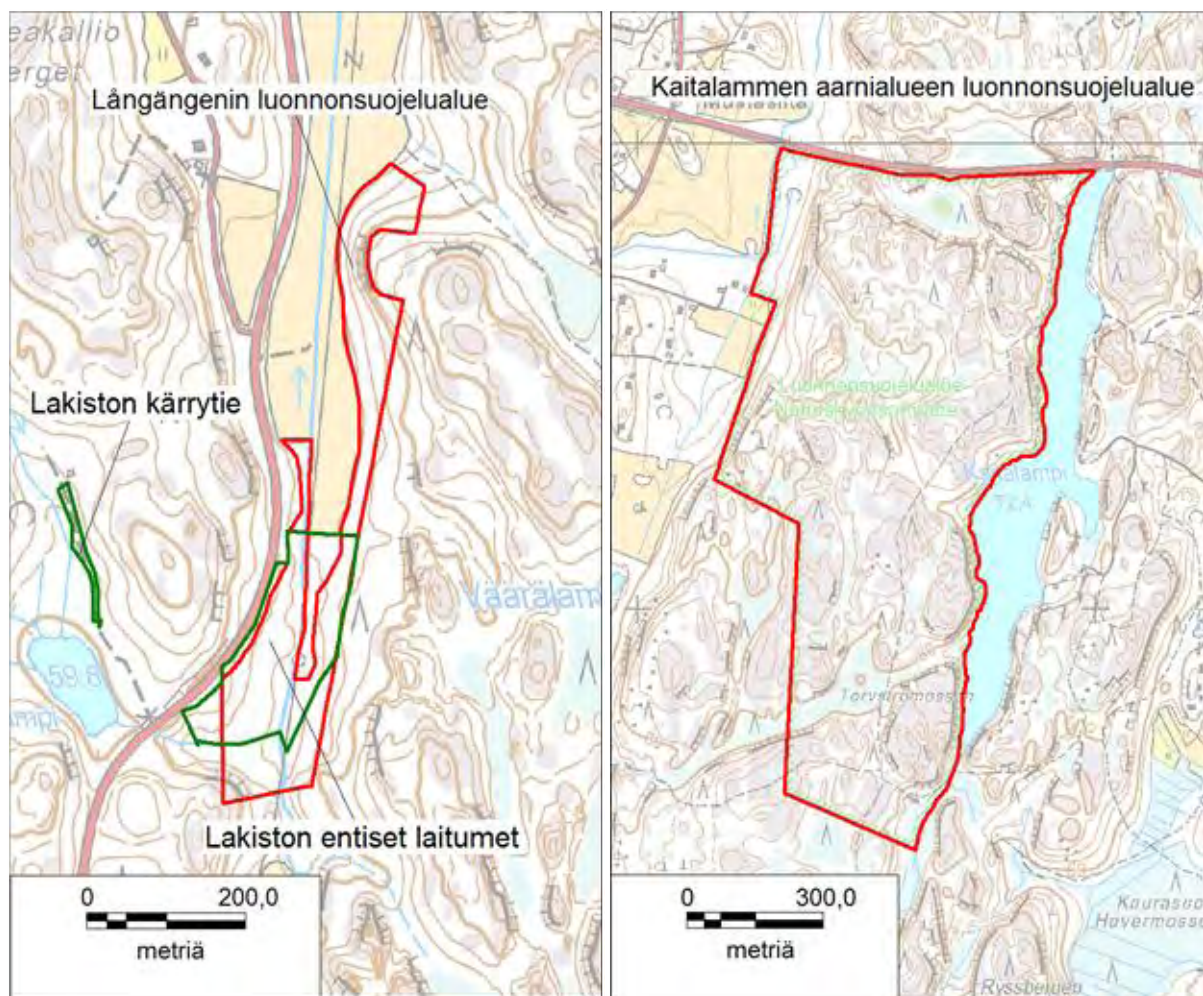
Långängenin luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

Rauhoituspäätös 18.10.2006, aluetunnus MRA202700

Pinta-ala 5,29 ha

Långängenin luonnonsuojelualue on määrääjäksi rauhoitettu alue, johon kuuluu perinneympäristönä arvokas Lakiston entinen laidunalue ja sen pohjoispuolella sijaitsevaa peltoon viettävää rinnemetsää. Laidunalue on osin metsittynyt, mutta sen kasvillisuus on edelleen edustavaa (ks. alueen kuvausta s. 178). Koko luonnonsuojelualue on liito-oravan elinympäristöä. Alue on myös rajattu liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikaksi.

Kaitalammen aarnialueen luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualue

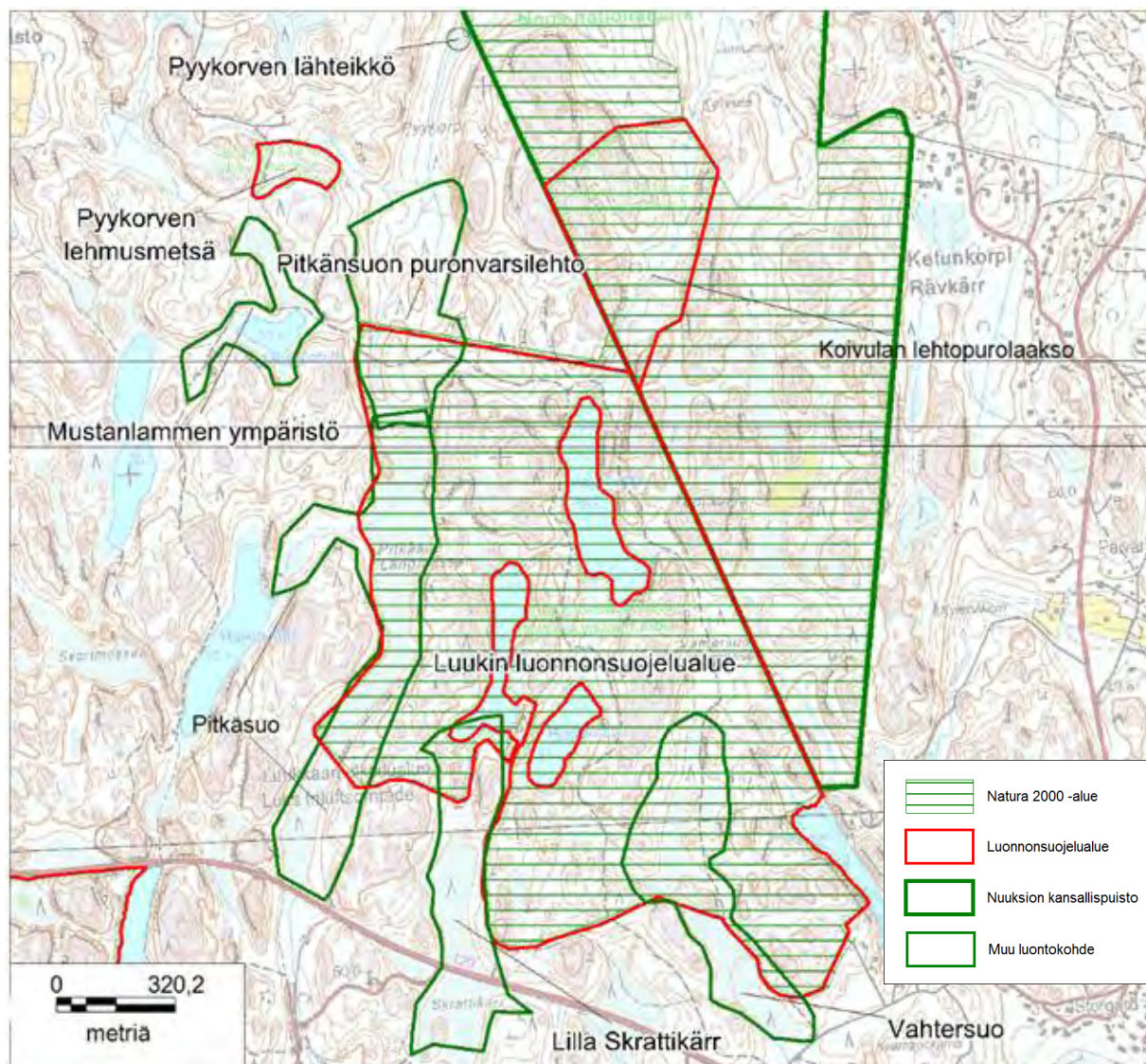
Rauhoituspäätös 29.5.2002, aluetunnus YSA014177

Pinta-ala 71,89 ha

Kaitalammen aarnialueen luonnonsuojelualue sijaitsee Nuuksiossa Vihdintien eteläpuolella Kaitalammen länsipuolella. Alue on luontaisesti kehittynyt, maisemallisesti arvokas kokonaisuus, josta löytyy useita erilaisia luontotyyppejä. Alueella on kallioita sekä kuivaa, tuoretta ja lehtomaista kangasmetsää. Rajauksen pohjoisosassa on korkeiden kallioiden ympäröimä pieni umpeenkasvu neva, jonka reunat ovat upottavaa suursaranevaa. Nevan keskellä on pieni avoin vesialue. Nevan ympärillä on kapealti isovarpurämettä.

Suon länsipuolella on rehevää lehtomaista kasvillisuutta: kevätlinnunhernettä, lehto-orvokkia ja sinivuokkoa on runsaasti. Varsinainen metsäalue on lähinnä kuivan kankaan metsää, notkelmis- sa on kuivahkon ja tuoreen kankaan metsiä. Osa notkelmista on soistuneita, esimerkiksi Kaitalam- lamesta lounaaseen suuntautuvassa notkelmassa on isovarpu- ja tupasvillarämettä.

Alue rajautuu lännessä peltoon ja kalliojyrkänteeseen. Pohjoisessa rajana on Vihdintie, län- nessä alue rajoittuu Kaitalammen rantaan ja muuten rajana on Helsingin kaupungin omistaman aarnialueen raja. Alue on vuonna 1987 luokiteltu maakunnallisesti arvokkaaksi kohteeksi.

Pyykorven lehmusmetsä

Suojeltu luontotyyppi

Rauhoituspäätös 7.1.2003, aluetunnus LTA010491

Pinta-ala 2,34 ha

Pyykorven lehmusmetsä sijaitsee Lakistossa pohjoiseen viettävässä rinteessä kalliojyrkänten alla. Puusto on eri-ikäistä ja monilajista, lahoppuuta on runsaasti. Valtapuna on kuusi, myös haapaa on runsaasti. Muita puulajeja ovat pihlaja, raita, hieskoivu ja harmaaleppä. Metsässä on lisäksi yli 7 cm halkaisijaltaan olevia lehmäksiä 45 ja vaahteroita 20. Monella lehmuksella ja vaahteralla kasvaa raidankehkojokälää. Pensaskerroksessa on muun muassa lehtokuusamaa, pähkinäpensasta ja näsiää.

Alueen kasvillisuudessa on useiden eri lehtotyyppien piirteitä. Rinteen yläosassa on kuivaa nuokkuhelimikkä-linnunhernetyypin lehtoa, jossa runsaita ovat nuokkuhelimikkä, kevätlinnunherne, sinivuokko ja kielo. Alempana on tuoretta keskiravinteista käenkaali-oravanmarjatyyppin lehtoa, jossa yleisiä ovat muun muassa käenkaali, oravanmarja, mustikka ja metsäalvejuuri. Rinteen alaosissa on tuoretta runsasravinteista imikkä-lehto-orvokkityypin lehtoa, jonka luonnehtijalajeja ovat vaateliaat lehtokasvit mustakonnamarja, imikkä ja lehto-orvokki.

Alue rajautuu etelässä kalliojyrkänteen yläosaan, lännessä tiehen ja pohjoisessa käsiteltyyn puronvarteen. Idässä rajausta noudattaa jalopuiden esiintymistä.

Pitkäsuo

Valtakunnallisesti arvokas kohde

Suurin osa alueesta kuuluu Nuuksion Natura-alueeseen

Pinta-ala 24,45 ha

Halkolammen itä- ja Käärilammen länsipuolella sijaitseva Pitkäsuo on kalliomurrokseen syntynyt, noin 1,5 kilometriä pitkä mutta kapea suo. Pitkäsuo sijaitsee vedenjakajalla: suon eteläosasta vesi virtaa Bodominjärveen ja edelleen Espoonlahteen ja pohjoisosasta Lepsämänjoen ja Vantaanjoen kautta Helsingin Vanhankaupunginselälle. Kallionseinämien välissä oleva suo on luonnontilainen ja erämainen; mm. itäreunassa jyrkät kalliot laskeutuvat suoraan suohon. Pitkäsuolla on useita suotyyppisiä, jotka ovat lähinnä rämeitä (mm. isovarpuräme ja rahkaräme) ja korpia (mm. heinä- ja ruohokorpi sekä metsäkortekorpi).

Suon pohjoisosassa ja sen pohjoispuolella on edustavaa puronvarsilehtoa, jossa on rehevää kasvilajistoa, muun muassa runsaasti eri saniaislajeja, imikkää ja valkolehdokkia. Suon pohjoisosasta laskeva puro on hyvin arvokas sekä maisemallisesti että lajistollisesti. Pitkäsuon eteläreunassa kulkee Vihdintie ja pohjoisessa Pitkäsuon puron yli menee ulkoilutie.

Suurin osa Pitkäsuon alueesta kuuluu Luukin luonnonsuojelualueeseen ja Nuuksion Natura 2000 -alueeseen. Pitkäsuon eteläosan metsäkortekorpi ja luoteisosan ruoho- ja heinäkorpi ovat suojellun alueen ulkopuolella.

Lakiston entiset laitumet

Merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala 2,93 ha

Nykyään puustoinen alue on ollut Rinnekodin nautakarjan laidunmaita vielä 1980-luvulla. Laitumia on ollut alueen läpi laskevan puron molemmilla puolilla (kartta s. 176). Puron itäpuolista aluetta on yritetty metsittää. Itäosan hakamainen rinne ja mäki ovat olleet aikaisemmin kasvillisuudeltaan edustavia. Valtalajeina ruohoisella kyntämiseltä säästyneellä rinteellä ovat muun muassa ahomatar, valkovuokko, kielo, nurmirölli. Siellä kasvaa vanhan laidunkauden jäljiltä myös hirssisaraa ja kartioakankaalia. Pieni osa alueesta on entistä metsälaidunta, jossa kasvavat runsaina käenkaali, sinivuokko ja kielo. Itäpuoliseen alueeseen kuuluu myös pieni kosteikko, jossa kasvaa luhtasaraa.

Alueen länsipuoli on pääosin haapa- ja koivuhakaa, jotka olivat jo kymmenen vuotta sitten pensoittuneet ja kasvamassa umpeen. Valtalajeina ovat osassa hakaa vuohenputki, valkovuokko ja kielo, osassa puolestaan valkovuokko, huopa-ohdake, metsäkurjenpolvi ja nurmilauha. Avoimen entisen niityn on loppukesällä vallannut erittäin pahasti sananjalka, keväisin alue on täynnä valkovuokkoa. Länsipuolisen alueen eteläkärki on ollut peltona. Siellä runsaita ovat nurmilauha, rantalpi, luhtakastikka ja peltopillike. Vadelma on yleinen koko alueella.

Vuonna 2002 tehdyssä selvityksessä perhosia esiintyi joen länsipuolella. Runsaslukuisia perhoslajeja olivat piippopaksupää, tesmaperhonen ja kasteyökkönen. Myös Uudellamaalla harvinaisen sananjalkamittari esiintyi kohteella huomionarvoisen runsaana kesäkuun alkupuolella.

Laidunalueen länsipuolella sijaitsevan Lullammen vierestä kulkee umpeutumassa oleva tie, johon liittyy pieni niitty laikku ja vanha kärrytien varsi, joilla on niittylajistoa (Lakiston kärrytie). Ympäriällä on vanhoja umpeen kasvamassa olevia peltoalueita. Niityllä kasvaa paljon näyttävästi kukkivia kasveja, joista runsaita ovat ahdekaunokki, huopa-ohdake, purtojuuri, rätvänä ja niittyhumala. Myös päivänkakkara ja särmäkuisma ovat melko runsaita. Kärrytiellä kasvaa maariankämmeä ja kartioakankaali. Kuivassa tien laidassa on pieni esiintymä taantunutta, silmälläpidettäviin lajeihin lukeutuvaa kissankäpälää.

Pitkäsuon puronvarsilehto

Paikallisesti arvokas kohde

Osa alueesta kuuluu Nuuksion Natura-alueeseen

Pinta-ala 15,24 ha

Pitkäsuon puronvarsilehto on monipuolinen lehtoalue, jonka eteläosa kuuluu Luukin luonnon-suojelualueeseen. Alueella esiintyy runsaasti lehtokasveja, muun muassa metsälehmusta on runsaasti. Saniaiset ovat yleisiä. Imikkä ja kevätlinnunherne muodostavat laajoja kasvustoja. Myös kämmeäkkäkasveihin kuuluvaa valkolehdokkia esiintyy monin paikoin.

Mustanlammen ympäristö

Paikallisesti arvokas nevarantainen lampi ja lehmusesiintymä

Pinta-ala 6,5 ha

Mustalampi on kaunis, luonnontilainen metsälampi, jonka rannat ovat soistuneet (karttarajaus s. 176). Rantavyöhyke on lyhytkorsinevaa, pohjoiseen suuntautuvassa notkelmassa on matalaa mäntyä kasvavaa isovarpurämettä. Rantanevan kasvilajistoon kuuluvat muuan muassa leväkkö, villapääluikka ja valkopiirtoheinä. Lammen lounaispuolella vehkan täyttämän vähäisen laskupuron varrella on pieni lehtokorpi, jossa vallitsevat saniaiset. Puron varrella kasvaa myös muutama nuori metsälehmus. Kauempana uomasta maasto muuttuu lehtomaiseksi kankaaksi. Puusto on varttunut kuusikkoa.

Lammen länsirannan kautta kulkee ulkoilutie. Ulkoilutien vieressä lammen lounaispuolisessa rinteessä kasvaa runsaasti metsälehmuksia. Kenttäkerroksessa vallitsee sinivuokko. Lehmuskasvustoa on hoidettu alispuustoa raivaamalla, ja ainakin osa lehmuksista on istutettuja. Yksittäisiä lehmuksia ja lehmusryhmiä kasvaa myös lähialueella luonnonvarasilla kasvupaikoilla.

Mustalampi sijaitsee keskeisellä paikalla vilkkaasti käytetyn ulkoilutien varrella. Länsirannan niemestä ja lammen pohjoispuolisen rantanevan ylittävältä reitiltä on hyvä näkyvyys lammelle.

Lilla Skrattikärr

Paikallisesti arvokas suo

Osa alueesta kuuluu Nuuksion Natura-alueeseen

Pinta-ala 14,88 ha

Vihdintien halkoma suoalue sijaitsee kalliometsien ympäröimässä painanteessa. Suon pohjoisin osa kuuluu Luukin luonnonsuojelualueeseen. Vihdintien eteläpuolella on märkää ruoho- ja heinäkorpea, joka tien lähellä muuttuu tupasvilla- ja isovarpurämeeksi. Vihdintien pohjoispuolella on pääosin isovarpurämettä, mutta länsireunalla myös ruoho- ja heinäkorpea.

Vahtersuo

Paikallisesti arvokas suo

Suurin osa alueesta kuuluu Nuuksion Natura-alueeseen

Pinta-ala 17,15 ha

Kallioisten metsien ympäröimä pohjois–eteläsuuntainen suojuotti, jonka metsäinen mäki jakaa kahteen osaan (karttarajaus s. 176). Suon pohjoispuolisko kuuluu Luukin luonnonsuojelualueeseen, mutta eteläpuolisko on rauhoittamaton. Eteläosa on pääosin isovarpurämettä, jonka laiteilla on ruoho- ja heinäkorpea. Aivan suon eteläpäässä on korpimuuttumaa ja kangasrämettä. Koko Vahtersuo on arvioitu vuonna 1987 paikallisesti arvokkaaksi luontokohteeksi. Suo on luonnontilainen.

Lankelan niitty ja haka

Paikallisesti merkittävä perinneympäristö

Pinta-ala 0,5 ha

Espoon pohjoisrajalla Lepsämänjoentien tuntumassa sijaitseva Lankelan haka- ja niittysaareke kohoaa muuta ympäristöään korkeammalle peltoalueen keskellä. Saarekkeen pohjoisosaan kallion alle sijoittuva niitty on kasvillisuustypiltään erittäin merkittävä, monilajinen tuoreen suurruoho- ja pienruohoniityn sekamuoto. Niityllä kasvaa useita huomionarvoisia kasvilajeja, muun muassa

nurmitatar, hirssisara, mäkilehtoluste ja harmaapoimulehti. Valtalajeina ovat huopaohdake, ahdekaunokki, niittyleinikki ja rätvänä. Myös purtojuuri, sarjakeltano ja nurmirölli ovat runsaita. Muu osa saarekkeesta on koivu- ja mäntyhakaa. Kenttäkerroksessa kasvavat runsaina metsälauha, nurmirölli, kielo ja ahomatara.

Lankelan niitty- ja hakamaata on käytetty lammaslaitumena vielä 1900-luvun lopulla. Haassa on jäljellä vanha vaja tai kellari sekä lammaskatos. Alue on maisemaltaan kaunis mäki, joka näkyy hyvin läheiselle tielle. Mäeltä on hienot näkymät Lepsämänjokilaaksoon.

7. VIRTAVEDET JA LÄHTEET

Espoon virtavesistä on valmistunut kattava selvitys vuonna 2009 (Janatuinen 2009a, b). Seuraavassa esitettävät arvokkaimpien virtavesien kuvaukset, karttarajaukset ja arvoluokitus perustuvat pääosin mainittuun selvitykseen. Kohteet on arvioitu seuraavasti:

Valtakunnallisesti arvokas

Harvinainen luontotyyppiyhdistelmä, erittäin edustava kokonaisuus tai uhanalaisen lajin valtakunnallisesti tärkeä esiintymä. Pienillä puroilla uomasto ja valuma-alue luonnontilaisia.

Maakunnallisesti arvokas

Uudellamaalla harvinainen luontotyyppi tai normaalia edustavampi kokonaisuus. Usein myös harvinaista vaateliasta lajistoa. Pienillä puroilla uomasto ja valuma-alue usein pitkälti luonnontilaiseen verrattavissa.

Paikallisesti arvokas

Erityisiä säilyttämisen arvoisia luontoarvoja omaava alue, jonka merkitys on lähinnä paikallinen. Purouoma saattaa olla osin luonnontilastaan muutettu. Pienen puron uomasto ja valuma-alue voivat olla kohderajauksen ulkopuolelta vahvastikin muokattuja.

7.1. Mankinjoen vesistö

Mankinjoen vesistöalue sijaitsee pääasiassa Espoossa ja Kirkkonummella, mutta sen pohjoisosat ovat Vihdin puolella. Mankinjoen vesistöalueen pinta-ala on 175,05 km². Vesistön vedet purkautuvat vesistöalueen pohjoisosista kahta reittiä: lännestä Mankinjoen ja idästä Gumbölenjoen kautta. Jokien yhtymäkohta sijaitsee Espoonkartanossa noin kolmen kilometrin päässä jokisuusta.

Mankinjoki saa alkunsa Loojärvestä ja laskee mereen Espoonlahden pohjukassa. Pudotuskorkeutta Mankinjoessa on 13,5 m, josta merkittävä osa on Espoonkartanonkoskessa. Mankinjoki on noin 7 kilometrin mittainen.

Gumbölenjoki virtaa Nuuksion Pitkäjärvestä Nupurinjärven, Svartbäckträsketin, Kvarnträskin ja Dämmanin kautta Mankinjokeen, johon se yhtyy Espoonkartanossa noin 15 km alempana. Gumbölenjoki on yläosistaan 3–5 m:n ja alaosiltaan 5–7 m levyinen. Yläosiltaan Gumbölenjoki tunnetaan muun muassa Nupurinjokena, Brobackanjokena ja Mustapurona. Nuuksion Pitkäjärveen laskee useita puroja, joista merkittävimmät ovat eteläpään laskeva Sahaoja ja pohjoispään pätyvä Myllypuro.

Vesistössä on yhteensä 68 järveä ja lampea. Näistä suurimpia ovat Nuuksion Pitkäjärvi (245 ha), Juusjärvi (196 ha), Loojärvi (120 ha), Tampaja (104 ha), Lapinkylänjärvi (103 ha), Siikajärvi (70 ha), Kaljärvi (63 ha), Sahajärvi (55 ha) ja Haapajärvi (53 ha). Pitkäjärvi ja Sahajärvi ovat kokonaan ja Loojärvi sekä Siikajärvi osittain Espoon puolella.

Mankinjoessa on kolme ja Gumbölenjoessa 12 arvokasta virtavesijaksoa.

7.1.1. Mankinjoki

Espoonkartanon koskialue

Maakunnallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 680 m (Mankinjoki) ja n. 150 m (Gumbölenjoki)

Osittain päällekkäinen kohde: Espoonkartanon puistometsä (ks. s. 79)

Koskialue sijaitsee Mankinjoen ja Gumbölenjoen yhtymäkohdassa Espoonkartanossa. Mankinjoessa on yhtymäkohdan yläpuolella Espoonkartanonkoski, joka jatkuu nivoina ja pienenä koskipaikkana aina Kehä III:n eteläpuolelle asti. Gumbölenjoessa on Kuninkaankartanontien alapuolella pieni uittoränniksi perattu koski.

Kosken maisema-arvo ja merkitys kulttuurihistoriallisena ympäristönä on poikkeuksellisen suuri. Kulttuurivaikutuksesta huolimatta alue on säilynyt myös arvokkaana luonnonympäristönä. Espoonkartanonkosken partaalla kasvaa suuria vuorijalavia ja tervaleppiä. Jalavia kasvaa myös kosken saarekkeissa ja niskan länsipuolisessa metsässä. Jokien yhtymäkohdassa on istutettujen, vanhojen jalopuiden varjostamaa kartanopuistoa. Jokien ja Kehä III:n välissä kasvaa yhtenäinen tiheä puustovyöhyke, jossa on muun muassa kookkaita vaahteroita ja tervaleppiä. Puusto jatkuu jokivarressa harvempuna tiehen asti. Tien eteläpuolella puustoa on kaadettu viime aikoina, mutta kosken kohdalla kasvaa edelleen muun muassa kookkaita tervaleppiä. Keväisin jokivarret ovat pystykiurunkannuksen ja valkovuokon valtaamia.

Alueen virtapaikat ovat erittäin tärkeä vaelluskalojen lisääntymisalue, ja moni laji ei edes nouse pidemmälle. Koskikaroja talvehtii parhaina talvina Espoonkartanonkosken alueella useita. Alueella elää ja saalistaa myös runsaasti lepakoita.

Mankinjokilaakso

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 1 200 m

Alue käsittää Mankinjoen hidasvirtaisen, loivasti meanderoivan alajuoksun Mankin kävelysillalta Kehä III:n alapuolisen koskipaikan alapuolelle. Mankissa jokeen laskee Mankinmetsänpuro. Kauklahdenväylän alitusta lukuun ottamatta Mankinjoki virtaa koko jakson rakentamattomana molempia rantoja varjostavan yhtenäisen puuston suojassa.

Jokivarren puusto koostuu lehtipuista, erityisesti terva- ja harmaalepystä, haavasta ja tuomesta. Mankinjoen varressa kasvaa myös yksittäisiä komeita vuorijalavia ja vaahteroita. Paikoin puita on kallistunut joen päälle ja romahtanut jokeen. Rehevä ja tiheäpensakkoinen jokivarsi tarjoaa runsaasti suojaa linnuille ja eläimille. Mankinjoen jokikäytävä toimii luontaisena viherysteytenä Espoonlahdelta kohti Nuuksiota.

Urbergan purolaakso

Paikallisesti arvokas

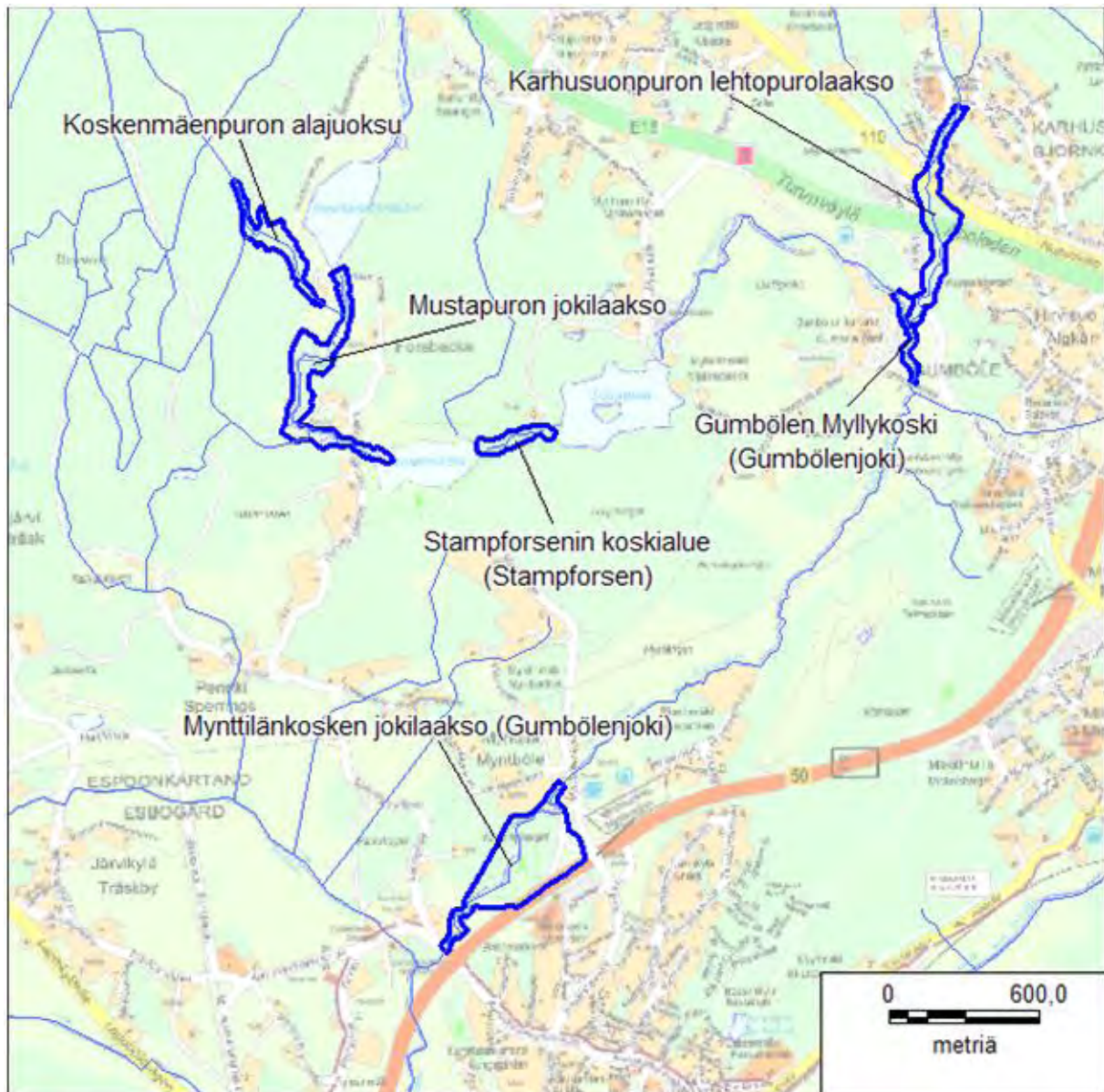
Jakson pituus: n. 760 m (josta koskialue n. 225 m)

Sisältyy aiempiin kohteisiin: Loojärven puronvarsilehto (ks. s. 83)

Alue sijaitsee Halujärvenpuron alajuoksulla. Puro saa alkunsa Halujärven laskupuron yhtyessä Ämmviheässuon eteläpuolisilta alueilta keräävään Skogkädanpuroon. Halujärvenpuro laskee Loojärven koilliskolkkaan Urbergassa. Rajaus koostuu koskialueesta sekä sen ja järven väliin jäävästä niittyalueesta. Puron vesi vaihtelee lievästi savisameasta savisameaan.

Koskialue on uomastoltaan ja yleisilmeeltään kohtalaisen hyvin säilynyt. Liekopuuta ja uomaan kaatuneita puita on kapeassa polveilevassa uomassa jonkin verran. Puron pohja on koskialueella pääosin soraa ja hiekkaa. Alempana laaksossa puro on uurtanut uomansa savikkoon; kiviä ja soraa esiintyy paikoitellen. Niittyalueella virtaus on verkkaisempaa ja uoma meanderoi vahvasti. Puroa ympäröivä metsä on ylempänä havumetsää, tien alapuolella kosteampaa, valoisampaa lehtoa. Tien yläpuolella puron itäranta on pihapiiriä. Kulttuurivaikutus lisääntyy koskesta alavirtaan metsän muuttuessa hakkuuaukeaksi, laitumiksi ja niityksi. Koskialueella on paikoin runsaasti lehtimaapuuta, joukossa todella isoakin pötkelöä. Puron varressa on myös aiemmista hakkuista lahoamaan jääneitä tukkeja, joiden joukossa on ilmeisesti myös metsälehmusta. Alueella kasvaa edustavaa lehtokasvillisuutta.

7.1.2. Gumbölenjoki

Mynttilänkosken jokilaakso

Valtakunnallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 1,1 km

Sisältyy kohteisiin: Gumbölenjoen vaahterametsikkö (ks. sivu 76), Mynttilänkosken jokilaakso (ks. sivu 77)

Alue käsittää Gumbölenjoen alajuoksun jokikäytävän Kuninkaankartanontiestä Mynttilän pohjapadon siltaan ja Mynttilänkosken laaksossa siihen liittyvän yhtenäisen metsäalueen. Gumbölenjoki virtaa alueella luontaisesti meanderoiden. Joki on koskialueella sora- ja hiekkapohjainen, muualla uomaa reunustaa pääosin savi. Koskipaikoissa joki on paikoin hyvin kivinen ja uomassa on yleisesti puuainesta ja kivissä vesisammalia. Nykyisen jokiuoman eteläpuolella on useampi kookas juolua merkinä jokiuoman luontaisesta muovautumisesta. Kosken alapäässä jokeen laskee pieni

luonnontilainen kausiluonteinen puro, joka on uurtanut uomansa vuosi vuodelta syvemmälle savikkoon.

Mynttilänkosken kohdalla jokea reunustavat jyrkät lehtorinteet, jotka ovat paikoin syöpyneet virran eroosiosta ja sortuneet vähitellen jokeen. Alueella on runsaasti jokiuomaan ja sen ylitse kaatuneita kookkaitakin puita. Koskialueen alapuolella jokikäytävä kaventuu kapeaksi tuomen, leppien ja haavan varjostamaksi tunneliksi, jossa joki virtaa.

Gumbölenjoessa on tiettävästi vielä noin viisikymmentä vuotta sitten elänyt uhanalaisia jokihelmisimpukukoita, mutta laji lienee sittemmin kuollut sukupuuttoon joesta. Uhanalainen liito-orava kuuluu alueen lajistoon. Alue sijaitseekin eläinten luontaisten vaellusreittien risteyksessä. Laaksossa on nähtävissä muun muassa kauriiden polkuja ja joenylityspaikka. Saukko vuorostaan liikkuu jokivartta pitkin.

Arkiniityn purolaakso

Maakunnallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 750 m

Sisältyy aiempiin kohteisiin: Arkiniityn purolaakso (ks. s. 83)

Arkiniityn purolaakso sijaitsee Histan alueen soilta ja metsistä alkunsa saavan Histanpuron alajuoksulla Nupurintien ja Mustanpurontien välisellä alueella. Puroon laskee laaksossa myös Kakarlammen kausikuiva laskupuro.

Histanpuro on säilynyt Arkiniityn kohdalla harvinaisen luonnontilaisena. Paikoin se virtaa jyrkkinä koskiosuuksina sammalpeitteisen lohkareikon lomassa, ja toisaalta rauhallisemmilla osuuksilla purouoman hiekka-sorapohja on lajittunut uomassa runsaana esiintyvän liekopuun kanssa luontaisesti särkiksi. Alempana puron virtaus hidastuu ja uoma on uurtanut jyrkkiä meanderimutkia laakson savikkoon. Uomaa varjostaa miltei koko laakson matkalta tiheä pensaskerros ja sen yläpuolinen iäkäs puusto. Alueella on myös runsaasti maapuita ja kääpiä. Jakson alaosassa purouoman poukamassa on muutama kirkasvetinen lähde, jotka purkavat uomaan kylmää vettä. Puron rantametsienkin luonne muuttuu alueella. Alajuoksun metsät ovat kosteapohjaisia ja laajalta alueelta yhtä tihkupintaa, sillä lähteikköä on myös metsän pohjalla puron pohjoispuolella.

Purolaakso on arvokas kasvillisuudeltaan. Siellä esiintyy erityisesti luonnontilaista lehtokasvillisuutta. Alueella kasvavat mm. lehtokuusama, näsiä, kangaskorte, kotkansiipi, lehtoleinikki, lehto-orvokki, metsälehmus ja vaahtera. Purolaaksossa kasvaa myös järeitä kuusia ja erityisesti haapoja. Purolaakso kuuluu myös liito-oravan elinalueeseen.

Kolmperän purolaakso

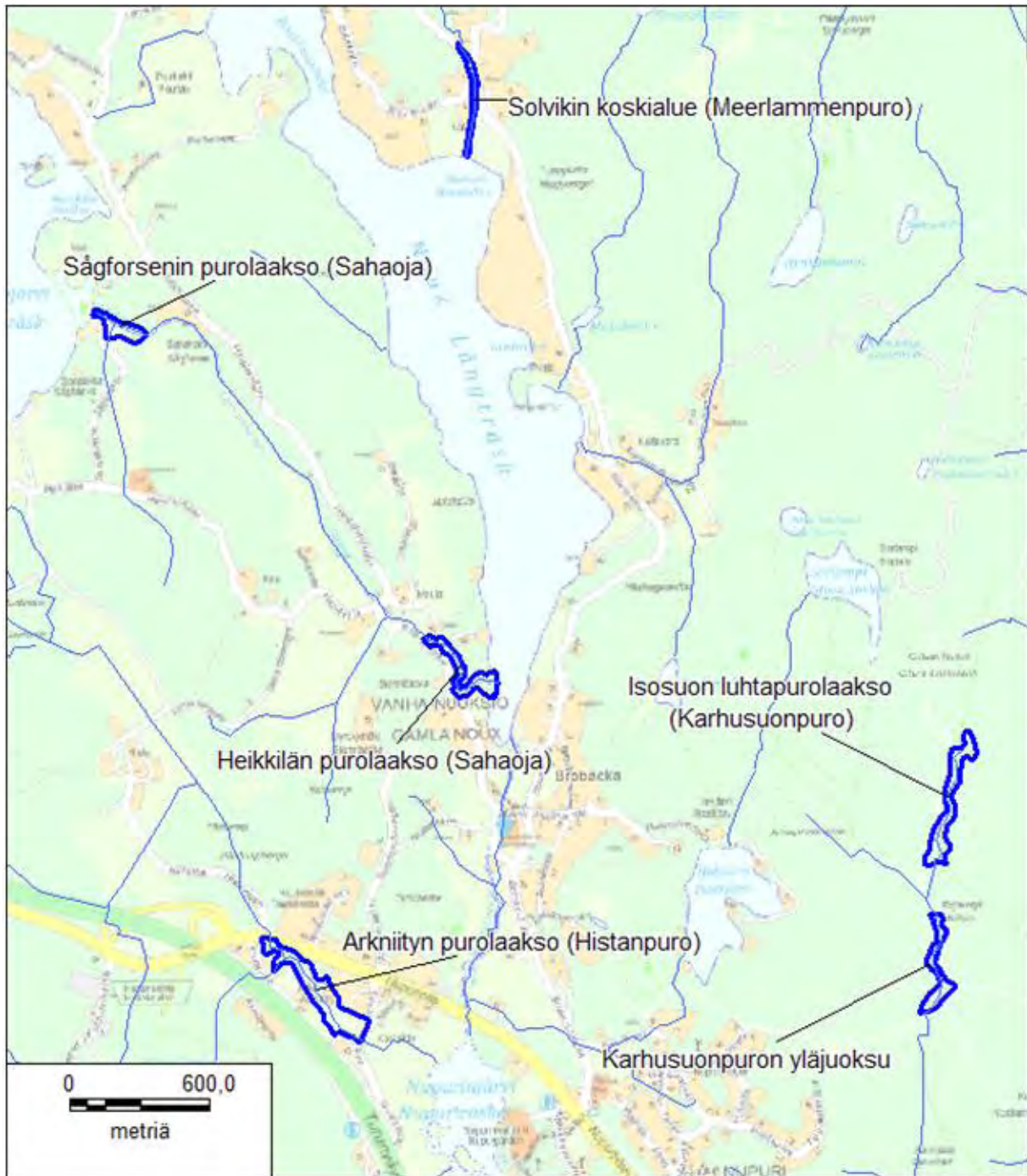
Maakunnallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 570 m (pelkkä Kolmperän laskupuron osuus)

Sisältyy aiempiin kohteisiin: Janssoninnotko (ks. s. 112)

Puro saa alkunsa Kolmperä-nimisestä lammesta, jonka jälkeen se virtaa ensin verkkaisesti kaakoon turvepohjaisena. Meerlammentien alitettuaan puro jatkuu jyrkkänä koskena pohjois-eteläsuuntaisessa laaksossa ja yhtyy hiukan alempana suoristettuna Meerlammen laskupuroon. Hiukan ennen yhtymistä Meerlammen laskupuroon puroon laskee idästä vähäinen sivupuro, johon purkautuu vettä pienestä uoman sivussa olevasta luonnontilaisesta allikkolähteestä. Kolmpe-

rän purolaakson alueella puro on säilynyt koskemattomana ylittävää tietä ja muutamaa polkua lukuun ottamatta.

Puro on yläosiltaan hiekka- ja karikepohjainen sammalten reunustama metsäpuro, joka polveilee kuusikon lomassa. Meerlammentien alapuolella puro on kivikkoista koskea, ja uomassa on runsaasti kookkaita kivenlohkareita ja pohjalla hiekkaa ja soraa. Koskialueen alapuolella puro rauhoittuu hiekka- ja sorapohjaiseksi, runsaan puuaineksen kirjomaksi silloin tällöin ryöpsähteleväksi metsäpuroksi. Puro on koko matkaltaan humusvaikutteinen mutta kirkasvetinen. Virtaamaan vaikuttavat suuresti yläpuolisen Kolmperän vedenpinnan taso sekä alueen sateet ja sulamisvedet.

Purokäytävän ja ylipäänsä koko laakson puusto vaikuttaa varsin luonnontilaiselta. Lehtilaho-puun määrä on alempana laaksossa huomattava. Puron lähellä kasvaa myös muun muassa metsä-lehmuksia ja kookkaita haapoja. Purolaakso rajautuu idässä Hyppykallion–Hynkebergeretin arvokkaaseen kallioalueeseen.

Gumbölen Myllykoski

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 415 m

Sisältyy paikallisesti arvokkaaseen kohteeseen: Gumbölen purolaakso (ks. s. 83)

Myllykoski sijaitsee Gumbölenjoen keskivaiheilla Gumbölen myllypadon alapuolella. Myllykosken alapuolella joessa on muutamia sorapohjaisia nivoja. Muuten jokiuoma on pitkälti upottavaa tai hiekkapohjaista, sillä alueelle laskeva Karhusuonpuro tuo jokeen suuria määriä hiekkaa; jokiuoma onkin alkanut paikoin kasvaa umpeen.

Myllykoski on lyhyt louhikkoinen koski, jota on aikojen saatossa muokattu myllyjen tarpeisiin ja myöhemmin myös kevyesti kunnostettu. Kosken alapuolella on laaja sorapohjainen alue. Koskikivillä kasvaa yleisesti vesisammalia. Myllykosken rannoilla kasvaa vaahteroita ja iäkkäitä tervaleppiä. Kosken alapuolella on tulvaniittyä, josta alavirtaan jokivarren etelärannalla on yhtenäinen, lähinnä harmaa- ja tervalepystä, tuomesta ja vaahterasta koostuva puusto. Kasvillisuus on lehtomaista: keväisin jokivarsi värjäytyy valkovuokoista, rentukoista ja kotkansiivistä. Alueelta mainitaan myös keltavuokko ja mukulaleinikki. Alue liittyy yhtenäisesti pohjoispuolella olevaan Karhusuonpuron lehtopurolaaksoon.

Karhusuonpuron lehtopurolaakso

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 1 145 m

Purolaakso sijoittuu Karhusuonpuron alajuoksun luonnontilaiselle uomanosuudelle ennen puron yhtymistä Gumbölenjokeen. Alueen yläosaan laskee sivupuro luoteesta Nupurin suunnalta.

Karhusuonpuro on paikoin verraten kivikkoinen ja pohjalla on paljon soraa. Puron kivillä on paikoin vesisammalia. Purolaakso on säilynyt jyrkkärinteisenä lehtotiheikkönä, jossa laho- ja liekopuun määrä on huomattava. Karhusuonpuron alajuoksu on uoman morfologian ja sinne kertyneen puuaineksen määrän suhteen Espoon luonnontilaisimpia purojaksoja. Uoman luonnontilaa ovat heikentäneet purolaakson yli rakennetut tiet.

Turunväylän alapuolisella osuudella purouomaa reunustaa suursaniaisten vallitsema saniaislehto, jossa kasvaa muun muassa kotkansiipeä. Myös keltavuokkoa ja mukulaleinikkiä on löydetty puronvarresta. Alueella on runsaasti kuolleita, kääpäisiä kolopuita. Nupurintien yläpuolinen osuus on selvästi kuivempaa kuusivaltaista lehtoa, jonka puustoa on paikoin karsittu. Nupurintien pohjoispuolella oleva osuus on paikallisesti arvokas luontokohde, Karhusuon lehtolaakso (ks. s. 121).

Karhusuonpuron yläjuoksu

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 465 m

Sisältyy aiempiin kohteisiin: Karhusuon lehtolaakso (ks. s. 121)

Uomanosuus sijoittuu Karhusuonpuron yläjuoksulle Skratkärrin ja Rajakorven välille. Puron pohja-aines on lähinnä hiekkaa ja soraa, suurempaa kiviainesta on paikoitellen. Uomasta löytyy runsaastikin vanhaa liekopuuta, joka on monessa kohdin kerännyt hiekkaa taakseen särkiksi. Puron kivillä ja puuaineksessa on monin paikoin vesisammalia.

Purojaksolla ei ole koskia, mutta purossa on tiheässä somerikkoja, joissa vesi virtaa nopeammin. Karhusuonpuro virtaa alueen yläosassa niityn reunassa melko avoimessa maastossa, mutta alemmas tultaessa varjostava kasvillisuus lisääntyy puron samalla syöpyessä syvemmälle penkkojen suojaan. Kasvillisuus vaihtuu samalla saniaisten vallitsemaksi.

Isosuon luhtapurolaakso

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 600 m

Sisältyy aiempiin kohteisiin: Oittaaan Isosuo (ks. s. 135)

Isosuon luhtapurolaakso sijaitsee Karhusuonpuron latvoilla sen laskiessa laakson pohjalla Oittaaan Isosuolta etelään. Karhusuonpuro virtaa purolaaksossa luontaisessa uomassaan sammalten ja liekopuiden välissä paikoin seisovana, paikoin virtaavana. Isosuon valumavedet purkautuvat pääosin Karhusuonpuron kautta kohti Gumbölenjokea. Kohde on harvoja Espoossa säilyneitä turvepohjaisia puro-osuuksia; muut vastaavat kohteet on yleensä kaivettu kuivatusojaksi.

Puronvarren korvet ovat alueen luonnontilaisimmat ja arvokkaimmat osat. Itse purolaakso muodostaa Isosuon valumavesien vaikutuksesta ympäröiviä rinteitä rehevämmän kostean, luhtaisen alueen, jossa kasvaa mm. kookkaita tervaleppiä ja muutama metsälehmus laakson rinteessä.

Stampforsen

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 250 m

Ranta-alueet sisältävät Kvarnträskin rannan luonnonsuojelualueisiin (ks. s. 84)

Stampforsen sijaitsee Kvarnträskin ja Dämmanin välissä ja on Dämmanin tekojärven patoamisen myötä jäljelle jäänyt lyhyt pätkä Gumbölenjoen yläjuoksua. Paikalla on aiemmin sijainnut saman-niminen Gumbölenjoen koski, josta tosin on peittynyt valtaosa Dämmanin alle.

Nykyinen Stampforsen loppuu kuohuvaan könkääseen, joka laskee Dämmaniin kalliopaljastuman yli pitkänä virtana ja jatkuu järvelle päin. Jokiosuus on pitkälti matalaa kivi- ja sorapohjaista virtapaikkaa. Stampforsenia on aikojen saatossa perattu, joten siitä puuttuvat suuret pintakivet. Joen molemmilla rannoilla kasvaa metsää, joskin pohjoisrannan puusto on harvaa.

Mustapuron jokilaakso

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 1 380 m

Mustapuro laskee Svartbäckträsketistä alapuoliseen Kvarnträskiin alkuperäisessä uomassaan. Purotuskorkeutta joessa on noin 2,7 metriä. Yläpuolista Svartbäckträsketiä on aikoinaan laskettu louhimalla Mustapuron luusuan kalliokynnystä. Joen yläjuoksulle laskee luoteesta Koskenmäenpuro.

Joessa on kolme koskipaikkaa ja joitakin pienempiä nopeammin virtaavia kovapohjaisia osuuksia. Koskipaikoissa on pohjamateriaalina hiekkaa, soraa ja pienempää kiviainesta. Isommat kivet lähes puuttuvat ilmeisesti perkausten vuoksi. Koskipaikkojen kivillä on runsaasti vesisammalia. Hitaasti virtaavat osuudet ovat pehmeäpohjaisia ja niiden syvyys ja leveys vaihtelee, paikoin on myös pieniä suvantoja. Mustapuroa reunustaa miltei koko matkaltaan pensaskerros tai puusto, joka leviää joen keskivaiheilla metsäksi asti.

Koskenmäenpuron alajuoksu

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 595 m

Alue käsittää Mustapuroon lännestä laskevan Koskenmäenpuron alajuoksun koskialueen. Puro virtaa koskialueella hyvin kivikkoisessa uomassa, ja muutamassa kohdin on kalliopaljastumia, joiden kohdalla on pieniä könkäitä. Jyrkkä koskialue sijoittuu pieneen laaksoon, jonka rinteillä kasvaa lähinnä kuusikkoa. Puron ylittävän voimalinjan kohdalta puusto on kuitenkin karsittu. Puuainesta on uomassa paikoin rydöiksi asti, mutta vesisammalet lähes puuttuvat.

Heikkilän purolaakso

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 565 m

Sisältyy aiempiin kohteisiin: Sahaojan laakso (ks. s. 121)

Heikkilän purolaakso sijaitsee Sahajärvestä laskevan Sahaojan alajuoksulla juuri ennen sen laske-
mista Nuuksion Pitkäjärveen. Sahaoja on säilynyt purolaakson kohdalla verraten luonnontilaisena,
vaikka sitä onkin aikojen saatossa padottu ja perattu paikalla sijainneiden myllyjen tarpeisiin. Pu-
rossa on useampi pidempi, jyrkkänä kuohuva koskialue, joiden välissä puro kiemurtelee laakson
pohjalla verkkaisempaan syvempänä uomana. Koskiosuoksia on paikoin perattu kovalla kädellä,
mutta uoma on silti monin paikoin sammalpeitteisten kivien kirjoma. Pohja koostuu koskipai-
koissa pitkälti sorasta, muualla uoman pohja on savea ja hiekkaa.

Purolaakson kasvillisuusvyöhyke on varsin kapea, sillä sen ympäristö on raivattu pelloksi ja
niityiksi. Lehtomaisessa puronvarressa kasvaa kuitenkin yleisesti iäkkäitä ja osin kaatuneita terva-
leppiä ja koivuja sekä runsaasti eri-ikäistä vaahteraa. Aluskasvillisuudessa on tyypillisiä kostean
lehdon lajeja. Alajuoksun padon alueelta on raivattu vesakkoa joitakin vuosia sitten.

Sågforsenin purolaakso

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 245 m

Sisältyy aiempiin kohteisiin: Sahajärven lehtokorpi (ks. s. 116)

Sågforsenin purolaakso sijaitsee Sahajärvestä laskevan Sahaojan yläjuoksulla heti järven alapuolel-
la. Historiallista ihmisvaikutusta huokuva koskiosuus koostuu osittain kalliosta, kivikosta ja mui-
naisten mylly- tai saharakennusten kivijalkojen kiviaineksesta. Välisuvannoissa on kiveä, soraa ja
kariketta sekä alempana myös pehmeätä pohjaa. Purouoman kivet ovat järjestäen tuuhean sam-
malpeitteen verhoamia. Uomassa on myös jonkin verran liekopuuta.

Purolaakson kasvillisuus on runsasta ja rehevää ja puusto varttunutta sekametsää. Iäkkäitä
haapoja ja kuusia kasvaa etenkin puron pohjoispuolella sekä lähellä järveä puron molemmin puo-
lin. Vanhana lääke- ja maustekasvina tunnettu saksankirveli on levinnyt useaan kohtaan puron
varrelle.

Solvikin koskialue

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 500 m

Alue sijaitsee Kolmperän lammesta laskevan Solvikinojan (Meerlammenpuro) alajuoksulla Nuuk-
siontien alapuolella. Puro on puhkaissut tien alittaessaan moreenikerrostuman, jonka seurauksena
purossa on tien alapuolella noin 200 metriä jyrkkää sorapohjaista ja kivikkoista koskea. Koskialu-
een alapäässä Solvikintien alapuolella puro alkaa vähitellen meanderoida syöpyessään laakson
pohjan savikkoon. Hiukan alempana puro laskee Nuuksion Pitkäjärven Sikalahteen.

Puron ympäristö ei ole kovinkaan luonnonmukainen. Solvikintien yläpuolella on toisella puo-
lella matalakasvuista tienpenkan kasvillisuutta ja toisella puolella nuorta lepikkoa. Alempana puro

virtaa hevoshakojen välisellä kapealla niittykaistaleella. Ympäristöstä huolimatta erityisesti purokoski on poikkeuksellinen Espoossa, sillä se koostuu kokonaan karkeasta luonnon moreenista, jota esiintyy Espoon puroissa harvakseltaan.

Koivulanoja

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 1935 m (Koivulanojan osuus) ja n. 250 m (Levo-Antiaan laskupuron Espoon puoleinen osuus)

Nuoksion Pitkäjärven pohjoispuolella sijaitseva alue käsittää kirkasvetisestä Ruuhijärvestä laskevan Koivulanojan Nuoksion kansallispuiston rajalle asti sekä Mustalammesta ja Levo-Antiaksesta laskevan sivupuron Espoon puoleisen osan.

Koivulanoja on Espoon harvoja pitkiä puroja, jotka vielä virtaavat lähinnä alkuperäisessä uomassaan. Puroa ennallistettiin rajauksen alapuoliselta osuudelta talvella 1999–2000. Puron ala-osa virtaa pääosin savikossa, mutta ylempänä Nuuksionpään koskialueella soran osuus lisääntyy. Nuuksionpään yläpuolella puro on pitkälti hiekka- ja sorapohjainen. Koskialueiden kohdalla on myös laajoja kalliopaljastumia ja suurempia lohkaraisia kivikoita. Sammalpeitteisyys on runsasta etenkin koskijaksoilla, mutta myös muualla purossa.

Purossa on useita jyrkkiä koskiosuuksia, sillä pudotusta runsaan kahden kilometrin matkalla on noin 46 metriä. Pudotuskorkeudesta suurin osa on keskittynyt lyhyelle matkalle Ruuhijärven alapuolelle ja toisaalta alajuoksulle Nuuksionpään koskiosuudelle. Purolaakson kasvillisuus on varsinkin Nuuksionpään alapuolista koskiosuutta ympäröivässä laaksossa rehevän lehtomaista. Vastaavasti hidasvirtaisemmilla metsäosuuksilla puroa ympäröi havumetsä.

Kattilanoja

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 425 m (Espoon puoleinen osuus)

Alue käsittää Vihdin puolelta Kattilasta alkunsa saavan Kattilanojan Espoon puoleisen osuuden. Puro virtaa Espoon puolella ensin tienvarren ojana ja sen jälkeen lähes koko loppumatkan oja-aiseksi suoristettuna ennen laskemistaan Myllypuroon. Puroon laskee Lehtimäessä lännestä pieni sivuhaara, joka tuo vettä viereisistä tekolammista ja ylimmän lammen alapuolisista lähteistä. Kattilanoja virtaa miltei koko matkaltaan avoimessa maastossa, jossa sitä suojaavat vain paikoin kapean uoman jyrkät penkat ja yksittäiset pensaat sekä ruohovartinen kasvillisuus.

Kattilanoja on erittäin kirkasvetinen lähdepuro, jonka vesi on alivirtaama-aikoina käytännössä pelkkää pohjavettä. Purouomassa on varsinkin Vihdin puolella runsaasti lähteisyyttä.

7.2. Espoonjoen vesistö

Espoonjoen vesistöalue sijaitsee pääosin keskellä Espoota. Vesistön läntiset ja koilliset osat ulottuvat Vantaalle, mutta valuma-aluetta on myös pieneltä osin Kauniaisissa. Espoonjoen vesistön pituus pohjois–eteläsuunnassa on 17 km ja leveys itä–länsisuunnassa 14 km. Vedet purkautuvat vesistöalueen pohjoisosista kahta reittiä: lännestä Bodominjärven kautta Glomsinjokea (Glomsån) ja idästä Laaksoalahden Pitkäjärven kautta Glimsinjokea (Glimsån) pitkin. Glimsin- ja Glomsinjoki yhtyvät Espoon keskuksen pohjoispuolella Kirkkojärven painanteessa Espoonjoeksi, jota pitkin vedet laskevat Espoonlahden perukkaan. Vesistöalueen pinta-ala on 132,3 km². Glimsinjoen valuma-alue on kooltaan 78,1 km² ja Glomsinjoen 43,7 km². Glomsinjoen pituus on jokiuomaa pitkin mitattuna noin 5 km ja Glimsinjoen noin 3,5 km. Glomsinjoessa pudotuskorkeutta on 19,3 m ja Glimsinjoessa 15,6 m.

Vesistössä on lukuisia sivupuroja, joista suurimpia ovat Glomsinjokeen laskeva Ryssänniitynoja, Bodomiin laskeva Häklanpuro, Pitkäjärveen laskeva Vanhakartanonpuro ja Vantaan puolelle Pikkujärveen laskevat Askistonpuro ja Herukkapuro. Espoonjoen vesistöalueella on 18 järveä tai lampea, joista suurimmat ovat Bodominjärvi (422 ha), Laaksoalahden Pitkäjärvi (174 ha), Matalajärvi (96 ha), Lippajärvi (58 ha) ja Luukinjärvi (37 ha).

Espoonjoen pääuomassa ei ole arvokkaita virtavesiosuuksia, mutta uomaan laskevassa sivupurosa on arvokas virtavesijakso, Pappilanmäen purokäytävä. Glimsinjoki ja Glomsinjoki ovat koko Suomen mittakaavassa erittäin arvokkaita virtavesiä. Niiden varrella on myös useita luonnonsuojelualueita ja maamme ainoa uhanalaisen purohyrrän (kovakuoriainen) elinalue.

7.2.1 Glimsinjoki

Glimsinjoki

Valtakunnallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 3 000 m (Träskändan suojelualueen rajalta Glomsinjoen yhtymäkohtaan)

Sisältyy aiempiin kohteisiin: Jahtimetsän lehtopurolaakson (s. 94), Ingaksenmetsän (s. 89) ja Kvarnbyån lehtopurolaakson (s. 90) luonnonsuojelualueet.

Glimsinjoen rajausta käsittää koko Laaksoalahden Pitkäjärvestä alkunsa saavan joen pois lukien Träskändan luonnonsuojelualueella virtaava osuus. Glimsinjoen yläosa on hidasvirtainen ja luonnontilainen. Ingaksen pappilan kohdalta alkaa Jorvinkoski, joka on vesistön pisin koski. Koski virtaa syvällä laaksossa ensin Ingaksenmetsän ja asutuksen välissä, ja alempana jokikäytävän puuston suojaamana. Jorvinkoskessa on runsaasti pudotuskorkeutta ja se on Espoon arvokkaimpia yksittäisiä virtavesikohteita.

Glimsinjoki on erittäin monipuolinen kokonaisuus liekopuineen, sivu-uomineen, saarineen ja sorasärkkineen. Joen pohja on koskialueella lähes kauttaaltaan soraa ja erikokoista laajalti sammalten kirjomaa kiviainesta.

Turuntien ja Glimsin kivilaakson välissä on alueen toinen koskialue, joka koostuu pienistä peräkkäisistä sorapohjaisista sammaleisten kivien kirjomista virtapaikoista. Osaa näistä on paikoin perattu. Osuudella joki kulkee melko kapeassa puustoisessa jokikäytävässä, jota reunustavat niityt. Alin Glimsin kivilaakson koskipaikan ja Glomsinjoen yhtymäkohdan välinen osuus muodostuu peltojen välissä jyrkästi meanderoivasta, pääosin hidasvirtaisesta uomasta. Puustoinen jokikäytävä ei jatku koko matkaa, ja yhtenäinen puusto alkaa uudestaan vasta lähellä Kirkkojärven painannetta.

Elinympäristöt vaihtuvat alueella Glimsinjokilaakson tulvaniityistä ja lehdoista Ingaksenmet-
sän sankkaan kuusimetsään. Jorvinkosken laaksossa on myös raviinilehtoa, joka on Suomessa
harvinainen eteläinen luontotyyppi. Lehtoalueen puusto on iäkästä, ja kuollutta puuainesta esiin-
tyy runsaasti. Kasvillisuus on runsaslajista ja vaateliasta.

Grännäsin purolaakso

Paikallisesti arvokas
Jakson pituus: n. 210 m

Grännäsinpuro saa alkunsa Vanhan Turuntien eteläpuolisesta laaksosta. Puron latva ja mahdolli-
nen alkulähde on putkitettu asuinalueen alle. Lisäveittä puro saa laakson rinteiden tihkupinnoista.
Puro laskee laaksoa pitkin alittaen ensin Turuntien ja jatkaen jyrkkänä koskena aidatulle piha-
alueelle, jossa se päättyy kaivettuun lampeen ja ilmeisesti siitä Lippajärveen. Rajausta käsittää Turun-
tien eteläpuolisen osan purolaaksosta.

Puro virtaa alueella syvälle laakson pohjalle syöpyneenä pienenä kirkasvetisenä hiesupohjai-
sena uomana. Laakson jyrkkyyden ja maaperän vuoksi puro mutkittelee pienimuotoisesti. Puro-
laakson pohjalla ja tihkupintojen ympäristössä kasvillisuus on ympäröivää metsää rehevämpää, ja
siellä kasvaa muun muassa runsaasti kotkansiipeä. Laakson yläpäässä kasvaa useita järeitä terva-
leppiä. Puron tuntumassa kasvaa myös muutamia yksittäisiä vaahteroita ja pähkinäpensaita.

Kalajärven purolaakso

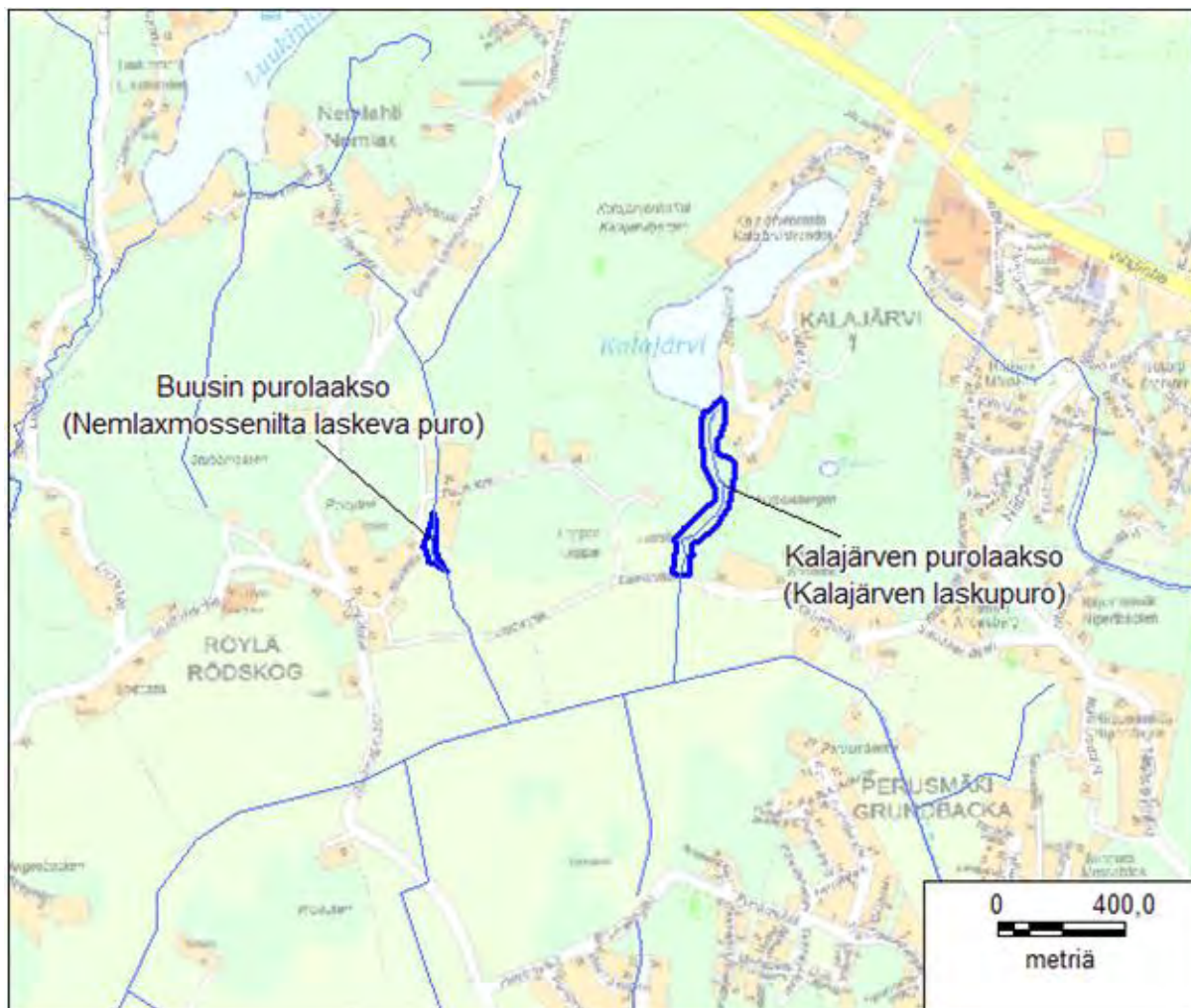
Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 595 m

Sisältyy aiempiin kohteisiin: Kalajärven kallioiden luonnonsuojelualue (ks. s. 163)

Alue käsittää Kalajärven laskupuron luonnontilaisen yläjuoksun, joka virtaa järvestä purolaakson kautta Röylän pelloille. Erittäin kirkasvetinen puro on kuluttanut itselleen jyrkän uoman laakson pohjalle. Yläosan hidasvirtainen luhtainen osuus on karikepohjainen. Sen alapuolelta alkavalla koskiosuudella pohja koostuu pitkälti karkeasta sorasta ja hiekasta, mutta paikoin on myös kivikoisempia osuuksia. Kivet ovat yleisesti sammalten peittämiä. Purossa on myös kohtalaisesti liekopuuta. Lisäksi sinne on kertynyt paljon hakkuutähteitä.

Yläjuoksulla ympäröivä metsä on havupuuvaltaista, mutta puron kosteassa lähiympäristössä kasvaa lehtokasvillisuutta, muun muassa kookkaita tervaleppiä. Laakson pohjalla puronvarren metsä vaihtuu vähitellen lehtipuuvaltaiseksi. Rajauksen keskivaiheilla on jonkin verran pähkinäpensasta.

Buusin purolaakso

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 200 m

Buusin purolaaksossa virtaa Nemlaxmossenilta Niipperinpuroon johtava puro. Rajattu alue sijaitsee purossa juuri ennen sen päätymistä Röylän peltoaukealle. Puro on tämän jakson ylä- ja alapuolelta suoristettu.

Puruoma on rajatulla alueella täysin luonnontilainen sen alaosassa olevaa traktoritien ylitystä lukuun ottamatta. Laakson yläosassa jyrkkä kivinen koskiosuus vaihtuu alavirtaan siirryttäessä loivemmaksi sora- ja lopulta hiekkapohjaiseksi uomaksi. Liekopuuta ja uomaan kaatuneita puita on runsaasti. Varsinkin koskialueen yläpäässä on kivissä runsas sammalpeite. Puron länsirannalla alueen alaosassa on luonnontilainen lähde, josta purkautuu ylivaluma uomaan. Laakson kurumaisessa yläosassa on kuivempaa kuusimetsää, joka kuitenkin vaihtuu alempana harmaalepän, tervalepän, tuomen ja vaahteran varjostamaan lehtoon, jossa kasvaa kenttäkerroksessa muun muassa taikina-marjaa, lehtokuusamaa ja erittäin laajoja kotkansiipikasvustoja.

7.2.2 Glomsinjoki

Lommilan Myllykoski

Valtakunnallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 265 m

Sisältyy aiempiin kohteisiin: Purohyrrän elinalue (ks. s. 91)

Myllykoski sijaitsee Glomsinjoen keskijuoksulla Lommilassa. Koskessa on kahden romahtaneen myllyn jäänteet myllyuomineen. Kosken alaosassa sijaitsee vanha patovalli ja sen kohdalla on kal-liopaljastumasta muodostuva köngäs.

Vaikka koskea on perattu ja muokattu, se on kuitenkin nykyisellään varsin monipuolinen elinympäristö. Louhikkoisessa koskessa on monin paikoin pohjalla soraa. Kosken kivet ovat paksun vesisammalkasvuston peitossa. Rannoilla on runsaasti lehtilahopuuta, mutta myös koskeen on kaatunut ja ajautunut puuainesta. Kosken rantametsässä kasvaa runsaasti eri-ikäisiä runkomaisia vaahteroita muun puuston koostuessa pääasiassa lepistä ja tuomesta. Kasvillisuus on lehtomaista, alueella kasvaa muun muassa pähkinäpensaita, näsiää ja pystykiurunkannusta.

Myllykosken alue on purohyrrän ainoa tunnettu esiintymisalue Suomessa. Uudenmaan ympäristökeskus on suojellut lajin esiintymispaikan.

Glomsinjoen meanderilaakso

Maakunnallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 2 350 m

Kohderajauksessa mukana: Glomsin meanderimuodostumat (ks. s. 129)

Alue sijaitsee Bodominjärvestä laskevan Glomsinjoen yläjuoksulla Oittaan purolaakson luonnonsuojelualueen ja Lommilan Myllykosken välissä. Glomsinjokeen (Oitån) laskee yläosassa kaksi suoristettua sivupuroa, Ryssänniitynoja ja Brutubäck.

Joki virtaa alueella luontaisessa jyrkästi meanderoivassa uomassaan. Varsinkin Lukkarinpuron kohdalla joessa on laajat luontaiset tulvatasanteet. Alueella on myös useita juoluoita merkkinä vanhoista joenmutkista. Virtapaikkoja on lukuisia, mutta koskimaisia näistä ovat vain Björkbackan muutamat peratut alueet. Joen pohja on pääosin savea ja hiekkaa, mutta paikoin varsinkin virtapaikoissa on myös kiviä ja vähäisemmässä määrin soraa. Björkbackan alapuolella puuainesta on paikoin hyvinkin runsaasti. Jokivarren kasvillisuus vaihtelee, mutta on pääosin lehtomaista. Glomsinjokea reunustaa lähes yhtenäinen puustovyö vähintään toisella rannalla. Suurempi yhtenäinen metsäinen vyöhyke sijaitsee Lukkarinpuron eteläpuoleisessa jyrkässä jokilaaksossa. Alueella kasvaa muun muassa todella kookkaita tervaleppiä. Yleisesti jokivarren puustoa kuitenkin hallitsevat harmaaleppä, tuomi ja haapa.

Isosuon purolaakso

Maakunnallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 720 m (josta koskialuetta n. 200 m)

Sisältyy aiempiin kohteisiin: Ryssänkallio-Isosuon luonnonsuojelualue (ks. s. 133), Oittaa Isosuo (ks. s. 135)

Puro saa alkunsa Oittaa Isosuon kaakkoislaidan allikkolähteistä, minkä jälkeen se virtaa luode-kaakkosuuntaisessa laaksossa laskien lopulta Ryssänniitynojaan Aurinkoniityssä. Puron alin osuus on oikaistu aikoinaan, myös ylintä osuutta on joskus kaivettu. Puro laskee jyrkkänä koskena Ryssänniitynojan laaksoon. Puron yläosaan purkautuu myös luonnontilainen lähde.

Puro on yläosiltaan karikepohjainen, liekopuiden kirjoma puhdas lähdepuro, joka virtaa puoliavoimessa kuusikossa. Puro on hyvin kirkasvetinen. Puron pohja on pääosin soraa ja hiekkaa, jota kirjoavat vaihtelevan kokoiset kivet ja puuaines. Ympäröivässä metsässä eritoten jyrkänteiden alla kasvaa jokusia lehmuksia ja runsaasti kookkaita pähkinäpensaita.

Glomsinjoen alaosa

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 1 630 m

Glomsinjoen alaosa käsittää Glomsinjoen alajuoksun Kirkkojärven ja Kehä III:n välissä. Joki virtaa alueella suurelta osin alkuperäisessä savikkoon syöpyneessä, jyrkästi meanderoivassa uomassaan. Uomaa on Espoontien kohdalla oikaistu.

Alueella on lukuisia pieniä, mutta pääosin perattuja virtapaikkoja. Pieni Fallåkerin koskipaikka on ilmeisesti välttynyt kokonaan perkaustoimilta. Espoontien kohdalla oleva koskipaikka on alueen laajin, ja sitä on osittain kunnostettu. Vesisammalia esiintyy alueella erityisesti Fallåkerin koskikivissä, mutta myös muualla. Glomsinjokea reunustaa alueella laaja yhtenäinen puustoinen vyöhyke. Kasvillisuus on lehtomaista. Puustossa puumaiset vaahterat ovat yleisiä ja tervalepät ovat paikoin järeitä. Pystykiurunkannus on keväisin runsas.

Kaskisbackin purolaakso

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 340 m

Alue sijaitsee Ryssänniityn alueen lähteistä ja soistumista alkunsa saavan Ryssänniitynojan alajuoksulla Kellonummentien ja Oittaa peltoaukean välissä metsässä. Ryssänniitynoja virtaa alueella luontaisessa uomassaan. Puron pohja koostuu pääasiassa hiekasta ja sorasta, mutta myös lohkaraita esiintyy paikoin. Uomassa on paikoin melko runsaasti liekopuuta. Puron pohja on poikkeuksellisesti miltei kauttaaltaan uomaan tiikhuvan rautapitoisen pohjaveden muodostaman ruostesakkauman peitossa.

Pikku-Ryssänoja

Maakunnallisesti arvokas

Sisältyy aiempiin kohteisiin: Nuuksion Natura 2000 -alue (Pirttimäen luonnonsuojelualue s. 131), Björkehemmin purolehto (ks. s. 138)

Pikku-Ryssänoja saa alkunsa Espoonjoen vesistön läntiseltä vedenjakajalta Mullkärretin leton lähteistä. Puro virtaa luode–kaakkosuuntaisessa laaksossa ja laskee alajuoksun koskialueen jälkeen oikaistuna Ryssänniitynojaan.

Pikku-Ryssänoja on yläosiltaan pääosin karikepohjainen, liekopuiden kirjoma puhdas lähdepuro, joka virtaa kuusikon suojissa. Puro on lähdevaikutteisena erittäin sovelias elinympäristö taimenelle. Alajuoksun koskialue on harvinaisen hyvin säilynyt. Liekopuuta ja uomaan kaatuneita puita on kapeassa mutkittilevassa uomassa runsaasti, ja muutenkin laakson puusto vaikuttaa verraten luonnontilaiselta kookkaiden kuusten lomassa kasvavine tervaleppineen. Puron pohja on pääosin hiekkaa ja soraa, jota kirjoavat vaihtelevan kokoiset kivet ja puuaines.

Puron alkulähde Mullkärret on rehevä, lähteinen suolaikku, josta on joskus otettu turvetta. Lähteiden liepeillä ja lähdepuron varressa on lettokasvillisuutta. Suolla kasvaa muun muassa Uudellamaalla uhanalaista lettovillaa. Mullkärretiltä on lisäksi löydetty silmälläpidettäväksi luokiteltua suovalkkua.

Häklanpuron latvat

Maakunnallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 2370 m (Häklanpuro) ja n. 870 m (pohjoinen sivupuro) ja n. 410 m (Igelträskin laskupuro)
Sisältyy aiempiin kohteisiin: Nettaan purolaakso (ks. s. 154), Luukinjärven laskupuron lehto (ks. s. 154)

Rajattu alue sijaitsee Luukinjärvestä Bodominjärveen laskevan Häklanpuron yläjuoksulla ja siihen lännestä ja pohjoisesta laskevissa sivupuroissa. Suurimmat ja jyrkimmät koskialueet ovat Luukinjärven alapuolinen koski Häklanpurossa ja pohjoisessa sivupurossa Luukintien varressa virtaava koski. Häklanpurossa on myös toinen pidempi koskialue ennen puron laskemista pelloille, mutta se ei ole erityisen jyrkkä tai koskimainen. Koskialueiden pohja on pääasiassa karkeaa soraa. Pohjoinen sivupuro saa alkunsa Luukin golfkenttäalueella sijaitsevasta lähteestä.

Alueen ydinosa kasvillisuustyyppit vaihtelevat lehtomaisesta käenkaali-oravanmarjatyyppin kuusikosta aina lehtoihin ja lehtokorpiin. Häklanpuro muodostaa yhdessä pohjoisen sivupuron kanssa Espoonjoen vesistön pisimmän, metsän reunustamassa uomassaan virtaavan purouomaston.

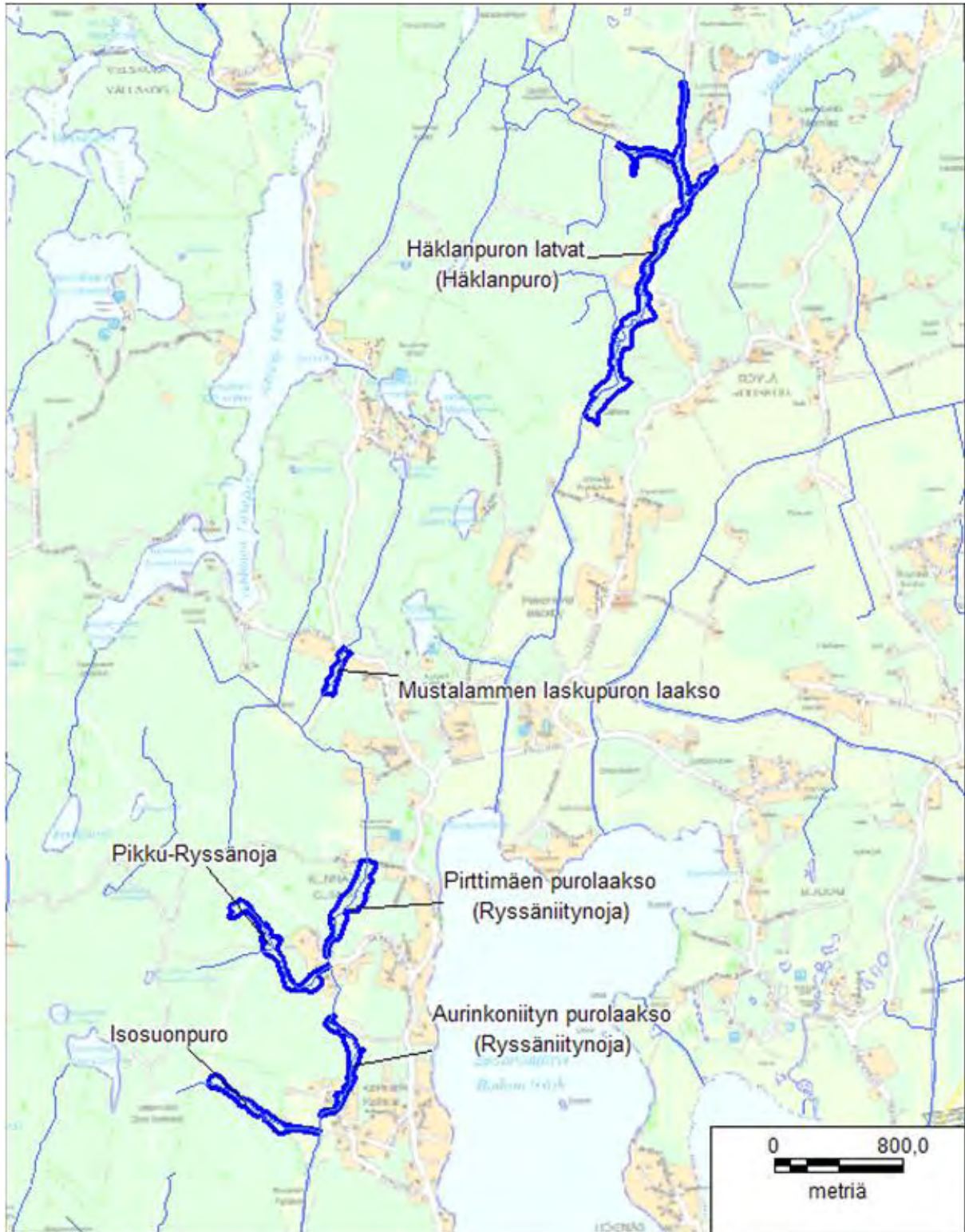
Aurinkoniityn purolaakso

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 910 m

Alue sijaitsee Ryssänniityn alueen lähteistä ja soistumista alkunsa saavan Ryssänniitynojan keskivaiheilla. Purolaakso alkaa Kunnarlan eteläpuolisten peltoaukeiden reunalta, josta se jatkuu jyrkkänä laaksona kohti Aurinkoniityn asuinalueita, jonka läpi puro virtaa.

Ryssänniitynoja on laakson yläpuolella pääosin hiekkapohjainen ja virtaa osin pellon reunassa, osin metsässä. Aurinkoniityn alueella puron soraikot muodostavat erään koko Ryssänniitynojan tärkeimmistä taimenen kutualueista. Puro meanderoi alueella koko matkallaan hyvin vahvasti, ja vain muutamissa kohdin Aurinkoniityssä sitä on varovasti muokattu. Aurinkoniityn yläpuolinen metsäosuus on koko Ryssänniitynojan parhaiten luonnontilassa säilynyt uomajakso.

Pirttimäen purolaakso

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 690 m (pelkkä Ryssänniitynoja)

Sisältyy aiempiin kohteisiin: Nuuksion Natura 2000 -alue, Pirttimäen luonnonsuojelualue (s. 131)

Alue sijaitsee Ryssänniityn alueen lähteistä ja soistumista alkunsa saavan Ryssänniitynojan yläjuoksulla Pirttimäen ulkoilumajan eteläpuolella. Purolaakso sijoittuu Savupirtin- ja Pihapirtintien väliselle metsäalueelle.

Ryssänniitynoja on alueella pääosin hiekkapohjainen metsäpuro, jossa on paikoin soraa ja kiviä. Purolaakso on lehtipuuvaltaista kosteaa lehtoa. Puron varren rehevissä lehtolaikuissa kasvaa mm. tervaleppää, vaahteraa, pähkinäpensasta, suursaniaisia ja kookkaita haapoja. Ryssänniitynojan uoma on pääosin säilynyt luontaisesti meandroivana.

Mustalammen laskupuron laakso

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 330 m

Kohde sijaitsee Mustalammen laskupuron alajuoksulla Lappmossenin alapuolisessa jyrkässä ja kapeassa purolaaksossa. Puro virtaa alueella kapeana ja mutkittlevana hiekka- ja sorapohjaisena metsäpurona, jolle on luonteenomaista uoman katoaminen välillä sammaleisten penkkujen alle näkymättömiin. Uomaan ja sen yli on kaatunut lukuisia kookkaita, nyttemmin jo sammaloituneita kuusia. Purouoman kivillä kasvaa yleisesti sammalia. Koskiosuus on uomaltaan yksi espoolaisten metsäpurojen edustavimpia. Koskiosuuden alapuolella puro vähitellen syvenee ja sen virtaus hidastuu. Myös varjostava kuusimetsä vaihtuu harvaan lehtipuustoon ja lopulta umpeenkasvavaan niittyyn.

7.2.3 Espoonjoki

Pappilanmäen purokäytävä

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 710 m (Espoonjoesta könkääseen)

Muuralanpuro (Prästgårdsbäcken) on Espoon keskuksessa Espoonjokeen laskevista lähdepitoisista sivupuroista luonnontilaisimpana säilynyt. Puro saa alkunsa Espoonjoen ja Mankinjoen vesistöjen vedenjakajalta, josta se virtaa kaakkoon Muuralan lävitse. Puro laskee alempana laaksossa kirkon hautausmaan itäreunaa myötäillen Espoonjokeen. Rajaus käsittää puron alajuoksun luonnontilaisena säilyneen osuuden.

Puro on Pappilanmäen kohdalla jyrkässä notkossa, jota varjostaa sankka lehtomainen purokäytävä. Puusto koostuu muun muassa tuomesta, harmaalepistä sekä runsaslukuisesta vaahterasta. Purokäytävässä laho- ja liekopuun määrä on suuri.

Muuralanpuro on poikkeuksellisen kirkasvetinen ja se on erittäin merkittävä taimenen lisääntymisalue.

7.3. Finnobäckenin (Finnoonojan) vesistö

Finnobäckenin vesistö sijaitsee pääosin Espoossa, pienen osan ulottuessa Kauniaisten puolelle. Finnobäcken saa alkunsa sen kahden latvahaaran yhdistyessä Ymmerstassa. Näistä läntinen, herkästi kuivuva latvahaara saa alkunsa Kasavuoren kupeesta Suursuolta, joka on noin kahdeksan hehtaarin laajuinen ojitettu keidassuo. Suon pinta on 40–42 m merenpinnan yläpuolella. Itäinen latvahaara alkaa Espoon ja Kauniaisten rajan tuntumassa olevista Rantaradan suuntaisista puroista, joihin purkautuu lähteistä pohjavettä.

Finnobäckenillä on useita sivuhaaroja, joista merkittävimmät ovat Källkärrin ja Rönnängenin alueelta alkunsa saava Svartbäck ja Kukkumäestä laskeva sivupuro. Finnbäcken laskee Suomenlahteen Nuottalahdessa Suomenojan sataman itäpuolella. Pituutta puron pääuomalla on Ymmerstan ja Nuottalahden välillä noin 9 km. Järviä ei valuma-alueella ole, mutta Mössenkärrin alueella Keskuspuistossa on Svartbäckin padottu tekolampi.

Puron pohjoisimmat latvat saavat alkunsa Kasavuoren alueelta joka sijaitsee yli 60 metrin korkeudella merenpinnasta. Finnobäckenin alajuoksua siirrettiin entisen uoman itäpuolelle vuonna 1963, jolloin Finnovikenin merenlahden länsiosa padottiin jätevesien saostusaltaaksi. Altaan jäljellä oleva osa muodostaa nykyisen Finnoon lintualtaan.

Malminmäen purolaakso

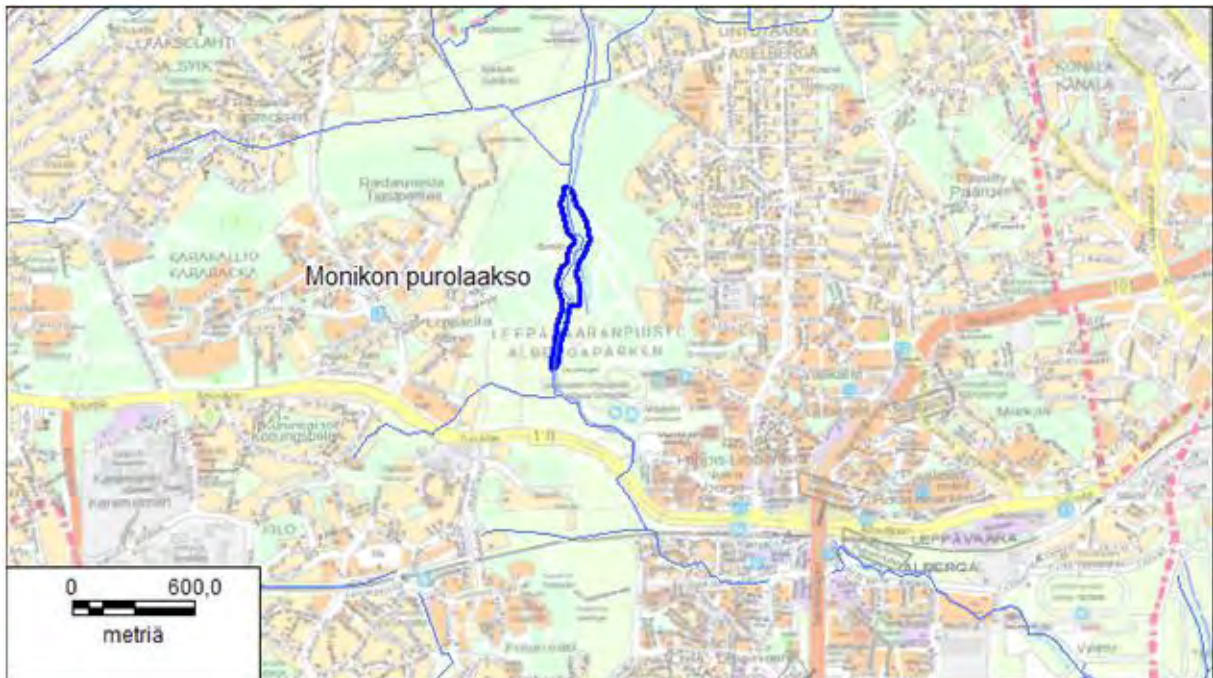
Paikallisesti arvokas
Jakson pituus: n. 285 m

Malminmäen purolaakso sijaitsee Finnobäckenin keskivaiheilla Söderskogin peltojen ja Malminmäen välissä Keskuspuiston kapeimmassa kohdassa (ks. s. 64). Purolaaksossa Finnbäcken virtaa luontaisessa uomassaan. Uomassa vaihtelevat sorapohjaiset ja paikoin kivisetkin koskikohdat ja hitaammin virtaavat syvemmät savipohjaiset suvannot. Purossa on paljon sinne kaatunutta, jo sammaloitunutta puuainesta, joka on muokannut uomaa. Purolaaksossa on ympäröivää metsää rehevämpää kostean lehdon kasvillisuutta. Puustoa hallitsevat harmaaleppä ja haapa, ja aluskasvillisuudessa on muun muassa kotkansiipeä. Alue muodostaa myös erittäin tärkeän viheryhteyden Keskuspuiston itä- ja länsiosien välille.

7.4. Monikonpuron vesistö

Monikonpuron valuma-alue sijaitsee suurimmaksi osaksi Espoossa, mutta valuma-alueen latvat ulottuvat osin Vantaan ja Helsingin puolelle. Monikonpuron valuma-alue on 18 km² ja puron pituus 6,5 km.

Monikonpuro laskee mereen Vermon lähellä Iso-Huopalahdessa. Purolla on useita sivuhaaroja, joista merkittävimmät ovat Kuninkaisista alkunsa saava Kilonoja ja Pajuniityltä alkava Mäkkylämpuro. Valuma-alue on järvetön, ja vähäisistä soista suurin osa on kuivatettu, mutta puron latvoilla sijaitsee yhä noin 20 hehtaarin laajuinen Gubbmossen-niminen räme, jonka Vantaan puoleiset osat on suojeltu luonnonsuojelualueena.

Monikon puolaakso

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 935 m

Alue käsittää Monikonpuron yläjuoksun osuuden, joka virtaa alkuperäisessä uomassaan Monikonmetsän halki. Puro on alueella hyvin luonnontilainen muutamia kävelyteiden alituksia ja sähkölinjoja lukuun ottamatta. Monikonpuron oma meanderoi paikoin hyvin voimakkaasti, vaikka maasto on enemmänkin hiekkaa kuin savea. Kiviainesta ja soraa löytyy sieltä täältä, runsaammin Monikonkoskesta. Vesisammalia kasvaa runsaana erityisesti koskipaikkojen kivissä.

Monikonpuron laakso halkaisee Monikonmetsän metsäalueen pohjois–eteläsuunnassa kahtia. Puro virtaa arvokkaan Lintuvaaran–Monikon kallioalueen välitse. Puolaakson kasvillisuus on yleisesti lehtomaista sekametsää, mutta eteläosassa puro virtaa myös paikoin kokonaan tiheän lehdon suojassa.

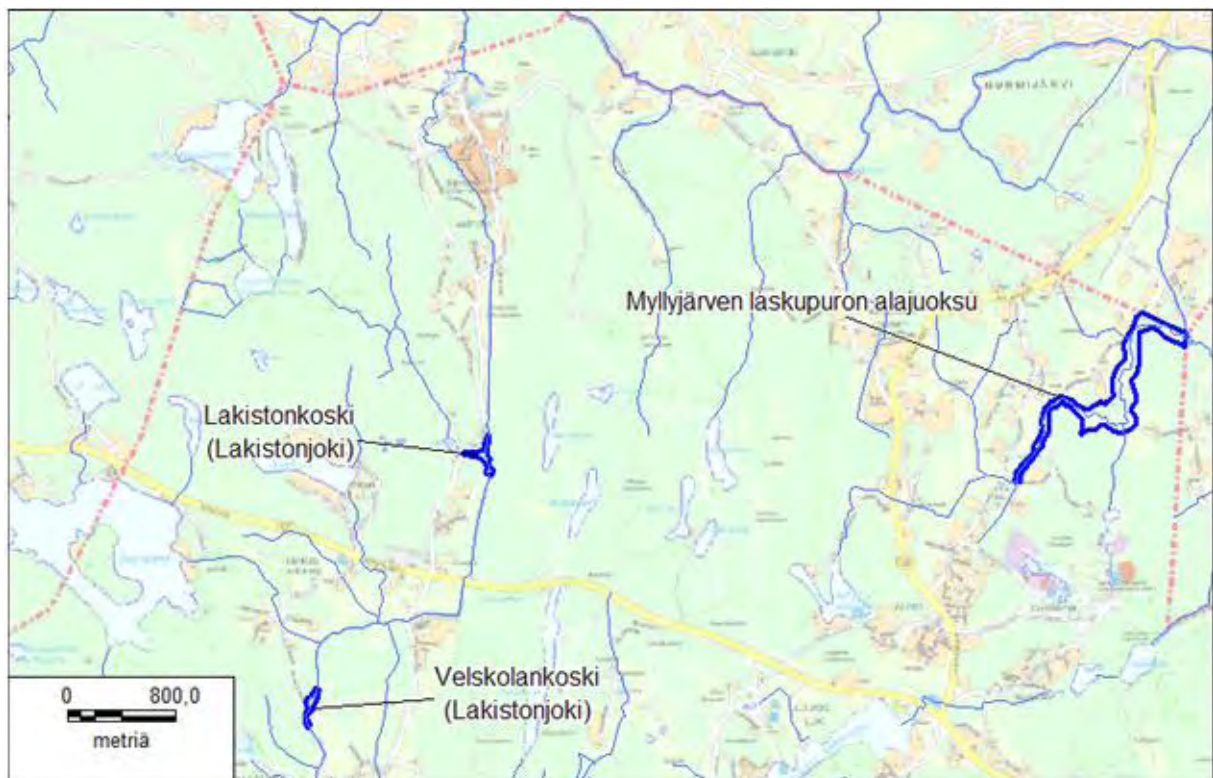
Monikonpuro päättyy Iso-Huopalahden rannalle. Iso-Huopalahti on paikallisesti arvokas lintuvesi (ks. s. 103).

7.5. Vantaanjoen vesistö

Vantaanjoen vesistöön kuuluu laajoja alueita Pohjois- ja Koillis-Espoosta. Alueen vedet laskevat pohjoiseen Lakistonjoen kautta sekä suoraan pienempinä puroina Espoon ja Nurmijärven rajalla sijaitsevaan Lepsämänjokeen.

Lakistonjoen pituus on 8,6 km. Lakistonjoen valuma-alue on 32 km², ja järvialtaiden osuus koko valuma-alueesta on Vantaanjoen vesistölle poikkeuksellisen suuri, lähes 13 %. Alueella on lukuisia järviä ja lampia, joista monet ovat kirkkaita ja melko karuja. Järvistä suurimpia ovat Velskolan Pitkäjärvi (103,5 ha) ja Saarijärvi (94,5 ha).

Lakistonjoki saa alkunsa Velskolan Pitkäjärvestä, josta se virtaa pohjoiseen jokilaaksossa, joka varsinkin ennen Lakiston peltoaukeita on jyrkkäreunainen. Lisävesiä Lakistonjoen latvat saavat lännestä Saarijärvestä Myllyojan kautta. Lakistonjokea on aikojen saatossa oiottu ja muokattu peltoalueilta, mutta metsäisillä alueilla joessa on vielä verraten luonnontilaisiakin osuuksia.

7.5.1 Lepsämänjoki

Mylyjärven laskupuron alajuoksu

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 2 900 m

Alue sijaitsee Lahnuksen Myllyjärven laskupuron alajuoksulla. Puro meanderoi alueella jyrkästi savikkoon syöpyneenä. Paikoin puroa reunustavat pellot, mutta pääosin se virtaa umpeenkasvavil-

la niityillä ja metsämaastossa. Puron alajuoksu on Espoon pisin yhtämittainen oikomaton purojakso, joka jatkuu vielä Vantaan puolella aina Lepsämänjokeen Mustakosken alapuolelle asti.

7.5.2 Lakistonjoki

Lakistonkoski

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 290 m

Sisältyy aiempiin kohteisiin: Lakiston entiset laitumet (ks. s. 178)

Melko jyrkkä ja vuolas Lakistonkoski sijaitsee Velskolan Pitkäjärvestä laskevan Lakistonjoen keskivaiheilla ennen Lakiston peltoaukeita. Koskeen laskee lännestä Lullammen kausikuiva laskupuro jyrkkänä koskena. Lakistonkoski on perattu koski, jonka pohja on pääasiassa karkeaa soraa. Suurempia kiviä on paikoitellen. Kosken kivillä on jonkin verran vesisammalta. Kosken yläosaa ympäröi kuusimetsä, alempana on lähinnä lehtipuita ja umpeutuvaa niittyä. Uudellamaalla harvinaista kaiheorvokkia kasvaa kosken partaan kuusikkolehdossa.

Velskolankoski

Paikallisesti arvokas

Jakson pituus: n. 355 m

Velskolankosken alue sijaitsee Velskolan Pitkäjärvestä laskevan kirkasvetisen Lakistonjoen (Raasillanoja) yläjuoksulla ennen Myllyojan yhtymistä jokeen. Joen yläjuoksu on oiottu lukuun ottamatta tätä lyhyttä osuutta. Tosin itse Velskolankoskikin virtaa nykyisin rännimäisenä jyrkässä kallioleikkauksessa ilmeisesti Pitkäjärven laskemiseksi aikoinaan tehtyjen perkausten vuoksi. Joki on alueella pitkälti hiesupohjainen, mutta koskialueella pohja on lähinnä pientä kiveä. Puuainesta ei uomassa juuri ole. Varsinainen koskialue virtaa osittain harvennetun kuusimetsän suojissa. Koski pysyy auki kovemmilla pakkasilla yläpuolisen järven ja pintakivien puutteen ansiosta.

7.6. Lähteet

Vuosina 1991 ja 2012 tehdyissä kartoituksissa Espoosta löytyi yhteensä 37 lähdetä, joista luonnontilaisiksi voitiin luokitella parikymmentä. Lähteitä on myös puroissa ja lampien ja järvien pohjilla, mutta niitä ei ole kartoitettu.

Lähteet luokitellaan useaan eri tyyppiin:

- Allikkolähteissä pohjavesi purkautuu maan sisästä lähteen silmäkkeeseen eli allikkoon, josta voi lähteä pieni puro. Lähes kaikki Espoon jäljellä olevat allikkolähteet sijaitsevat Kehä III:n pohjoispuolella. Suurimpien allikoiden läpimitta on jopa viisi metriä.
- Hetteikkölähteessä pohjavesi tihkuu maan pintaan laajalta alueelta ja muodostaa märän, niin sanotun tihkupinnan, joka voi olla hyllyvän upottava.
- Purolähteessä pohjavesi pulppuaa maan pinnalle kuin tyhjästä syntyneenä purona.

Espoon hienoimpia lähdekokonaisuuksia on Pyykorven lähteikkö, joka sijaitsee Nuuksion kansallispuistossa aivan pohjoisimmassa Espoossa. Siihen kuuluu Pyykorvenojan laaksopainanteessa sijaitseva sadan metrin pituinen lähdehetteikkö, jossa on isot kasvustot harvinaisia lähdekasveja, sekä kalliorinteen korpinotkelmassa sijaitseva hetteikkö, siitä lähtevä puro ja useita pieniä lähteikköisiä rinnepuroja.

Lähteet ympäristöineen säilyvät yleensä sulina myös talvella, ja niissä elää harvinaisia kasveja ja sammalia. Monet lähteiden lajeista ovat jäänteitä jääkauden jälkeiseltä ajanjaksolta. Espoon lähteiden vaateliaita kasvilajeja ovat muun muassa lähdelehväsammas, heterahkasammas, velholehti, lähdetähtimö, purolitukka ja korpisorsimo. Lähteiden eläimistö koostuu pääasiassa hyönteisistä ja pikkuäyriäisistä.

Monet purot saavat osan vedestään uoman pohjalla tai penkassa sijaitsevasta lähteestä tai tihkupinnasta. Lähteiden vesi kirkastaa purojen vettä ja monissa tapauksissa pitää yllä virtausta muuten vähävetisinä aikoina. Erityisesti Espoonjoen monet sivupurot ovat lähdevaikutteisia. Kun tasaisen viileää, hapekasta vettä riittää kesät talvet, muun muassa taimenen ja purokatkan menestyminen on mahdollista.

Suurin osa Espoon lähteistä on ihmistoimien seurauksena muuttunut tai jo kokonaan tuhoutunut. Lähteitä on kaivettu ja kuivattu maatalousmaan raivausten ja metsäojitusten yhteydessä, ja monet lähteet on aikoinaan muutettu kaivoiksi. Näitä lähteitä voi auttaa poistamalla kaivonrenkaat. Osa luonnonarvonsa menettäneistä lähteistä sijaitsee kaivetussa pelto- tai maantiejassa tai ne ovat kuivuneet esimerkiksi rakentamisen muutettua veden luontaista kulkua. Joidenkin lähteiden kasvillisuus on menetetty hakkuun paljastettua sen auringonpaahteelle.

Nykyään lähteet ovat suojeltuja sekä vesilailloilla että metsälailloilla. Lähteet ovat metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä elinympäristöjä, eikä niiden luonnontilaa saa vaarantaa. Lähteitä hävitetään kuitenkin vahingossa yhä muun muassa johdettaessa purojen ja ojien vesiä kulkemaan putkessa. Myös raskaiden koneiden käyttö metsätöissä hävittää lähteitä.

Merkittävimmät lähteet Espoossa.

Nimi	Sijainti	Lisätiedot ja kartat
Anfallintien lähteet	Viiskorpi	sivu 155
Kolme melko luonnontilaista allikkolähdettä lähellä toisiaan.		
Arkiniityn purolaakson lähde	Nupuri	sivut 83 ja 186
Melko luonnontilainen allikkolähde.		
Grännäsin purolaakson lähde	Viherlaakso	sivu 194
Luonnontilainen hetteikkölähde.		
Isosuon lähde	Kunnarla	sivu 135
<i>Paikallisesti</i> arvokas luonnontilainen iso allikkolähde.		
Kalajärven lähde	Kalajärvi	sivu 160
Luonnontilainen iso allikkolähde.		
Källkärrin lähde	Henttaa	sivu 64
Melko luonnontilainen pieni allikkolähde. Lajistossa mm. purolitukka.		
Margretebergin lähde	Högnäs	sivu 142
<i>Paikallisesti</i> arvokas luonnontilainen suuri allikkolähde. Lajistossa mm. lähdetähtimö ja purolitukka.		
Mullkärretin lähde	Kunnarla	sivu 110
Pirttimäen luonnonsuojelualueella sijaitseva luonnontilainen allikkolähde.		
Mustapuron lähde	Kolmperä	sivu 83
Pieni melko luonnontilainen allikkolähde.		
Mössenkärren lähde	Kuurinniitty	sivu 67
Pieni melko luonnontilainen allikkolähde Mössenkärren niityllä.		
Pyykorven lähde	Lahnus	sivu 107
Nuoksion kansallispuiston pohjoisosassa sijaitseva luonnontilainen hetteikkölähde.		
Pyykorven lähteikkö	Lakisto	sivu 173
Nuoksion kansallispuiston kupeeseen sijoittuva melko luonnontilainen lähdehetteikkö. Lajistossa mm. purolitukka, korpisorsimo ja -nurmikka.		
Ruuhijärven lähde	Velskola	sivu 107
Luonnontilainen allikkolähde Nuoksion kansallispuistossa Ruuhijärven rannan tuntumassa.		
Storkärretin lähde	Kunnarla	sivu 131
<i>Paikallisesti</i> arvokas luonnontilainen allikkolähde. Lajistossa mm. purolitukka ja lähdelehväsamal.		
Träskändanpuiston lähde	Järvenperä	sivu 95
Pieni melko luonnontilainen allikkolähde Träskändan luonnonsuojelualueella puistonurmikolla.		
Vahtersuon lähde	Lahnus	sivu 107
Pieni melko luonnontilainen allikkolähde Nuoksion kansallispuistossa Vihdintien pohjoispuolella.		

8. ESPOON EKOLOGINEN VERKOSTO

Ekologiset käytävät (yhteydet) ovat eläinten säännöllisesti käyttämiä kulkureittejä, joiden kautta eläimet voivat siirtyä alueelta toiselle muutoin niille epäsuotuisien alueiden läpi. Ekologisia käytäviä ovat vaihtelevan levyiset metsävyöhykkeet, metsä-peltoyhteydet, virtavedet ja vastaavat luonnonympäristöjen ketjut. Tiet, asuinalueet ja muut rakennetut alueet ovat monille lajeille kulkuesteitä, jotka katkaisevat tai heikentävät ekologisen yhteyden toimivuutta. Ekologiset käytävät muodostavat verkoston, joka yhdistää toisiinsa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä ydinalueita, esimerkiksi suojelualueita ja laajoja metsäalueita.

Ekologiset käytävät voidaan jakaa eri tasoihin sen mukaan, miten laajalle alueelle niiden vaikutukset ulottuvat. Valtakunnallisen ekologisen verkoston merkitys on tärkeä koko Skandinavian havumetsävyöhykkeen kannalta. Tiheään rakennetulla pääkaupunkiseudulla ei ole valtakunnallisesti tärkeitä ekologisia yhteyksiä (Väre & Rekola 2007).

Maakunnalliset yhteydet mahdollistavat joillekin lajeille välttämättömät vuotuiset vaellukset ja turvaavat eläinten levittäytymisen luonnonympäristön tarjoamien mahdollisuuksien mukaisesti. Maakunnallisesti tärkeät ekologiset käytävät ulottuvat Nuuksion ja Kirkkonummen suunnasta Espoon länsi- ja keskiosiin ja Vantaan puolelta Espoon itäosaan (Väre & Rekola 2007).

Paikalliset ekologiset käytävät turvaavat eläinten päivittäisen liikkumistarpeen ja esimerkiksi nisäkkäiden poikasten levittäytymisen ympäristöön. Paikalliset yhteydet mahdollistavat myös heikosti leviävien lajien, kuten monien kasvien ja hyönteisten levittäytymisen. Paikalliset yhteydet muodostuvat yleensä tavanomaisen metsätalouden piirissä olevista metsäalueista ja niihin voi kuulua myös rakennettujen alueiden reunapuustoa tai joutomaita. Paikalliset ekologiset käytävät voivat olla maakunnallisen ekologisen verkoston osia tai niillä voi olla yksinomaan paikallinen merkitys.

Ekologinen yhteys ja viheryhteys sekoitetaan käsitteinä usein toisiinsa. Viheryhteydellä eli viherkäytävällä tarkoitetaan yleensä ihmisten virkistysmahdollisuuksia tai liikkumista tukevaa yhteyttä, jollainen ei aina toimi ekologisenä yhteytenä. Ekologinen yhteys ei myöskään ole kaavoituksessa eläimille ”varattava” kulkureitti tai alue, vaan olemassa oleva alue, jota eläimet ennestään käyttävät kulkureittinä.

8.1. Menetelmät

Koko Espoon ekologista verkostoa ei ole selvitetty. Ekologisia käytäviä on tarkasteltu laajimmin Keskuspuiston luontoselvityksessä (Ympäristötutkimus Metsätähti 1995) sekä Histan (Väre 2009) ja Blominmäen alueella (A-Insinöörit ja Ympäristösuunnittelu Enviro 2011). Lisäksi useisiin kaupunkisuunnittelukeskuksen teettämiin kaava-alueiden luontoselvityksiin on kuulunut paikallisten ekologisten yhteyksien arviointi.

Tämän luvun tavoitteeksi asetettiin tunnistaa ekologisen verkoston ydinalueet ja niiden väliset merkittävimmät ekologiset käytävät. Tarkastelu on yleispiirteinen, mutta se osoittaa alueet, joilla ekologiset käytävät erityisesti tulisi ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa. Edellä esitettyjen lähtötietojen lisäksi tarkastelussa on käytetty apuna kartta- ja ilmakuvatulkintaa, arvokkaiden luontokohteiden rajauksia, Espoon kaupungin luontotietojärjestelmän liito-oravatietoja sekä hiri- ja metsäeläinonnettomuuksista koottua aineistoa (Anon. 2013).

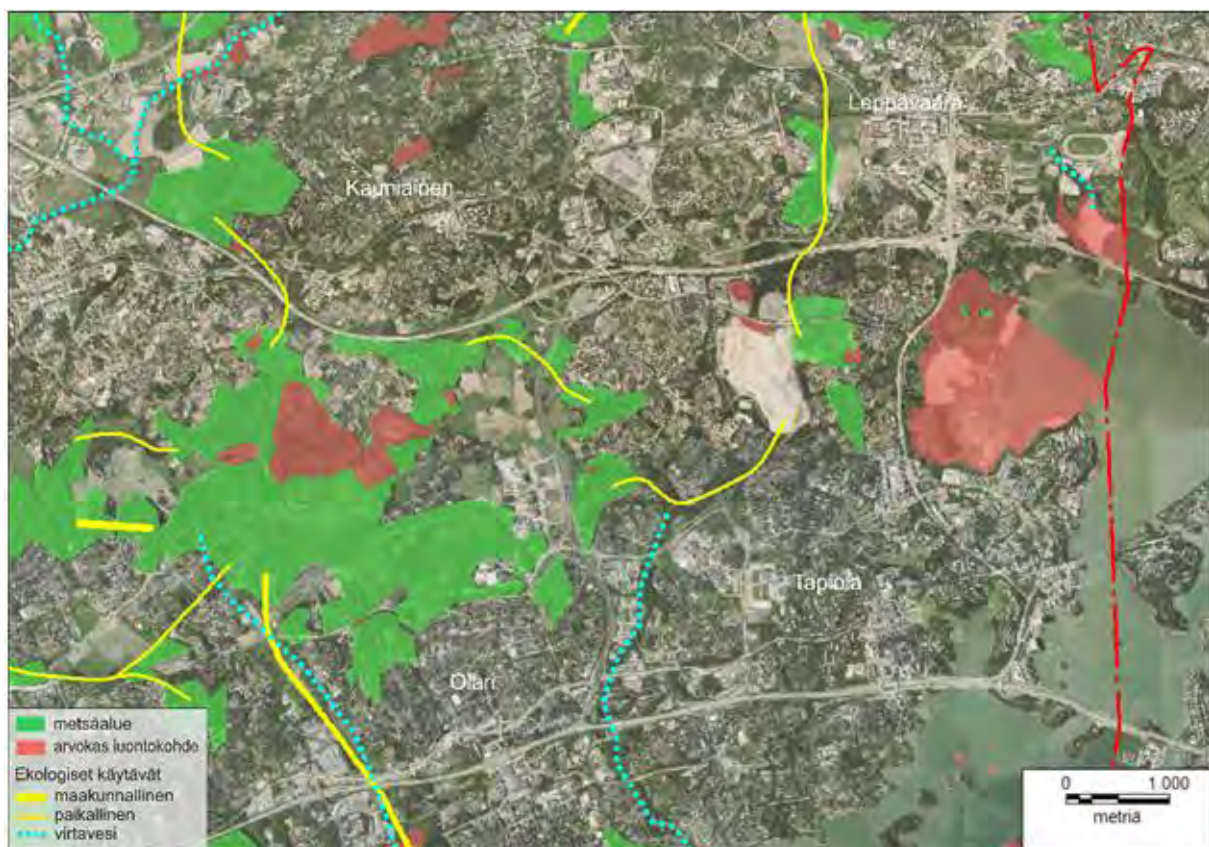
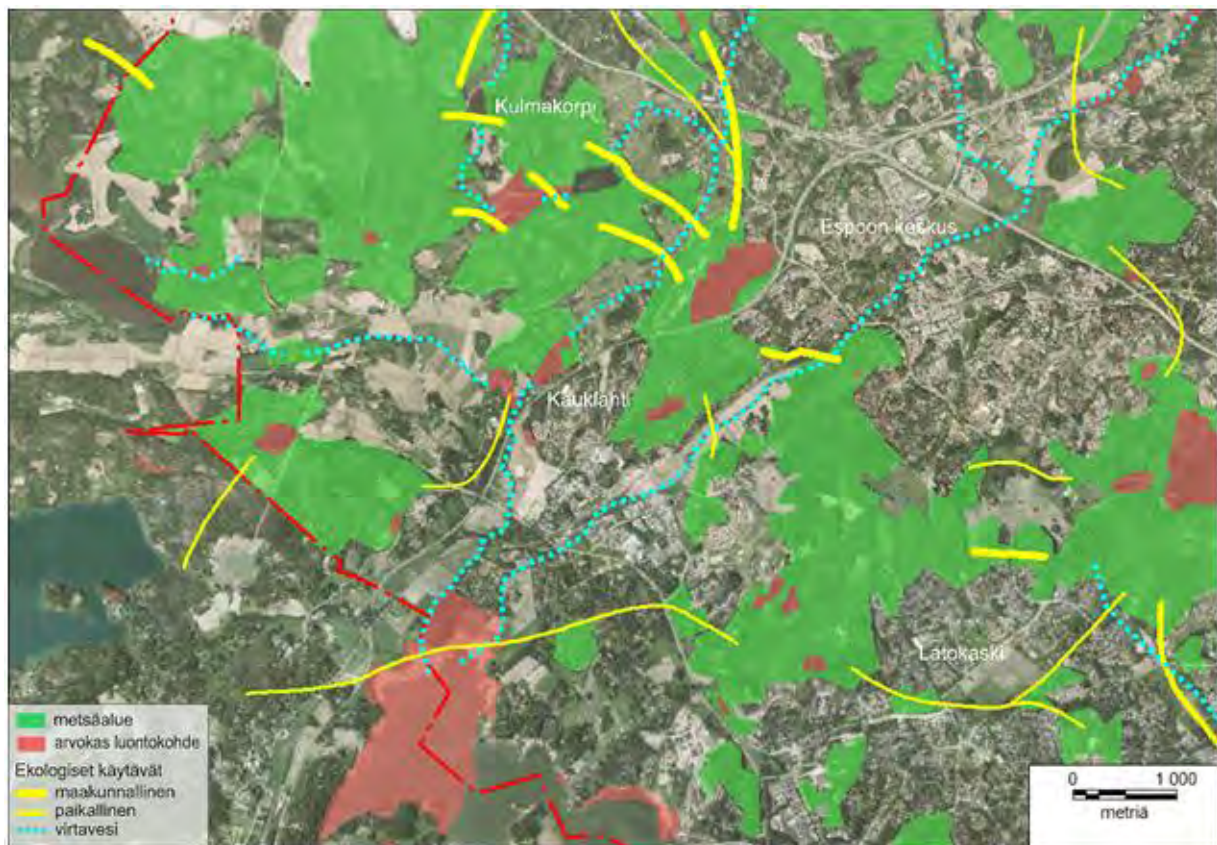
Tärkeimmät ekologiset käytävät esitellään seuraavilla sivuilla ilmakuvien päällä. Kuviin on merkitty kaikki vähintään noin 10 hehtaarin laajuiset, yhtenäiset ja rakentamattomat metsäalueet, joista osa on ekologisen verkoston ydinalueita. Niitä yhdistävät ekologiset käytävät on jaettu maakunnallisesti arvokkaisiin (tiedot pääosin em. julkaisuista) ja paikallisesti arvokkaisiin. Virtavedet on merkitty omalla värillään. Arvokkaat luontokohteet (muut kuin perinneympäristöt) ja naapurikuntien puolella rajan lähellä sijaitsevat luonnonsuojelualueet on merkitty punaisella rasterilla. Kaupunginraja on merkitty punaisella katkoviivalla.

8.2. Etelä-Espoo

Ekologisten käytävien määrittäminen saaristosta on hankalaa. Mahdollisia yhteyksiä on osoitettavissa lähinnä Suvisaaristosta, mutta ei ulompana saaristosta. Yhteyksien tunnistamisen tekee epävarmaksi Porkkalanniemen alueen läheisyys. Esimerkiksi hirvieläimet todennäköisesti liikkuvat Espoon saariston ja Kirkkonummen rannikon metsäalueiden välillä uimalla tai talvella jäätä pitkin. Pentala ja Herrön saaret tarjoavat rauhallisia ja melko laajoja oleskelualueita sopivan kulkuyhteyden varrella.

Länsiväylän eteläpuolisen alueen ekologinen verkosto.

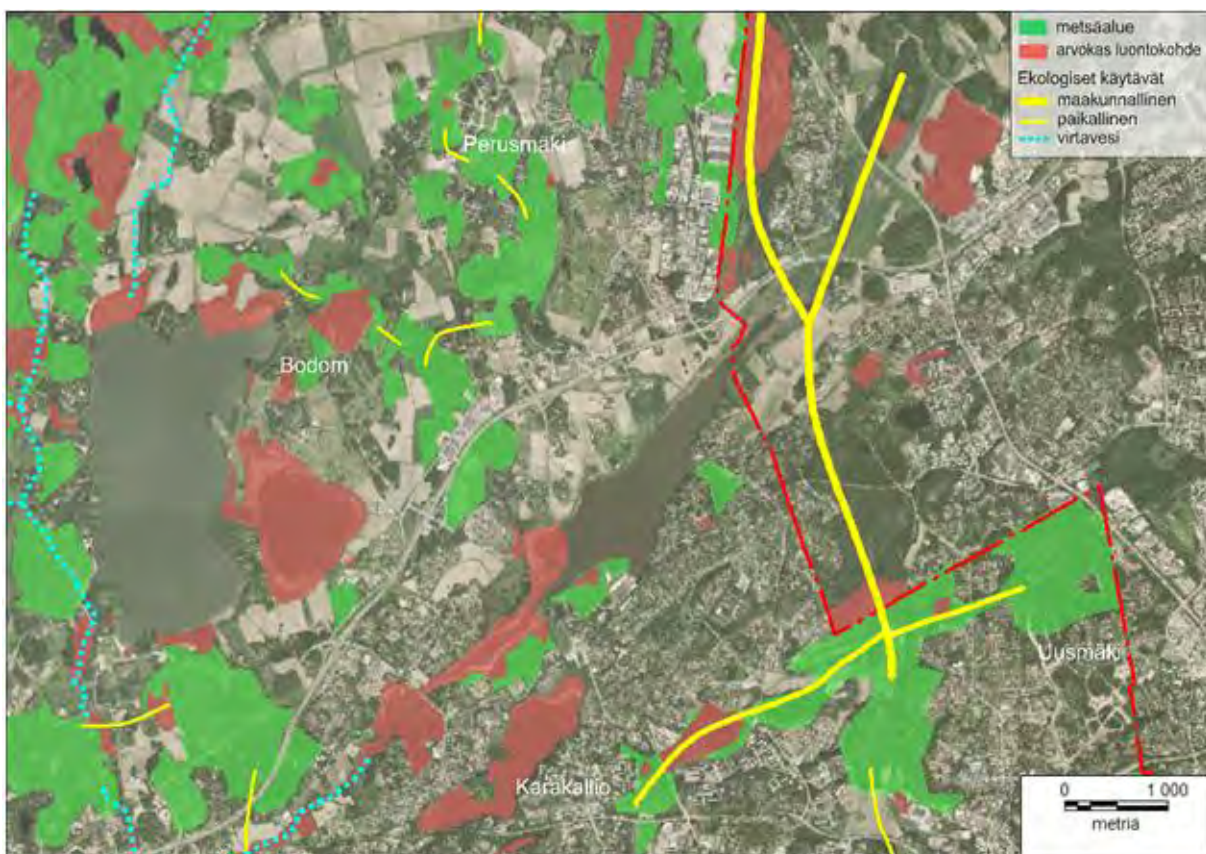

Kulmakorven–Latokasken ja Keskuspuiston itäosan–Tapiolan–Leppävaaran alueen ekologinen verkosto.

Mantereen puolella Keskuspuisto on laajin ja merkittävin metsäluonnon ydinalue, josta ulottuu kapeita, mutta toimivia ekologisia käytäviä rannikolle asti. Laajat asuinalueet ja Länsiväylän varren nauhamainen rakennuskanta rajaavat ekologiset käytävät muutamaa harvaan kohtaan. Vesistöjä pitkin liikkuvat lajit voivat käyttää kulkureitteinään Gräsanojan ja Finnåbäckenin uomia sekä Espoonlahden perukkaan laskevia jokikäytäviä. Keskuspuistoon on pohjoisemmilta metsäalueilta jäljellä vain yksi, Blominmäen kautta Espoon keskuksen länsipuolelta kulkeva metsäyhteys. Sekään ei ole aivan yhtenäinen, sillä sen poikki kulkee rautatie, Kehä III ja Turunväylä. Maakunnallisesti tärkeä yhteys jatkuu Blominmäeltä myös länteen Ämmäsuon jäteaseman eteläpuolista, maaseutumaista ja laajalti metsäistä aluetta pitkin.

Keskuspuiston itäosasta Kauniaisten Kasavuoren kautta pohjoiseen johtanut yhteys on leveiden tiekäytävien ja asuinalueiden heikentämä, eikä sillä ole Keskuspuiston eläimistölle samanlaista merkitystä kuin Blominmäen kautta johtavalla yhteydellä.

Espoon itäosissa Leppävaaran urheilupuisto lähiympäristöineen muodostaa merkittävän ydinalueen, jonka Vantaan puolella sijaitseva maakunnallisesti tärkeä ekologinen käytävä yhdistää pohjoiseen Pymosakorven ja Vestran metsäalueille. Leppävaaran urheilupuiston pohjoisosista on yhtenäinen metsäyhteys lounaaseen Karakallioon asti ja itään Uusmäkeen. Yhteys Leppävaaran urheilupuistosta etelään Tapiolan suuntaan on teiden ja rakennettujen alueiden pilkkoma, mutta toiminee paikallisesti tärkeänä eläinten kulkureittinä. Selviä ekologia yhteyksiä etelään Tapiolaan ja Westendiin asti ei ole jäljellä.

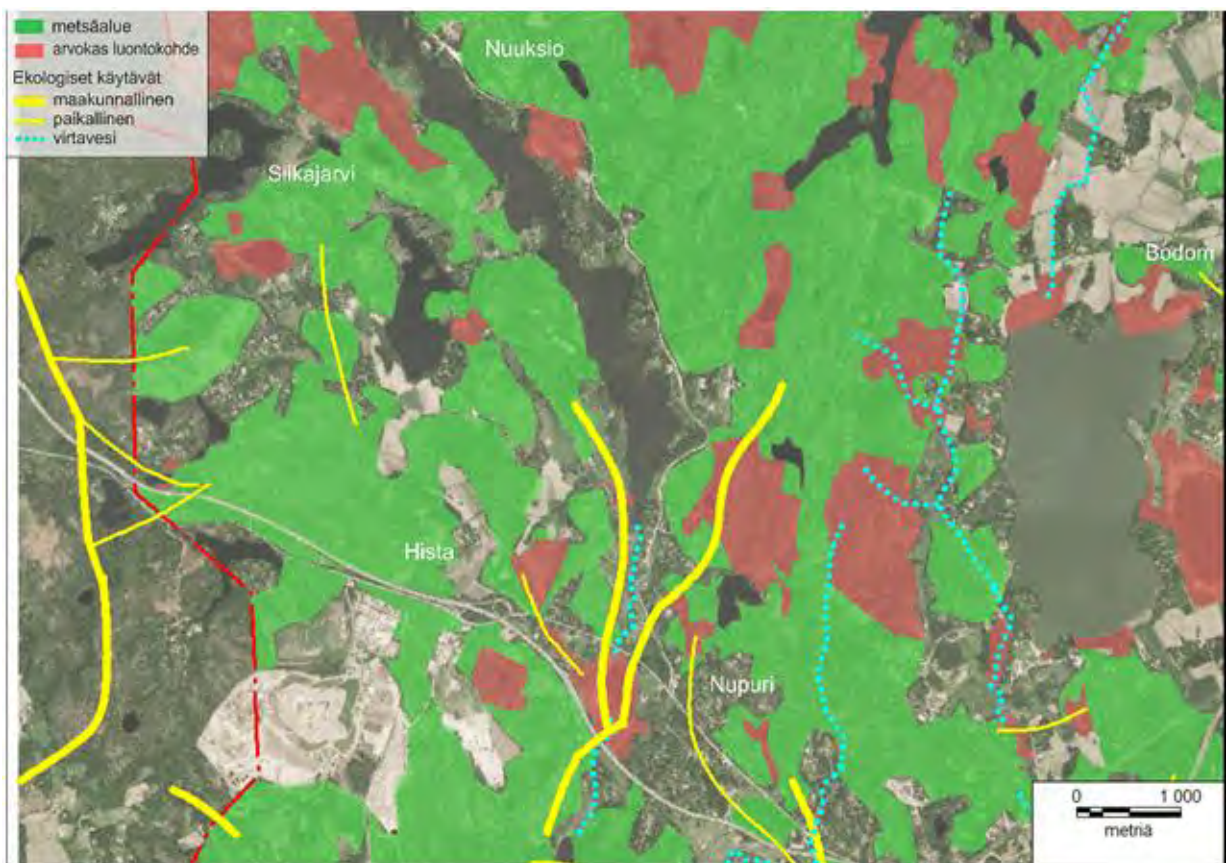
Tärkeimmät ekologiset yhteydet Bodominjärven itäpuolisella alueella.

Bodominjärven–Perusmäen alueella on useita 20–30 hehtaarin laajuisia metsäkuvioita, joiden välillä on paikallisesti tärkeitä ekologisia käytäviä. Alueelta on peltoalueiden läpi yhteys länteen Nuuksion metsäalueen suuntaan ja pohjoiseen Kalajärvenkallioiden suuntaan. Idempänä ovat vastassa asuinalueet ja Kehä III:ä reunustavat teollisuus- ja varastoalueet. Bodominjärven länsi-

puolelle ja Pitkäjärven eteläpäähän ulottuu arvokas purojakso.

8.3. Pohjois-Espoo

Pohjois-Espoossa Nuuksion järviylänkö on merkittävä luonnon ydinalue. Toinen keskeinen ydinalue on Tremaskärin alue Espoon koillisosassa. Merkittävimmät ekologiset yhteydet etelästä Nuuksion ylängölle sijoittuvat Nupurinjärven kohdalle sekä Espoon rajan tuntumaan Kirkkonummen puolelle. Histan metsäalueen kohdalla selvimmät paikalliset yhteydet ovat alueet länsi- ja itäpäässä; muualla riista-aitojen rajaama Turunväylän ja Nupurintien leveä tiealue heikentävät merkittävästi eläinten liikkumista. Turunväylän pohjoispuolella lähinnä kylämäinen asutus ja vesistöt vaikuttavat ekologisten yhteyksien sijaintiin. Etelä-Espoolle tyypillisiä asutuksen saartamia metsäalueita ja niiden väliin jääviä eläinten liikkumista haittaavia pullonkaula-alueita ei ole.

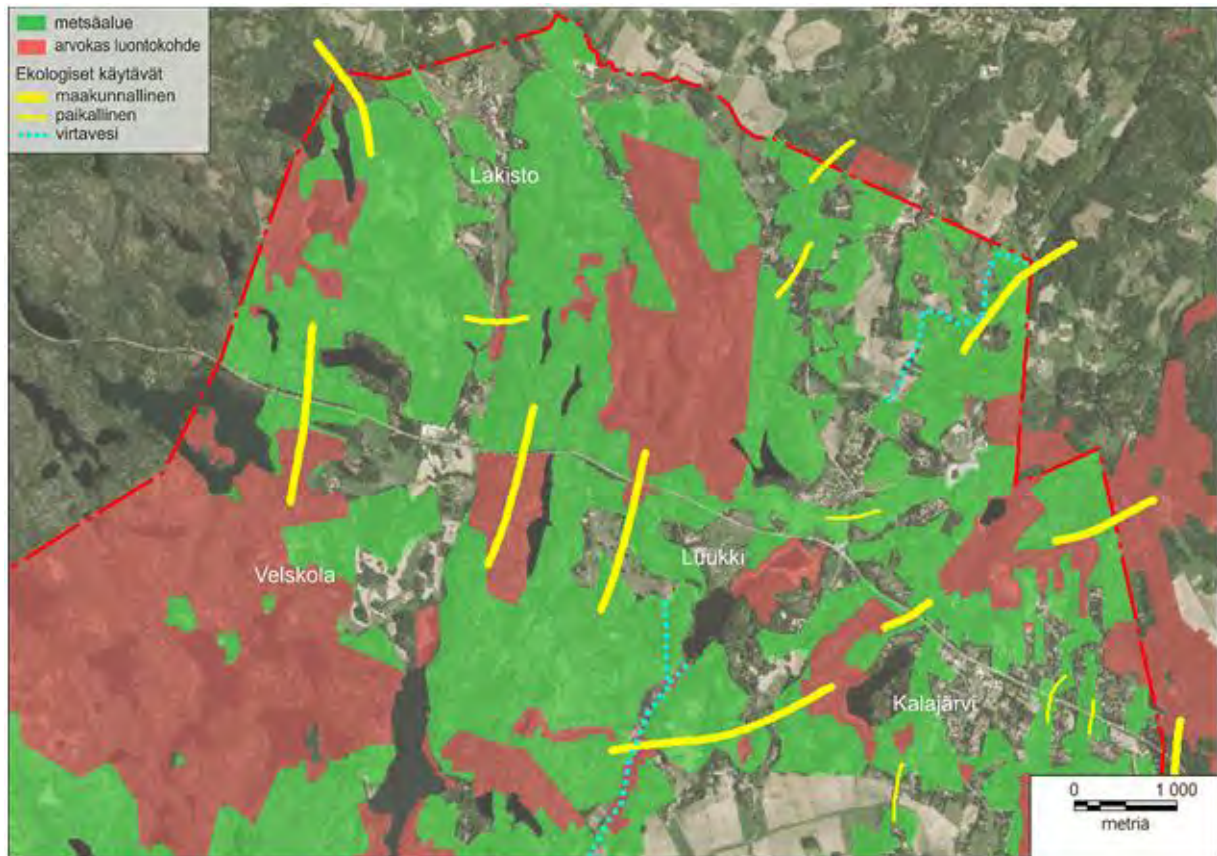

Tärkeimmät ekologiset yhteydet Hista-Nuuksion alueella pohjoisissa.

Maakunnallisesti tärkeä ekologinen yhteys haarautuu Nuuksion ylängöllä pohjoiseen ja koilliseen. Pohjoisen suuntaan metsäalue jatkuu melko yhtenäisenä. Sitä pilkkovat lähinnä Vihdintie ja pohjoiseen johtava Lakistontie ympäröivine peltoalueineen. Tärkeimmät Vihdintien yli johtavat metsäkäytävät sijoittuvat Velskolan länsipuolelle sekä Luukin ja Velskolan väliselle alueelle. Kaupungin pohjoisrajalla maakunnallisesti tärkeä ekologinen käytävä suuntautuu Lakiston metsäalueelta luoteeseen.

Nuuksiosta koilliseen johtava yhteys kiertää Bodominjärven pohjoispuolisen laajan peltoaukean pohjoispuolitse ja ylittää Vihdintien Kalajärvenkallioiden paikkeilla. Yhteys jatkuu koilliseen Vantaan Vestran metsäalueille ja pohjoiseen Nurmijärven ja Vantaan metsäiselle rajaseudulle. Kalajär-

ven itäpuoliset metsäkaistaleet ovat paikallisesti tärkeitä yhteyksiä, jotka helpottavat eläinten liikkumista Vihdintien yli. Maakunnallisesti tärkeä Tremanskärriin–Vestran metsäalueen ja Leppävaaran urheilupuiston välinen ekologinen käytävä ylittää Vihdintien kaupunginrajan itäpuolella.

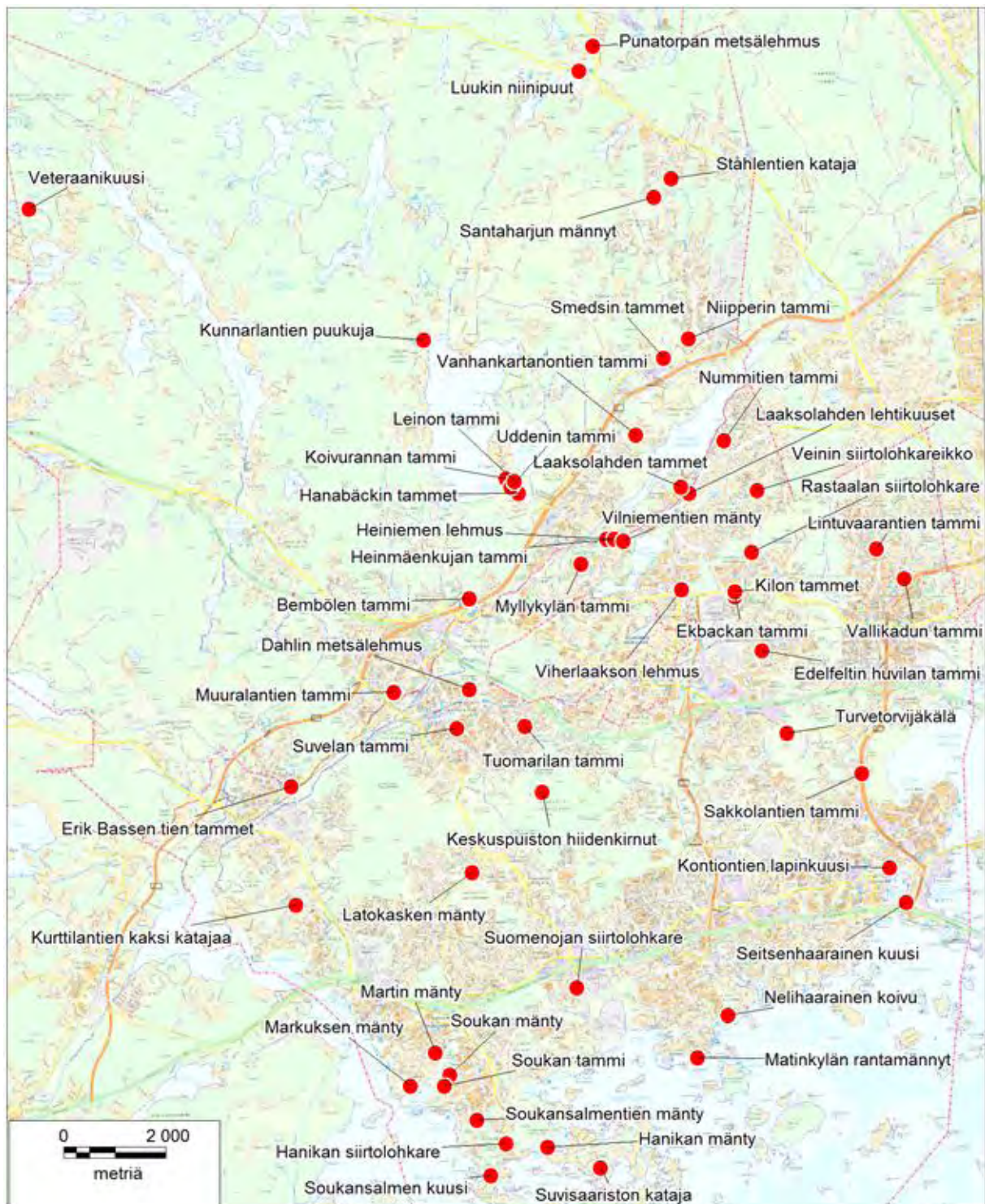

Tärkeimmät ekologiset yhteydet Espoon pohjoisosissa.

9. LUONNONMUISTOMERKIT

Luonnonmuistomerkeinä rauhoitettujen kohteiden sijainti selviää seuraavan sivun kartasta.

Luonnonmuistomerkki	Rauhoitusvuosi	Luonnonmuistomerkki	Rauhoitusvuosi
Bembölen tammi	1978	Myllykylän tammi	1979
Nummitien tammi	1965	Nelihaarainen koivu	1976
Dahlin metsälehmus	1986	Niipperin tammi	1949
Edelfeltin huvilan tammi	1986	Punatorpan metsälehmus	1989
Ekbackan tammi	1956	Rastaalan siirtolohkare	1986
Erik Bassen tien tammet	1984	Sakkolantien tammi	1958
Hanabäckin tammet	1988	Santaharjun männyt	1976
Hanikan mänty	1986	Seitsenhaarainen kuusi	1982
Hanikan siirtolohkare	1986	<i>Puu kuollut, kolme haaraa katkennut</i>	
Heiniemen lehmus	1986	Smedsin tammet	1980
Heinmäenkujan tammi	1987	Soukan mänty	1969
Keskuspuiston hiidenkirnut	1984	Soukan tammi	1975
Kilon tammet	1956	Soukansalmen kuusi	1990
Koivurannan tammi	1988	Soukansalmentien mänty	1980
Kontiontien lapinkuusi	1980	Ståhlentien kataja	1987
Kunnarlantien puukuja	1986	Suomenojan siirtolohkare	1986
Kurttilantien kaksi katajaa	1969	Suvelan tammi	1999
Laaksoalahden lehtikuuset	1986	Suvisaariston kataja	1987
Laaksoalahden tammet	1986	Tuomarilan tammi	1987
Latokasken mänty	1984	Turvetorvijäkälä	1993
Leinon tammi	1952	Uddenin tammi	1988
Lintuvaarantien tammi	1986	Vallikadun tammi	1978
Luukin niinipuut	1949	Vanhankartanontien tammi	1983
Matinkylän rantamännyt	1982	Veinin siirtolohkareikko	1986
Markuksen mänty	2003	Veteraanikuusi	1981
Martin mänty	2003	Viherlaakson lehmus	1986
Muuralantien tammi	1987	Vilniementien mänty	1987

10. LÄHDEVIITTEET

Yhteenvedoista varten tarkistettuja julkaisuja, raportteja ja muut tietolähteet.

Aarnivirta, A. 1998: Luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävien luontotyyppien inventointi Espoossa 1998. Espoon ympäristölautakunnan julkaisu 7/1998. 61 s + karttaliitteet.

A-Insinöörit Suunnittelu Oy ja Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2011: Ekologisten yhteyksien ja virkistyskäytön selvitys Blominmäen osayleiskaavaa varten. 15.12.2011. 48 s + liitteet.

Anon. 2002: Espoon eteläosien yleiskaava. Perusselvityksiä. Maisema- ja luontoselvitysten tiivistelmät. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B56:2002. 17 s.

Anon. 2005: Hista–Siikajärvi–Nupuri 2020: maankäyttövaihtoehdot ja niiden ympäristövaikutukset. Raportti 67040482SP 30.5.2005.

Anon. 2013: Hirvieläinonnettomuudet 2007–2011: <http://files.snsstatic.fi/IS/2012/11/hirvikolarit/index.html>

Barkman, J. 2000: Hakjärven aarnialue. Lajalampi ja lehtopurolaakso. Julkaisematon luontoinventointi ja hoito- ja käyttösuunnitelma.

Barkman, J. 2008: Matalajärven kunnostus 2005–2007. – Suunnitelma ja toteutus. Tulokset ja pohdinta. Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 2/2008. 62 s. ISBN 978-951-857-524-8.

Espoon ympäristölautakunta 1986: Espoon arvokkaiden luontoalueiden inventointi. 1. osaraportti, Pohjois-Espoo. Espoon ympäristölautakunta 1986. 129 s + karttaliitteet.

Espoon ympäristölautakunta 1987: Espoon arvokkaat luontokohteet, kokonaisraportti. Espoon ympäristönsuojelulautakunnan julkaisu 2/1987. 206 s + karttaliitteet. ISBN 951-857-092-2.

Faunatica 2007: Espoon Kulloon kaava-alueen luontoselvitykset vuonna 2007 sekä arvio hankkeen vaikutuksista Matalajärven Natura-alueeseen. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 41 s.

Friman, M., Hagner-Wahlsten, N., Soini, P. & Yrjölä, R. 2007: Luontoselvitys Vermon alueella. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 44 s.

Haavisto, T. & Lempinen, P. 1999: Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan kalataloudellisesti ja luonnonsuojelullisesti arvokkaat pienvedet. Uudenmaan ympäristökeskus – Monisteita, nro 50. 168 s.

Hagner-Wahlsten, N., Santaharju, J., Vaskelainen, E., Virrankoski, S.-L. & Yrjölä, R. 2006: Luontoselvitys Espoon Kallvik–Muulon asemakaava-alueelta. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 35 s.

Hagner-Wahlsten, N., Santaharju, J., Vaskelainen, E., Virrankoski, S.-L. & Yrjölä, R. 2006: Luontoselvitys Espoon Saunaniemen asemakaava-alueelta. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 37 s.

Haikonen, A. 2008. Pappilanmäen kaava-alueen kalakantaselvitys. Kala- ja vesitutkimus Oy. 15 s.

Heikkinen, M. 2001: Espoon uhanalaiset eläimet ja kasvit. Espoon ympäristölautakunnan julkaisu 7/2001. 39 s.

Heinonen, M. 1991: Espoon saaristoluonnon selvitys 1990. Espoon ympäristönsuojelulautakunnan julkaisu 4/91. 36 s.

Heinonen, M. 1997: Selvitys suunnitellun Kehä II:n jatkeen ympäristön luonnonarvoista Espoossa Turuntietä koilliseen. Espoon ympäristökeskus 1/1997. 19 s.

Heinonen, M. 2002: Hista–Siikajärven–Nupurin osayleiskaava-alueen luontokartoitus 2001. Espoon ympäristökeskus. 21 s + 5 liitettä.

Helimäki, J. (toim.) 2009: Kotinurkilta kallioille. Espoon luontokohteet. 2. painos. Espoon tekninen keskus ja Espoon ympäristökeskus. 336 s. ISBN 978-951-857-521-7

- Helminen, S.-L., Soini, P. & Yrjölä 2008: Espoonlahden hoito- ja käyttösuunnitelma. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy, Uudenmaan ympäristökeskus, Kirkkonummen kunta ja Espoon kaupunki. 58 s + liitteet.
- Helminen, S.-L., Soini, P., Hagner-Wahlsten, N. & Yrjölä, R. 2007: Luontoselvitys Nupurinkallion asema-kaava-alueelta. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 29 s.
- Herrero, A. 2006: Viitasammakon inventointi Espoossa keväällä 2006. Espoon ympäristökeskuksen monistesarja 8/2006. 9 s.
- Hirvonen, M.-L. 2003: Muutokset Espoon arvokkailla luontokohteilla 2003. Espoon ympäristölautakunnan julkaisu 2/03. 18 s.
- Honkanen, J. 2003: Luukin Natura 2000 -alue. Julkaisematon hoito- ja käyttösuunnitelma. Helsingin kaupungin ympäristökeskus.
- Honkanen, J. 2003: Pirttimäen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. Julkaisematon suunnitelma, Helsingin kaupungin ympäristökeskus.
- Hosiaisuoma, V. 1985: Pääkaupunkiseudun suoluonto ja sen suojele. Pääkaupunkiseudun julkaisusarja B 1985:9.
- Husa, J. & Teeriaho, J. 2004: Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Uudellamaalla. Alueelliset ympäristöjulkaisut 350. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. ISBN 952-11-1721-4.
- Hämäläinen, T. 2006: Hista–Siikajärvi–Nupuri -osayleiskaava. Luontoselvitys yleiskaavatyötä varten. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B81:2006. 24 s + 7 liitettä.
- Hämäläinen, T. 2007: Espoon eteläosien yleiskaava. Luontoselvitys Halujärvi–Järvikylä–Mynttilä-Perinki. Espoon kaupunki, kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B85:2007. 31 s + 11 liites.
- Ilmarinen, K., Leinikki, J. & Saari, S. 2010: Meriuposkuoraisen (*Macrolea pubipennis*) esiintyminen Soukanlahdella. Raportti 15.10.2010, Alleco Oy. 11 s
- Janatuinen, A. 2008a: Espoon virtavesiselvitys 2008, osa 1. Espoon virtavesi-inventointi. Espoon ympäristökeskuksen monistesarja 1a/2009. 61 s + 13 liites.
- Janatuinen, A. 2009b: Espoon virtavesiselvitys 2008, osa 2. Espoon vesistöt. Espoon ympäristökeskuksen monistesarja 1b/2009. 76 s + 16 liites.
- Jokinen, K., Friman, M., Hagner-Wahlsten, N. & Yrjölä, R. 2009: Espoon Lakiston luontoselvitykset 2009. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy & tmi Bathouse ja Rinnekotisaatiö.
- Jokinen, K., Friman, M., Helminen, S.-L., Hagner-Wahlsten, N. & Yrjölä, R. 2009: Espoon Ruukinrannan luontoselvitykset 2009. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy & tmi Bathouse ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 48 s.
- Jokinen, K., Hagner-Wahlsten, N., Helminen, S.-L. & Yrjölä, R. 2009: Espoon Suurpellon itäosan luontoselvitykset 2009. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy & tmi Bathouse ja Espoon kaupunkisuunnitteluvirasto. 37 s.
- Kiirikki, M. & Koskinen, K. 2002: Bockarmossenin luontoselvitys. Espoon ympäristökeskus. Monistesarja 1/2002. 7 s.
- Kiirikki, M. 1991: Espoon pienvesi-inventointi 1991. Espoon ympäristönsuojelulautakunnan julkaisu 10/91. 56 s.
- Kivi, K. 2001: Villa Elfviikin ympäristön lammikoiden vesieläimistö ja -kasvisto kesä-syyskuussa 2000. Espoon ympäristökeskus, monistesarja 1/2001. 32 s.
- Kleemola, K. 2012: Espoon lähteitä. Kartoitus 2012. Julkaisematon raportti, Espoon kaupungin ympäristökeskus.
- Korhonen, P. 2006: Espoon Keskuspuiston luontoarvot Söderskogin peltoja ympäröivällä alueella. Julkaisematon selvitys. Helsinki 9.7.2006. 21 s.
- Kukkonen, T. & Piha, S. 2011: Luontokohteiden tarkistus ja hoito 2011. Julkaisematon yhteenveto, Espoon kaupungin ympäristökeskus. 25 s.

- Kyheröinen, E.-M. & Pimenoff, S. 2008: Espoonjoen lepakkoselvitys 2008. Espoon ympäristölautakunnan julkaisu 3/2008. 18 s + 11 karttaliitettä. ISBN-978-951-857-546-0.
- Lammi, E. & Nironen, M. 2011: Suomenojan lintualue. Säilytettävän alueen rajaaminen linnuston perusteella. Uusimman uhanalaisarvion mukainen päivitys, 10.6.2011. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ja Espoon kaupungin ympäristökeskus. 16 s.
- Lammi, E. & Routasuo, P. 2006: Antimäen asemakaava-alueen luontoselvitys. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy, elokuu 2006. 7 s.
- Lammi, E. & Routasuo, P. 2009: Espoon lintuvesien pesimälinnuston seuranta ja viitasammakkoselvitys 2008. Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 1/09. 73 s.
- Lammi, E. & Venetvaara, J. 2001: Espoon Kytön saaren luontoselvitys. Espoon ympäristölautakunnan julkaisuja 2/2001. 20 s + 6 liites. ISBN 951-857-413-8.
- Lammi, E. 2006: Kulloonmäen asemakaava-alueen luontoarvot. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ja YIT Rakennus Oy, joulukuu 2006. 4 s.
- Lammi, E. 2006: Nupurin pienkiinteistöjen alueen luontoselvitys. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy, heinäkuu 2006. 6 s.
- Lammi, E. 2007: Espoon keskuksen kaavamuutosalueen kortteli 40162 luontoarvot. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, huhtikuu 2007. 4 s.
- Lammi, E. 2009: Harmaalaakson asemakaava-alueen luontoarvot. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, 16.9.2009. 8 s.
- Lammi, E. 2010: Holmanpuiston asemakaava-alueen luontoselvitys. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, 17.12.2010. 15 s.
- Lammi, E. 2010: Puosmalmin kaava-alueen luontokohteiden tarkistus. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, 16.12.2010. 8 s.
- Lammi, E. 2011: Bergön ja Fridheminkallion luontoselvitys. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, 30.11.2011. 29 s.
- Lammi, E. 2011: Espoonväylän–Lugnetin alueen luontoselvitys. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, 2.11.2011. 27 s.
- Lammi, E. 2011: Hannuksenpellon suunnittelualueen luontoarvot. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ja Ativa Oy, 31.10.2011. 8 s.
- Lammi, E. 2011: Latokaskenniityn alueen luontoselvitys. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, 2.12.2011. 14 s.
- Lammi, E. 2011: Stora Bodön kaava-alueen luontoselvitys. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy, 15.8.2011. 19 s.
- Lammi, E., Hagner-Wahlsten, N. & Mäkinen, J. 2011: Finnoon alueen luontoselvitys. Raportti 14.12.2011. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 39 s.
- Lehtoranta, S. 2005: Kauklahdenväylän lähialueiden luonto-olosuhteet. Kooste tehdyistä selvityksistä. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B74:2005. 10 s.
- Lehtosalo, M. 2004: Espoon uhanalaiset ja silmälläpidettävät eläimet ja kasvit: julkaisun päivitys 2004. Espoon ympäristölautakunta. 22 s.
- Leivo, M. & Mikala, A. 1989: Pohjois-Espoon linnusto 1989. Uhanalaiset ja harvalukuiset lajit. Espoon ympäristönsuojelulautakunnan julkaisu 4/90. 13 s + liitteet.
- Liikennetekniikka Oy 1991: Arvokkaiden luontokohteiden hoito- ja käyttösuunnitelmat. Espoon ympäristönsuojelulautakunnan julkaisu 3/91. 170 s.
- Luontotieto Keiron Oy 2004: Tiistinniitty 2A AK, luontoselvitys. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, 21.10.2004. 14 s.

Luontotieto Keiron Oy 2005: Espoon Nupuri asemakaavahanke. Luontoselvitys 2005. Skanska Talonrakennus Oy. 23 s.

Luontotieto Keiron Oy 2006: Espoon Pellaksenmäen asemakaavahanke. Luontoselvitys 2006. 25.4.2007. Diakonissalaitos. 41 s.

Luontotieto Keiron Oy 2007: Espoon Högnäs, luontoselvitys. Raportti 12.12.2007.

Luontotieto Keiron Oy 2008: Bodom II -alueen ja Eskaksenmäen asemakaavan tarkistus. Luontoselvitys. 27 s + liitteet.

Luontotieto Keiron Oy 2008: Espoon kaupunki, Kuurinkallion asemakaava, luontoselvitys. 3.12.2008. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 15 s + liitteet.

Luontotieto Keiron Oy 2009: Espoon kaupunki, Espoonkartanon selvitysalue. Finsimäki, Espoonkartanonmäki, Mynttilä. Luontoselvitys 2009. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 54 s + liitteet.

Luontotieto Keiron Oy 2009: Espoon kaupunki. Lillhemtin asemakaava, luontoselvitys 2009. Raportti 30.10.2010. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 24 s + 2 liitettä.

Luontotieto Keiron Oy 2010: Espoon kaupunki, Bembölen asemakaava. Luontoselvitys 2010. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 35 s + liitteet.

Luontotieto Keiron Oy 2010: Espoon kaupunki, Pakankylän asemakaavan muutos, luontoselvitys 2011. Luonnos 10.11.2011. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 29 s + 3 liitettä.

Luontotieto Keiron Oy 2010: Orion asemakaava. Elinympäristöselvitys. Raportti 10.12.2010. SRV Yhtiöt Oyj. 18 s + liitteet.

Luontotieto Keiron Oy 2011: Kaupunginkallio I A asemakaava ja muutos. Luontoselvitys 2011. Raportti 31.8.2011. Espoon seurakuntayhtymä. 24 s + 2 liitettä.

Luontotieto Keiron Oy 2012: Espoon kaupunki. Saariston osayleiskaava, luontoselvitys 2011. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisuja 4/2012. 65 s + liitteet. ISBN 978-951-857-617-7.

Luostarinen, M. 2003: Espoon merialueen rauhoittamattomat linnustokohteet. Julkaisematon raportti, Espoon kaupungin ympäristökeskus. 25 s + 2 liitettä.

Lähteenmäki, T. 2007: Martinsillan kaava-alueen luonnonympäristön kuvaus. Muistio 27.6.2007. Espoon kaupungin ympäristökeskus. 2 s.

Maa ja Vesi Oy 2003: Espoon kaupunki. Suurpelto – Kehä II osayleiskaava-alueen ja Uusmäki–Painiityn alueen luontoselvitys. Raportti 021190EC 29.8.2002. 49 s + 3 liitettä.

Maa ja Vesi Oy 2003: Suvisaariston luontoselvitys. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B67:2003. 52 s.

Maa ja Vesi Oy 2004: Hista–Nupuri–Siikajärvi -osayleiskaava-alue. Ympäristöselvitys. 67 s.

Petrell, L. 2006: Espoon arvokkaat geologiset kohteet 2006. Espoon kaupungin ympäristökeskus, monistesarja 2/2006. 76 s + 2 liitettä.

Pöyry Environment 2006: Nepperinportin asemakaavaan liittyvät perus- ja vaikutusselvitykset. Raportti 21.6.2006. Pöyry Environment Oy ja Rakennusosakeyhtiö Hartela. 30 s.

Pöyry Environment 2009: Hista-Siikajärvi-Nupuri -osayleiskaava. Natura-arvio. Raportti 67080604EC. 18.3.2009

Raatikainen, K. & Vaittinen, M. 2003: Espoon perinneympäristöselvitys 2003. Espoon ympäristölautakunnan julkaisu 1/03. 69 s +15 liite.

Ramboll Finland Oy 2006: Marinkallio asemakaava ja Kivenlahti 1B asemakaavamuuotos. Ympäristövaikutusselvitys. 50 s. Skanska ja PEAB Seicon. 55 s.

Ramboll Finland Oy 2006: Saunakallion asemakaava. Luontoselvitys 17.10.2006. Espoon kaupunki ja Sato – Rakennuttajat Oy. 16 s.

Routasuo, P. 2009: Niipperinniityn asemakaava-alueen luontoselvitys 2009. Raportti 17.12.2009. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 27 s + liite.

- Routasuo, P. 2010: Punametsän–Maarinpuron alueen luontoselvitys 2010. Raportti 18.11.2010. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 36 s + liite.
- Saari, S. 2006: Meriuposkuoriaisen (*Macropodia pubipennis*) esiintyminen Espoonlahden alueella. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B 79:2006. 33 s + 6 liitettä. ISBN 951 - 851- 493- 6.
- Santaharju, J., Vaskelainen, E., Virrankoski, S.-L. & Yrjölä, R. 2006: Luontoselvitys Espoon Kummelivuorensuun asemakaava-alueelta. Kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B74:2005. 24 s.
- Saura, A. & Könönen, K. 2006: Espoon Monikonpuron kalasto- ja pohjaeläintarkkailu vuonna 2005. Kalaja riistaraportteja nro 385. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki.
- Savola, K. 2008: Havaintoja uhanalaisista ja huomionarvoisista käävistä sekä muista lahottajasienistä eräistä Espoon metsistä vuosilta 2003–2008. Julkaisematon raportti, Espoon kaupungin ympäristökeskus.
- Siivonen, Y. 2002: Espoon eteläosien lepakkokartoitus (2002). Espoon ympäristölautakunnan julkaisu 3/2002. 33 s.
- Sito Oy 2009: Holmanpuisto II asemakaava. Täydentävä luontoselvitys ja maankäyttövaihtoehtojen vaikutusarvio. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus.
- Sito Oy 2011: Djupsundsbackenin luontoselvitys 5.9.2011. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisu 10/2011. 10 s. ISBN 978-951-857-608-5.
- Sito-konsultit 2005: Finnoonsataman ympäristövaikutusselvitys. Raportti 1.6.2005. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus.
- Soini, P., Helminen, S.-L., Hagner-Wahlsten, N., Yrjölä, R., Friman, M., Santaharju, J. & Vickholm, J. 2008: Lahnuksen alueen luontoselvitykset 2007. Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 1/2008. 58 s. ISBN 978-951-857-515-6.
- Stén, C. G. & Moisander, M. 2000: Espoon ja Kauniaisten suot. Turvetutkimusraportti 327. Geologian tutkimuskeskus, Espoo.
- Vauhkonen, M. 2005: Espoon Träskändan luontoselvitykset 2005. Espoon ympäristölautakunnan julkaisu 2/2005. 31 s + liite.
- Vehmaa, P. 1999: Espoon Glimsin- ja Glomsinjoen luontoarvojen selvitys 1999. Espoon ympäristölautakunnan julkaisu 1/2000. 24 s.
- Väre, S. & Rekola, L. 2007: Laajat yhtenäiset metsäalueet ekologisen verkoston osana Uudellamaalla. Uudenmaan liiton julkaisuja E 87 – 2007. 53 s.
- Wickholm, M. 2006: Espoon Kalajärven kääpäselvitys. Espoon ympäristökeskus, monistesarja 1/2006. 7 s.
- Virrankoski, S.-L. & Vaskelainen, E. 2006: Liito-orava- ja kasvillisuusselvitys. Lommila, Espoo 2006. Raportti 30.8.2006. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 9 s.
- Väre, S. 2009: Eläinten kulkureittiselvitys Hista - Siikajärvi - Nupuri osayleiskaava-alueella ja siihen rajautuvalla alueella Kirkkonummella (Eski). Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B 96:2009. 25 s + 2 liites.
- YIT Rakennus Oy 2004: Espoonkartanon ympäristöselvitys. Raportti 67030256PR 23.3.2004. 82 s.
- Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2005: Kalajärvenkallion asemakaava-alueen luontoselvitys. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, syyskuu 2005. 13 s.
- Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2005: Kalajärvi II:n asemakaava-alueen luontoselvitys. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, syyskuu 2005. 17 s.
- Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2005: Perusmäen–Viiskorven alueen luontoselvitys. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, syyskuu 2005. 29 s.
- Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2006: Espoonjokilaakson ja Nissin alueen luontoselvitys. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, marraskuu 2006. 13 s + 4 liitettä.
- Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2006: Espoonväylän vaikutusalueen luontoselvitys 2006. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, marraskuu 2006. 18 s + 4 liitettä.

- Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2008: Espoon jätevedenpuhdistamon ympäristövaikutusten arviointi. Sijoituspaikkavaihtoehtojen luontoselvitys. Raportti 2.10.2008. 49 s.
- Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2008: Kulmakorven asemakaava-alueen luontoselvitys. Raportti 9.12.2008. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 14 s.
- Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2008: Muuttolinnunmäen alueen luontoselvitys. Raportti 18.11.2008. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 18 s.
- Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2009: Karametsän kaava-alueen luontoselvitys. Raportti 26.11.2009. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 18 s.
- Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1996: Espoon keskuspuiston luontoselvitykset 1995. Espoon Ympäristölautakunnan julkaisu 2/1996. 199 s.
- Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 2002: Espoon eteläosien yleiskaavatyön luontoselvitys. Mankinmetsä, Näkinmetsä, Sammalvuori, Hannusmetsä ja Friisinkallio. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B60:2002. 28 s.
- Ympäristötutkimus Yrjölä Oy 2006: Natura-arvio Maarinsolmun asemakaavan maankäytön yhteisvaikutuksista Laajalahden Natura-alueen luontoarvoihin. Raportti 24.10.2006.
- Ympäristötutkimus Yrjölä Oy 2006: Näkinmetsän luontoselvitysten tarkistuksia 2006. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus.
- Ympäristötutkimus Yrjölä Oy 2007: Lausunto Espoon Kirkkojärven luontoarvoista ja niiden vaikutuksesta kaavasunnitteluun. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 10 s.
- Ympäristötutkimus Yrjölä Oy 2008: Natura-arvio Maarinsolmun asemakaavan, Maarinaukion asemakaavan sekä Maari II asemakaavan maankäytön yhteisvaikutuksesta Laajalahden Natura-alueen luontoarvoihin. Raportti 30.4.2008.
- Yrjölä, R. & Häyhä, T. 2003. Linnusto- ja luontoselvitys Espoon eteläosien yleiskaavatyötä varten. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B68:2003. 50 s.
- Yrjölä, R., Hagner-Wahlsten, N., Häyhä, T. & Kyheröinen, E.-M. 2006: Espoon Nuuksion eteläosan luontoselvitys 2005. Espoon ympäristölautakunnan julkaisuja 1/2006. 61 s. ISBN 951-857-485-5.
- Yrjölä, R., Helminen, S.-L. & Hagner-Wahlsten, N. 2008: Kalastajantien länsipuolen luontoselvitykset 2008. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 22 s.
- Yrjölä, R., Helminen, S.-L., Hyytiäinen, R. & Virtanen, T. 2011: Sammalvuori, Espoo. Luontoselvitykset 2011. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 32 s.
- Yrjölä, R., Hyytiäinen, R., Helminen, S.-L., Friman, M., Hagner-Wahlsten, N. & Tverin, M. 2011: Metsämaa-Odilampi, Espoo. Luontoselvitykset 2011. Raportti 23.11.2011. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 66 s.
- Yrjölä, R., Häyhä, T., Kyheröinen, E.-M. & Santaharju, J. 2005: Luontoselvitys Espoon Miilukorven ja Pitkäniityn asemakaava-alueelta. Raportti 30.9.2005. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 35 s.
- Yrjölä, R., Häyhä, T., Kyheröinen, E.-M. ja Santaharju, J. 2005: Luontoselvitys Espoon Kurttilan asemakaava-alueelta. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 28 s + 2 liitettä.
- Yrjölä, R., Santaharju, J., Helminen, S.-L. & Hagner-Wahlsten, N. 2008: Gräsanojan luontoselvitykset 2008. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy ja Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 21 s + liite.

11. HAKEMISTO

Anfallintien lähteet	205	Getholmin luonnonsuojelualue	28
Arkiniityn purolaakso	81, 184	Gillermossen luonnonsuojelualue	169
Arkiniityn purolaakson lähde	205	Glimsinjoki	191
Aurinkoniityn purolaakso	197	Glomsinjoen alaosa	196
Bakhägnanin pähkinäpensaslehto	155	Glomsinjoen meanderilaakso	194
Bakugrund	45	Glomsinjoen meanderimuodostumat	127
Bembölen kahvituvan niitty ja kalliolaikku	90	Glomsinjoki	194
Bembölen tammi	212	Goddarsböle bergen	72
Bisan kallio	78	Granhholm	34
Björjehemin purolehto	136	Gruvberget	102
Björköön luonnonsuojelualue	21	Grännäsin purolaakso	192
Bockträskin niitty	81	Grännäsin purolaakson lähde	205
Bodomin golfkentän lehto	144	Gröna Bladetin luonnonsuojelualue	107
Bodomin jalopuumetsä	143	Gumbölen Myllykoski	186
Bodomin Smedsin haka	147	Gumbölen purolaakso	81
Bodomin Smedsin niittykaista	140	Gumbölenjoen eteläinen lehtoalue	74
Bodomin tammimetsä	142	Gumbölenjoen vaahterametsikkö	74
Bodomin tervaleppäkorpi	125	Gumbölenjoki	183
Bodomin tervaleppäluhta	147	Gunnarsviken	135
Bodominjärven kannaksen pähkinälehto	145	Gunnarsvikenin länsipuolen kalliomäki	136
Bodominjärven rantametsä	126	Gåsgrundin merenrantaniitty	37
Bodominjärven tammilehto	142	Haapaniemen pähkinäpensaslehto	94
Bodomin-Smedsin lehtokorpi	142	Hakjärven luonnonsuojelualue	131
Bondaksen niitty	53	Hamnarnin luonnonsuojelualue	34
Brobackaån pähkinäpensaslehto	120	Hanabäckin tammet	212
Brännbergenin lehmuslehto	95	Hanikan mänty	212
Brännbergenin pähkinäpensaslehto	94	Hanikan siirtolohkare	212
Brännbergenin rinnelehto	95	Hankalahden luonnonsuojelualue	107
Brännbergsbackenin kallioalue	91	Hankalahdentien laidun	110
Bullan-saaren luonnonsuojelualue	36	Harmaakallion saraneva	62
Buusin purolaakso	194	Harmaakorpi	62
Bånbergetin aarnialue	144	Haukkalammen-Romvuoren luonnonsuojelualue	106
Dahlin metsälehmus	212	Heikkilän purolaakso	189
Diksandin hiekkaranta	23	Heiniemen lehmus	212
Diksandin merentantahietikko	23	Heinäenkujan tammi	212
Edelfeltin huvilan tammi	212	Heinäslammen metsälehmuksiintymä	115
Ekbackan tammi	212	Heinäslammen niitty	115
Elfvikin vanha metsä	68	Heinäslampi	114
Erik Bassen tien tammet	212	Heinästien keto	116
Eriksbergin laitumet	164	Hentmossen	65
Erä-Mattilan luonnonsuojelualue	107	Hepmörtin lehtolaakso	62
Espoonjoki	199	Herrbackan pähkinäpensaskasvusto	119
Espoonkartanon koskialue	181	Himmelbergetin itärinteen metsä	134
Espoonkartanon puistometsä	77	Himmelbergetin pohjoisrinteen metsä	135
Espoonlahti-Saunalahti	56	Hynkänlammen luonnonsuojelualue	130
Finnoonlahti	54	Hynkänlammen purolaakso	130
Flakaholmin niemi ja lähiluodot	48	Häklanpuron latvat	197
Friisinkallion luonnonsuojelualue	61	Hällkärrin luonnonsuojelualue	72
Frisansin kartanonmäki	55	Häränsilmän luonnonsuojelualue	107
		Ingaksenmetsä	87

Iso Huopalahti.....	103
Ison Lehtisaaren sisäosien vanha metsä.....	39
Isosuo luhtapurolaakso.....	187
Isosuo purolaakso.....	196
Jahtimetsän lehtopurolaakso	92
Janssoninnotko	110
Julholmslackarna	44
Jupperin kalkkikaivos	99
Jänisiemen lehmusmetsä	107
Jänisiemi–Björnträskin luonnonsuojelualue ...	107, 167
Kaitalahden lintulahti.....	29
Kaitalammen aarnialueen luonnonsuojelualue .	174
Kaivoskallio.....	102
Kakarlammen rantaräme.....	83
Kakarlamminsuon luonnonsuojelualue	83
Kalajärven lähde.....	158, 205
Kalajärven purolaakso	193
Kalajärvenkallioiden luonnonsuojelualue	161
Kallvikin meriuposkuoriainen	59
Kalmarin takaniitty	138
Kalvholmslackarna	44
Kannusillanmäki	87
Karakallion lehtokorpi	98
Karakallion lehtokorven pähkinäpensaslehto.....	97
Karametsän pähkinäpensaslehto	91
Karhusuon lehtolaakso	119
Karhusuon metsä	122
Karhusuonpuron lehtopurolaakso.....	187
Karhusuonpuron yläjuoksu	187
Kaskisbackin purolaakso	196
Kattilajärven lehmuslehto	166
Kattilanoja.....	190
Kaukalahden kalliomäki.....	72
Kaukalahden kallionalusketo.....	73
Kaukalahden neva	79
Kaupunginkallion pähkinäpensaslehto.....	87
Keski-Espoon purohyrrä	89
Keskuspuiston hiidenkirnut	212
Keskuspuiston metsäalueen luonnonsuojelualue	64
Kettuniemen lehmusmetsä	166
Kettuniemen lehmusrinne	168
Kiikarivuoren jalopuumetsä	91
Kilon niittylaikku.....	101
Kilon tammet	212
Kilpilampi-Lippukallio	106
Koivulan lehmuslehto.....	107
Koivulan lehtopurolaakso	106
Koivulanoja.....	190
Koivurannan tammi	212
Kolmperän purolaakso	184
Kontiontien lapinkuusi	212
Korkeasaari.....	46
Koskenmäenpuron alajuoksu	188

Kotalammensuo	121
Kunnarlan keto.....	135
Kunnarlan Myllyjärven luonnonsuojelualue	170
Kunnarlan tienvarren keto	129
Kunnarlantien puukuja	212
Kurkijärven luonnonsuojelualue	159
Kurkijärven metsä.....	162
Kurttilantien kaksi katajaa.....	212
Kvarnbyån lehtopurolaakso	88
Kvarnträskin rannan luonnonsuojelualueet	82
Kylänpään niitty	26
Kytö.....	41
Kytön kaakkoinen merenrantaniitty	41
Kytön merenrantaniitty	41
Käkinitty	86
Källkärrin lähde	63, 205
Laajalahti.....	67
Laaksoalahden lehtikuuset	212
Laaksoalahden tammet.....	212
Labarten.....	33
Lajalammen puron pähkinäpensaslehto.....	132
Lakeasuon metsä.....	111
Lakiston entiset laitumet	176
Lakistonjoki	203
Lakistonkoski	203
Lankelan niitty ja haka.....	178
Latokasken mänty.....	212
Lehtisaaren flada.....	32
Lehtokurpan lehmusrinteen luonnonsuojelualue	107
Leinon tammi.....	212
Lepsämäenjoki	202
Lilla Skrattikärr	178
Lillmossen	150
Lillträsk	65
Lillträskbergetin luonnonsuojelualue	65
Linholminluodot	51
Lintuvaaran–Monikon kallioalue	102
Lintuvaarantien tammi.....	212
Lippajärven luonnonsuojelualue	95
Liselott	157
Lommilan Myllykoski.....	194
Loojärven puronvarsilehto	81
Lukukallion pähkinäpensaslehto	70
Luukin luonnonsuojelualue	107
Luukin niinipuut	212
Luukinjärven laskupuro	152
Luukinjärven lintulahti.....	163
Luukinjärven rantametsän luonnonsuojelualue	161
Långgrundetin luonnonsuojelualue	35
Långholmen.....	44
Långsnotträsket.....	63
Långängenin luonnonsuojelualue.....	173
Lälderannan pähkinäpensaslehto.....	91
Maarinmetsä	148

Maarinpuron niitty	148
Majkärrin luonnonsuojelualue	65
Malminmäen purolaakso	63, 200
Mankinjoki	181
Mankinjokilaakso	182
Mankkaan turvetorvijäkälä	69
Margretebergin lähde	140
Margretebergin puistometsä	140
Marianne	159
Mariliinan luonnonsuojelualue	121
Marinsataman meriuposkuoriainen	20
Markuksen mänty	212
Martin mänty	212
Masskärrin lehtonotko	119
Matalajärven eteläpuolinen laidun	146
Matalajärven jalopuumetsä	141
Matalajärven niitty	146
Matalajärvi	140
Matinkylän rantamännyt	212
Maulan laidun	117
Meerlammen eteläpuolen lehto	110
Meerlammen lehmusmetsä	112
Meerlammen niitty	113
Meerlammen–Mustakallion kallirolehtomaasto	113
Merikodon luonnonsuojelualue	107
Merikorven luonnonsuojelualue	107
Metarklippanin luonnonsuojelualue	36
Metsä-Mattilan luonnonsuojelualue	107
Miilukorven pätkinälehto	128
Moisön niitty	26
Monikon purolaakso	201
Mullkärretin lähde	205
Muolaansuo	70
Mustakallion lehmusmetsä	112
Mustalammen laskupuron laakso	199
Mustanlammen ympäristö	177
Mustapuron jokilaakso	188
Mustapuron lähde	81, 205
Muuralantien tammi	212
Muuttolinnunmäen pätkinäpensaslehto	101
Myllyjärven laskupuron alajuoksu	202
Myllyjärvi–Hepolammen luonnonsuojelualue	170
Myllykylän tammi	212
Mylly-Majalammen etelärannan lehmuslehto	172
Myllypuron lehtokorpilaakson luonnonsuojelualue	154
Mynttilänkosken jokilaakso	75, 183
Myrskymäen pätkinäpensaskasvusto	119
Mäkelän luonnonsuojelualue	107
Mäntyrinne	107
Mössenkärr	66
Mössenkärrin lähde	66, 205
Mössenkärrin niitty	66
Nelihaarainen koivu	212
Nettaan purolaakso	152
Niipperin tammi	212

Niipperinpellon rinnelehto	153
Nikulan pätkinäpensaskasvusto	119
Norra ja Södra Kytökäringen	42
Nummitien tammi	212
Nupurin lehtopurolaakso	121
Nupurinjärvi	85
Nuukion kansallispuisto	105
Nuukion Natura 2000 -alue	108
Odilampi	163
Oittaa Isosuo	133
Oittaa luonnonsuojelualue	126
Pappilanmäen purokäytävä	87, 199
Pentalan entiset pellot	18
Pentalan metsäalue	22
Peringin pätkinäpensaslehto	81
Pikku Miessaari	50
Pikku-Ryssänoja	197
Pirttimäen luonnonsuojelualue	107
Pirttimäen purolaakso	199
Pitkäjärven eteläpää	98
Pitkäsen metsälehmuskasvusto	110
Pitkäsuu	176
Pitkäsuon puronvarsilehto	177
Punametsän lehmusmetsikkö	156
Punatorpan metsälehmus	212
Puustellinmäki	102
Pyykorven lehmusmetsä	175
Pyykorven lähde	205
Pyykorven lähteikkö	171, 205
Pyöräsaari	49
Pääskysvuoren luonnonsuojelualueet	168
Ramsö Uddin rantaniitty	26
Ramsösundin maaduntalahtikorpi	27
Ramsösundin tervaleppäkorpi	26
Rastaalan siirtolohkare	212
Rinneodin luonnonsuojelualue	173
Ristimäen vedenpuhdistamon pätkinälehto	126
Ritvan metsä	66
Rosbackan niitty	165
Ruuhijärven Isosaari	106
Ruuhijärven lähde	205
Ryssjeholmenin pohjoispuolinen luoto	47
Ryssängsbäckenin pätkinäpensaslehto	131
Ryssänkallio-Isosuon luonnonsuojelualue	131
Sahajärven lehtokorpi	110
Sahajärven niitty	113
Sahaojan laakso	119
Sahaojan yläjuoksu	110
Sakkolantien tammi	212
Salakosken niitty	110
Sankgrundet	48
Santaharjun männyt	212
Saukonnoron purolaakson luonnonsuojelualue	107

Saunalahden meriuposkuoriainen.....	58
Seitsenhaarainen kuusi.....	212
Siikajärven laskupuro	110
Skataholmenin rantaniitty	26
Skataörarna.....	26
Skurunäsin jalopuumetsikkö	144
Smedsin tammet	212
Snettansin vanha laidun	151
Solvikin koskialue	189
Sorvalampi–Häkläjärven metsäalue.....	149
Soukan Kasavuori	53
Soukan mänty	212
Soukan tammi	212
Soukanlahden meriuposkuoriainen.....	20
Soukansalmen kuusi.....	212
Soukansalmentien mänty	212
Stampforsen	188
Stenskärrin luonnonsuojelualue.....	43
Stora Bodön eteläranta	26
Stora Herrön metsäalue	25
Storkärretin lähde.....	129, 205
Ståhlentien kataja.....	212
Suomenojan niitty	53
Suomenojan siirtolohkare.....	212
Suosaarenkallion lehtomäki	67
Susien luonnonsuojelualue	107
Suvelan tammi	212
Suvisaariston Bergö–Ramsön metsäalueen luonnonsuojelualue	28
Suvisaariston kataja	212
Svartbäckträsketin niitty.....	84
Svinön niitty ja lammashaka	30
Sågforsenin purolaakso	189
Sököörarna.....	18
Taka-Niipperin lehtokorpi	153
Tammimäen jalopuumetsä	96
Tattarimäki.....	72
Teirinsuon tervaleppäkorpi	76
Teirinsuon–Vitmossenin suoalue	77
Tillinmäen jalopuumetsikkö	59
Tirrevet–Sumparhällen.....	38
Tobakspungenin luonnonsuojelualue	33
Torra Lövä	40

Tratten.....	44
Tremanskärrin luonnonsuojelualue	159
Tremanskärrin luonnonsuojelualue 1	159
Tremanskärrin luonnonsuojelualue 2	159
Träskändan jalopuumetsikkö.....	93
Träskändan kartanon puistoalue	93
Träskändanpuiston lähde.....	205
Tuomarilan tammi	212
Turvesuon neva	70
Turvetorvijäkälä	212
Tuvkullan pähkinälehto	137
Tvijälpkobben	35
Uddenin tammi	212
Urbergan purolaakso	182
Vahtersuo.....	178
Vahtersuon lähde	205
Valklammen luonnonsuojelualue	107
Vallikadun tammi	212
Vanhankartanontien tammi	212
Vanttilan niitty	79
Vargen-saaren luonnonsuojelualue	32
Vassholmsbergetin pähkinälehtorinne	63
Vattukobben–Vettakobben.....	44
Veinin siirtolohkareikko	212
Velskolankoski	203
Vestran suot, lehdot ja vanhat metsät	159
Veteraanikuusi	212
Viherlaakson lehmus.....	212
Vilniementien mänty.....	212
Vähän Majalammen – Kalattoman suo	173
Västra Alskärin luonnonsuojelualue	35
Väärän luonnonsuojelualue	107
Väärän Mustan rantaneva.....	171
Ådholms Långgrund -saaren luonnonsuojelualue	45
Ängesvikenin flada.....	24
Ängsviksbergetin merenrantalehto	26
Östergrundet	39

ESPOON YMPÄRISTÖLAUTAKUNNAN JULKAISUSARJA

- 6/98 Tremanskärrs naturstig
- 7/98 Luonnon kannalta merkittävien luontotyyppien inventointi Espoossa
- 1/00 Espoon Glimsin- ja Glomsinjoen luontoarvojen selvitys 1999
- 2/00 Espoon meluntorjuntaohjelma 2000
- 3/00 Espoon kaupungin ympäristöraportti
- 1/01 Espoon lintuvesien pesimälinnuston seuranta 2000
- 2/01 Kytön saaren luontoselvitys
- 3/01 Espoon energiansäästösuunnitelma 2001
- 4/01 Espoon Otsolahden perustilaselvitys ja kunnostussuunnitelma
- 5/01 Pohjois-Espoon järvien happamoitumiskehityksestä v.2000
- 6/01 Espoon ympäristön tila 2000
- 7/01 Espoon uhanalaiset ja silmälläpidettävät eläimet ja kasvit
- 1/02 Fortbildning i Miljöpedagogik, KOVA (Villa Elfvik)
- 2/02 Pohjois-Espoon järvien kalastotutkimus vuona 2001
- 3/02 Espoon eteläosien lepakkokartoitus vuonna 2002
- 1/03 Espoon perinneympäristöselvitys 2003
- 2/03 Muutokset Espoon arvokkailla luontokohteilla 2003
- 1/05 Espoon ympäristön tila 2004
- 2/05 Espoon Träskändan luontoselvitykset 2005
- 1/06 Espoon Nuuksion eteläosan luontoselvitys 2005
- 1/07 Espoolaisten ympäristöasenteet ja ympäristökäyttäytyminen
- 2/07 Espoon kaupungin ympäristöraportti 2006
- 3/07 Espoon kaupungin turvallisuusstrategia. Ympäristöturvallisuus
- 1/08 Lahnuksen alueen luontoselvitykset 2007
- 2/08 Matalajärven kunnostus 2005-2007 - Suunnitelma ja toteutus. Tulokset ja pohdinta.
- 3/08 Espoonjoen lepakkoselvitys
- 1/09 Espoon lintuvesien pesimälinnuston seuranta ja viitasammakkoselvitys 2008
- 2/09 Espoon ympäristön tila 2008
- 3/09 Maailmanparantajista viranomaiseksi - Espoon ympäristölautakunnan 3 vuosikymmentä 1978-2008
- 4/09 Espoon ympäristöraportti 2008
- 1/10 Matalajärven kunnostuskertomus 2008 ja 2009 sekä liitteet
- 1/11 Espoon kaupungin ympäristöraportti 2010
- 2/11 Espoon kaupungin turvallisuusstrategia, Ympäristöturvallisuus
- 1/12 Espoon hulevesiohjelma
- 1/13 Espoon ympäristön tila 2013

Espoon ympäristökeskus
puh.09- 81621 (vaihe)
www.espoo.fi/ymparisto
ymparisto@espoo.fi

